

Тихін Онішко

Супроти орди

ПРИГОДНИЦЬКИЙ РОМАН

Полтава, 2018

УДК 24.17
О 52

О 52 Оніпко Т.І. Супроти орди»

ISBN 978-617-7016-10-5

Пригодницький роман «Супроти орди» – розповідь про боротьбу за волю і незалежність рідного краю наших сучасників: козака-характерника Остапа Метелиці та його побратимів. Ці відважні лицарі, нащадки славних січовиків, намагаються здолати внутрішніх і зовнішніх ворогів не звичайною зброєю, а з допомогою своїх унікальних здібностей, дарованих прашурами. Їм справді чимало вдається. Особливо вражають їхні відвага і мужність під час захисту острова Хортиці та Савур-Могили.

Однак, пройшовши горнило війни, вони приходять до висновку, що навіть їхніх надзвичайних зусиль замало, аби здолати корупцію, що, наче метастази, вразила усі гілки неукраїнської влади в Україні. В їхньому розумінні корупціонери та хабарники – це зрадники України, які мало чим відрізняються від загарбників, безжальні ординці. Такі заслуговують на найсуворіше покарання. І козаки налаштовані взяти в руки справжню зброю у боротьбі за рідний край.

ISBN 978-617-7016-10-5

*У степу могила з вітром говорила:
«Повій, вітре буйнесенький, щоб я не чорніла!»*

Тарас Шевченко

Частина I

I

I сьогодні на світанні Остапа розбудив сусідський чорно-червоний півень з пишним хвостом та товстим гребнем, загнутим набік. «От же створіння – скочило на паркан навпроти і давай горлати у розчинене вікно. Там же Оксанка спить! Хоча б тихенько кукурікало, так ні ж – витягло шию і репетує, аж захлинається, ніби його збираються різати. Уже й голос деренчить, а він лементує на всі Кочережки. Теж мені соліст», – Остап озирнувся на дружину: чи не проснулася.

Так щоранку. Півневі, бачте, не терпиться сповістити: новий день починається, а, значить, усі мають просипатися. Після його крику на всьому сонному околотку тиша спроквола відходить і кудись зникає з дворів та вулиць.

– Дістав, пожаліюсь на нього бабі Насті. Докричиться до казана, – крізь сон, не розплющуючи очей, ледь чутно проказала згорнута калачиком Оксана і натягнула на вухо простираadlo.

Остап осміхнувся... За сніданком дружина майже щоразу нарікає на пернатого горлохвата, проте не скаржиться сусідці. Тихо смакуючи чай, промовляє:

– Якщо півень вранці співає, значить, день буде гарний. Отака прикмета. Так хочеться миру та спокою. Надійли конфлікти та війни. То через Крим душа клекотіла, тепер – через Донбас.

А її матінка Ярина, пов'язуючи фартух, збираючись у двір порати курчат і каченят, філософськи вторить:

– Півень – мудрий птах. Оптиміст. Він просторікує: лихо минеться і буде радість на землі. Йому можна вірити. На жаль, на Донбасі півні, нажахані канонадами, отак не співають – бояться накликати ще більшу біду, – і сумовито, але з надією зітхає.

Остап висунувся у вікно, кишнув на крикуна. Той невдоволено зиркнув бурим оком, змахнув крилами і, рокочучи, скочив на спо-

ришевий килимок сусіднього двору, де на свого «пророка» очікував чималий гарем білих та сірих курочок.

Втім, Остап не нарікав на півня. Бо ж все одно звично просинався до сходу сонця, кидав на плечі рушник і стежиною краєм городу простував до Верхньої Терси, річки давньої, колись чистої та в'юнкої, а зараз порослою густими та високими очеретами і рогозою.

Навколо супокій. Листя на високих прибережних тополях, що зеленими піками встромилися в небо, ні шелехне. На сухій гілці голосиста зозуля рахує літа. На галявинці Остап мовчки тричі прочитав молитву Вишньому богу, Роду Небесному, і звично почав робити вправи за методикою козацького Спаса – так, як навчали запорозькі волхви-характерники. То було неабияке блаженство – пропускати крізь себе життєдайну вранішню благодать, сили Неба і Землі, вибрати їх чарами-чакрами, очищати тіло й душу від темної енергії та заповнювати чистою, божественною, цілющою. Година таких занять – і він наче наново народжувався на світ. І Оксанку намагався залучити до цього таїнства. Однак вона скоріше займалася цим з поваги до нього. Він не змушував. У цій справі головне – бажання, без нього усі потуги не дадуть бажаного ефекту.

І тут він пригадав сон. Дивний. До чого б оте? Про що попереджає Небо? Привидиться ж таке! Буцімто він, Остап, змахнув руками, ніби крилами, і понесло його, як у поемі «Сон» Тараса Шевченка, понад гаями, долинами та ярами на схід під яскраве променисте сонце. Навколо тиша, навіть вітру не чути. Тільки внизу уже над Донеччиною поміж горбинами та будинками у містах і селах то в одному, то в іншому місці беззвучно вистрілювали з землі лілові «квіти мальв» – вибухи снарядів та ракет. Пекельні спалахи! Остап нібито приземлився на високій Савур-Могилі. Ледве став на ноги – побачив меморіальний комплекс, встановлений на честь радянських воїнів-визволителів, які полягли тут у битві з фашизмом... І помітив, як від масивної стіни відділилась висока чавунна постать, не менше дев'яти метрів, з автоматом у руці. Неймовірно! Затріщали металеві суглоби, загунали велетенські ноги на плитах бетонного майданчика навколоobelіска. Майже так, як у драмі «Камінний господар» Лесі Українки. І за мить замість воїна постав Прометей – так його називають греки. А на думку Остапа – ПРаметей, той, хто метає світло Ра-Сонця, хто знає шлях до бога Ра і якому з правіку поклоняються сонцелюби-характерники. Насправді ж ПРаметей – прадавній цар скитів-сколотів, титан, мудрець, маг, відун, який не побоявся кари Зевса і передав людям во-

гонь та величезні знання, що намагалися приховати олімпійські боги. За це за наказом Зевса й був прикутий ланцюгами до обривистої скелі Кавказу-Казки, і орел щоднини прилітав, розкльовував його печінку. Праметей мучився, але не просив пощади і не каявся. А олімпійські боги тільки насміхалися...

...Остап силою волі припинив той сон, хоч ой як кортіло продовжити. Він згадав, що за народною прикметою перш ніж поновити сон в пам'яті або розповісти комусь, слід спочатку розказати проточній воді. Інакше те видіння може стати явою. Остап знав, що обов'язково повернеться до того сну-провіщення, але після зарядки та купання в річці. Хай вода змиє ту інформацію, лише тоді вона перестане бути «заразною». Після цього можна розповісти сон і дружині.

Оксана чула, як Остап тихцем, навшпиньки, аби її не розбуркати, навіть не рипнувши сінешніми дверима, подався з хати. «Думає, що я не чула. Та я кожний його крок, кожне дихання відчуваю. Він же – частинка мене», – і всміхнулася, не розплющуючи очей. Хотіла ще подрімати, повалитися. Та сон не повертався. Таки отой горластий півень його далеченько відігнав. Вона кілька разів потягнулася на ліжкові, зиркнула у вікно. На вранішньому сірувато-синьому небі ні хмаринки. Темно-червоні ягоди вишні навпроти вікна таємничо полискували. Навколо мир, супокій, благодать. Так приємно насолоджуватися чарами народження ясного дня. Та раптом пригадала і спохмурніла: «А за дві сотні кілометрів на схід точаться бої, гупають гармати, дим, згарища, розбиті будинки, ллється кров», – потягнулася руками до журнального столика, взяла на коліна ноутбук, вище підбила подушки під спину.

Останніми днями спозарання з хвилюванням припадала до екрану компа, аби дізнатися, що діється на сплюндрованому Донбасі. З трепетом у грудині шукала новини і молила Всевишнього, аби все було гаразд – не гинули бійці, мирні жителі та щоб сепаратисти-зрадники врешті-решт схаменулися, припинили братовбивчу бійню, від якої самі ж страждають. «Мишкою» водила по сайтах. Надібала свіжу вість: «14 червня під час посадки в аеропорту Луганська терористами ракетою із засади збито літак Іл-76, загинуло 49 військових» ...

І жахнулася. Протерла очі, сподіваючись, що та інфа їй привиділася. Та ні ж! Сльозини забриніли на віях. Запаморочилася голова. «Та як же так? Чому? Хто винен? Як все це розуміти? Чому під час польоту не були випущені теплові «ловушки»? Де розвідка? Що ж то за

«мирні ополченці», «трактористи і шахтарі» – саме так їх називають мокшанські телепрограми, – які здатні збивати літаки ракетно-зенітними комплексами? Де вони їх взяли? Хто їм поставляє? Купляють у воєнторгах? І що то за антитерористична операція, під час якої гине стільки людей? Та то не операція, а справжня війна!».

І на пам'ять прийшли повідомлення, одні інших страшніші... 25 квітня поблизу Краматорська збито гелікоптер Мі -8, слава Богу, обійшлося без жертв. 2 травня біля Слов'янська збито вертоліт Мі-24, загинуло п'ятеро наших бійців. 29 травня там же збито вертоліт Мі-8. Загинуло 14 бійців разом з генералом Кульчицьким. 6 червня підбито літак Ан-30Б, загинуло п'ятеро, поранено троє. І тепер нова трагедія – страшна, непоправна... Забрано 49 життів, посиротіли батьки, діти, овдовіли дружини. За що? Чим вони прогнівили Бога? Та, схоже, не він призвідця горя, а той, хто себе прирівняв до Бога, – він, двічі володар сусідньої держави, сидить собі під п'ятикутними рубіновими зірками, розкошує і терзає Україну, як кровожерливий орел Прометей... Зевс! Підступний і жорстокий Зевс! Принаймні, так виглядає той вождь.

Оксана здивувалася, звідки оте порівняння? До чого тут і Прометей, і Зевс? Знала тільки, що це неспроста. Пробігла по інших сайтах. Знову дикість, нічим не виправдана: біля церкви бойовики розстріляли православного отця за те, що він посмів їм нагадати про Господа, про совість і милосердя...

Оксана мовчки ридала над комп'ютером, і душа її розривалася на клаптики. Їй так хотілося, щоб якомога швидше повернувся Остап, він уміє розрадити та заспокоїти... А за вікном у Кочережках – сонна байдужа тиша.

Після купання на пляжі, що називають Орданом чи Арданом (певно, на честь союзу бога орачів Оря і богині річок Дани), Остап дозволив собі повернути сон... Він помітив, як ППраметей, відділившись від обеліску, пожбурив подалі металевий автомат, що тримав у лівій руці, і загримів густим басом:

– Дивуєшся, чому я тебе сюди, на Савур-могилу, покликав?

– Як не чудуватися? – голос Остапа злякано тремтів, як у перепелі, що потрапив у сильце.

– Це найвища гора на Донецькому кряжі. З неї, як на долоні, видно усе довкола. І далеко-далеко. А ясновидець здатен з неї побачити усе, що діється в Україні й на всій планеті, – ППраметей обвів витягну-

тою правицею навколо себе. – Он поглянь, що твориться у давньому Торі-Слов'янську. Озброєні до зубів бандити, які називають себе ополченцями, визволителями, борцями з фашизмом та нацизмом, хапають усіх, хто з ними не згодний. Видиш?

– Таке тільки сліпий не бачить, – погодився й опустил очі Остап.

– Ні, ти дивись, дивись он туди – на небокрай! – наполягав ПРаметей. – Нехай твоя душа відчує на собі усі оті муки!

Остап знову повів погляд за його рукою. І перед очима на синьому небі, мов на велетенському екрані, намалювалися жакні картини.

– Поглянь, що отой чорнобородий душолюб чинить! А отой, отой!

... Чорнобородий, схоже, виходець з Кавказу, того самого, де розпинали ПРаметей, ухопив за чуба українського хлопця із скрученими дротом руками, висмикнув ножа і за мить відтяв голову, підняв на витягнутій руці на тлі прапора «Донецька народна республіка», хизуючись своєю «майстерністю» хасапа-м'ясника перед товаришами. А ті, мов ненормальні, реготали, наче то була вистава у цирку ... В іншому місці ще один кавказець, очманілий від наркоти та горілки, накинувся з кинджалом на лежачого чоловіка, аж синього від побоїв, розпоров на ньому, ще живому, сорочку так, що й кишки вивалилися, відчикрижив їх, набив живіт камінням. І все це під хихикання «визволителів». Тут же зашив живіт дратвою, засунув жертву у мішок. Разом з п'яними чи накуреними друзками поволік до УАЗу. За кілька хвилин вони вкинули жертву в річку Сіверський Донець і зі сміхом, наче зробили добру справу, помахали їй на «прощання» руками... Ще трьом місцевим мешканцям накинули на голови мішки з-під якоїсь крупи, підвели до шурфу шахти і, гогочучи, зіштовхнули вниз... У підвалі колишнього СБУ, що без єдиного пострілу здали зрадники-службисти, четверо «борців проти київської хунти» по черзі гвалтували юну дівчину, знепритомнілу від побоїв та жаху... А полоненому добровольцю-майданівцю відрубали майже по плече руку тільки за те, що на ній побачили татування «Слава Україні!» та Герб-Тризуб...
– Тобі ще показати «подвиги» отих нелюдів, які йменують себе визволителями та повстанцями, чи досить? – спитав ПРаметей.

– Годі! – аж крикнув і схопився за голову, що стугоніла від болю. – Таке враження, що то мені відрізають голову, розпорюють живіт, кидають у шахту, топлять у солоних озерах, гвалтують... Які ж то визволителі?! Кати! Мародери! Босота! Гопота! От для чого Партії регіонів та комуністам потрібна була федералізація України! Отак вони будують «Мокшанський мір» і захищають «мокшаноязичних». Нацисти!

ПРаметей виждав, доки молодик заспокоїться.

– Вибач, що зірвався, – притишено мовив Остап.

– Характернику у будь-яких обставинах слід тримати себе в руках, інакше втратиш свою силу і здібності, – повчав кам'яний титан. – Тобі вони ще не раз знадобляться.

– Та все ж скажи: навіщо це ти мені продемонстрував, ПРаметею? – вже зовсім оговтався.

– Щоб ти проснувся! Ти, характерник, маєш припинити оті безчинства, покарати зло, що нав'язує Чорнобог! Згадай – ти Метелиця! В тобі моя часточка! Тож метай світло, даруй людям Сонце і Життя! Годі на білій постелі гріти боки біля дружини, насолоджуватися тециними варениками! Настав твій час діяти! І таких, як ти! Рятуйте рідну землю від Зевса! Інакше її роздеруть на шматки, а людей зроблять рабами ще на триста літ!

– ПРаметею, а все ж, чому саме на Савур-могилу ти мене викликав?

– Бо це святе місце, тут сходяться сили земні та небесні. Той, хто ними оволодіє, непереможний, невразливий, як титан. І ти знаєш, що тут відбувалося протягом віків. Це край запорозьких козаків! Вони задовго до зруйнування Запорозької Січі у 1775 році його заселяли та освоювали! Довкруг були їхні паланки, стійбища, пасовиська, хутори, зимівники, мисливські угіддя. І сусідні Дон та Кубань – це теж їхні споконвічні землі! А колись, півтори тисячі років тому, тут, на теренах Славії-Арійстану, жили вільні легендарні арії-орії, прапращури українців та інших слов'ян, які берегли цей край від злих сусідів хуннів, а пізніше від ординців.

– Тепер вони належать іншій державі, – тихо нагадав Остап.

– І знаєш чому? – гнівно забасив ПРаметей. – Бо нащадки тих запорожців забули своїх пращурів, їхні звичаї, рідну мову, звичаї, знехтували справжньою православною вірою і стали безбатченками, яничарами, мамлюками, гопниками, зрадниками, убивцями, донськими та кубанськими козаками. Нацьковані сусіднім володарем, почали стріляти у таких же православних, яких цинічно називають братами і сестрами. Так і звір не чинить. Словом, нацисти! Тільки ти зі своїми побратимами зможеш їх спинити, здолати!

– Я згодний з тобою, ПРаметею. І зроблю так, як ти звелиш. Тільки скажи, мене теж отак розіпнуть на скелі і орел клюватиме?.. – наважився спитати Остап, задерши голову і намагаючись зазирнути у його великі очі.

– Злякався?

– Ні. Та все ж цікаво.

– Буде так, як тобі судилося у цьому житті, і не інакше, – голос ПРАМЕТЕЯ подобришав. – Твоє призначення – метати Ра. Бо ти біля Сонця – У-Ра! Твоя душа сонячна, світла, незнищенна. Зрозумів? У тобі частинка мого вогню – ПРАМЕТЕЙОВОГО ВОГНЮ!

...І зник сон, віщий сон. Остап зрозумів, що не слід його розказувати Оксані. Вона така вразлива, вірить у видіння, як у реальність. Нащо зайвий раз її хвилювати. А от козакам-запорожцям обов'язково слід розповісти про того камінного співрозмовника на Савур-Могилі. Настав час діяти... Він окинув поглядом річку, далеку синь обширу, наче прощався з ними. Майже над головою серед тополь закувала зозуля, довго рахувала літа. «Значить, усе буде добре. Переборовши злигодні, житимемо довго й щасливо».

Вдома він застав Оксану в сльозах. У її благальних очах під мокри-ми віями застиг блакитний розпач. Вона простягнула до нього руки. І коли він пригорнув її, погладжуючи розпущене волосся, розказала про страшну новину.

– Мені здається, що наших десантників зрадили, – схлипувала вона. – І зрадники сидять не в п'ятизірковій башті, а в штабі АТО. Вони, куплені за «тридцять срібляників», таємно корегують дії бойовиків. Це через них гинуть сотні наших бійців. А їм, продажним, байдуже. У них свій бізнес-інтерес – на крові українців. Вислужуються перед двічі володарем, який, мабуть, вважає себе богом Зевсом. Доки злочинці при владі, Україна буде у вогні, а люди в біді. Остапчику, як отих людей вивести на чисту воду і так покарати, щоб вони і сотням подібних закартали? Як?

– Заспокойся, люба. І до них черга дійде. До речі, а чому ти згадала Зевса? – Остап неабияк здивувався. «Невже й вона бачила сон про ПРАМЕТЕЯ?». Остап підсів поряд на ліжко й ніжно погладжував волосся коханої, пригорнувши за плечі, поцілував мокро щічку.

– Сама не знаю. Просто спало на думку саме таке порівняння, – не замилюючись, відказала Оксана. – Втім, так воно і є. Захоплення Криму і Донбасу – справа того володаря. Тільки, певно, він забув, що смертний, і йому до Зевса, як до неба. Та не розумію, навіщо йому сварити два сусідні та ще й православні народи, перетворювати їх на ворогів? Тепер ми ніколи не будемо не те що братами, а навіть друзями. Заради якої мети він воює?

– А він не приховує і відверто про це каже: задля придуманої міфичної «Новомокші». Так йому хочеться, – Остап узяв з Оксаниних колін ноутбук.

– Чи він сповна розуму? Це ж може призвести до масштабної війни, до світової і, не дай Боже, ядерної – застеляючи ліжко, сказала дружина. – Ех, навіщо Україна відмовилася від атомної зброї. Той володар і не рипнувся б на наші кордони, і Крим би ми не втратили, і Донбас був би цілим.

– Хтозна, які таргани чи колоради під його записинами. Таке враження, наче він бажає світової війни.

– А як же Будапештський меморандум?

– То папірець, нічого не вартий для того «бога».

– То, може, санкції Заходу його спинять?

– На Захід нічого сподіватися. Той свою хитру роль грає у власних інтересах. Тільки бідкається, співчуває та пальчиком сварить. Нам, українцям, самим слід боронити рідну землю від загарбників! І ніхто за нас цю роботу не виконає.

Оксана випросталась, стала навпроти Остапа й глянула йому пильно у вічі.

– А чи не збираєшся й ти, любий, відправитися на ту війну?

«Збираюся. І вже давно», – подумав Остап, лукаво скоса бликнув на дружину.

Та раптом на тумбочці поряд з ліжком мобільний телефон озвався мелодією «Їхав козак за Дунай». Це Остапа врятувало – він не хотів передчасно засмучувати дружину, хоч для себе вирішив: його місце в зоні АТО, на тій клятвій війні. А Оксана аж стрепенулася від того дзвінка.

– Кому ще не спиться в таку рань? – злякано мовила і приклала долоні до грудей.

Остап ухопив телефон.

– Я радий тебе чути, Саво, – заговорив він. – Про збитий літак знаю – щойно Оксанка повідомила. З Інтернету дізналася, – обличчя його посуворішало, густі брови різко зіткнулися на перенісці.

А далі Остап лише відповідав таємничо:

– Так-так.

Оксана зрозуміла: «Милий щось приховує». В її розширених синіх очах заметалась тривога, вона, не кліпаючи, вдивлялася в обличчя Остапа. «Про що ж вони домовляються?» По його міміці намагалася здогадатися. Лице коханого дедалі серйознішало, а на щоках раз по раз напружувалися жовна. Вона присіла на ліжко, взяла в долоньки

вільну рукусудженого і ніжно торкалася її повними рожевими націлованими устами.

– Сава, через три години я буду в тебе, – сказав Остап. – Позгукуй хлопців. Разом і вирішимо, як нам діяти.

Поклавши мобільник на тумбу, він сів поряд з Оксаною і так ласкаво пригорнув, що вона й очі заплющила, підставляючи уста для поцілунку. «Та й лисичка ж – мій чорнобривий». Потім узяв її личко у свої шкарубкі долоні й тихо, ніби просячи пробачення, прошепотів:

– Мені треба до Запоріжжя.

– Та як же це! – аж зойкнула.

– Треба, мила. Такі часи настали. Першим же автобусом відправляюся. Не ображайся. Ти ж у мене розумниця. Приїду – зателефоную.

– А коли повернешся, сонечко моє?

– Повідомлю. Я ж не хочу, щоб ти хвилювалася, – відповів і тут же подумав: «Судячи з того, що розказав Сава, не скоро. Круто заварюється каша і в Запоріжжі, і в Донбасі. Недарма приснився ПРАметей».

Оксана, швидко одяглася в синій з червоними маками халатик, пов'язала русяве волосся у вузлик на голові, метнулася на кухню.

– Остапчику, хоч поснідай.

– Ніколи, голубонько. Хочу встигнути на автобус.

Оксана, кинулася до холодильника. І за кілька хвилин тремкими руками подала чоловікові пакет з целофановими згортками.

– Тут вчорашні пиріжки з м'ясом, коржики, огірки, редиска. І сальця поклала, – бідкалася. – А гроші не забув?

– Яка ж ти в мене клопотуха! – Остап вдячно її обійняв, тричі поцілував у губи і ступив до дверей. А назустріч Ярина. В очах подив і тривога.

– Зятю мій дорогий, і куди ти? Ще сонце не зіп'ялося на небо.

– Не турбуйтеся. Ось-ось зійде, тихе й веселе, – заусміхався Остап.

– Таж ні їв, ні пив – і в дорогу. Хіба так можна? Давай я тобі хоч яєчню підсмажу, – теща ухопилася за сковорідку.

– Пора. Вже й так доведеться бігти, аби не спізнитися на автобус, – Остап пригорнув Ярину до плеча і вискочив на вулицю.

– О, Божечко, сохрани й помилуй його! – Ярина навздогін перехрестила Остапову путь.

II

Остапові дісталася місце в кінці салону автобуса, поряд з літньою дорідною жінкою у квітчастій хустинці, з рум'яними пухкими щока-

ми, з чималою картатою сумкою на колінах. Як не дивно, пасажирами в основному були жінки й дівчата. Позаду них ще дві бабусі, теж пов'язані білими хустинками. А на задніх сидіннях двоє молодиків в темних шведках з якимись іноземними написами, в затемнених окулярах базікали мокшанською мовою. Один із них, з тонкими чорними вусами, слухав товариша і раз за разом кивав та повторював: «Донбас порожняк не гонит». Остап подумав: «У таку ранню пору і в окулярах? Дивно. Щоб не впізнали? Від кого ховаються?» Сусідка інколи з підлесливою усмішкою оглядалася на них, сварилася пальцем, мовляв, тихіше. Схоже, вони не тутешні. Принаймні йому в селищі на очі не потрапляли. Остап запропонував жінці поставити сумку на підлогу поряд із сидінням, мовляв, так зручніше. Та вона ще тісніше притиснула її до себе:

– Так надійніше.

– Там скарби? – усміхнувся Остап.

– А хоча б і скарби. Тобі яке до того діло?

– Ніякого. Просто легше б вам було.

– Який турботливий! – і тут же зі злістю випалила: – Ти б краще сказав своїм укропам, щоб не стріляли по Донбасу, по наших містах і селах. Тоді б і я на схилі літ не митарилася світом з торбою. Тут всі мої пожитки, що zostалися від розбомбленої хати.

– Вибачте, це хто такі укropи?

– Та звісно – ваша Нацгвардія, ваші добровольчі батальйони. Вони нам жити не дають, – зі щирим осудом голосно, на весь автобус, вигукувала тітка.

– А, може, винні ваші ополченці, що хочуть відірвати Донбас від України? – тихо спитав Остап.

– Вони нас захищають! Воюють за наше благополуччя і спокій! – сердито відрізала жінка.

– Від кого?

– Від бендерів, фашистів, нацистів, правосеків, київської хунти! І ми їх у цьому підтримуємо, – сказала це з гордістю, трохи задерши носа і відкопиливши підфабовану губу.

«Це ж так одурманили, нашігували людей брехливою пропагандою», – подумав Остап і став ненав'язливо розпитувати сусідку.

– І куди ж ви оце їдете?

– До Запоріжжя! За пенсією! – різко відповіла жінка. – У нас, у Слов'янську, уже кілька місяців не виплачують. А все через те, що ваші укropи вдень і вночі смелять по нас. Спеціально це роблять! Ге-

ноцид влаштували! Сидимо по підвалах, мов щурі. На хлібі та воді. Хіба то життя?!

– Дивно! Якщо ви так ненавидите українців, то чому до них за пенсією їдете? Чому не вимагаєте її у «вождів» «Новомокші»? Ви ж покликали до себе тих «освободітелів». На мітингах безугавно кричали: «Мокша», пріді!» От вона й прийшла разом з «Мокшанським міром» та з автоматами і гарматами, – цією тирадою Остап хотів схилити жінку до більшої відвертості.

– Кричали чи не кричали – тепер не має значення. Ми в біді та в голоді! А в ополченців на пенсії немає грошей? – жінка невдоволено насупила брови, змряла Остапа гнівним поглядом. – Вони самі на дотаціях у місцевих олігархів. Нам же Україна зобов'язана віддати зароблене! Ми все життя пихтіли, сімома потоми обливалися. Донбас годував Україну! Тепер її черга – годувати нас!

– Вас важко зрозуміти, ви рубаєте сук, на якому сидите. Рветися у Мокшу, але хочете, щоб вас забезпечувала Україна. Щось не стикуються, – розважливо розмірковував Остап.

Раптом жінка демонстративно, з викликом перейшла на мокшанську мову і голосно заявила, як на мітингу:

– Пусть Украина отцепится от нас! И тогда мы сможем соединиться с нашими братьями! После этого нам обещают сразу же в три раза повысят пенсии и пособия!

– І знову крайки не сходяться. Вашим «визволителям» вистачає коштів на сучасну зброю – кулемети, автомати, гранатомети, міномети, танки, зенітно-ракетні комплекси, гармати, БТри, «гради», «буки». А це, повірте, дуже великі суми – у кілька разів більші, ніж пенсії усіх дончан і луганчан, разом узятих. Деся вони беруть грошки? – схоже, Остапові хотілося якомога детальніше вивідати про ситуацію на Донбасі.

– Да причем здесь они! Всё оружие они получают из Мокши! Бесплатно! Понятно? Соседняя страна беспокоится о нашем благополучии не так, как Украина! – підвищила голос жінка.

– Кажуть, Мокша і найманців вам поставляє? – ще тихіше спитав Остап.

Жінка обвела швидким поглядом усіх в салоні і вже українською випалила:

– А як же інакше?! Самі ополченці – ні риба, ні м'ясо. Там як не п'янички, то бариги. Їх укропи давно б уже розгромили. У цій війні нашим сусідній братський народ допомагає – завозить добровольців,

а то й своїх солдатиків та офіцериків, які пішли у відпустки, щоб нас захищати. І за це ми їй повинні сказати спасибі.

– Подейкують – і з Кавказу багато бойовиків наїхало, – допитувався Остап. Йому хотілося почути думки людини, яке потрапила в ту колотнечу.

– Авжеж! Там такі бородаті та страшні! Побачила б серед ночі – на смерть злякалася, – тричі перехрестилася тітка.

– І як же вони переходять через кордон?

– Чи й не проблема! Кордон же відкритий. І Україна не збирається його закрити. От вони й ідуть, як додому!

– І який сенс їм ризикувати власними головами заради якихось придуманих республік?

– Гм, гадаєте вони воюють безоплатно? За ідею? Ні, за гроші! Великі гроші! Нам такі й не снилися!

– І я так думаю. А ви їдете бозна куди за пенсіями, – ще раз кольнув Остап.

– Думаєте, я б оце перлася до чорта на кутні? – зовсім тихо прошепотіла сусідка. – Змушують. Ті ж ополченці. І вимагають із нас третину отриманої суми. Так би мовити, на потреби «армії Новомокші». Он наші «смотрящіє» позаду сидять. Їм і віддамо кровно зароблені.

– Так це ж грабунок серед білого дня, – щиро здивувався Остап. – І ви з цим миритесь?

– А куди подінешся? Кому пожалієшся? Треба потерпіти. Ось ополченці відірвуть Донбас від України, передадуть його сусідам – і заживемо ми, як у бога за пазухою. Тоді нам оті українські пенсії й даром не будуть потрібні, – схоже, жінка знову сіла на свого улюбленого «коника».

– Ивановна! Фільтруй базар! – гримнув ззаду один молодик мокшанською. – Хватит баланду травить! Чего раскудахталась, старая курица?!

Жінка знітилася і замовкла.

Видно, ту неголосну розмову чули й інші пасажири. Немолода жінка в чорній хустині та сірій блузці зірвалась із переднього сидіння на ноги, наче її хто швайкою штрикнув і, тримаючись однією рукою за спинку сидіння, правицею тикала у бік Іванівни і щосили вигукнула:

– І ти, зраднице, ще смієш Україну ганьбити?! За пенсією мчиш?! А дулі не хочеш? Ти і тобі подібні на сепаратистських мітингах скакали, чужими прапорами розмахуючи, горлопанили та все кликали «братів»! Ми це бачили по телевізору! Ви самі прикликали у свої хати біду,

а тепер винних шукаєте?! Це ми винні, які рятуємо державу від окупантів?! У мене через таких, як ти, син загинув під Краматорськом. Ти, зміюко, це розумієш? – і ступила до водія. – Негайно спини автобус! Чуєш? Я не хочу зі зрадниками сидіти поряд! Тисни на гальма, кажу!

Такого повороту ніхто не чекав.

– Эй, дунька, ти чого варезку раскрыла? Хочеш выползти из автобуса? – насмішковано крикнув все той же молодик деренчливим голосом. – Так мы поможем! Не порть хорощим людям настроение! А то быстро твою фотку испортим!

Водій притишив рух машини, ніби передчував бурю.

– І після цього ви, безсоромні, їдете до Запоріжжя? Чи й тут хочете збаламутити народ? Хто вас виховав отакими? Партія регіонів чи їхній вождь-пахан, який обібрав усіх нас і вас у тім числі та втік, як останній зрадник, до сусідів? Спасибі жителям Донбасу за президента-карабаса! Совісті у вас немає! І розуму! – і знову до шофера: – Та спини нарешті!

Автобус, скрипнувши гальмами, затих на узбіччі дороги.

– Бери свою торбу і виходь із автобуса! – наказала жінка у чорнім платочку на відчинені дверцята.

Моя сусідка озирнулася на хлопців в окулярах.

– Опаньки! Еще чего, бляха-муха! Да мы сейчас тебя, ящерица бесхвостая, рылом вниз спустим травушку щипать, а сами дальше двинем! Врубилась, выдра драния?! – почулося з кінця салону.

Обидва молодики зняли окуляри і з багровими з перепою обличчями зірвалися з місць, посунули вузьким проходом до сміливої жінки.

Остап нарешті упізнав тих хлопців: то були ті ж таки донбаські «гастролери» – Хан і Принц. Знову об'явилися. Недарма кажуть: путі Господні несповідимі.

І тут же зрозумів – на нещасну жінку чекають непереливки. Ці «сміливці» здатні не лише образити та вигнати, а й відлупцювати.

– Давай, бабуля, топай отсюдова! Да поживей! Некогда нам ждатель! Пока тыква целая, выкатывайся! – один молодик волохатою рукою потягнувся до шиї жінки.

Остап випростався, перехопив його руку, міцно стиснув і твердо прошепотів:

– Не смій!

– Бляха-муха, еще один в грызло просит! Баклан хренов! – визвірівся парубійко, висмикнув руку і крикнув напарнику: – Хан, ану

поучи этого доходягу, как надо обращаться с честными гражданами вольной республики! Ишь как раскукарекался! Петух недоделанный!

– Айн момент, Принц! Донбасс порожняк не гонит! – заносючи здоровенний кулачище над головою, радо, ніби в передчутті задоволення, пробасив Хан над головою Остапа.

Той перехопив і його руку, крутнув, – Хан скрикнув від болю й присів у проході. Принц, матюкнувшись, вихопив з кишені ножа з викидним лезом, перекинув у ліву руку, рвонувся на виручку Хану. Від нього, як і від братка, тхнуло їдким горілчаним перегаром.

– Ах ты фашист! Ну, ты влип, паря! Мы тебе шедеврально покажем, что такое вольный Донбасс!

Та ледве він устиг це вимовити, як Остап різко видихнув:

– Заmrіть, нещасні!

І обидва молодики застигли. Ні ворухнуться. Мовчки стояли в салоні, тільки зіньками несамовито крутили. Остап відібрав у Принца ніж. Ошелешені пасажири не зводили з них переляканих очей.

– І довго отак стоятимуть? – порушив мовчанку водій.

– Та ні! Зараз ці хлопці вийдуть – і покотимося далі, – спокійно мовив Остап і наказав: – На вихід, наші донецькі «друзі»! На свіже повітря! Прогуляйтеся! Подумайте!

Обидва молодики, наче привиди, повільно залишили салон і застигли на узбіччі, начевкопані.

– Вони що – отак і стовбичитимуть? – захвилювалася Остапова сусідка.

– Водію, зачиняй дверцята, поїхали! – сказав Остап.

Дверцята захлопнулися.

– Та це ж не по-людськи! – верескнула сусідка. – Що ти з ними зробив, парубче? Вони – як тіні!

– Не турбуйтеся, матінко. З ними нічого поганого не трапиться. Погляньте, вони вже ворущаться, – заспокоїв Остап. І до водія: – То чому ми стоїмо?

Автобус рушив. Молодики почали стукати у дверцята і по обшивці. Через відсунуті віконця почулися погрози:

– Ну, погоди, падло! Мы еще с тобой встретимся! Донбасс порожняк не гонит!

Автобус набирал швидкість. Пасажири приходили до тями, заспокоювались, тихо перемовлялися. «Це ж який рівень виховання і культури у зрадженому і сплюндрованому Донбасі? Суцільний блат-

няк», – подумав Остап. Жінка у траурній хустині, бліда, мов стіна, пролепетала:

– Я так злякалася. А якби в них були пістолети? Від таких будь-якої пакості можна чекати. Вони ж антихристи, песиголовці.

Остап промовчав. За чверть години автобус в'їжджав у Запоріжжя. Сусідка, нахилилася і, винувато заглядаючи в очі Метелиці, ледь чутно прошепотіла:

– І все ж таки спасибі тобі, парубче! Ти врятував наші пенсії. А то б відібрали оті братани. Ми не сепаратисти. То нас хочуть такими зробити. Ми такі ж українці, як і ви. Тільки задурені та зашугані отакими пройдисвітами. Віриш?

– Вірю, – відповів Остап. «У цієї жінки справді каша в голові. Уміють наші політики-бізнесмени чіпляти локшину на вуха заради власного збагачення. Увесь Донбас став уже давно розграбованим порожняком, та його мешканці цього не усвідомлюють. І в цьому їхня трагедія».

III

З братами Савуром і Леонтієм зустрівся, як зазвичай, біля музею козацької слави на острові Хортиця. Вони сиділи на лавці навпроти кам'яних половецьких баб – прадавніх скульптур невідомих пращурів. Над головами серед густих каштанів ледь чутно вовтузилися пташки. Сонце, як пустотливий підліток, бавилося листками-люстерками на кронах високих дубів, безмовно вигравала далина Дніпровими хвилями, бризкаючи врізнобіч яскравими променями.

Взагалі-то Савур у метриці записаний як Сава. Савуром же його назвали друзі за суворий вигляд і різкий прямолінійний характер: вже як скаже – що зав'яже, на все має власний погляд, перекопати його в іншому – справа нелегка. Воював у Афганістані. Проте друг він – надійнішого не знайти, справжній козак-лицар, завжди прийде на допомогу, ладен собою пожертвувати заради побратима. Статуру мав міцну, кремезну, ширококосту. Над великими карими очима густі кошлаті чорні брови, ніс масивний, з горбинкою. Розкішні довгі вуса і оселедець на голові. Леонтій – повна протилежність брата. Худорлявий, вузький у плечах, тонкостанний, гінкий, вищий зростом, русявий, голубі очима у тіні довгих вій. Його часом під'юджували друзі: «Такі очі ти відібрав у якоїсь дівчини!» А він посміювався: «Не переживайте, колись я себе разом з очима подарую гарній козачці, ми народимо блакитнооку доньку – і все стане на свої місця».

Брати, перемовляючись, вже чекали на Остапа. Після привітань-обіймань Савур, знову вмоцнюючись на лаву, зарокотав глибоким басом:

– То як далі житимемо, козаки?

– Ти про що, брате? – насторожився Леонтій.

– Ти що, з дуба впав? – вирячився Савур. – Бандити наш літак збили! Сорок дев'ять десантників – як не було! Спровалили їхна той світ виродки і радіють, ніби людожери!

– Вибач, не знав. Телевізор не вмикав. Зрання колорадських жуків на городі труїв. Поїдом гризуть картоплю, не тільки листя, а й пагони, – ніяковів, виправдовуючись Леонтій, часто блимаючи голуубизною.

– Так оце ж і я про колорадів! Тільки – на двох ногах. Вони з автوماتами, кулеметами, гранатометами і навіть із зенітно-ракетними комплексами. І панцирники у них є – танки, БТРи, БМП. Такі собі «мирні» ополченці, як їх мокшанські телеканали називають. Полізли на нашу землю і гризуть-гризуть, як справжні колорадські жуки! – Савур спересердя стукнув кулаком об кулак.

– Як таке могло статися? – затинаючись, спитав Леонтій.

– Зрадники сидять і в штабі антитерористичної операції, і в міністерстві оборони, і у владних кабінетах! – гарячкував Савур.

– І серед донецьких олігархів, – додав Остап.

– От-от! Це вони покликали місцеву бандоту та найманців, щоб трохи «побузили». І тепер палає Донбас! Вони ж, песиголовці, подельники Януки, їх і фінансують! Вислужуються перед п'ятизірковою баштою! І вичікують – раптом їхньому володарю вдасться розпанхати Україну і створити якусь фантазмагоричну «Новомокшу». Торгаші! Лихварі! Мало награвували! Хочуть не лише зберегти свої накрадені капітали, а й примножити за рахунок українців! Профукали Донбас, а тепер на наше Запоріжжя пащі пороззявляли, на аеропорти в Мелітополі, Бердянську! Ми, козаки, їм цього не дозволимо!

– А куди СБУ та міліція дивляться? – часто закліпав довгими віями і наморщив лоба Леонтій, багровіючи від гніву.

– Хіба не знаєш таке прислів'я: наша міліція їх, сепаратистів, стеже! З ними й СБУ! Це вони, пакосники, здали в Донбасі управління МВС та СБУ разом зі зброєю, амуніцією та транспортом. Завваж – без спротиву, без жодного пострілу! Навіть, у повітря! А клялися ж служити українському народу, відщепенці! Трясця їхнім матерям! Я не знаю, що з отими зрадниками сотворив би! Таку ж операцію, як у Криму, спецслужби Мокші готувалися повернути в Харкові, Миколаєві, Хер-

соні, Одесі. Та й у нашому Запоріжжі! Так, Остапе? – Савур повернувся до побратима всім тілом, наче чекав підтвердження своїх слів.

– Слава запорожцям – відігнали ту нечисть! – понуро відказав Остап і задивився на далеку смугу блакитного річища Дніпра під крутими гранітними скелями на протилежному березі...

А з голови не виходила недавня пригода в автобусі з «даунбасами» Принцем і Ханом. Знову доля звела його з ними...

...В уяві Остапа постала картина «яєчно-борошняної війни», очевидцем і учасником якої він ненароком став. То було 13 квітня 2014 року. Хмарне небо, накрапав дрібний дощик. Остап по обіді після занять у гурті характерників, повертався додому. Та коли запримітив юрмиська людей на Алеї Слави, де відбувався мітинг антимайданівців, на зупинці вийшов з маршрутки. Над головами людей на довгих вудлищах – мокшанські триколори, прапори СРСР, портрети Сталіна. Полум'яні виступи «штатних» ораторів – місцевих і зальотних, звісно, мокшанською мовою:

– Долой незаконную киевскую хунту!

– Бендеровцы и «Правый сектор» убивают русских людей!

– Даешь референдум о создании «Запорожской народной республики»!

– Рогова – в губернаторы!

– Наш президент – Виктор Янукович! Мы поддерживаем его назначение Рогова губернатором!

– Запорожцы, берите пример с мокшан Крыма и станете свободными!

Остапа здивувало те, що ніхто з міліціантів не намагався осмикнути знахабнілих сепаратистів. Більше того, вони жорстко стримували тих, хто висловлював своє невдоволення такою кількістю мокшанських прапорів і закликами до порушення суверенітету держави, декого з активістів «частували» кийками. «Хіба так мають діяти правоохоронці? На чьому вони боці? Чому захищають порушників українського законодавства? На кого працюють?» – нуртували у голові думки.

А мітинг горлопанив усе дужче. І вже лунало:

– Мокша, приди и помоги мокшоязычным!

«Сепаратисти на догоду п'ятизірковій башті намагаються розхитати ситуацію в Запоріжжі та області. Там, схоже, її вважають ключовою в авантурі під назвою «Новомокша». Через неї проходять заліз-

ниця і автомагістраль, що з'єднують Крим з материком», – міркував Остап. Він підійшов до підполковника міліції.

– Чому ви дозволяєте паплюжити українську владу і не припините оце відверто сепаратистське безчинство?

– Приказа не було! – сердито відказав міліцейський чин. – И вообще топайте отсюда! Не мешайте следить за порядком!

– Оце потакання горлохватам ви вважаєте порядком? Від кого чекаєте наказу? – не відступав Остап. – І попросу відповідати мені державною мовою.

– И больше ничего? Много хочешь! – проте осікся і перейшов на українську. – А наказу не було від вищого керівництва – від начальника відділу громадської безпеки УВС Картавого, вибачте, Каратаєва? Ясно? Ви вимагаєте їх розігнати? – злився підполковник.

– Ні, затримати і попередити про відповідальність, – наполягав Остап.

– Молодий чоловіче, не морочте мені голову! Ми самі знаємо, що та як нам діяти! У нас інструкція! – підполковник гордовито сіпнув підборіддям, відвернувся і подався до міліцейського кордону, що охороняв антимайданівців. Взнявши до рук гучномовець, він попередив: – Шановні мітингувальники, ваш час вийшов! Прошу розходитися.

Однак ніхто з антимайданівців не збирався залишати алею. Остап помітив, як навколо них почали збиратися майданівці, похмурі, сердиті та готові до рішучих дій. Підполковник віддав команду, і міліціонери утворили коридор.

– Прошу учасників мітингу залишити площу! – крикнув у гучномовець. – Аби уникнути ексцесів, вас вивезуть на автозаках. Ваш час вийшов!

З десяток мітингувальників, в основному літні люди, попростували до автозаків, голосно виражаючи своє невдоволення. Решта, близько сотні молодиків спортивної статури, розмахуючи триколорами, у колі міліціонерів дружно горланила мокшанською:

– Мокша, приди! Мокша, асвабади от киевской хунты!

У відповідь з іншого боку неслося гнівне:

– Зрадники! Геть сепаратистів із Запоріжжя! Чемодан – вокзал – Мокша!

З кожною хвилиною кількість самооборонців зростала. Вони тиснули на міліціонерів, які відступали до алеї. «Ситуація стає все загрозливішою і може вийти з-під контролю. От-от спалахне бійка», – подумав Остап.

Підполковник ще двічі закликав прибічників Мокші залишити майданчик. До автозаків міліцейським коридором під крики самооборонців пройшло ще з десяток дівчат.

– І цим сукам Мокша знадобилася! Хасапські підстилки! – дошкуляли з натовпу.

Решту мітингувальників хлопці, в тому числі і з закритими обличчями, з символікою «Правого сектору», взяли в кільце, грубо відтіснили міліціонерів. Поряд з самооборонцями спинилося кілька автомашин. З багажників стали витягати великі ящики з трафаретами яєць, пакетами борошна, молока і ставити на парапет. Тут же з'явилися в'язанки дерев'яних палиць. Їх роздавали всім бажаним.

І тут Остап помітив: як тільки дівчата-антимайданівки зайшли до залізного фургону, двоє молодиків кинулися до дверей. Мить – і вони були наглухо заблоковані кийками: вгорі – міліцейською, внизу – дерев'яною. Самі молодики зникли. І зразу ж в радіаторну решітку хтось кинув «коктейль Молотова». Під капотом машини спалахнуло полум'я. Тут же з'явилися оператори мокшанського телебачення. Схоже, транслювали у прямий ефір. Певно, отримали завдання показати, як майданівці разом з «Правим сектором» палять людей. Їдкий дим потягнувся у фургон. «Задохнуться ж. Це провокація. Так ось для чого збирався антимайдан. Комуś потрібні жертви. І жахлива картинка на мокшанських телеекранах», – майнуло в Остаповій голові.

Він кинувся до дверей автозаку. Смикнув кийки. Вони не піддавалися.

– Хлопці, допоможіть! – крикнув до юрби.

На поміч підоспіло кілька самооборонців, почали щосили сіпати кілки та двері. Та один молодик дихнув перегаром і просичав Остапові на вухо:

– Зря, дорогуша, ты полез не в свое дело. Пусть горят! Запорожцы будут злее на власть! Брось – иначе поплатишься, бляха-муха!» – і зник у натовпі. «Ні, таке патріот не скаже. Скоріше, то диверсант, – майнула думка. Проте йому ніколи було навіть озирнутися. Вся увага зосереджена на дверцятах фургону.

Остапові таки вдалося висмикнути один кийок. Інші хлопці виламали двері. Дівчата, кашляючи до хрипоті, хитаючись, підтримувані парубками, вибиралися з автозаку. Міліціонер направив струмінь вогнегасника на палаючий радіатор. Здавалося, інцидент вичерпано.

Остап з почуттям виконаного обов'язку розчинився у натовпі. Він очима шукав тих дончаків. Та вони наче кризь землю провалилися – ніде не видко.

А людьми все дужче оволодівала ярість. Видно, випадок з автозаком став останньою краплею, що переповнила їхнє терпіння. Хоча, певно, саме цього й домагалися провокатори. Молоді люди, розмахуючи кийками, ще тісніше згрудилися навколо антимайданівців, беручи їх у кільце.

– Запорожці, бийте отих гадів! – щосили гукнув молодик і пожбу-рив у сепаратистів ком'як грязюки.

Те саме зробили й десятки інших. А тут і яйця полетіли. Дехто відкупорював пакети з молоком та борошном і теж жбурляв у сепаратистів.

– Отримуйте, запроданці!

Так продовжувалося з півгодини. Антимайданівці прикривалися руками, триколорами, дехто парасолями, вертілися в різні боки, мов на сковорідці. А яйця продовжували летіти. З курток та плащів оточених стікали впереміжку жовтки та білки, припорошені борошном. Якась фантазмагорія. Вигляд вони мали жалюгідний. Хтось у натовпі східно реготнув:

– Їх би зараз на сковороду – вийшов би класний омлет!

Запорожці не вгавали, продовжували жбурляти у супротивників продукти, аж доки не вичерпали всі запаси. Пізніше розказували, що за ті кілька годин яйця, молоко і мука були розкуплені у всіх ближніх продовольчих магазинах.

– На коліна, вилупки! – почувся клич. – Просіть прощення у запорожців!

Однак гурт антимайданівців продовжував ногами товкти чорну грязюку, перетворюючи квітник на заміс. І тут Остап помітив, як в гурті майданівців один юнак почав витягувати з целофанового пакета пляшку, закупорену ганчіркою. «Самозапальвальна суміш! Та він хоче спалити отих нещасних! Хіба так можна?! Ще одна провокація!» Остап, відштовхнувши двох молодиків, які прикривали юнака, загорланів:

– Ти що надумав, блазню?! – і так сіпнув пакет юнака, що в того в руці zostались тільки білі целофанові ручки.

Юнак очманіло зиркав на Остапа, намагаючись відібрати пакет, але той сховав його за спину.

– Віддай! – по-зміїному шипів юнак.

– Чи ти при своєму розумі? Там же люди! – сказав Остап.
– Віддай! Бо я тебе вб'ю! Віддай! Кому кажу?! – і тягнувся рукою за його спину.

– Хто тобі вручив оцей коктейль? – Остап грудьми відштовхував юнака.

– Віддай! – несамовитів той.

– Та він чманений! Чи наколовся, чи надихався дурману! – почувалося збоку.

«Так ось кого сепари використовують для провокацій – наркоманів, п'яниць та бандоту! Ні честі, ні совісті! Прагнуть будь-що збури-ти, дестабілізувати регіон. Їм потрібні жертви, щоб показати страшну картинку на телеканалах і таким чином переконати мокшан, що п'ятизіркова башта справді хоче визволити українців від нібито нацистів. Яка ж підла інформаційна війна!»

Двоє самооборонців заломили руки юнакові за спину й повели до міліціонерів. Остап зрозумів, що авантюра сепаратистів не вдалася. Затиснуті з усіх боків, мокрі, в багнюці та борошні, «мітингувальники», мов отара, топталися на алеї. Вони й гадки не мали, що їхнє життя щойно було під загрозою, що їх привели сюди на заклання. Нарешті самооборонці зглянулися, утворили живий коридор і дозволили правоохоронцям вивести «шанувальників Мокші» з оточення. А натовп скандував:

– Чемодан – вокзал – Мокша!

– Геть з козацької землі!

Остап ще раз окинув поглядом натовп, що продовжував вирувати. Люди не розходилися з алеї, жваво обговорювали те, що трапилося, емоції зашкалювали. «Таке, як на Донбасі, не повинно повторитися в Запоріжжі, інакше разом з сепаратистами та диверсантами прийдуть розруха і смерть!» – таким був зміст більшості думок. Остап поправив на собі невеличкий заплічник, сів у перший-ліпший тролейбус. На зупинці Анголенка вийшов і швиденько через ринок подався до автостанції – треба встигнути на останній автобус до Кочережок.

Тільки-но залишив ринок, як за рогом старої будівлі з червоної цегли наткнувся на чотирьох молодиків у затемнених окулярах, розстебнутих куртках. З ними ще двоє парубків із санітарними масками на обличчях.

– Вот и встретились, дорогуша! Донбасс порожняк не гонит! – злорадо пробасив один, озираючись врізнобіч. – Сейчас мы тебя бу-

дем резать вот этим ножичком, бляха-муха! Правда, Хан? – з його долоні вистрілило лезо.

– Принц, ты представляешь, как он будет визжать, когда я начну чикать его локаторы! Вот будет кайф! Отрежу и на память заберу. Шедврально! – з протилежного боку підкрадався Хан.

– Этот укроп сотворил нам падлянку – сорвал дело по захвату админзданий! – Принц уміло перекидав ніж із руки в руку. – Готовься, бендерлог, ласты откидывать!

– Вам що, не терпиться простояти під оцією хатою до ранку? – криво осміхнувся Остап, повільно відступаючи до стіни.

– Хан, ты послушай – этот чувырла еще и пасть открывает! – награно обурювався Принц.

– А ты пером по его паршивым губам! Сделай ему рот до ушей! – підгигикував Хан.

– Сейчас мы, фраерок, правосек, нацик, будем пускать тебе кровь! Братцы, вали его! – скомандував Принц і, розмахуючи ножем, першим кинувся на свою жертву.

Остап увернувся від удару, сіпнув за рукав Принца, той з розгону врізався головою в стіну, розтросив окуляри, дико скрикнув – власним лезом розпанахав свою ж долоню, з рани бризнула кров. З боків наскочили двоє в масках. Остап відштовхнувся ногами від стіни, перевернувся над їхніми головами і опинився прямо перед Ханом. Ті ж два молодики з розгону стукнулися лобами і, матюкаючись, попадали до ніг Принца. На них крапала кров пораненого. Здоровило Хан спочатку позадкував, а потім дременував уздовж вулиці поміж трамвайних колій, відбіг за сусідній дім і визирив, як Омелько з конопель.

– І скільки ж вам, хлопці, заплатили оці бовдури, що ви погодилися зрадити власне місто? – різко обернувшись до лежачих молодиків у масках, гнівно спитав Остап.

– Та пішов нафіг! Не твое собаче діло! – огризнувся один, здираючи маску та потираючи посинілого лоба.

Остап глибоко вдихнув повітря і з шумом видихнув:

– Що ж, я піду, а ви поваляйтеся тут до світанку! Подумайте!

Обидва бовдури заклакли в тих позах, в яких їх застав Остапів наказ.

– А я? – якомсь невпевнено, злякано просичав Принц, затискуючи здоровою рукою кровоточиву рану. – Ты меня прикончишь? – і в карих очах жах.

– Спочатку долоню покажи!

Принц простягнув. Уздовж долоні глибокий поріз, з якого цебієніла кров. Остап промовив якесь заклинання, покрутив пальцями над раною – і кров перестала сочитися.

– А тепер покарауль оцих недоумків! Бо їх ще й безхатьки обдеруть, як липку!

Принц хотів було лівою рукою підняти з асфальту ножа, та Остап наступив на лезо ногою.

– Побавився – і годі! Це трофей з відбитками твоїх пальців. Будеш і надалі отак бешкетувати – опиняться вони у міліцейському відділку, – попередив Остап.

– В гробу я видел вашу ментуру! – нахилився Принц, все ще не полишаючи надії повернути холодну зброю.

– Не смій! Тобі більше не знадобиться! Ти по дурості так поранив долоню, що вона довго не згинатиметься, – при цих словах Остап підхопив ніж, натиснув на кнопку, лезо зникло у руків'ї. Він сховав його в заплічник. А тоді спитав: – То скільки ви заплатили оцим пацанам?

– Мелочь! По сотне хохлобаксов! Больше они не стоят! – цинічно відказав Принц. – Им и это выше крыши. Хватило бы каждому из этих мухариков по дозе дурмана – и за то были бы несказанно благодарны.

Остап прискіпливо оглянув Принца. Звичайний собі хлопець. Ззовні навіть симпатичний. Руді очі, щоправда, нахабні, безсоромні, безжальні. Схоже, він не з заможної сім'ї. Звик жити, як кажуть, на халяву. Нерозбірливий. Запальний. Таких легко загітувати служити в «Лугандонії». Йому й невтямки, що його використають і згодом викинуть на смітник, як целофановий пакет. «Як же він духом і вчинками схожий на презика Янука! І Хан такий. Яке коріння, таке й поріддя. З одного краю».

– Ти можеш сказати, що тебе змусило піти у сепаратисти і ризикувати здоров'ям? – Остап кивнув на руку.

– А тут секретов нет. В Мокше выше зароботки и пенсии. И нам, блатным, там раздолье – есть кого потрепсти. Лахва! Усёк?

«Ще один доказ: на криміналітет ставить п'ятизіркова башта у цій «гібридній» війні, – подумав Остап. – Яку ж державу там збираються будувати у так званій «Новомокші»? І з ким? З оцими кримінальними бевзями? І це називається «Мокшанській мір»? А якщо й зліплять щось, то воно буде несправедне, нікчемне й нище, а люди звичайнісінькою біомасою. А може саме такий світ і потрібний сусідам-правителям?»

– Так ви служите за гроші? – поцікавився Остап.

– И дураку понятно – за бабки, за них родимых.
– Я гадав за ідею? – підначував Остап.
– На Донбасе идейных – раз, два и обчелся. А большинство за деньги и в основном за «зелень».
– А мокшанські найманці? А кавказці?
– Те воюют за большещщие деньги. Нам такие и не снились, – важко зітхнув Принц.
– Ну-ну. Заробляй і надалі розбоєм та провокаціями. Тільки пам'ятай: у могили кишень немає. Дивись, щоб тебе друзяки не зарили, як собаку, десь у лісосмузі, териконі або не вкинули в солоне озеро на тривале зберігання. Погано ти закінчиш, якщо не одумаєшся. Вогонь – твоя погибель.
– Да хватит меня пугать, бляха-муха! Пуганый!
– Вибір за тобою, хлопче, – Остап розвернувся й подався провулком до автостанції. І вже тоді він знав, що їхні стежки-доріжки ще не раз перетнуться...

– Гей, брате! Ти де витаєш? – різким, мов ляскіт батога, голосом гукнув Савур. В карих примружених очах – насмішкуватий блиск, погляд гострий, як лезо шаблі. Підкручуючи правицею темного вуса, підморгнув: – Молоду дружину уявив?

– Вибачте, друзі. Пригадалися весняні події в Запоріжжі, – голосом тихим, як шерхит каштанового листа угорі, прошелестів Остап. – А сьогодні вони дали про себе знати. І загроза їх повернення нікуди не поділася. – Йому не хотілося розповідати побратимам про пригоду в автобусі. Він тільки задумливо мовив: – Зараз нам потрібно бути особливо пильними. Ворога можна стріти будь-де.

– Атож, якби отоді, у квітні, ми не вигнали з нашої землі сепаратистів, то й у нас було б так, як на Донбасі, – розруха, жертви, розгул бандитизму, – Леонтій звів на переніссі брови і кліпнув довгими, мов нарощеними, віями.

«Таки є в ньому щось дівоче. В артисти б йому йти, а не в партизани», – усміхнувся Остап.

– Я ж і кажу: конче треба вивести на чисту воду місцеву кримінальну братву! – не вгавав Савур, енергійно жестикулюючи, як перед публікою на майдані. – Бо та сволота тут, поряд, з випущеними пазурами! Вичікує, як вовцюга, слухну годину, щоб спідтиха уп'ястися в горлянку. Через той звіринець не бачити нам перемоги, як свого загривку! – гарячкував Савур і від того голос його зривався на крик.

– Це й так зрозуміло. Що ти конкретно пропонуєш? – Остап взявся розсупонювати заплічник, аби пригостити піріжками. Й спинився, зачувши радісний, мов святковий дзвін, голос Савура:

– Он уже й хлопці на підході! – поглядом вказав на шістьох козаків, які спускалися вузькою стежкою з пригорку, порослого невисокою травою поміж кам'яних «бабів», що полискували на сонці. – Разом і вирішимо, як нам бути та що робити.

Шестеро молодих козаків, у легких різнобарвних «шведках», джинсах, кросівках, бейсболках, м'язисті, майже одного віку, кожному не більше тридцяти, з такими ж, як і в Остапа, заплічниками. Остап їх знав більше за прізвиськами, аніж за іменами: коренастий суворий Дуб, прихильник ведичного бога грому та блискавки Перуна, у нього непроникний погляд сірих очей з-під густих кошлатих брів, коваль; довготелесий, світлочубий, завжди усміхнений скептик Хорт, учитель фізкультури, майстер з теквондо; приземкуватий, задумливий Явір з виразом обличчя, по якому важко зрозуміти, що в нього на думці, металург; верткий, кирпатий Кріт з каштановим волоссям, що нагадувало лев'ячу гриву, художник; добродушний, наївний селяк Рало з масивними кулаками і завжди рожевими щоками на засмаглім лиці; опецькуватий, насмішкуватий веселун Барило з великими ясно-голубими очима, торговець. Сміх, гогіт, голосна розмова, щирі обійми та ручкання з вилясками.

– Батьку-отамане, чим ми завинили, що так терміново викликав? – широко всміхаючись, зарокотів скоромовкою Барило. Запорожці давно називали Савура «батьком», бо він і роками старший, і організатор здібний, і про кожного дбав, як про рідного сина.

– Та розумієш, нудно стало. А чарку хильнути ні з ким. Дай, думаю, зателефоную Барилу, майстру з медовухи. Ох, смачна вона в тебе – за вуха не відтягнеш! Тільки вона здатна зняти з серця страшенний тягар, – хитро покрутив вуса Савур, підморгуючи козакам.

– О! А я теє, – як на зло, й грамульки спотикача не прихопив, – зніяковів Барило, очі округлилися, як від ляку, куди й усміх подівся.

– Е, друже, не дбаєш ти про здоров'я побратимів. Не дбаєш! -примружив одне око Савур, розводячи обіч руки. – Якби ти знав, що у мене всередині твориться – двоголовий орел пазурами крає мою душу, як Прометейові груди. Немає іншого спасу, як твоя оковита. Вона – то бальзам на рану.

– Батьку, то я зараз мотнуся й привезу цілу торбу. У мене первачок свіженький. Чистий, як сльоза! А кріпкий – як наш Дуб або

Рало, – Барило кинув погляд на побратимів, сіпнувся, хапнув під пахву чорний заплічник, його великі світло-блакитні очі заяскріли. Всі знали: випити він любив, хоч ніколи п'яним його не бачили, був стійким до алкоголю.

– Я завжди був певен, що ти у скрутну хвилину виручиш, не залишиш у біді, – розкотисто, зично реготнув Савур, за ним весело загоготіли й козаки. – А тепер серйозно, браття. Як здолаємо хасапів, отих кровожерливих м'ясників, – отоді й хильнемо. Та так, щоб і чортам гикнулося разом з найманцями на тому світі.

– Відверто скажу, батьку: засиділися ми. Там хлопці воюють, гибіють, а ми тут байдики б'ємо. Про горілку базікаємо, – захлинався сміхом Кріт і вдавано сердито бликав на Барила, звично потираючи свого кирпатого носа.

– Руки вже давно чешуться, – заклекотав Дуб. – «Колоради» за підтримки Мокші зовсім знахабніли – з «градів» та гармат смалять, куди попало, літаки та вертольоти збивають. Війна іде! Справжня неоголошена війна! Пора вже воєнний стан оголошувати. А наші президент та уряд і в вус не дують. Виляють хвостом перед США та Великобританією, які зобов'язувалися боронити наш суверенітет. Та так гарантували, що Мокша відпанахала наш Крим, влізла на Донбас, плюндрує його руками бандитів. Ворог у нас підступний, як шакал! Чого доброго, ще й на нашу запорізьку землю полізе.

– А тут і сумніватись нічого, – загудів щиросердий Рало, по черзі потираючи перед грудьми великі кулаки, ніби готувався до бою. – Їх на це підбурює сам мокшанський володар: закликає створити якусь «Новомокшу». І наше Запоріжжя туди вже вписав. Треба ж таке придумати! Гидко слухати! Отих смугастих «колорадів» я б у зародку чавив, як у баби Варки на городі! Бо як розповзеться та нечисть Україною – кінець і нашій незалежності, і євроінтеграції. Все схрумають!

– Мені подобається ваш настрій, братове, – Савур крекнув, пригладив оселедця та, блискаючи карими очима, загримів густим басом: – Прийшов і наш час. Я так міркую: пора нам створювати, так би мовити, свій партизанський загін.

– І назвемо його – «Січ», – запропонував Хорт, завжди усміхнений цього разу він був аж занадто зосереджений.

– Можна й так, – кивнув на його репліку Савур.

– Однак, чому партизанський? – спитав Явір, звично потираючи кінчик кирпатого носа. – Ми що – уже в окупації?

– А хіба ні? Роззирнися навколо, брате. Куди не кинь – як не хабарник, то корупціонер – в органах влади, судах, міліції, прокуратурі і навіть у лікарнях, – розважливо переконував Савур. – Це те, що й треба ворогові – запроданці, брехуни, циніки, грабіжники! Словом, орда! Оце – його «гвардія»! Як ти гадаєш: з такою «братією» ми побудуємо правову, демократичну, європейську Україну?

– Ніколи! – відізвася Хорт, його сині очі навіть при сонці потемніли. – Хіба що кримінальну бананову республіку. А точніше – такий собі паханат, як за рецидивіста Януки. До сих пір його люди на владних посадах та в депутатах. Чекають на реванш. Їх давно пора в шию гнати, а їх тільки збираються люструвати. Спасибі жителям Донбасу за президента-лоботряса!

– А тепер скажи, друже, – звертаючись до Хорта, Дуб обвів суворим поглядом побратимів, – зможемо ми в умовах внутрішньої окупації легально щось зробити для України? Ні! Тому, я впевнений, ми й маємо діяти самостійно. Як на мене, наш загін не повинен нікому підпорядковуватись – ні СБУ, ні міліції, ні міністру оборони. Інакше – швах! Здадуть – як гарматне м'ясо на бойню!

– О, тепер бачу, що ви, браття, втямили, заради чого зібралися, – сказав Савур. – Що ж, тоді гайда до Зорової могили. Біля того кургану характерники присягали на вірність Вітчизні. Там краще думається, – і першим рушив добре утоптанною стежиною, що вела схилом уздовж Дніпра поміж низькорослих сивих полинів та запашних чебреців.

За ним вервечкою й козаки. На ходу Савур чи то розмірковував, чи тлумачив те, що запропонував Дуб:

– Звичайно, краще б координувати наші дії з правоохоронними органами. Та де гарантії, що вони нас не підставлять, не продадуть?

– Ніяких, батьку! – дихав у спину Дуб. – Адже чимало мокшанських агентів і досі сидить у міністерстві оборони та других органах. Впевнений – є вони і в штабі АТО. Це з їхньою «поміччю» Україна втратила Крим, десятки кораблів, літаків, безліч бронетехніки та важкої зброї. І Донбас здали прихвосні-мультимільйонери. До речі, декому з них присвоєно звання Героя України. Зраджують, грабують, а їм будь ласка – «героїв»! Отака червоточина! Ще й депутатами їх обирають – народними! Бридко! Це їм дуже хотілося мати у Донбасі своє федеративне князівство! Та що про них говорити? – човпаючи по дрібних камінцях, продовжував гучати Дуб. – Вони тепер, як кажуть в кримінальних колах, «не при делах» – втекли з Донбасу і відсиджуються у Києві або в Криму, згуртовуються супроти України.

– Правильно мислиш, брате, не варто їх недооцінювати. Тих прихованих натхненників сепаратистів, яких випестила Партія регіонів, завжди слід мати на мушці, – голос Савура щодалі суворішав, у ньому бриніла холодна сталь. – Здавши ворогові Донбас, вони теперечки свій бізнес і вплив переносять до нас, на Запоріжжя та інші міста. І немає певності, що тут за підтримки своїх подільників у Києві та Мокші не продовжать свої чорні ігрища. Вже зараз під їхньою п'ятою голова міськради Лин, губернатор Ушенко та їхні заступники, деякі суди, прокурори, міліціонери, тут вони наставили своїх «смотрящих». Гадаєте, випадково відбулися рейдерські захоплення наших підприємств? Донецька «гвардія» не дримає, все, що трапляється під руку, хапає.

– «Данбас паражняк не гоніт», – додав і Остап, пригадавши популярну приказку, що повторював Хан, отой донецький гастролер в автобусі.

– От-от! І де гарантія, що та команда-банда колись не здасть Мокші й Запоріжжя? Якщо таке станеться – Україну чекає непоправна катастрофа, – голос Савура нагадував густий церковний дзвін.

– Батьку, це нам і так зрозуміло, – ззаду докинув Явір. – А що далі?

Савур промовчав, твердо ступав стежиною, роззираючись довкола.

Поодаль над пінистими водами вилискувала гребля Дніпрогесу. Мов варта, охороняли його темні з білястими пасмами пороги, схожі на старих сизих козаків. Шугали над головами легкокрилі чайки та ластівки над Славутою. На протилежному березі стрімке репане бескеття, деінде помережане травою та утлими кущиками, нагадувало кам'яну фортецю. У бік сонця поміж Хортицею і міськими висотками розгорталося річище – широке, розлоге, тихе та сумірне.

«Знали козаки, де Січ розбудовувати! Яка благодать! – подумав Остап. – Ніколи ми цю красу не віддамо ворогові! Це наша свята земля! Це скарби наших дідів, прадідів і далеких орійських пращурів!»

Савур спинився, аж коли вибралися на розлогу Зорову могилу. Трохи відсапався, повільно розгладив вуса, зняв кашкета, долонею поправив оселедця, довгим орлиним поглядом окинув навколишній простір. Те саме зробили й козаки. Вітерець, що тягнув від Славути, бавився їхніми чубами. З цього найвищого кургану на Хортиці, видно чи не весь зеленавий острів, блакитний Славута, околиці з гаями та байраками, місто, що розкинулось на протилежних берегах. Потім перевів погляд на козаків і урочисто сказав:

– Побратими мої! Воїни Духу і Світла! Нащадки славних запорожців! Охоронці Кодексу честі козака! Браття! Усі ви свідки: у важкій ситуації опинилися наша Батьківщина, а з нею й наш козацький край! Ворог загрожує ззовні, ворог загрожує з середини! У зовнішнього супротивника – гармати, «гради», танки, кулемети! У внутрішнього – мільйони та мільярди, які він, награвувавши, використовує для підкупу чиновників, суддів, прокурорів, міліціонерів, аби вони шкодили нашій Вітчизні! Таких зрадників, на жаль, ще багато! Вони живуть серед нас, ходять поруч, хитро посміхаються, а думають про одне – як знищити нашу Україну, захопити нашу благословенну землю, а наш народ перетворити на лакея! З такими явищами вам доводиться стрічатися на кожному кроці. Далі таке терпіти ми не можемо, не маємо права! І наш обов'язок перед пращурами – протистояти зрадникам усіма засобами, як нас навчали наші учителі-характерники! З ворогами ми повинні стати на праведний бій! Земля має горіти під їхніми ногами! Великий гріх – споглядати, як запроданці плюндрують та грабують нашу землю, принижують людей! А тому, браття мої, я закликаю вас до битви із внутрішньою та зовнішньою ордою! І присягаюся зробити все, щоб звільнити нашу Матінку від загарбників! Якщо знадобиться, не пошкодую життя заради неї! До цього закликаю і вас!

Козаки, уважно слухаючи свого вожака, аж підтягнулися, виструнчилися, познімали кашкети та бейсболки.

– Присягаюся і я до останнього подиху захищати Україну! – заgrimотів Дуб.

– Присягаюсь! – твердо мовив Остап.

– Присягаємося! – дружно вигукнули козаки. – З нами Богиня Перемоги Слава! З нами – Пресвята Богородиця! Слава Україні!

– Я вірю кожному з вас, як самому собі, – вже тихіше промовив Савур, вдивляючись в обличчя побратимів. – Та все ж бувають різні обставини, які можуть завадити виконанню Кодексу честі козака. Всяке трапляється... Ми нікого не силуватимемо! – Савур покосився на Остапа.

– Батьку, моя дружина козацького роду, – зрозумівши натяк, озвався Остап. – Вона розуміє: сімейне щастя може бути лише у вільній країні.

– Іншої відповіді я від тебе й не чекав, – Савур радо усміхнувся у густі вуса.

– То з чого почнемо, батьку? – першим озвався Барило.

– Та не з твого спотикача, – підштрикнув Кріт.

– Я серйозно, – Барило вдав, що не дочув насмішкувату репліку побратима.

– Слушне запитання. От що, браття мої, для початку нам треба вивести на чисту воду всіляких сепаратистів та корупціонерів, прихованих і явних, у нашому Запоріжжі. Щоб вони, як оті «православні брати-слов'яни», не вдарили у скрутну годину нам ножем поміж лопаток. Упораємося з внутрішніми окупантами – і рушимо на Донбас.

– А я б уже зараз узяв кулемета та й пішов на передову, – нахмурив густі, мов щітки, чорні брови Дуб.

– Я не сумніваюсь у твоїй вправності, друже, – важко зітхнув Остап, стоячи навпроти. – Однак не можу не погодитися з батьком Савуром. Сьогодні значно складніше захищати Україну отут, на умовно вільній території. Ти ж знаєш: у бійців, молодих та недосвідчених, навчок пластунських немає. У нас вони є. Якщо ми покінчимо з корупціонерами тут – це буде великою допомогою нашим хлопцям там, на фронті. А ще, як мені здається, нам слід посіяти розбрат у середовищі сепаратистів і найманців на Донбасі. Нехай гризуться, як собаки за кістку. Окрім того, чимало наших військових потрапило до рук бандюків. Визволити їх – наш святий обов'язок. Регулярна армія цього не зробить. Влада намагається, але в неї не все виходить. Бандота, місцева й закордонна, має відчути: Донбас – це Україна, ми – господарі на тій землі. Здолавши ворога на Донбасі, ми врятуємо наше славне Запоріжжя.

– От-от! – вигукнув Савур. – Саме це я й збирався вам, браття, сказати. Отакий наш план дій. Справ – непочатий край. То як ви дивитеся на таку перспективу?

– Я – за! – прогудів Дуб, переминаючись з ноги на ногу, прямо глянув у очі Савура. – А зброя буде?

– Хіба у тебе на горищі не завалювся кулемет «Максим» ще з часів батька Махна? – вколов Явір.

– Я – серйозно. Як без зброї? – не зрозумів жарту Дуб і вирячився на товариша. – На жаль, немає в мене «Максима», а то б...

– А кулаки тобі для чого? – підіграв Рало. – Здибав корупціонера – і в пику! За день з усіма розправимося.

– Годі вам словами бавитися! – буркнув Савур. – Як малі діти. А щодо зброї – у нас є така, якої ні в кого немає. Саме час застосувати характерницькі навички. Чи забули або втратили?

– Хто призабув – згадає. Обставини змусять, – додав Остап.

– То як – згодні? – перепитав Савур.

– Згодні! – за всіх відізався Хорт.

– Може, хтось проти або має поважні причини? – Савур знову обвів прискіпливим поглядом побратимів. – Кажіть, не соромтеся.

Козаки мовчали, нишком презиркуючись.

– Тоді хто за те, щоб утворити наш таємний партизанський загін... – урочисто почав Савур.

– «Січ»! Пропоную таку назву. Щоб він сік усіх нечестивців! – нагадав Леонтій.

– Може, в когось інші пропозиції? – спитав Савур.

– «Січ» так «Січ»! – сказав Дуб. – Як-не-як, ми потомки запорожців. І мусимо не тільки їхні назви та чуби носити, а й жити та діяти за законами побратимства, честі та совісті наших славетних пращурів!

– Хто за? – Савур першим високо підняв над головою руку з кепкою, стріпнувши оселедцем, і простягнув перед собою міцну широку долоню.

Козаки один за одним поклали свої долоні зверху і завмерли на хвилину. Утворилася гірка дужих чоловічих рук. Потім всі по черзі обнялися, були схвильовані, задумливі, рішучі. Повагом одягнули кепи та бейсболки.

І тут насмішкуватий Барило все ж не втерпів та заради жарту ні сіло, ні впало вигукнув:

– Браття, а ми порушуємо запорозький звичай!

– Який? – озирнувся на нього Рало.

– Який ти нездогадливий! – щиро обурився Барило. – Батьку, ну скажи йому, що запорожці кожну гарну справу обмивали! Ех, треба було прихопити квартиру оковитої!

Козаки захихикали.

– Барило у своєму репертуарі! – розсміявся Хорт.

– Обмивали, – підтвердив Савур. – Тільки не наміри, а виконану роботу. От зробимо добру справу, тоді й розговіємося.

– Так я за ту добру справу хоч зараз ладен взятися, – розсміявся Барило. – А якщо серйозно, то з чого почнемо, батьку?

– Оце вже діловий підхід, – Савур легко поплескав Барила по плечу і звернувся до всіх: – Один донецький олігарх облюбував місцину на нашій славіній Хортиці побіля Славути – хоче маєток звести, таке собі «Межигір'я» у запорозькому варіанті. Люди проти, влаштовують пікети, пишуть скарги в різні інстанції. Та проплачені гопники шантажують, залякують людей. Дійшло до того, що відрізають їхні оселі від електрики, перекривають воду, у поштові скриньки вкидають за-

писки з погрозами. Запорожці не раз зверталися до прокурора, в міліцію – там відмовчуються, не реагують, роблять вигляд, що все гаразд. Чи наші чиновники такі байдужі, чи...

– Та куплені вони отими олігархами з усіма бендюхами від голови до п'ят! – вигукнув Дуб. – Такі за хабарі не тільки Запоріжжя разом з городянами продадуть, а й рідну матір!

– Можливо, – погодився Савур. – Тож ми маємо допомогти громаді. Показати отій бандоті, хто в хаті господар.

– Давно пора, – гмикнув Хорт.

– Я пропоную провести наш козацький ритуал на тому місці. Щоб у зайд земля хиталася під ногами та пихкала вогнем. Страх – ось що може їх спинити, – запропонував Остап.

– Згода! Але цього замало, – як завжди притишено мовив Явір. – Відвадимо від цього місця, вони інше знайдуть.

– А ми й звідти їх кишнемо! – заперечив Рало.

– І бігатимемо за ними, як хвостики, – спокійно продовжив Явір. – Одними ритуалами корупцію не здолати у нашому місті. Народ треба піднімати.

– Скільки вже тих мітингів було, та толку ніякого, – звично потер свого кирпатого носа Кріт. – Корупції та хабарництва стало ще більше. Грабіжники нічого не бояться. Бо міліція на їхньому боці, прокурори та судді також. Люди ніде не можуть правди добитися.

– І на цьому також грає мокшанський володар, – сказав Дуб. – Саме такі, продажні, безпринципні, дволикі люді йому й потрібні. Тож слід такий ритуал здійснити, щоб ота банда боялася красти та обманювати.

– В такому разі не ритуал, а революція необхідна, – мовив Хорт. – Це нам, браття, не під силу.

– А я так гадаю: проведемо ритуал, криміналітет на всіх щаблях влади завовтузиться. Та й почне викривати себе. Отоді народ і побачить, хто є хто, – Савур вкотре обвів важким поглядом побратимів, ніби шукав їхньої підтримки. Козаки на знак згоди кивали головами. – Не заперечуйте, якщо сьогодні опівночі зберемося?

– А коли ж ще?! Нічого зволікати! Правда, хлопці? – зично мовив Барило.

– Згода, батьку. Треба ж хоч якусь справу зробити, щоб Барило міг з чистою совістю відзначити, – Явір змовницьки підморгнув. – А то, чого доброго, випарується оковита. Барило нам такого довіку не простить.

Козаки пирснули зо сміху.

– То нема заперечень? – спитав Савур. – Ти як, Метелице? Молода дружина не ображатиметься?

– Сказав же: вона у мене косачка-козачка. Я її попереджу, щоб не хвилювалася, – з гордістю мовив Остап і почав розсупонювати заплічник.

– От і добре. До ночі у мене перебудеш, – сказав Савур Остапові.

Остап витягнув із сумки згорток з пиріжками, розгорнув.

– Пригощайтесь, братці! Це гостинець від моєї Оксани, – і перший куснув пиріжок із золотисто підсмаженими бочками.

Козаків не треба було вмовляти. За мить із задоволенням наманили Оксанині пироги, ще й прихвалювали, прицьмакуючи.

– Яка закуска марно пропадає! – жартівливо скривив обличчя Барило, кумедно заплющивши одне око.

Козаки ще довго піджартовували один над одним, любуючись краєвидами. Нижче за курганами-святилищами відливав блакиттю Славута. Тихі хвилі бавилися з сонцем. Тільки північніше, біля Дніпрогесу, вода бурунилась, здіймаючи легкий туманець з безліччю дрібних веселок. Благодать.

Уже з оселі Савура на житловому масиві Бабурка Остап зателефонував Оксані. Попросив вибачити за затримку.

– Що за причина, любий? – спитала стривожена дружина.

Остап поостерігся сказати помобілці. Знав, що телефонні розмови можуть прослуховуватися. Хоч і є рішення, що правоохоронні органи мають право здійснювати це лише за постановою суду, та його ніхто не дотримується. Так було заведено за Янука, так і нині. Схоже, Оксана це розуміла і тільки спитала:

– Ти мене кохаєш, милий?

– Дуже! І вже понад триста літ! – натякнув уже вкотре на те, що вони і в попередньому житті були обручені.

– Остапчику, соколику мій, бережи себе! – і він скоріше не почув, а відчув її поцілунок із сотового телефону.

IV

Опівночі козаки зібралися біля ділянки, де донецький олігарх збирався звести маєток. Тихо підійшли до високого паркану із широкого алюмінієвого профілю. По той бік сердито загарчав пес. Схоже, відв'язаний.

– Кого чорти принесли? – задеренчав сонний голос за парканом. – Геть звідси, а то пальну з пістоля!

Савур обернувся до хлопців із вказівним пальцем на губах – мовляв, ні пари з уст.

А собака ще дужче несамовитів.

– Чого б я ото казався?! – охоронець досадливо рикнув на пса. – Тобі аби гавкати. Кішка пробіжить – а він скаженіє.

Козаки мовчали. Чекали, доки охоронець відчинить хвіртку. Пес аж заходився від гавкоту.

– От псяюра! Якщо зараз відкрию і там не буде нікого – віддупцюю, як сидорову козу. Тут спати хочеться, очі злипаються, а він чманіє. От нечисть! – охоронець заgrimів засувом.

І отетерів, побачивши перед собою гурт молодиків. Позаду сторожа, наче тінь, у темряві вовком мотався здоровенний пес, здіймаючи гвалт.

– Вам кого? Це приватна власність господіна Ахова. Сюди вхід заборонено! – злякано витріщився охоронець і хотів було зачинити хвіртку.

– Украдена власність громади тепер приватною зветься?! – Остап підставив кросівку, блокуючи хвіртку.

Охоронець смикнув раз, удруге – марно. І потягнувся правицею до кобури з газовим пістолетом.

– Ось я зараз пальну з оцієї штуки. Набіжать пацани – вони тут недалечко. І так вам наваляють!

– Отак і замри, дядьку! Тобі ж буде краще, якщо менше знатимеш, – Остап наставив на охоронця відкриту долоню, і з неї вдарив тонкий блакитний промінчик.

Дядько так і заляк лицем до паркану. Тільки очима вводив туди-сюди. Намагався крикнути, та, як не силувався, не зміг. Замість слів якесь бубоніння. Хитнувся – та ноги наче приросли до землі. І шия задерев'яніла.

– Не муч себе, дядьку, – порадив Остап. – Повертатимемось – зніму з тебе полуду.

Дуб кинув псюзі шматок м'яса. Той накинувся, зачавкав і за хвилину ліг біля ніг охоронця.

– Поспи, друже, – співчутливо мовив Дуб, ще й погладив собачу голову.

– Ти його не отруїв? – схвильовано перепитав Рало.

– Я що – на сепаратиста схожий, який не жаліє ні людей, ні собак? – образився Дуб. – Снодійне йому дав. Гарний пес, та бевзям дістався.

Савур вийшов на голу місцину. На ній новоявлені хазяї вже поспилували дуби та акації, підігнали бульдозер.

– Ще й дозволу не мають, а вже порядкують, – буркнув Савур. – Отак по всій нашій країні: закони – не для «грошових мішків». На відміну від простих смертних олігархам та їхнім нукерам усе дозволено. Вони недоторканні. Їх ніхто не може притягти до відповідальності. Отаку вертикаль створив Янука та його присні.

– Та хіба лише при ньому? Точнісінько таке було й при Кравчукові, Кучмі, Юценку, – сказав Явір. – Корупціонерам та криміналітету все було дозволено. Як кажуть, друзям – усе, а для народу – закон.

– А зараз не так? – озвався Кріт.

– Нині влада помінялась, – заперечив Хорт.

– Та не чиновники! Ті, хто творив беззаконня, продовжують сидіти на своїх місцях. За хабарі все продають. І нашу святиню – Хортицю. Якби було інакше, то нам сьогодні опівночі, як партизанам-підпільникам, не довелося збиратися, щоб захистити рідний край.

– Та годі вам! Розмітингувалися! – сердито загув Савур, зупиняючись. – Ми змусимо тих людей жити за законами, а не за поняттями. Отут і проведемо наш козацький обряд.

Спинилися на пологій горбині. З неї навіть у нічну пору при світлі повного місяця та яскравих зірок відкривався чудовий краєвид – виблискували Дніпро, Каховське море, безліч островів, що кострубато тьмяніли в далині.

– І все це хочуть відібрати у нашої громади. Намагаються неправдою окупувати козацький острів, аби влаштувати на пам'яті наших лицарів п'яні оргії! – з неприхованою відразою мовив Леонтій.

Савур зняв з плеча рибацький чохол для вудилищ і обережно витягнув із нього старі потерті металеві піхви з мечем. Ухопившись правицею за рукоять, різко висмикнув його і підніс угору на витягнутій руці. Лезо холодно зблиснуло у напівпрозорій п'ятмі. Здавалося, з нього синьо заструменів легкий пучок світла. «Наче блискавка!» – зауважив Остап.

– Меч Арея?! – здивовано чи то стверджував, чи питав Барило.

– Може, це й не зброя бога війни Арея, але силу він має неймовірну, – сказав Савур. – І ми покликані розбудити ту силу, нею разити недругів, хто б та де вони не були.

Савур на четвертину загнав меча в землю. Козаки стали навколо на ліве коліно. І за мить, наче джмелі, загули тільки їм відому молитву. Здавалося, небеса резонували з ними в унісон. Раз по раз здіймаючи руки до неба, просили: «В ім'я Отця Сварога, Сина Перуна і Святого Духа Велеса! Амінь! Оум, Оум, Оум!» І меч все сильніше яскрів, вібрував – і вже не тонкий пучечок, а товстий сяючий промінь упирався в космічну темінь. І тоді Савур, а за ним і всі козаки вимовили закляття:

– Хай світло цього меча стане карою для усіх ворогів України! Хай наша земля хитається, горить під ногами зрадників та грабіжників! Хай Прав торжествує на нашій Святій Землі-Матінці! Амінь! Оум, Оум, Оум!

Після ритуалу козаки піднялися на повний зріст, узялися за руки і закружляли вправо за Сонцем-Сваргою довкола меча. Променевий сніп, що виривався з нього, почав осідати, ніби занурювався у землю. І за кілька хвилин розтанув. Савур витягнув меч, долонею змахнув крихти землі, перехрестив його, повільно вклав у піхви, загорнув у тканину і заштовхав до рибацького чохла. «Доводиться конспіруватися. Цей меч не повинен потрапити до рук негідників», – подумав Остап. А Савур випростався і неголосно забасив:

– Віднині для всіх, хто ступить на цю землю зі злими намірами, вона двигтітиме й викидатиме полум'я.

– Батьку, а давай перевіримо, – вихопився Барило.

– Як? – не второпав Савур.

– На охоронцеві. Він хоч і не винен, але захищає інтереси корупціонерів, служить їм, – палко продовжив Барило.

– Це справді цікаво, – озвався Рало. – Треба ж нам переконатися, що все зробили правильно і що є порох у наших порохівницях.

– Гарзд, – стенив плечима Савур. І до Остапа: – Друже, а приведи-но до тьми отого небораку з газовим пістолем.

Остап підійшов до дядька, провів правицею перед його очима, поплескав по плечах – і той ніби прокинувся. Швидко покрутив врізнобіч головою, поворушив плечима, руками, ніби пересвідчувався, чи вони цілі, і здивовано сказав:

– Ви ще тут? Хлопці, на цій землі вам бути не положено. Ідїть звідси від гріха подалі, – і знову пригрозив: – Бо покличу пацанів – вони вас відмолотять так, що мамки не впізнають.

– А де вони? – спитав Остап.

– Он у тих двох вагончиках по той бік бугра, перед сортиром, – охоронець кивнув на загрожу під високими деревами.

– То зови їх! – по-дружньому попросив Остап.

– Я б вам не радив. Там такі відірвиголови – каратисти, самбісти. Звірі! Кажуть, у Києві на антимайдані ті кренделі такі бійки влаштували! Не доведи Господи! – схоже, охоронець хотів полякати незваних дивних гостей.

– Клич! – суворо наказав Савур.

Дядько поспіхом заклав два пальці в рота і дико свиснув, аж сонні птахи забили крильми серед віття навколишніх дерев. Невдовзі у тьмяних вагончиках зблиснуло світло, двері хряснули, рвучко відчинившись, і з них вискочило десятка два дебелих гицелів, на ходу натягаючи сорочки на голі тіла. В руках замигтіли бити. Та як тільки «пацани» наблизилися до пагорба, де щойно козаки здійснювали ритуал, з-під їхніх кросівок забили вогняні струмені, схожі на феєрверки, затремтіла та захиталася земля.

– Назад к єдрьоній фені! Землетрус! Вулкан вивергається! – верескнув хтось крихким пропитим голосом, певно, вожак. – Бо провалимося к єдрьоній фені у тартарари!

Ошелешені молодики різко спинилися, позадкували. Мить – і вони майнули за вагонички і, ухопившись за перекладки, вже матюкалися по той бік паркану. Охоронець рвонув до хвіртки, хрестячись, заволав:

– Кінець світу! Армагедон!

Козаки засміялися і спокійно залишили будівельний майданчик.

– Спасибі, браття! – мовив Савур. – Ритуал удався на славу. Завтра усе місто вируватиме. Отоді ми й побачимо, хто є хто.

На трьох легковиках козаки залишили Хортицю. Услід привітно усміхався місяць, давній побратим запорожців.

V

Зранку місто справді закипіло чутками, і щодалі то неймовірнішими. У переповненому трамваї, яким Остап їхав до автостанції, тільки й розмов – про «армагедон» на острові.

– Кажуть, земля задвигтіла – і розверзлося пекло під ногами у братви! А з нього повискакували чорти та чортенята, почали хапати молодиків за руки і тягти в огненне провалля! Та вони все ж вирвалися. Уявляєш, кумонько? – у тітки, що оповідала, очі округлилися і вся вона здригалася від жаху.

– Не повторюй дурниць! – так же завзято заперечувала їй кума, висока огрядна молодиця, сіпаючи «кравчучку» з ящиком з-під бананів, що на коліях підсакувала й відкочувалася.

– Та істинний Бог! – хрестячись, відказала тітка таким тоном, наче бачила те на власні очі. – Кажуть, оті бісенята перестрибнули через огорожу і вже никають містом, як пришелепкуваті. Шукають, кого б затягти до пекла. О, Матір Божа, спаси й сохрани!

– Не чорти то були, а песиголовці, яких олігарх найняв для охорони незаконно прихваченої ділянки, – не менш переконливо озвався дядько, тримаючись обома руками за перекладину.

– Та немає ніякої різниці, чи то чорти, чи гопники! І ті, й інші – наволоч на нашій землі! Це вони хочуть у нас на Запоріжжі сотворити пекло! Таке, як у Донбасі! Не вийде! Дзуськи! – категорично заявив чоловік у старій бейсболці, спираючись на костур. – Це кажу вам я, «афганець».

– Тю-ю на вас! Не вірите – це ваша справа, – тітка ображено відвернулася від «афганця». – Моя справа вас попередити: пекло насувається на місто. Тікати звідси треба. І чим швидше, тим краще!

– Те пекло й відкрилося для того, щоб ми в нього повкидали наших злодійкуватих олігархів, чиновників-корупціонерів та їхніх прихвостнів! – заявив «афганець».

– Ото буде найкраща люстрація-кастрація! – піддакнув дядько, що тримався за перекладину.

«Правий був Савур, – подумав Остап. – Людям, приниженим та обікраденим, варто подати приклад – і вони самі почнуть наводити порядок. Цікаво, як зреагують Ахов та його свита?»

В кабінеті начальника відділу громадської безпеки обласного управління МВС Георгія Каратаєва різко задзвенів телефон внутрішнього зв'язку. Полковник зригнувся, хоч і чекав на виклик. Так бувало щоранку. Цього разу генералів голос у трубці – мов собака на цепку, рвався й захлинався:

– Що там, у вас на Хортиці діється?! Ану, до мене з доповіддю на килим! Миттю! І прихопи своїх «іщеєк» Бобра та Крутого! Бо бачу, вони нюх зовсім втратили. Забули, кому служити мають!

– Єсть! – підскочив і виструнчився Каратаєв, ніби начальник стояв перед ним. І намагався зрозуміти, чим так знервований генерал.

За хвилину Каратаєв з двома оперативниками – один у картатій сорочці, інший у смугастій – відданими та надійними, такими, що

ладні без докорів сумління виконати будь-яке, навіть найогидніше завдання, постали перед генерал-майором Зиркіним. За приставним столиком пихкав сигарою не хто-небудь, а сам мультимільйонер Ахов, невисокий на зріст, вузький у плечах, з рудими очима під такою ж рудою чуприною. Поряд сидів його «смотрящий» Олег Глазков, завжди у чорній краватці, погляд підозрілий, він міг подовгу незмигтно роздивлятися співбесідника своїм гнітючим поглядом. Через ліву щоку – синюватий шрам, отриманий на одній із «стрілок».

– Так от, орли, скарга на вас надійшла від нашого дорогого, високоповажного Руслана Венедиктовича Ахова...

Ахов круто, по-бичачому повернув голову з рудою шевелюрою, зиркнув грізно:

– Чули, що на моїй Хортиці сталося?

Оперативники Perezирнулися, Каратаєв, у порівнянні з Аховим дебелий, міцно скроєний, втягнув голову в широкі плечі та тільки лупав темно-карими очима, покусував товсті хтиві губи.

– Якесь бидло налякало моїх охоронців, блін, так, що вони летіли з мого будівництва, ледве штани та кросівки не погубили. Що б те значило, Картавий? – сердито спитав Ахов.

Каратаєв скопив погляд на оперативників. Ті опустили очі на килим: їм теж нічого не відомо.

– Таємниця вкрита мороком, – відповів Каратаєв.

– Ти от що мені скажи, Картавий, – розвернувся у кріслі Ахов, презирливо дивлячись на міліціонерів, і почав розпикати: – Я вам, дорогенькі, за що бабло башляю чималеньке? Щоб ви мені тут мурку водили? Під вашою опікою мої охоронці! Так? Так! Ви їх нам поприводили, блін. Переконували, що вони аси, вовкодави. А ті «вовкодави» такого драла дали і в штани наклали. Що їх нажахало – в мізки не вкладається. Я базарив з ними. Перелякані, трусяться. Не бійці, а отара овець, блін! Містом різні чутки гуляють. Чого доброго, телекілери про них розтрублять.

– Не посміють. Я вже подзвонив, кому треба. Преса мовчатиме, – вставив генерал.

– Кльово! Одначе як би там не було, а це стьоб по моєму іміджу, блін, по моєму бізнесу тут і за бугром! Що подумують мої партнери? Чого доброго, перестануть купляти мій метал або ж він упаде в ціні. Ви це розумієте, олухи? Чи у ваших макітрах маргарин?

– Та я, та ми... – замукав Каратаєв.

– Харе! Бачу, з вас такі слідаки, як з мене балерина, – розпікав Ахов, після кожного слова бризкаючи слиною. І раптом зірвався на ноги. – Збирайтеся! Зараз поїдете зі мною! І ти, генерале! Розслідування я беру у свої руки! За хвилину чекаю вас біля під'їзду!

Оперативники з Каратаєвим вийшли.

– Руслане Венедиктовичу, зрозумій правильно. Я б з задоволенням склав тобі компанію, але маю бути на селекторній нараді – з корупцією намічаємо боротися, – заїкнувся генерал Зиркін.

– Ха-ха! – розсміявся Ахов. – Корупціонери вирішили побороти корупцію, блін! Ой, від таких слів іржати хочеться. Гаразд! Проводь, генерале, свої посиденьки! Пудри пір'ячко перед київським начальством! Твій мундир має бути чистим, без жодної кляксочки! Ти ще нам знадобишся. Складні часи насуваються.

Ахов потиснув спітнілу долоню схвильованого генерала, лунко клацнув язиком, ударом руки розчепірів двері і застукотів підборами по східцях. Зиркін полегшено видихнув і зі злістю сказав сам собі:

– Щоб ти згорів на тій ділянці! Як надійшло перед кожним мурлом розшаркуватися! Коли це скінчиться? Що за тієї влади, що за цієї – однакові порядки. Швидше б уже «Новомокша» створювалася. Бо хохли, чого доброго, мені люстрацію влаштують. І виштовхають, як старого пса...

Броньований чорний автомобіль з мигалками у супроводі трьох темних джипів охорони та двох скромних міліцейських машин з оперативниками промчали містом через міст на Хортицю. Збиваючи хмари пилюки, загальмували біля лискучих металевих воріт паркану навколо будівельного майданчика. Охоронці з пістолетами першими вискочили з авто, хапливо роззиралися увсебіч. І тільки опісля поштиво відкрили дверцята «броньовика». Ахов жваво закрокував до масивних воріт, які швидко розчепірювалась перед ним.

– Ану показуйте, сируни, через що в штани наклали! – гаркнув Ахов, оглядаючи ділянку. – Бик, доповідай.

Наперед ступив крок високий, голомозий «качок», нервово раз по раз то стискуючи, то розтискуючи опущені кулачища, на його вузькому засмаглому чолі виступив рясний піт навколо білястої гулі, яку набили під час рекетських розбірок.

– Хазяїне, хоч убий, нічого не розуміємо, що сталося.

– Понабиралися до глюків?! З бодуна могли й чорти показатися, й інопланетяни. Теж мені стража, блін! Бройлери ви, а не спортсмени! – розпікав Ахов.

– Хлопці і в пляшку не зазирали, й нічого не нюхали. Ось вам хрест! – виправдовуючись, перехрестився Бик. – Це я вам, як перед богом, клянуся. А було так. Як тільки сторож Потапич свиснув, усі рвонули через двір йому на виручку. І отам, на горбку, де має бути ваш палац, земля захиталася, затріщала і з-під неї ударили вогняні стовпи. Ми здрейфили, відступили. Отака неприємна.

– Ти що мені за ахінею несеш?! Що мені тут впарюєш, ваньку валяєш?! Тут всюди гранітні пласти! Моноліт! Який вогонь?! Ти мене за дурня маєш?! – визвірився Ахов. – Ану, покажуй те місце! Ходімо, Картавий! – махнув рукою і перший подався до пагорба, за десяток кроків від них обережно ступали особисті охоронці.

І тут сталося неймовірне. Ахов сміливо майже забіг на пагорб. За ним і Каратаєв. Двоє оперативників Бобер і Крутий біля воріт байдуже спостерігали за ними. Раптом Ахов якось неприродно замахав руками, захитався, впав на землю. Таке враження, наче він потрапив у ополонку і, аби виборсатися, хапався за все, що траплялося під руки: грудки землі, коріння викорчуваних дерев, сухе билля. Те саме витворяв і Каратаєв. Ахов дотягнувся до його штанів однією рукою, потім другою. І горлав:

– Ах, рятуй! Чуєш, мент?! Ах, блін!

Каратаєв почав відбиватися руками й ногами. Та Ахов міцно вхопився за його пояс і не випускав, тільки сичав:

– Ах, порятуй! Ах, не залишай! Озолочу!

Каратаєв наче не чув того волювання. Перекрутився на спину і продовжував гамселити Ахова по чому попало, аби той відчепився. І тут з-під їхніх тіл забили різнобарвні іскрометні фонтани. Перед обличчями, під пахвами, між ногами.

– Ах, пече! Ох, задихаюсь! Допоможіть, братці! – горлопанив Ахов. Складалося враження, що він повторює своє прізвище.

Каратаєв таки відірвався від Ахова, однак штани разом з поясом zostалися в руках олігарха.

Охоронці розгублено дивилися на ту дику сцену, не могли второпати, що відбувається – не розуміли, чому шеф повзає по землі, волає несамовито, наче його катують, чому полковник сукає ногами, відбиваючись від Ахова. Тільки коли їхній шеф здер із міліціонера штани,

кинулися на поміч. Та лише наблизилися, як невидима сила і їх кинула на землю, довкола завихрилися спалахи. Охоронці – рачки назад.

Опери Бобер і Крутий біля паркану, переморгуючись та прикриваючись долонями, реготали, наче дивилися цирковий номер.

І так продовжувалося хвилин десять. Поступово спалахи потьмяніли й зникли під землею. Ахов і Каратаєв підвелися, з ніг до голови в пилюці, на лицях глиняні розводи. В очах невимовний жах. Стояли й боялися поворухнутися, Каратаєв – у сімейних смугастих трусах. Спереду, на самому пікантному місці, мокрі розводи і руда глина. Збоку глянути: не люди, а привиди. Німа сцена, як у «Ревізорі» Миколи Гоґоля.

Тільки вгорі у блакиті над Дніпром веселилося сонце, а за парканом у вітті дерев посміювалися пташки.

Першим отямився Ахов, затинаючись і розтираючи брудні щоки, забубонів:

– Не думав і не гадав, що ти, полковнику, отаке г... Цілого місяця на голові не залишив своїми клешнями, сука. Отак «наша міліція нас береже», блін, – і обома руками витрушував руду шевелюру – з неї сипалися глина та пісок.

– Руслане Венедиктовичу, вибач. Христом-богом молю! Не знаю, що зі мною приключилося, – благав Каратаєв. – Прости мене, грішного. Відпрацюю.

До Ахова швидко повернулася звична впевненість.

– Ловлю на слові, Картавий! Інакше... – сердито, з притиском мовив і, розмахнувшись, щосили дав ляпаса полковникові – аж луна рознеслася довкруг. Той, на півголови вищий від Ахова, схопився за щоку й отетеріло вибундючився на олігарха. – Та хоч штани одягни! Прикрий оту мокру срамоту!

Двоє охоронців кинулися обтрушувати шефа. А він, наче не помічаючи їх, спитав у оперативників:

– То що ото було на пагорбі?

– Таке враження, буцімто ману хтось напустив, – ковтаючи сміх, обізвався Бобер.

– Наскільки я знаю, на подібні каверзи здатні лише запорозькі характерники, – додав Крутий, прикриваючи долонею усміхнений рот.

– В СІЗО їх! В тюрму! – кип'ятився Ахов. – Ех, якби була змога, до Сибіру б їх запроторив, на крайню північ! Хай би білим ведмедям свої фокуси показували!

Каратаєв, тримаючи в руці штани, попід руку відвів убік Ахова і, наче щойно не терпів від нього приниження, утаємничено зашепотів:

– Венедиктовичу, ну зажди трохи. От створимо на цих землях «Новомокшу» – всі незгодні підуть у Сибір. І запорозькі характерники також. Там місця вистачить усім. І твої побажання справдяться. Ти ж цього хочеш?

Ахов вирячився на нього, сплюнув, помовчав, наче обмірковував щойно почуте, і невдоволено загудів:

– Ти при своєму розумі?

– А що, Венедиктовичу? Ви ж хочете торгувати з Мокшею та Євразійським союзом? Наскільки мені відомо, там у вас чималенький бізнес. Левову частку своєї промислової продукції ви відправляєте з Донбасу туди. Без Мокші вам ніяк не обійтися, – вдаючи наївного, залепетав Каратаєв.

– Ти часом не занюханий? Яка Мокша, блін! В ній я заробляю втричі менше, ніж у Євросоюзі. Січеш? На Заході у мене маєтки, вілли, яхти, там навчаються та відпочивають мої діти. І ти хочеш, щоб я поміняв машину на шило? Не бувати цьому! Ти дивись мені! – Ахов суворо насварився вказівним пальцем.

«Що ж, ми створимо «Новомокшу» й без тебе. Взяли Крим. На черзі твій Донбас, а потім і Запоріжжя, Херсон, Одеса, аж до Придністров'я. І тоді ти, «академік хренов», нікуди не подінешся зі своїми мільярдами. Ще й капітали свої в неї вкладатимеш. Зажди, прийде наш час», – подумав Каратаєв.

Ахов все ще підозріло розглядав свого міліцейського «слугу», а тоді спитав:

– Щось я тебе не розумію. Живеш ти тут, зарплату отримуєш від України, клявсь у вірності українському народові, мову ж наче вивчив, принаймні спілкуєшся не так, як Азіров... Що тебе спонукало дбати про якусь міфічну «Новомокшу»? Нащо вона тобі?

– Знаєте, Венедиктовичу, я завжди мріяв у ній жити. Там я народився й виріс. Тож чому б не скористатися, якщо є така нагода.

– Тобто ти хочеш бачити Запоріжжя, цей козацький край, у складі своєї Мокші?

– Так він же був у ній з часів Петра Першого, Катерини Другої й пізніше. Чому б усе не повернути на круги свої?

– Співаєш ти під чужу дудку, голубе. А ти спитав запорожців: захочуть вони знову перестати бути вільними людьми?

– А нащо їх питати? Коли Мокша введе свої війська – змиряться, звикнуть, ще й спасибі скажуть, – шепотів Каратаєв. – А ні – то Сибір неісходима.

Ахов тягучим поглядом рудих очей зміряв його з голови до ніг і саркастично мовив:

– Ти, Картавий, спочатку штани зодягни! А то всі причандали розгубиш, доки до своєї «Новомокші» доберешся!

«Дивись, щоб ти голову не втратив», – зі злістю подумав Каратаєв.

– Ти от що – знайди мені тих каверзників! Вони всі строки будівництва зривають, – змінив тему Ахов. – Я з ними потолкую. Ох, по-базарю! Десятому закажуть!

– Сьогодні ж мої хлопці цим займуться, – буркнув полковник, натягуючи штани. – Тільки є одна заковика. Потрібна зброя...

– У вас що, своєї табельної не вистачає? – Ахов запитально глянув на Каратаєва, який старанно обтрушував свої штани.

– Зброя може бути звичайна. А от кулі – лише срібні. Та ще й освячені в православному храмі. Характерника може вбити лише така куля. Так триндять легенди.

– А це залежить від того, в церкві якого патріархату їй намолять?

– Так-так. Якщо це зробить служитель Київського патріархату, то така куля може не «спрацювати», – зі знанням справи пояснював Каратаєв.

– Щось ти, голубе миру, темниш. Проблема не в кулі. Таких куль ми можемо заготувати не один десяток. Для мене це – як два пальці об асфальт... Тим більше, що більшість храмів на Запоріжжі у підпорядкуванні Мокшанського патріархату. Ви їх, срібні кулі, отримуєте, але тільки після того, як оті баклани знімуть закляття з моєї ділянки. А тоді робіть з ними, що захочете. Хоч срібними кулями, хоч гранатами, хоч «градами». Ясно? – Ахов сказав тоном, який не допускав заперечень. – Домовтеся з військкоматом, щоб опісля призвав їх усіх в АТО. Там їм місце!

– Буде так, як ви велите, Руслане Венедиктовичу. Хай захищають вашу вогчину – Донбас, – відповів з нотками іронії Каратаєв. – Може, там і залишаться на віки віків. Тільки це для вас – додатковий кошторис.

– Ти дивись мені! Кожна робота має свою ціну. За мною не заїржавіє. Донбас порожняк не гонить! Втричі більше «зелені» підкину, – Ахов вмотивував на задне сидіння, в салон ускочили особисті охоронці, броньовик рвонув з місця, обдавши полковника хмарою куряви.

Той зажмурився і потайки насварив кулаком услід своєму спонсорів. Щоб означало оте «дивись мені» так і не зрозумів.

– А що нам робити? – підійшов до Каратаєва розгублений Бик.

– Берегти, наче рідні яйця, цю ділянку! – наказав полковник.

– Оту чортівню, що вистрибує з-під землі? – Бик кивнув у бік пагорба. – Щоб не порозбігалася?

– Знаєш таке прислів'я: найнявся – як продався. Це про тебе і твоїх «качків». І не здумайте вибрикувати. Ви всі у мене на гачках. Слово замовлю – і заgrimите! – зневажливо сплюнув Каратаєв під ноги Бика і пішов до авто, за ним обидва опери.

Уже в дорозі сказав:

– Ви, хлопці, висадите мене біля міського військкомату, а самі мотнетеся до ТТ – козацького генерала, отамана Трохима Третяка. – Вітання від мене передасте. Він чоловік з характером, але може підказати, хто вміє ману наводити.

– Та він же креміль. Своїх нізащо не видасть, – сказав оперативник у картатій сорочці.

– А ви його розговоріть. Скажіть, що хотіли б оволодіти навичками характерників для розслідування злочинів. Як порядна людина, він вам повідомить, до кого звернутися. І тоді ми вийдемо на сліди отих підпільників, – втовкмачував Каратаєв.

Хоч і знав, що козацький отаман пошле їх подалі. Козаки – народ, якого просто так не піддуриш. У них своя розвідка – і есбеушники можуть позазрити. Однак це потрібно йому, полковникові, щоб поторгуватися з Аховим – хоче на чужому горбу в рай в'їхати, нехай платить і добряче платить. Не збідніє. В такому ділі треба піднімати ставки. Адже шукати каверзників доведеться лише оперативникам, підлеглим Каратаєва. А ці свою справу знають, з-під землі вишкребуть «клієнтів» за добрячу винагороду.

Міський воєнком ДАХ – Дрофа Аркадій Харитонович, огрядний, квадратний, з записинами до тім'я, з барильцем замість живота та гучним командирським голосом, у військовій формі нагадував квадратний шкап, – був на місці. Коли Каратаєв зайшов, він перебирав теки. А їх ціла гірка.

– Георгію, якими вітрами! – воєнком удав радість від зустрічі. – Невже знову когось треба від служби відмазати? Комусь в АТО не хочеться?

Сідаючи за приставний столик, Каратаєв стомлено буркнув:

– Цього разу все навпаки. Треба буде призвати. І без конвертів.

– Це ми запросто! Називай прізвища, – потягнув до себе чистий аркуш, вхопив авторучку, застиг в очікуванні.

– У тім і заковика, що прізвищ не маю. Одне відомо – запорозькі козаки, характерники, – сказав Каратаєв. – Насолили вони нашому спільному годувальнику Ахову. Там таке натворили на його хортицькій ділянці – не доведи Господи. Я тільки-но з місця подій.

– А я оце дивлюся і дивуюся. Тебе наче тебе сто чортів м'яли. Видок у тебе не полковничий, – поспівчував ДАХ.

– Ти майже вгадав. Та що зробиш, наша робота вимагає жертв заради громадського благополуччя. А одяг – то пусте, дадуть новий, – байдуже мовив Каратаєв, вдаючи, що це мало його турбує. І прискіпливо втупив погляд в очі воєнкома. – Харитоновичу, у тебе багато друзів серед козаків. Дізнайся про місцезнаходження запорожців-характерників. Я розумію, що це досить закрита каста. Але все таємне стає явним. Прошу тебе як друга.

Воєнком радо, з готовністю випалив:

– Та я тобі завжди ладен підставити, так би мовити, своє офіцерське плече. Полковник полковникові має допомагати.

«Пам'ятає про свій боржок, – подумав Каратаєв. – Я його синажора від тюрми врятував, коли той бевзь по п'яному ділу насмерть збив на перехресті старушенцію. Що ж, тепер його черга відпрацювати».

– От і домовилися, – Каратаєв міцно потис на прощання руку. – Мої телефони не забудь?

– Вони завжди під рукою, – запевнив ДАХ, супроводжуючи гостя гострими насмішкуватими очима з-під окулярів у рудій оправі, що вдавлювалися у пухкі червоні щоки.

VI

Каратаєв прямо з порогу військкомату зателефонував своїй коханці Наташі Довгополовій (розмова велася російською, як у більшості запорізьких установ, тому доводиться перекладати українською – авт.):

– Ти де?

– На службі – в офісі Партії регіонів, тобто тепер Опозиційного блоку, – бадьоро відповіла мобілка.

– Зможеш відлучитися? Я поблизу твоїх апартаментів.

– Для тебе – що завгодно, любий. Зачекай хвилин десять. Жоржику, я так за тобою скучила, – її голос був лагідний, задушевний.

Каратаєв присів на лавку навпроти дитячого майданчика, де чоловіки частенько грали в шахи або доміно. Малюки весело щебетали поміж примітивних атракціонів, встановлених якимось кандидатом в облраду перед виборами, горобці їм підспівували в густих кронах старих волоських горіхів та каштанів.

Настрій у полковника кепський. В такій принизливій ситуації він ще ніколи не бував. В голові сумбур думок, у грудях – пустка. Він злився на себе за те, що дозволив генералові Зиркіну і особливо мультимільйонерові Ахову верхи на собі їздити та ще й підганяти. Перший – боязливий нездара, що дбає лише про своє службове місце та власне благополуччя. Проте таку дачу на березі Каховського моря збудував – на десяток сімей! Зрозуміло, на неї не вистачило б навіть його генеральської зарплати протягом двадцяти років. Де він гроші взяв – не важко здогадатися. Такі, як Ахов, його фінансують за певні, звісно, протиправні послуги. Та, мабуть, з батьків новобранців бере за відмазування від служби. А щодо Ахова, то в нього, схоже, зовсім дах поїхав – ну, на якого дідька, йому отакезний палац на заповідній території! Явне порушення всіх законів. Але ж йому дали дозвіл – і землевпорядники, і екологи, історики, врешті міськрада та міськадміністрація. І прокурор – ні гу-гу. Пискнули було засоби масової інформації – так їм швиденько рота заткнули. Сміливцям пригрозили звільненням з роботи.

І йому, Каратаєву, доводиться перед отакими вислужуватися. Втім, потрапив у вовчу зграю – мусиш вити по-вовчому. Одна відрада у цьому світі – Наташа. Що фігура, що характер, що голова мудра під білявим пишним волоссям – про таку завжди мріяв. Півроку з нею – як у казці. І треба ж було десять літ тому одружитися на українці-хохлушці Василині. Наче й гарна жінка, однак їй до Наташі – що корові до сарни. Наташа – інтелектуалка, світська дама, займається спортом, володіє прийомами карате. І господарка яка!

В останні місяці, як почалися події на Майдані, а потім в Криму та на сході України, Василина стала схожою на тигрицю. Він почав захищати беркутівців – вона назвала його служачою злочинного режиму. Він організував хлопців на проплачений антимайдан проти бійців «Правого сектора», які намагалися вигнати з міста сепаратистів, – Василина обізвала його зрадником України, заявила, що це він, Каратаєв, та йому подібні роблять усе, аби здати Запоріжжя, як Слов'янськ, Донецьк і Луганськ. І сімнадцятирічного сина, єдину надію, налаштувала супроти батька. Щоправда, він, полковник української міліції, не приховував, що симпатизував ідеї створення на сході та півдні Укра-

їни нової держави – «Новомокші». Мовляв, нащо йому ота Європа, якась незрозуміла євроінтеграція, коли він родом з Мокші, з Уралу, мокшанин за національністю.

Василина обізвала його фашистом, запропонувала забиратися геть з квартири, з її землі, збрала валізу і з криком «чемодан – вокзал – Мокша» відчинила навстіж перед ним двері. Сказала, що не хоче після цього його бачити. І син, завжди тихий та розважливий, на пропозицію піти з ним, батьком, гордо заявив:

– Я – українець, я – запорозький козак. І не бажаю, щоб тут була Хасапія. Іди, батьку, живи без нас.

Василина із сина зробила націоналіста, бандерівця. Так думав Каратаєв. І навіть на думку не спадало, що в ньому самому формувався світогляд мокшанського нацика. Він вважав природним те, що чужу країну можна перекроїти, поділити, роздерти в ім'я «Мокшанського міра».

Проте щодо дружини-хохлушки і сина він все ж поступив благородно – залишив їм трикімнатну квартиру. А самому нічого не залишалося, як піти з дому. Міліцейське начальство виручило – підшукало досить пристойну простору кімнату в сімейному гуртожитку якоїсь будівельної компанії. Мовляв, трохи поживеш, доки виділимо квартиру.

Відтепер у нього руки були роз'язані. А неприязнь до України і всього українського тільки посилилася. Хоч і не показував виду, але тишком-нишком робив усе задля «Новомокші». Мрія мокшанського володаря стала його мрією. Під час протистояння у квітні на алеї Слави він особисто діяв так, щоб дестабілізувати обстановку в місті. Він знав, що вже були готові бойові загопи, щоб, як у Криму чи на Донбасі, захопити адміністративні будівлі. У той день із управління міліції він відправив майже всіх співробітників на охорону майданівців та антимайданівців, залишилися лише чергові. І тільки чекав звідти сигналу: як тільки майданівці відступлять, бойовики повинні захопити міліцейський главк разом зі зброєю... На жаль, не вийшло. Мешканці Запоріжжя так пошарпали сепаратистів, ледве яєчно з них не зробили. Каратаєв зрозумів, що операція із захоплення зривається. Бо, чого доброго, люди й сюди увірвуться – і тоді кінець усій авантюрі. Більше того, почнеться розслідування, і йому нічого не залишиться, як хапати валізу і сідати у потяг до Мокші. А всі плани щодо включення Запоріжжя до «Новомокші» накриються мідним тазом. Треба бути терплячим. І чекати, чекати. Адже з усього видно, що п'ятизіркова башта лише Кримом та Донбасом не вдовольниться. Усе частіше із її інформаційних каналів лунають повідомлення та погрози, що мокшанські війська

разом із так званими «ополченцями» рано чи пізно почнуть пробивати сухопутний коридор до півострова. Це їм життєво необхідно. А тоді й з Криму назустріч підуть полки. Недарма ж півострів озброєно до зубів, як ні один регіон у Мокші. І Запоріжжя, Херсонщина, Одещина будуть включені у «Новомокшу», а там подати рукою до Придністров'я, Молдови. І Україна буде відрізана від Чорного моря. Коротше, до вторгнення на запорозькі землі, як розмірковував Каратаєв, залишилися лічені місяці. І тут він, мокшанин Георгій Каратаєв, український полковник міліції, може прислужитися «родной матушке-отчизне».

Ці думки ніколи не давали спокою. Мало з ким він міг ними поділитися. А от з Наташею, своєю любкою, вони при кожній зустрічі обговорювали все в деталях, мріяли, спілкувалися виключно мокшанською мовою. Ще б пак! Наташа не просто москвичка, якій трохи за тридцять. Вона, як пізніше сама зізналася, за завданням спецслужб прибула до Запоріжжя саме для підбурювання населення, навертати місцевих бізнесменів та чиновників до здачі міста. Як прес-секретар місцевої організації Партії регіонів, що, звісно, стоїть на промокшанських позиціях, вона запускала різні фейки в газетах, на телебаченні, у листівках, через первинні партійні осередки. Їй чимало вдавалося. Хоча б те, що більшість керівників підприємств і організацій висловлювали невдоволення нинішнім станом економіки та соціальної сфери, критикували офіційний Київ, саботували деякі його рішення. Щоб підігріти такі прояви, Наташа підкидала інформацію, в основному неправдиву, про корупцію у вищих ешелонах влади «своїм» журналістам за солідну винагороду. Проте така «деза» спрацьовувала. З її подачі розповсюджувались викривлені дані про життя та діяльність патріотично налаштованих запорожців. У коштах партія нужди не знала. Місцеві бізнесмени, як правило, іногородці, яким обіцяли золоті гори в разі приєднання області до «Новомокші», щедро фінансували всі заходи, що організувала Наташа зі своїми помічниками, присланими політтехнологами. А тут ще й Ахов, цей бездонний грошовитий мішок, перекочував із Донбасу до Запоріжжя. От лише яку позицію він займає – питаннячко. Щось мудрує, заграє то з «правосеками», то з ополченцями. Треба буде обговорити цю ситуацію з Наташею – у неї голова не лише для гарної зачіски.

Все це пригадалося Каратаєву, допоки він чекав Наташу.

Вона, яскрава, життєрадісна, з довгим світлим підкрученим волоссям, у джинсах, що чітко, сексапільно обтягували її струнку фігуру, тихо підійшла ззаду і затулила долонями його очі.

– Вгадай, вгадай! – щиро посміювалася.

– Моя мила!

Наташа продовжувала тримати руки.

– Чарівниця моя!

Наташа не відпускала його.

– Кохана моя!

– Нарешті я почула жадане слово! – повернула до себе його голову і палко поцілувала в уста.

Каратаєв підняв її попід руки, легко переніс через лавку й поставив поряд. Наташа зазвичай хотіла притиснутися до нього, та він утримав.

– Вибач, але я такий бруднючий.

– А й справді. Тебе на сільському перехресті виваляли у висхлій калюжі? – засміялася жінка. – Та це не біда! Зараз ми тебе відмиємо, випрасуємо – блищатимеш, як нова копійка.

Наташа підхопила його під руку й жваво повела до свого помешкання на третьому поверсі.

В її трикімнатній квартирі, як завжди, охайно, прибрано. На вікнах та на декоративних стійках екзотичні рослини. Все вилискувало й створювало добрий настрій. «Таки добре знатися на фен-шуй. Все на місці, все до ладу. І жіночка вона ласкава та пристрасна. Вогонь!», – Каратаєв, розмірковуючи, із насолодою окинув зором житло. А Наташа метнулася до шафи, принесла одягу, що приємно пахла яблуками та полуницями, і защебетала:

– Ось тобі білизна. Швиденько роздягайся і під душ.

За хвилину полковник насолоджувався теплими струменями води, підставивши під них обличчя, волохаті груди. І тут двері душової тихенько відчинилися, перед ним постала у всій своїй прекрасній наготі Наташа.

– Знаєш, Жоржику, я подумала, що не варто нам митися по черзі і так непродуктивно гаяти час, – білозубо усміхалася.

Вона причинила за собою двері й усім розпашілим тілом притиснулася до Каратаєва, ніжно потерлася сідницями об його живіт. І у полковника несамовито забурхала кров. Обіймаючи таке принадне жіноче тіло, ковзнув долонями по її набубнявілих грудях. Вона через плече повернула до нього обличчя, він припав до її хтивих пухких губ. І вислизнули з голови усі неприємні думи, він забув, здавалося, усе на світі – приниження, брехню, чванливість, зобов'язання. Тепер були тільки він та вона, їхні ласки і насолода. Вони тільки лунко посапува-

ли та ахали. А потім одночасно застогнали від задоволення, мов леви, здавалося, на весь дім...

– Як радісно тебе відчувати в собі, – Наташа під потоком води безсило повисла на його крутій м'язистій шії. – Ти у мене справжній цар звірів. І за це я тебе кохаю, милий.

– Тільки за це, радість моя? – цілуючи, спитав.

– Не тільки. Але без цього будь-які стосунки між чоловіком і жінкою втрачають сенс, любий. Мені так подобається з тобою кохатися. І не тільки на ліжкові. А й отут, під душем. Ти незрівнянний. Ти такий жагучий. О, Жорже! – охала вона.

Він підхопив її на руки й, мокро хляпаючи ногами по підлозі, поніс на широке двоспальне ліжко у спочивальні. І знову шал, і трепет, і ричання. Потім вони, засапавшись, горілиць відкинулися на простирадла і насолоджувалися мовчанням.

– Тепер я бачу, що ти мене любиш, – сполохала тишу Наташа.

– Заради тебе я ладен гори звергнути, – Караваєв ніжно пестив правицею її тіло.

– Так-таки гори? – Наташа лежала, заплющившись від задоволення, у яке вона пірнала від його ласки. – Розкажи, що з тобою сьогодні приключилося. Ти був сам не свій.

– Ти знала, як мене врятувати від неприємностей, – він по черзі цілував її тугі, як у дівчини, груди.

– Розкажи, милий, – Наташа руками туди-сюди покуйовдила його коротенького йоржика.

Вони лежали голі-голісінькі. Каратаєв тихо розповідав, а вона, принишкла, зосереджена, уважно слухала. Він лише промовчав, що від страху вбурився на пагорбі, а також про ляпас від Ахова, – хотів перед нею постати мужнім лицарем. Коли замовк, Наташа, опершись на лікоть і прискіпливо дивлячись у темні очі коханця, сказала:

– А знаєш, Жоржику, у мене народилася ідея.

– Я гадав, у жінок хтось народжується через дев'ять місяців, – пожартував він.

– Я з тих, у кого народини відбуваються моментально, – в тон йому з білозубою усмішкою парировала Наташа. – Так от, ми з тобою здолаємо найкрутіші гори, якщо у нас будуть гроші, великі гроші. І не які-небудь, а «зелені» чи євро. І тоді ми плюнемо на всі оці інтриги і гадючники та й подамося на кращі курорти світу. Уявляєш?

– Ні. Це «маніловщина», – скептично усміхався Каратаєв.

– Чому?

– Бо немає у нас таких коштів і навряд чи будуть найближчим часом.

– І я ж про те! – вигукнула Наташа, ніжно накручуючи на пальчик чорне волосся на його грудях. – Грошики будуть, якщо ми розкошелимо Ахова.

– Як ти це мислиш, люба?

– Є три варіанти, – Наташа зашепотіла йому в самісіньке вухо, наче боялася, що їх тут підслухають. Втім, все може бути. Спецслужби усіх підозрілих тримають на контролі. Хтозна, де можуть бути установлені «жучки». Згадавши це, вона всміхнулася: мовляв, якщо записали їхні охи та ахи на ліжкові, то, біс із ними, нехай «насолоджуються». – Тож перший варіант – Ахов платить тобі солідну винагороду за зняття закляття з його ділянки. Другий варіант – він же оплачує тобі за спійманих характерників. І третій варіант – ми дізнаємося про його не завжди чистий бізнес у Мокші, ставимо до відома і вимагаємо енну суму з шістьма нулями. Повір, йому легше без мороки заплатити нам, аніж органам, які з нього витрусять сотні мільйонів. І тоді! – Наташа, хитнувши повними грудьми, мрійливо відкинулася на простирадла. – І тоді здрастуй, Париж, Рим, Нью-Йорк, Багамські острови або Мадейра!

– А як же національна ідея? І створення «Новомокші» на теренах України?

– Ти ще віриш у ті казки? Придивись до наших олігархів-мільярдерів. Де вони живуть? У Європі. А Мокша для них, як, до речі, й Україна – території, де вони заробляють гроші. І все! Наочний приклад – всемогутній Ахов. У нього всі багатства сховані за кордоном в офшорах. Тож служити безоплатно таким, як він, – бути дурнем. З них, оцих грошовитих мішків, слід витрушувати все, що вдасться. Хоча б тому, що вони отримали свої мільярди неправедним шляхом – обманом, грабежами, рейдерством, а то й убивствами, – в її голосі звучала твердість і рішучість.

– А тобі, серденько, не здається, що такі інтриги можуть привести нас у місця, холодніші від Багамів? Скажімо, до Магадану, Воркути чи якихось інших віддалених районів Сибіру чи Півночі? – Каратаєв незворушно дивився на кришталеву люстру на стелі. Там посеред висульок на золотистому дискові, що нагадував невеличке дзеркальце, він побачив себе й Наташу. Вони були такі манюні – наче мурашки, і для світу – піщинки. А їхня оголеність ніби нагадувала, що, програвши, вони можуть залишитися без нічого... Та чим чорт не жартує. Хто не ризикує, той не п'є шампанського. Треба спробувати.

– В Україні немає Сибіру, – почув голос Наташі.
– Але буде, якщо її прихопить Мокша, – нагадав Каратаєв.
– Сподіваюсь, коли це станеться, ми вже опинимося в цивілізованому світі, – важко зітхнула Наташа.

Каратаєв ще раз глянув на дрібні обриси голих тіл у дзеркальці під стелею, подумки лайнувся, нахилився над коханкою і тихо мовив:

– Заради тебе я готовий на все, люба, – і смачно поцілував її в губи.

– Я знала, що на тебе завжди можна покластися, – вдоволено відповіла вона, обіймаючи його шию. – Окрім того, я думаю, що слід мене якимось чином представити Ахову. Хочу знати, чим він дихає. А заодно, він міг би виділити певну суму на підтримку нашої парторганізації. Приміром, перерахувати на мою персональну картку. А я вже знайду, як розпорядитися тією спонсорською допомогою. Хи-хи! Ти знайди привід мене з ним познайомити поближче.

– Та запросто! Яка ж ти у мене мудра! З тобою не пропадеш у будь-якій ситуації, – захоплено промуркотів Каратаєв, пригортаючи кохану.

– Я така. Цінуй, Жоржику! І вчись, доки я жива! – Наташа жартівливо задерла догори носика, потім підхопилася й, похитуючи привабливими стегнами та кокетливо вертячи пальчиками над головою, подалася до душевої. «Як же я кохаю цю кицю з тигриною хваткою! – подумав Каратаєв, не відводячи очей від її сідниць. – Мабуть, вона права: дбати слід у першу чергу про себе, а ідеї – це маска, що приховує справжню мету. Таки Ахова треба потрясти».

VII

Наступного ранку Каратаєв, відмикаючи двері кабінету, почув, як у кишені загравав Гімн Радянського Союзу – така у нього мелодія викликлу в мобіліці. Почувся голос воєнкома ДАХа:

– Георгію, так я вивідав координати ватажка козаків-характерників. Звати його Сава Клин. У нього ще й брат є – Леонтій, того ж поля ягода. Записуй адресу.

Каратаєв ухопив авторучку і стоячи начеркав посеред стандартного білого аркуша почуте.

– Тільки будь обережний, – попередив ДАХ. – Їх голими руками не візьмеш. Кажуть, буцімто вміють загіпнозувати так, що й довіку не отямишся. І кайданки їм зняти – раз плюнути. А коли їх до АТО відправити – скажеш. За мною не заїржавіє.

– Дякую, друже!

– З тебе могорич і крашанка! – загігикала мобілка.

«Як же прихопити того Саву?» – розмірковував Каратаєв, запам'ятовуючи адресу, де той мешкає. Знав, на що здатні характерники. Пригадав і вимогу Ахова змусити їх зняти закляття. Але як? Кинути на них бійців спецназу? Однак ті здатні таких дров наламати. Та й як без срібних куль... Стоп! А, може, як здавна повелося у розвідці, підсунути гарну жіночку. Кажуть, перед нею ніякий характерник не встоїть. Але для цього доведеться підключати СБУ. Там є мокшанські агенти, однак з ними краще не зв'язуватися: все таємне стане явним. Не годиться. Зірвуться усі його та Наташі плани. Хто б із його співробітниць міг зіграти таку роль? Та й це не варіант. Бо з чужинкою доведеться ділитися гонорарами. Тоді залишається один вихід – умовити Наташу. Вона не проколеться. Тим більше, що зацікавлена мати від того зиск. Кого завгодно забалакає і вмовить. І того характерника, і Ахова. Як же звести її з Савою? Найліпше – інсценувати невеличку автомобільну аварію поблизу його будинку. І тоді Сава змушений буде звернути увагу на Наташу як постраждалу. А через нього вона й про спільників дізнається.

Каратаєв підїхав до офісу колишньої Партії регіонів з вицвілою вивіскою, по мобілці викликав Наташу. У ніжно-рожевій сукні вона була просто чарівна. «Яка ж красуня мені дісталася!» – похвалив він чи то її, чи то себе. Походжаючи разом з Наташею сквером під шатром лип і каштанів, виклав свої плани. Гадав, кохана почне відмовлятися, та вона взяла обидві його долоні у свої і захоплено сказала:

– Жоржику, ти геній! Це те, що треба для реалізації наших задумів! – і чмокнула в губи. – Тільки не хочеться, щоб моя красуня «Хонда» постраждала.

– Не хвилюйся. Ми підставимо стареньку «Ладу» одного із моїх «клієнтів», власника станції технічного обслуговування, – заспокоїв Каратаєв. – Навіть якщо помнеться авто, він сам його й відремонтує. Проте краще уникнути зіткнення. Я хотів би бачити тебе цілою і неупшкодженою. Упораєшся?

– Не в таких бувальцях бувала, – з гордістю відповіла Наташа, кокетливо смикнувши догори підборіддям.

– На всякий випадок я буду недалечко, – сказав полковник. – Якщо все пройде без пригод, я не втручатимусь. І ще одне: було б добре, якби ти в його машині прилаштувала оцього «жучка», – він ви-

тягнув з кишені крихітну темну цяточку. – Тоді ми знатимемо все про них та їхні плани.

– Знайома штучка, – Наташа сховала «жучка» до своєї рожевої сумочки і козирнула жартома: – Буде зроблено, пане полковнику!

– Я в тобі не сумніваюсь, радість моя, – повеселів він.

Після ритуалу на Хортиці Савур вирішив поспостерігати, як розгортатимуться події. Він проїхав до одного ринку, до іншого, побував у двох супермаркетах. Місто вирувало. Хоч газети і телебачення мовчали, проте люди обговорювали загадкову подію на Хортиці на всі лади, прикрашуючи чутки власними коментарями, одні страшніші інших. Як донесло Велике Вухо (так козаки з давніх-давен називали своїх інформаторів), міський голова Валерій Лин навіть збирав силовиків, вимагав від них забезпечити стабільність і спокій у місті. А один із його заступників запропонував на сесії прийняти постанову щодо боротьби з проявами білої та чорної магії, чим викликав у присутніх сміх. Тоді Лин буцімто осадив його, сказавши, що не слід перед сном читати «Конотопську відьму».

Савур розумів, що полювання на характерників почалося. Начальство прагло догодити Ахову – як-не-як він головний спонсор і прокуратури, й міліції, і главку СБУ, і чиновницької братії. Офіційно навряд чи його та побратимів запрошуватимуть. А от неофіційно слід чекати будь-яких каверз.

Однак минув день, другий – ніяких явних рухів з боку силовиків. Та й що вони могли пред'явити козакам? Лише чутки. Хоча холодок у потилиці сповіщав: готується якась «бека». На всяк випадок мобільною попередив хлопців, щоб були напоготові та могли дати відсіч.

У суботу прийшов брат Леонтій – він живе тут же, на Бабурці, з батьками у «хрущовці» за два квартали. Попросив «Славу», щоб з'їздити на дачну ділянку – полити городину та садок. Так він робив щовихідних. Леонтій любив щось вирощувати. На пустирі, що поблизу будинку, ще в дитинстві посадив сквер, доглядав за ним, як за власним. За десяток років піднялися дуби, липи, сосни. А потім з допомогою мешканців установив лавки, столики. Там інколи святкували дні народження і навіть весілля. На дачній ділянці виростив добротний сад – такий ще пошукати треба. Добра душа в Леонтія – і сусідів пригостить, а більшу частину відвозить до дитбудинку, що на околиці міста, та до будинку літніх людей. Савур інколи брав його на кпини:

– З тебе б вийшов талановитий агроном, але поганий керівник господарства.

– Брате, от закінчиться оця війна з явними і неявними ворогами України – і я займусь озелененням нашого задимленого міста. Буде місто-сад! – замріяно відповідав Леонтій.

Розчиняючи гаражні ворота, Савур попередив:

– Сьогодні будь максимально обачним. Темні сили не дрімають.

Леонтій кивнув головою на знак згоди. Завів червону «Славу», обережно виїхав на вулицю. Наблизився до перехрестя. Ніде нікого. І тут, де не візьмись, поперек вискочила зелена «Лада». Леонтій вильнув ліворуч, «Лада» – праворуч, ударилась передніми колесами у бордюр і затихла. Він теж вимкнув двигун і бігцем навпростець подався до зеленого авто. Рвучко розчинив дверцята і уже відкрив рот, щоб висловити все, що думає про горе-водія. Та побачив розкішне золотисте волосся жінки, що незворушно лежала на кермові.

– Дівчино, – легенько торкнув плече. Мовчанка. – Дівчино! Що з вами? Потрібна поміч?

І тут пишне волосся заворушилося. Дівчина поволі оперлася спиною на сидіння і, потираючи шию, ледь чутно мовила:

– Ви мене, добродію, ледве не вбили. Ох! Ах!

– Так ви ж самі вискочили під знак, порушили правила, – почав було виправдовуватися Леонтій.

– Я?! То вам здалося, козаче, – з нотками гніву сказала дівчина.

– Аніж сперечатися, краще спробуйте вибратися з машини, – порадив він. – Я допоможу.

– Я це й хочу зробити. Тільки нога не слухається, – підсмикнула й без того коротку спідницю.

– Що з нею? – Леонтій торкнувся стегна.

– Мало того, що мене ледь не скалічили, так ще й лапаєте, – вдала образу дівчина. Спроквола за підтримки Леонтія опустила ноги на асфальт, крекчучи, випросталася, болісно зітхнула.

– Може, до лікарні? – спитав Леонтій, підтримуючи дівчину за талію. – То я миттю вас доставлю.

Дівчина правою рукою тримаючись за дверці, лівою звично закинула волосся за плечі, потупцяла.

– Здається, я ціла! – радо прошепотіла. – Слава Богу, обійшлося. Хоч і неприємний привід для знайомства, але представляюсь – Наталка, Наташа, – і подала руку.

– Леонтій! – сказав парубок і нерішуче взяв її долоню.

– Леонтій?! А я подумала – Сава. Сава Клин. Ви так схожі на нього, – здивувалася Наташа.

– Сава – то мій брат, – осмілів Леонтій. – Щоправда, ви перші сказали, що ми з ним схожі.

– Та це зараз не має значення, – Наталя зрозуміла, що сказала невпопад. – Головне – ми живі й здорові. Відносно. Ох! – переступивши з ноги на ногу, знову зойкнула Наташа. – Мабуть, я поки що не сяду за руль. Зателефоную друзям, вони мене відвезуть додому.

– Навіщо їх турбувати. Ви через мене вскочили в таку халепу? То я вас і доставлю, куди скажете, – Леонтій, червоніючи, застиг в очікуванні, що скаже ця гарна золотавка – так він про себе її назвав. З-під його довгих вій струменіла щира блакить. «Справжня красуня, – відзначив він і відчув, як серце в грудях тьохнуло. – А вона таки мені подобається. Якби не дорожня пригода, то й не стрів би таку чарівницю. Певно, Бог нас звів саме таким чином».

– Та ви справжній джентльмен, – Наталка значуще глянула на парубка. – Що ж, доведеться скористатися вашими послугами, – ще лагідніше зиркнула на Леонтія, ухопила сумочку, захлопнула дверцята свого авто і взяла його під руку. – Буду вам дуже вдячна. Будь ласка, дозвольте мені влаштуватись на задньому сидінні.

– Як захочете, – відчинив дверцята і турботливо всадовив Наташу, милуючись її стрункими ногами.

Коли авто рушило, дівчина спитала:

– І куди це вас несло?

– На дачу, – весело всміхнувся Леонтій, глянувши на свою випадкову пасажирку у дзеркало заднього виду. – А хочете, я вам привезу черешень. Власними руками виростив. Тільки скажіть – куди. Вони в мене екологічно чисті, без нітратів і ГМО.

– Зараз усі отак рекламують свою продукцію, – вирішила підтримати розмову Наташа. – А насправді...

– Коли ви скуштуєте мої фрукти, інших не захочете.

– Ловлю на слові, лицарю. Тільки у мене з собою візитки зараз немає. Якщо дасте клаптик паперу, то запишу.

Леонтій із-за козирка від сонця витягнув блокнота, через плече подав дівчині.

– Авторучка в мене є, – сказала Наташа, відкрила сумочку, попорпалася в

ній і повільно записала номер свого мобільника.

Подаючи Леонтію блокнот, нишком вкинула «жучка» в кишеню чохла водійського сидіння. І тут же вирішила: «Зараз я його прощупаю». Ніби між іншим спитала:

– А ви чули, що сталося на Хортиці?

– Звичайно.

– І хто, на вашу думку, отаке утнув? Уявляєте, земля дрижить, полум'ям пихкає... Одні кажуть, буцімто там нечиста сила завелася, інші – що то запорозькі характерники мстяться, – енергійно жестикулювала Наташа, руками змальовуючи страшні картини і уважно спостерігаючи за виразом обличчя Леонтія у водійському дзеркальці.

– Гм, цікаво, – усміхнувся Леонтій. – А що ви думаєте з цього приводу?

– Наскільки мені відомо, характерники своїми специфічними ритуалами могли ману напустити. Чому б їм не сотворити таке видовисько на Хортиці?

Леонтій промовчав. Наташа зрозуміла, що він щось таки знає. «А може й сам брав участь?» – подумала. А вголос украдливо сказала:

– Як би я хотіла навчитися хоч трохи тому, що характерники вміють.

– Було б бажання, – насторожено відповів Леонтій.

– Так я бажаю! Дуже! – сказала Наташа з такою щирістю, що подивований Леонтій озирнувся на неї.

– Всьому свій час, – стримано відповів.

– То ви мені допоможете оволодіти хоча б примітивними навичками? – допитувалася Наташа.

– Це не жіноча справа. У вас інше призначення – чарувати чоловіків.

– А ще кажуть, що характерники недолюблюють жінок. І що жінки – то найстрашніші їхні вороги, через яких вони втрачають свою магічну силу, – Наташа, здавалося, глузувала.

– Можливо. Але мені це не загрожує, – байдуже відповів Леонтій.

– То ви ще не одружені? – напосідала.

– Мені ще не трапилася така красуня, як ви, – Леонтій знову значуще бликнув на пасажирку і весело усміхнувся.

– Спасибі за комплімент, – і перевела розмову на інше. – От як буває: потрапиш у халепу – а стрінеш добру людину. Я рада нашому знайомству.

«Тепер і без слів зрозуміло: він та його друзі змусили Ахова так принижуватися. Якщо той дізнається – не простить. Цікаво, на

скільки він розщедриться за таку інформацію? Скільки бабла віддасть?» – міркувала Наташа.

За хвилину уже в центрі міста попросила, вказуючи пальцями на старий п'ятиповерховий будинок з колонами і декоративною баштою. – Мені, будь ласка, отут.

Леонтій причалив «Славету» до бордюру. Вискочив з-за керма, шанобливо відкрив задні дверцята.

– Радий з вами познайомитися, Наталю. Йй-бо, дуже радий, – його блакитні очі аж іскрилися.

– Мені теж приємно, – вдала сором'язливу посмішку Наташа. – Мабуть, це не випадково. Бог знає, кого, де і з ким знайомити.

Леонтій зауважив, що вона подумала майже так, як і він. І в душі забуяла ще більша радість.

– То я, аби компенсувати свою провину, привезу вам свої ягоди, – нагадав.

– Який же ви... Мені подобаються ваші турботи. Дуже, – і ніжно торкнулася його руки. – Привіт Саві!

– Я вам зателефоную, Наталю. Обов'язково! – гукнув на прощання.

Вона пішла. Він дивився їй услід, аж допоки не завершила за ріг будинку.

«Сто літ ти мені снився, – подумала Наташа, помахавши пальчиками. – З таким усе життя на дачі проведеш. Таке не по мені. Але він хоч і лох, але симпатяга. Знадобиться. З ним можна погратися. Тим більше, що, схоже, я йому сподобалася».

Під вечір Леонтій наповнив два чималенькі целофанові пакети черешнями. Перш ніж від'їжджати, зателефонував Наталі:

– Це я – Леонтій. Готовий привезти плату за ДТП. Тільки скажіть – куди.

Він сподівався на зустріч зі своєю золотавкою.

– Як я рада тебе чути! – весело защебетала. – Та, на превеликий жаль, не можу їх прийняти власноруч. Зараз я на виїзді, за містом, буду не скоро. А тобі величезне спасибі за гостинці. Я вже відчуваю їх смак на відстані. Вже слинка котиться. Попрошу свого колегу, і ти зможеш йому передати плоди своєї тяжкої праці. Не ображайся, будь ласка. Так склалося сьогодні. Ще раз вибач. До зустрічі.

Звісно, це не зовсім влаштувало Леонтія. Йому так хотілося ще раз побачити золотавку.

– Гарзд, – неохоче погодився.

За півгодини передав пакети симпатичному молодикові спортивної статури, той дивився з-під лоба, підозріло, стримано подякував, потиснув руку і швидко покрокував геть.

Наташа у той час у власній кухні готувала вечерю – от-от мав прийти Каратаєв. І вони, лежачи в ліжку, удвох зможуть дізнатися, про що «розповідає» «жучок».

Леонтій не розказав братові про пригоду на перехресті. Навіщо. Аварії не сталося. «Славута» ціла-цілісінька. До того ж, знаючи вдачу Савура, не хотів нариватися на його докори та насмішки.

Він і гадки не мав, що зустріч з Наталкою стане фатальною для його родини. Через два дні пізньої ночі йому зателефонувала стривожена дружина Савура – Галина.

– Лео, Сава пропав! Про свою затримку не попередив. Його мобілка не відповідає. Не знаю, що й думати. Серцем чую – щось із ним трапилося, – ледве стримувала сльози.

– Та не побивайся так. Повернеться твій Сава живий і здоровий. Він же характерник, – заспокоював Леонтій.

– Знаю, але такі часи непевні. На Хортиці земля рушиться і палахкотить. Люди зникають. А що як Сава до того причетний. Люди балакають, що то характерники там кашу заварили, – бідкалася Галина.

Леонтій, як міг, розраював жінку. Про козацький ритуал ані слова. Жінкам не слід того знати, спокійніше спатимуть, менше хвилюватимуться. Та під ранок Галина знову зателефонувала і вже не стримувала ридання:

– Лео, нещастя – Сава так і не з'явився, – нагадала вона. – Від нього ні слуху, ні духу. Пора до міліції звернутися, заявити про зникнення.

– Міліція не буде зараз розбиратися, чекатиме три доби, аж потім...

– Та я з ума зйду за той час, – хлипала мобілка.

– Не рви собі серце. Зачекай трохи. Я з'ясую і тобі повідомлю, – пообіцяв Леонтій.

І тут же набрав номер Остапа. Коротко розповів про хвилювання Галини.

– Зараз загляну у верцадло, – пообіцяв Остап.

Через півгодини сповістив:

– Савур справді потрапив у халепу. Проте живий, здоровий. Я знаю, де він знаходиться. Без мене ніяких заходів не вживай. Скоро

буду. Виклич Дуба з машиною. Не базікайте по телефонах. Вони про-
слуховуються.

VIII

Савур у кайданках, зі скрученими скотчем ногами, лежачи на під-
лозі на картатому лінолеумі, роззирнувся. Простора кімната. Повна
тиша. З двох боків майже під стелею вузьенькі віконця з добротними
гратами. Посередині більярдний стіл під розкішною золоченою лю-
строю. Під стіною великий бар з різноманітними напоями. «Цоколь-
ний поверх. Маєток якогось «нового українця» чи «хасапа». Певно,
десь на околиці міста, бо їхали недовго», – аналізував ситуацію.

Зрозумів чому він тут – сто відсотків, це пов'язано з ритуалом на
забудові Ахова. Значить, усі розмови вестимуться на цю тему. Що ж,
видно, випробували усе на собі і тепер хочуть полякати, пошантажу-
вати. Савур уявив, як Ахов та його супровід металися на пагорбі – і
усміхнувся у густі вуса. Таки козаки змусили цих гопників понервува-
тися. І тепер ті вимагатимуть від нього зняти закляття. Хоч відтепер
йому одному це не під силу. Ритуал – то колективний труд. Але як
його, Савура, досвідченого характерника, вирахували? Вели спостере-
ження? Малоїмовірно. Підслуховували? Це вже реальніше.

Пригадалося... Ранок. Поставив «Славу» на автостоянку. Під-
земним переходом збирався піти до супермаркету. Помацав нагрудну
кишеню шведки – чи не забув у машині список покупок, який вру-
чила Галя. Ступив на тротуар. І тут з обох боків четверо молодиків
скрутили руки, накинули кайданки, заштовхали у чорний позашля-
ховик. Він не встиг навіть зрозуміти, що сталося. О, псяюри! Схоже, на
раптовість і розраховували. Бо, якби чекав нападу, то встиг зосеред-
итись. І тоді навряд чи тим парубійкам вдалося б його, характерника,
полонити. Йому зав'язали очі якоюсь ганчіркою, аби не бачив, куди
везуть. Савур і гадки не мав, що така пригода з ним може трапитися.
Точнісінько, як у кіно.

Тепер він у кайданках. Упевнений – за ним наглядають через ка-
меру спостереження. Певно, гадають, що почне кричати, буянити, ви-
магати звільнення. І тоді нукери кинуться його усмиряти.

Савур про себе читав молитву, звертаючись до Божої Матері,
Оранти, з давніх-давен покровительки Війська Запорозького. І невид-
има сила вливалася в його тіло. Вона йому зараз конче потрібна. Бо
хтозна, що в головах отих голомозих. У будь-якому випадку він просто
так не здасться.

Він чекав на бритоголових молодиків з битами. Проте до приміщення увійшов кремезний, м'язистий чолов'яга з трохи розкосими очима. «Схожий на нащадка Чингіз-хана, – подумав Савур. – Проте виправка офіцерська. Цей не буде бити, а скоріше шантажуватиме, погрожуватиме». І не помилився.

То був Каратаєв. Він сів на стілець навпроти лежачого бранця, представився:

– Айболіт. Друг бізнесмена Ахова. Знаєте такого?

– Ще б пак! Про нього слава не тільки в Запоріжжі, а по всій Україні гримить. Подейкують, що він ниньки переносить свій бізнес зі сплюндрованого Донбасу на наші землі. Місцеве начальство у захваті – сподівається на його мільйони.

– Авжеж, авжеж! – піддакнув Айболіт. – Його гроші ой як потрібні для розвитку регіону.

– Однак яке мені діло до Ахова? Ніякогісінького. Я проста скромна людина. Бізнесом не займаюся. Політикою теж. У мене немає, як у нього, ні розкішних іномарок, ні яхт, заморських маєтків, – Савур хитро мружився на Айболіта.

– А міг би мати, – Айболіт не зводив з нього проникливого погляду.

– Це неможливо, – запевнив Савур. – У нашій країні праведною працею багато грошей не заробиш. Розкішно живе той, хто краде, відбирає, грабує, а то й убиває...

– Сподіваюся, ти Ахова до таких не відносиш? – насторожився Айболіт.

– Як смію! Він – уособлення праведності та справедливості! І неперевершений спонсор, – зіронізував Савур.

– До того ж, досить щедрий, – сказав Айболіт, не зрозумівши намішку.

– Саме тому я тут лежу з кайданками на руках і скотчем на ногах, – гмикнув Савур.

Айболіт змовк, обдумував, чи варто зняти пута з бранця. «Навряд чи вдасться домовитися, якщо він перебуватиме в такому стані, – розмірковував. – Яке може бути довір'я? А якщо звільнити? Та не втече! Тут все на замках, на віконцях ґрати, біля дверей озброєна охорона». Айболіт витягнув з кишені складаний ніж, розчирив скотч, розімкнув кайданки, підсунув стілець.

– От тепер і поговоримо. Прошу сідати, – сказав чемно.

– А чому ж, можна й погомоніти, – усівшись на стілець, Савур розтирав затерпілі ноги.

– Як приємно бути вільною людиною. Правда? – Айболіт взяв свій стілець і сів по інший бік більярдного столу. З характерниками слід бути обачним. Як мовиться, береженого й Бог береже.

– Можна бути вільним і в кайданах, а можна й без них почуватися рабом, – філософствував Савур.

Айболіт вдає, що не зрозумів натяку.

– Так я прийшов за дорученням самого Ахова. Він пропонує достойні башлі, якщо ви знімете закляття на його ділянці. Ви ж цього домагаєтеся – вся затія заради грошей?

– Він що – всіх приміряє на себе?

– А хіба він не вгадав ваше бажання розбагатіти?

– У нас навіть думки такої не виникало.

– Тоді що вами рухало? Особисто тобою. Не розумію. Ідея? Тоді яка?

– Єдине, чого ми прагли – зберегти для нащадків Хортицю як місце козацької слави. І щоб ніякі зайди та іногородці не псували острів.

– І все?

– А цього замало?

– Принаймні, для сучасної цивілізованої людини, скажемо так, недостатньо.

– Нам його гроші не потрібні.

– Та досить ваньку валяти! – така розмова, схоже, Айболіту почала набридати. – Бос дає тобі п'ятдесят тисяч баксів – і ти приводиш ділянку в норму – розганяєш усю ту чортівню. Прикинь – така сума!

Савура забавляла балачка. Він з неприхованим усміхом роздивлявся «посла». І дивувався: який же він не тямковитий. «Втім, таким його створив не Бог, а система олігархату, в якій все продається і купляється, навіть совість», – подумав.

– А якщо ми не погодимося? – спитав.

– Тоді кепські твої справи, козаче! Ти що – не врубався? Сидітимеш тут, доки не порозумнієш. А тим часом братва наїде на твою дружину, сина, брата. І ніхто не зможе гарантувати їхньої безпеки, – почав шантажувати Айболіт. – У них можуть виявити наркотики. І заgrimлять на довгі роки з конфіскацією. Нащо тобі такий геморой?

– Тобто ти хочеш сказати, що твій олігарх живе не за законами, а за бандитськими поняттями?

– Ну, ти ж не блаженний. Думай, як хочеш. Для цього у тебе й голова на в'язах. Хоча її можна втратити...

– Як Гія Гонгадзе?

– Вау! Яке порівняння! От бачиш, у тебе є наочний приклад. Так що не видрючуйся! А краще подумай про рідню! – напосідав Айболіт.

«Знають, гади, чим залякати, – мислив Савур. – Певно, на цьому олігархи та їхні прихвосні будують свій бізнес. Треба потягнути час». А вголос сказав:

– Гаразд, але самому мені не впоратися з таким важким завданням. Сил не вистачить. Навіть коли б я дуже захотів допомогти. Разом ми ставили бар'єр, тож разом його можемо й зняти.

В кишені штанів Айболіта мобілка заграла Гімн Радянського Союзу. Той невдоволено скривив губи. Проте натиснув кнопку, відповів:

– Базаримо. Не поспішай. Не тисни. Та куди він подінеться! Не дзвони. Сам наберу, – і вимкнув телефон. «Ох ці жінки! Завжди кудись поспішають. Йй, йокелемене, не терпиться, – досадував Айболіт на Наташу, а то був дзвінок від неї. – Всьому свій час».

Їхні погляди стрілися, гострі, блискучі, неблаганні. Савур зрозумів: «Сподіватися на те, що цей жлоб відстане, марна справа. Ітиме до переможного кінця. І він не один. Відмовитися теж не може. Свої ж поквитаються».

– Що ж, не здатен сам, то назви адреси своїх подільників. Ми їх швидко зберемо, – уже наказував Айболіт.

– А не боїшся, що, зібравшись, ми сотворимо так, що цей дім розвалиться, а ми вийдемо цілісінькі і неушкоджені? – у свою чергу пригрозив Савур. – Жаль буде – добротний дім.

Айболіт задумався, скося зиркаючи на свого супротивника. Врешті заявив:

– Якщо ми зараз не домовимося, ти тут згниєш. Така перспектива тобі подобається? Прикинь на дозвіллі, допоки я повернуся. Увечері чекаю конкретних пропозицій. Сподіваюся на твій розум. Хочу вірити, що в тебе на плечах голова, а не диня.

Савур нічого не відповів. Підставив руки для кайданок. Але Айболіт не ризикнув наблизитися: характерники на все здатні.

– Звідси ти не втечеш. Можеш навіть не пробувати, – Айболіт хвальковито смикнув догори підборіддя і поляскав у двері. Загриміли засуви – один, другий, третій.

«Та тут справжній бункер, – подумав Савур. – Але це нічого не значить. Характерника ніщо не може спинити на шляху до волі». Почув, як Айболіт попередив охоронців:

– Пильуйте так, щоб навіть муха туди не залетіла! Черепками відповідаєте! Ясно?

У відповідь пролунав деренчливий басок:

– Шеф, не дрейф! Не втече! У нас на всяк випадок і волини є!

– Олух! – скипів Айболіт. – Він потрібний нам живим! Жодна волосина не повинна впасти з його голови!

– Шеф, будь спок! Качаном за нього відповідаю!

Засуви заgrimіли у зворотному порядку. Запала мертва тиша. Савур підняв руки догори, уявив образ Остапа. Характерники так робили завжди, коли хотіли, щоб їх почули побратими. І за кілька хвилин відчув кольки в долонях. Інтуїтивно зрозумів: його почули. Так і продовжував стояти, похитуючись від напруження.

А невдовзі знову заgrimіли засуви. Савур так і заляк, не зводячи напруженого погляду з дверей: «Чого б ото Айболіту повертатися?». На порозі постали Остап і Дуб, насторожено очима окинули приміщення.

– Засидівся, батьку? – весело спитав Остап.

– Хіба з вами засидишся? Хотів було партію в більярд зіграти. Сто літ кия в руках не тримав. Так ви нагодилися, – Савур покотив білу кулю прямо в середню лузу і ступив назустріч побратимам з широко розставленими руками. – Які ж ви у мене прудкі! Дуже радий вас бачити! А тільки скажіть, як вам удалося пробратися до цієї барлоги? Там же такі качки на вході!

– Потім, батьку! Потім усе розкажемо! – Остап міцно притис до себе Савура. – Доки охорона не оговталась, треба забиратися з цієї блатхати, – і потягнув його за руку до виходу.

Біля дверей, мов привиди, стояли двоє охоронців з заплющеними очима, ще двоє сиділи на стільцях біля виходу з будинку.

– Ви їх укокошили? – спитав Савур.

– Ми не кровожерливі, батьку, – спокійно відказав Остап. – Сплять братани. Дуже втомилися, тебе охороняючи. Чуєш, як посапують – як бики?

– Хух! А я подумав... І довго спатимуть?

– Через три години будильник їх розбудить, – Остап кивнув у бік вікна, на підвіконні цокав старий круглий годинник із блискучим дзвіночком зверху.

– Ну, ви ж у мене й вигадники! – Савур задоволено поплескав по плечу Остапа.

– У тебе навчилися, батьку, – засміявся Остап. Акуратно причинив і замкнув двері більярдної, ключі всунув у кишеню охоронця.

За хвилину вони вже були в авто, де на них чекав Леонтій.

– Брате, куди вирушаємо? – спитав той, запускаючи двигун.

– Додому. Куди ж іще? Рідний дім для кожного – фортеця, – Савур, сидючи на задньому сидінні, стиснув братові плечі. – Скучив я за вами, побратими.

«Славута» покотилася вулицею. За нею «дев'ятка» Дуба.

Савур розпитував у брата: як там дружина, діти, обстановка в місті. Остап мовчав, а потім перервав їхню балачку:

– Савуре, як сталося, що тебе, досвідченого козака, ув'язнили якісь покидьки?

– Сам дивуюся. Таке враження, що за мною слідкували. Ніяк не докумекаю, звідки у них інформація про мене? Тим паче, що нападники навряд чи знали мене? – стенув плечима Савур.

Остап більше не розпитував. Відкинувшись на спинку, заплющив очі. Тільки жовна пружинили на щоках. Раптом він простягнув руку до задньої кишені водійського сидіння, попорпався там і витягнув маленький чорний предмет, схожий на гудзик. Покрутив перед очима, роздивляючись із різних боків і подав Савуру.

– Що це? – здивовано підсмикнув волохаті брови.

– Це те, що передавало вісті про тебе, – відказав Остап.

– Отака мілюзга на це здатна? – схоже, Савур був вражений.

– Атож, батьку. За тобою полюють не просто бандити, а спецслужби, – спокійно мовив Остап. – Можливо, вони чують і нашу розмову.

– Леонтію, ану спини! – наказав Савур. Брат звернув на узбіччя і загальмував у тіні високого дерева. За ними зупинилася й «дев'ятка». – А давайте-но вийдемо, – і обережно поклав «гудзика» на сидіння.

Савур був приголомшений. І раз по раз перепитував:

– Ну, де взялася ота зараза? За цей час я возив тільки своїх. Вони на такі пакості не здатні, – потім, спохватившись, спитав у Леонтія: – Може, ти кого підвозив?

Погляди всіх зійшлися на Леонтієві. Той зніжковів, почервонів, як хлопчисько, і швидко закліпав довгими віями. Пригадав «золотавку».

– Та було діло, – буркнув він. – Брате, пам'ятаєш, я нещодавно їздив на дачу. Так от на перехресті ледь не зіткнувся з зеленою «Ладодою». За кермом сиділа білявка. Гарна, я вам скажу! Диво! Очей не відвести!

– Та годі її розхвалювати! Бачу, що сподобалася, – сердився Савур. – Не про те мовиш, брате.

– Так-так. Слава Богу, я вчасно вильнув в один бік, вона – на тротуар. Схоже, забилася. Я, звісно, не міг її залишити в такому стані, запропонував відвезти, куди треба. Ми обмінялися номерами телефонів. Домовилися, що за такі неприємності я віддячу їй. І увечері привіз наші смачні черешні. Щоправда, її в місті не було. І передав гостинець її співробітникові. Оце й усе, – розповів Леонтій. – Але дівчина, хлопці, – мрія!

– А чи не та «мрія» підкинула отого «гудзика»? – Савур з докором зиркнув на брата.

– Не хочеться вірити, – ще дужче зніяковів Леонтій. Вона – сама добропорядність і чесність.

– «Лицар» ти закоханий! – в словах Савура звучала іронія. – От і ходи з таким у розвідку!

– Саво, мені здається, що полювали не за Леонтьєм, а за тобою, – втрутився в перепалку Остап. – Вони дізналися, що ти вожак характерників і хотіли діяти через тебе.

– Ти наче у верцадло глянув, – погодився Савур. – «Шнурок» того Ахова вимагав від мене зняти закляття. І за це пропонував п'ятдесят тисяч «зелених». Уявляєте?

– Чому ж ні? – озвався насмішкуватий Дуб. – За ті кошти наші побратими могли б оновити хоч якось свої «тачки» на вторинному авторинку. А то їздять на старезних колимагах.

Савур не зрозумів жарту і скинів:

– За дешево ти хочеш продати Хортицю! Проси у Ахова мільйон! І можеш не сумніватися, він заплатить! Ти що, Дубе, з дуба впав? Хортицю – мудакам?! Нізащо!

Дуб перестав усміхатися і тихо, але твердо сказав:

– Батьку, не гарячкуй! Я теж так думаю! Хортиця – наша мати! А матір не продають ні за які гроші! Вибач мене за недолугий жарт.

Савур швидко втихомирився і вже примирливо буркнув:

– Ти так більше зі мною не жартуй. Такі слова прямо в серце б'ють, – перевів дихання і спитав: – То що робитимемо з «гудзиком»?

– А віддай мені, брате, – озвався Леонтій. – Я поверну його хазяйці. Приміром, нишком вкину до її сумочки або ще кудись. Нехай саму себе слухає.

– Е ні, не годиться! – заперечив Савур. – Така киця нам ще знадобиться. От якби Ахову чи комусь із його наближених всунути того «жучка». А потім ненароком повідомити, що служби займаються його підслуховуванням.

– Вийшов би чималенький скандал, – першим змитикував Дуб. – Дуже важливо посіяти недовір'я між Аховим і спецслужбами.

– До Ахова нам не дістатися, – зітхнув Савур. – Бо ж у нього охорона – як у президента. А от «послугами» помічників треба скористуватися.

– Брате, дозволь мені. Хочу гріх спокутувати. Це ж через мене ти втрапив у халепу, – запропонував Леонтій.

– Так тому й бути! Ходімо до машини. Тільки в салоні не балакати, – попередив Савур. – Остапе, до своєї хати не запрошую. Сам розумієш – не варто «засвічуватися».

– Остапе, я тебе підкину до автостанції, – сказав Дуб.

– Дякую.

Савур підійшов до Остапа, міцно обійняв, проказав розчулено:

– Спасибі тобі, друже, за визволення. Уявляєш, як Айболіт буде ошелешений, не знайшовши мене. Уже зараз сміятися хочеться.

Остап і Дуб вскочили у «дев'ятку» і помчали в інший бік.

Леонтій, сідаючи за кермо, обережно поклав «жучка» до нагрудної кишені. За чверть години вони були вже вдома. Галина, дружина Савура, ховаючи сльози, кинулася його обіймати. А Леонтій відійшов до паркану і набрав номер Наташиної мобіли.

ІХ

Коли Наташа у квітчастому халатику, що ледве прикривав сідниці, відчинила вхідні двері й побачила Каратаєва, злого, знервованого, з глибокими поперечними борознами на чолі, вигукнула:

– Що це з тобою, полковнику мій золотий, Жоржику? На тобі лица немає. Дай поцілую твої брівоньки, твої губоньки, – кілька разів чмокнула і пригорнулася. – То як наші справи?

– Хана! Гірше не придумаєш, – Каратаєв п'ятами почергово стягнув черевики, забрів до світлиці і втомлено впав у крісло.

Наташа сіла йому на коліна, звично обійняла за шию.

– Ну, не муч мене, любий. Розкажеш – і тобі легше стане. От побачиш, – і долонею погладила його темного йоржика.

– Ти тільки уяви! Мої пацани взяли й пов'язали того Саву. Відвезли до блатхати, зачинили на три замки в більйардній. Зайшовши туди, я прикинувся шлангом, назвався Айболітом. Побазарили задушевно. Дав я йому кілька годин, аби він врубався в ситуацію. Кажу: знімай закляття, інакше вся твоя рідня постраждає.

– А він що на те?

– Відповідає: сам не зможу.

– Мабуть, справді одному не під силу.

– І я ж про те. Дав йому строк до вечора. Сам попхався на службу. Повертаюся. Охорона на місці. Наказав відімкнути двері до більярдної. І очам своїм не повірив – кімната порожнісінька! Питаю отих бультер'єрів: «Де полонений?». Самі дивуються. Матюкаються і божаться, що нікого не бачили й не випускали. Відверто кажучи, я був у такому стані, що міг постріляти їх, як пацюків. Таке враження, що той Сава пройшов крізь стіну. Я навіть обдивився, чи немає де пролому.

– Бідненький мій! – Наташа ніжно торкнулася його губ своїми. – І як тепер діятимемо?

– Голова йде обертом, – відчувалося, що Каратаєв ніяк не може взяти себе в руки. – Що я скажу Ахову? Що козаки невловимі? Та пошле він мене в тридев'яте царство!

– Пошле – не біда. Гірше інше – ми можемо зостатися без його бабла. І тоді рухнуть усі наші плани, милий, – Наташа намагалася усміхатися, а виходило кривляння. – Треба з ним зустрітися. Як гадаєш, не відмовить?

У Каратаєва спочатку ревниво зблиснули темні очі, обличчя побагровіло. Він стиснув кулаки – і цим, видно, пригнітив свої почуття.

– Втім, такій, як ти, ні, не відмовить. Ласий він до гарних жіночок. Тільки ти мені дивись! – жартома насварив вказівним пальцем Каратаєв, на хмарному обличчі ледь ворухнувся гіркий усміх. Раптом палко обійняв Наташу: – Ах ти ж моя ненаглядна! Що б я без тебе робив?

– Звісно, нічого. А зараз я хочу і з тебе стрес зняти, і свою душу заспокоїти, – Наташа зсунулася колінами на підлогу, стала повільно розстібати пояс на його штаних, опустила «блискавку» на ширінці. Каратаєв блаженно відкинувся на спинку крісла і лагідно перебирав золотаве волосся коханої, а вона схилялася все нижче й нижче. – Який же ти міцний та сильний. Як такого не поцілувати...

Каратаєв млів. І за хвилину уже не відчував досади ні на козаків, ні на охоронців, що проморгали Саву.

А потім вони, нашвидкуруч зриваючи одягу, плюхнулися в ліжку. Перегодя, втамувавши хіть і пригортаючи Наташу, він промовив:

– Життя прекрасне! Яка ж ти у мене медова! Відірватися не можна!

Наташа лише сказала:

– Я така. А знаєш що, милий. Якщо домовишся про зустріч з Аховим, візьми й мене з собою. Я знаю, що йому сказати. Треба виманити у нього грошики.

Каратаєву не хотілося знайомити Наташу з Аховим. Бо знав, який похитливий той грошовитий мішок. Втім, сподівався на стійкість Наташі, вона вірна, віддана, розумниця... Розумів, що в такій ситуації іншого виходу немає. Погодився на пропозицію любки.

І тут озвався Наташин мобільник. Торкаючись оголеними персами волохатих грудей Жоржика, потягнулась рукою до тумбочки. То дзвонив Леонтій. Не чекала. Та ще в такий момент. Проте тут же змитикувала, що слід бути люб'язною з братом Сави. Він може багато прояснити. І його свідчення знадобляться під час розмови з Аховим.

– Алло! Леонтій? Як я рада тебе чути! Та не наважувалася зателефонувати першою. Соромилася, – медовим голоском защебетала Наташа.

Каратаєв, що погладжував обома руками її перси, знетямлено витріщився: «Як так можна? І це після такого ярого сексу! Ох, ці жінки!». Проте промовчав.

– Хочеш зустрітись? В кафе «Скіф»? Прямо зараз? Ні-ні, я вільна. За п'ятнадцять хвилин буду! Я так бажаю тебе побачити! – люб'язно мурликала Наташа.

Коли вона поклала мобілу, Каратаєв перевернув її на ліжку і опинився між ніг.

– Жоржика, немає часу. Пусти, будь ласка. Мені ще треба себе в порядок привести. Я повинна мати вигляд королеви. Милий, на мене чекає душ, – Наташа випорснула з-під нього і подалася до душевої.

Каратаєв усміхнено дивився на її ладно скроєну фігуру. «І такою жінкою я володію!» – з гордістю подумав він.

Леонтій чекав на Наталю біля кафе не п'ятнадцять хвилин, як обіцяла, а півгодини. І нарешті побачив: спинилося таксі, з нього випурхнула свіжа, усміхнена золотавка у блакитній сукні, підскочила, підставила щічку для поцілунку.

– Вибач, що трохи забарилася. Бачить Бог, я так поспішала, так поспішала, як на перше побачення, – щебетала вона. – Ти не ображаєшся? Ні?

Леонтій вирішив їй підіграти.

– Що ти! Я ладен тебе чекати півдня і більше! – і відчув, як його душу залишає образа, гнів. Все-таки вона йому подобалася. «Проте провчити її треба. Та й з'ясувати, заради чого вона підкинула «маячок».

– То було б забагато. Я того не варта, – і бочком кокетливо притулилася до парубка.

Уже в кафе Леонтій спитав:

– Що замовимо? Чай? Каву? Чи, може, щось міцніше?

– Обожаю каву. А до всякого спиртного я байдужа, – сказала Наташа, всідаючись на стілець, що запопадливо підставив Леонтій. – Так про що ти зі мною хотів побалакати?

«Розповідати чи промовчати? Скажу прямо – образиться. Цього мені б не хотілося. Бо ж запала в серце. Але обов'язок перед побратимами вище будь-якого кохання. Жодна красуня не може бути виправданням зради. Так навчав Сава». Леонтій вирішив погратися, як він інколи повторював, у дипломатію.

– Мені потрібна твоя допомога, – він прямо глянув у її насторожено примружені блакитні очі. – З Савою трапилася пригода – якісь гаврики схопили його на вулиці і запроторили до підвалу.

– Олишенько! – вигукнула Наташа. – Так він, бідненький, і досі там?

Леонтія підмивало сказати «так» і побачити, як зреагує дівчина. Та вчасно схаменувся. Адже був упевнений, що їй відомо про звільнення Сави. І її та подільників, певно, цікавить, як він звідти вибрався.

– Ні, він уже вдома.

– Слава Господу! – вирвалося у Наташі.

– Однак ніхто не гарантує, що викрадення не повториться. Можливі й інші провокації, – продовжив Леонтій.

– Але ж він характерник і вдруге подібного не допустить. Еге ж?

– Сподіваюсь. Скажу тобі відверто: все пов'язано з Хортицею, точніше – з земельною ділянкою, яку влада виділила олігарху Ахову. Про це все місто теревенить. Тільки й чути про те, що буцімто характерники зачаклували ту місцину. А якомусь клоуну здалося, що до цього причетний мій брат Сава.

– А хіба ні? – здивувалася Наташа. Не зводила погляду з Леонтія і думала: «Зізнається чи збреше? Наскільки відомо, характерники – чесні й порядні люди. От зараз і перевіримо».

– Говорять різне. Часом абсолютно протилежне, – ухилився від прямої відповіді Леонтій. «Якщо допитуватиметься, значить, це для неї важливо. Спитає чи ні?».

– Мені здається, що таке здатні сотворити лише характерники, – обережно зауважила Наташа, помішуючи ложечкою у чашці.

– Я ж гадаю, що там просто природні аномалії. Їх не врахували проектаннти. А свої огріхи списують на характерників, – з усміхом пояснював Леонтій, нишком спостерігаючи за реакцією Наташі. Він розумів, що треба зняти підозру з козаків. Більше того, ця золотавка

допоможе виявити, хто є хто у міській владі, на що вона здатна у випадку сепаратистських акцій, скажімо, створення такої собі міфічної «Запорізької народної республіки». Адже план сусіднього володаря щодо створення так званої «Новомокші» не знято. А місцеві князьки, аби втриматися у своїх кріслах, ладні продатися з усіма тельбухами. Так відбулося в Криму, на Донбасі, так може повторитися й тут. І стане остаточно зрозуміло, на чиему боці цей донецький олігарх.

– Гаразд. То чим я тобі можу допомогти? – кокетливо всміхнулася Наташа, гойднувши золотистим волоссям з плеча на плече.

– Як я розумію, ти пов'язана з засобами масової інформації. Сподіваюсь, тобі не важко в них розмістити замітку, що всі балачки навколо ділянки Ахова – не що інше, як природні аномалії, що пробуджуються, скажімо, з підвищенням сонячної активності. Можна б підключити якогось ученого мужа – його коментар був би доречний, – і задивився в очі Наташі, спантеличені, насторожені.

Спочатку вона хотіла вигукнути своє категоричне «Ні!», та осіклася. На мить замислилась: «І яка мені з того користь? Ахов прочитає ту нісенітницю в газетах і заспокоїться. А коли поїде на ділянку, знову повториться локальний землетрус і викиди полум'я. Після того мені хоч з міста втікай. Втім... Підготую таку замітку. З допомогою Леонтія я зможу виявити усіх козаків, причетних до заклинання. Стосунки з ними не завадять. Може колись виникне потреба у їхніх послугах. А перед цим попереджу Ахова, що це для того, аби переловити характерників. Підкажу, щоб він підключив для цього есбеушників та міліцію. Козакам же нічого іншого не залишиться, як зняти закляття. Звісно, за таку послугу той грошовий мішок щедро віддячить. І мені в першу чергу. Але треба порадитися з Караваєвим».

У кожного було своє бачення і власні плани.

– Цікава пропозиція! – вигукнула Наташа. – У мене уже визрів план. Дозволь мені зателефонувати, – розкрила сумочку, витягла мобільку.

– Ну, як я можу заборонити щось такій милій дівчині? – люб'язно одними очима усміхнувся Леонтій.

Наташа вийшла на ганок кафе. Леонтій тим часом вийняв з нагрудної кишені «маячок», нахилився і через стіл кинув до її сумочки. За кілька хвилин дівчина повернулася й весело заджеркотіла:

– Мої компаньйони ладні допомогти. Кажуть, така версія знімає всі проблеми і напругу в суспільстві. Леонтію, який же ти розумний!

– Для тебе я готовий на все, – запевнив парубок. – Я радий, що ми одностудії.

«Дурень ти, голубе! Таких слід не просто вчити, а провчати», – подумала Наташа.

Вони допили чай, перекидаючись усякими малозначимими вісточками із життя Запоріжжя. Наташа почала збиратися.

– Леонтію, друже, прошу не ображатися. Мені пора. Зрозумій – служба. Однак сподіваюсь, що ми ще не раз зустрінемося. Якщо ти не проти, могли у суботу піти до ресторану, поспілкуватися довше й ближче, – раптом заспішила Наташа, вкинула мобілку в сумочку і закрила її на «блискавку».

– Наталю, я з нетерпінням чекатиму того дня, – щиро сказав парубок, уважно спостерігаючи за її рухами. Про себе подумав: «І все ж яка вона гарна! Ну, чому красуні часто такі ненадійні? От і одружуйся з такими – проблем не оберешся. А щодо «аховської» ділянки, то слід би трохи пошугати владу. Приміром, розклеїти оголошення про зібрання віче мешканців міста. Треба порадитися з Савою».

Наташа подалася не до офісу партії, а додому. Їй потрібно було все обміркувати до найдрібніших деталей. «Головне – отримати бабки від Ахова», – билосся в її голові.

Каратаєв, сидячи в службовому кабінеті, ні-ні та й поглядав на прилад, що фіксував рух «маячка». І раптом зі здивуванням і роздратуванням вголос сам до себе прошепотів:

– Так той «маячок» чимчикує вулицею, що веде до будинку Наташі. Вона веде того парубка додому? Йокелемене!

Ревнивість набухала в його грудях. Він не відводив очей від «маячка». Ось він наблизився до її під'їзду, піднявся до її квартири... Каратаєв підхопився зі стільця – і вискочив у коридор. Черговий, капітан міліції, запримітивши його, гукнув крізь віконце:

– Товаришу полковнику, вас просить зайти до себе генерал Зиркін!

Але Каратаєв наче його не чув – швидко пройшов мимо.

– Товаришу полковнику, вас просить... – вже голосніше повторив черговий.

Та Каратаєв уже був на вулиці. Ускочив у свій легковик і рвонув з місця так, що аж шини задиміли на асфальті. За кілька хвилин був уже біля Наташиного під'їзду. «Ну, зараз я їх застукую на гарячому! Там вони й зостануться – вона та її коханець!» – і мацнув правицею

пістолет за поясом під сорочкою. Тремкою рукою відімкнув вхідний замок, різко розчинив двері й подався до спальні, витягуючи зброю.

– Милий, ти кого шукаєш? – пролунав за спиною веселий Наташин голос.

Озираючись. Вона, усміхнена, у легкому прозорому халатику квітчастим рушником витирала руки.

– Де він?! – визвірився Каратаєв.

– Хто, любий?

– Він! – і, відсторонивши дівчину, зазирнув до вбиральні. – Я знаю, що він зайшов! Бачив!

– Ха-ха-ха! – зайшлася сміхом Наташа. – Та він не тут. Він у лоджії! Каратаєв рвонув туди. Нікого. А Наташа відверто реготала.

– Так де він?! – несамовито загорлав полковник.

– Та поясни врешті-решт, кого ти шукаєш?

– «Маячок» показав, що він тут.

– Того не може бути! – на Наташиному обличчі сміх миттю щез, замість нього намалювалася гримаса розгубленості.

Вона жбурнула рушник до вбиральні, вхопила свою сумочку й стала енергійно ритися. Потім висипала з неї усе на підлогу. І з того мотлоху підняла «жучок-маячок».

– Оця зараза зіпсувала весь кайф! – гірко всміхнулася. – Не сподівалася від козака на таку підлість. Недооцінила я того синьоокого блазня. От кадр! О падло! Так мене розвести! Об'єгорив, як останню дуньку! Ні, цього я йому повік не прощу! Йому ця витівка не раз відригнеться!

– Лоханулась ти, Натко! – Каратаєв узяв з її рук «маячок». – Схоже на те, що наші плани накрилися мідним тазом. Можна забути про бабло. А тобі, дорогенька, раджу не потрапляти на очі козакам.

– Ще чого! Саме зараз і починається справжня гра! – істерично засміялась Наташа. – Я сьогодні ж зустрінуся з Леонтьєм.

– І чим ти поясниш появу оцього «жучка»?

– Скажу, що перевіряла його на вошивість.

– Не повірять.

– Такого бути не може! А знаєш що – давай поб'ємося об заклад, що я його уламаю. Бігатиме він за мною, як цуцик. Не таких доводилося заарканювати.

– Ти балакай, та не забалакуйся, – грізно глянув на неї Каратаєв. – Щось запідозрю – на себе нарікай, дорого заплатиш.

Наташа обвила руками його міцну шию, притислася жагучим тілом.

– Жоржику, я хоч зараз готова розплатитися з тобою натурою.

– На мене начальник чекає, – Каратаєв лагідно почав рознімати її руки.

– Зачекає твій начальник. Нічого з ним не станеться, – Наташа ще ніжніше пригорталася та терлася об його живіт.

Та Каратаєв, часто дихаючи, все ж розійняв її руки. Наташа ображено відкопилила губку і, мов сором'язливе дівчисько, спитала:

– А ти чому примчав? Гадав, що я здатна зрадити і повела додому того синьоокого? І яку ти кару мені придумав? Тільки чесно... Пристрелив би?

– Дуренька. Коли помітив, як «маячок» пішов до твого будинку, за тебе почав хвилюватися. Мало що могло трапитися. Ти б краще не стрічалася з тим Леонтиєм.

– Але ж треба діяти.

– Зачекай, люба. Найближчим часом все проясниться. Мене не випадково викликає до себе генерал. Чуйка підказує – це пов'язано з Аховим.

Каратаєв смачно чмокнув Наташу у щоку і пообіцяв:

– Увечері продовжимо нашу задушевну бесіду, – кивнув у бік спочивальні.

– Ловлю на слові, милий, – у Наташі хтиво заблищали очі. І коли він був уже біля дверей, вигукнула: – Зажди хвилинку! До тебе прохання: якщо там буде Ахов, запропонуй йому невеличку гру.

– Ти щось задумала? – обернувся.

– Жоржику, ти, ніби між іншим, натякни, що варто б опублікувати в газетах статейку про те, що на Хортиці активізувалась аномальна зона.

– На його ділянці?

– Який ти догадливий. І вона затихає. Така звістка насторожить характерників. Не виключено, що вони захочуть особисто пересвідчитися. Там їх і хапнуть правоохоронці. То як тобі моя ідейка? Правда, виграшна?

– Кльово, моя кизимочко!

– І це ще не все. Обнародування такої інформації дозволить Ахову вийти з цієї ситуації без втрати іміджу. Мовляв, навіщо воювати з природою. Він зможе преспокійно відмовитися від свого ризикованого проекту на Хортиці. Підкинь йому таку ідею.

– Ти у мене не просто красуня, а й суперрозумниця, – загігикав Каратаєв.

– І було б зовсім добре, якби ти при цьому згадав про мене як автора таких пропозицій. Упевнена, Ахов захоче зі мною познайомитися. А потім ми з тобою розкрутимосся. Уявляєш?

– Так, моя тигрюлечко! Дай я тебе ще раз поцілую!

Наташа підставила повні губи.

– І не барись! Я на тебе чекатиму, – повела очима у бік спальні.

– Ну, я полетів, – награно облизнувшись, рвучко сіпнув на себе двері.

Кабінет начальника обласного управління МВС. Генерал-полковник Зиркін, з посивілим йоржиком, розповнілий, з байдужим поглядом – так буває у людей передпенсійного віку, що всім задоволені. За приставним столиком навпроти Ахов. Генерал запримітив: хоч він ще молодий, трохи за сорок, рудоволосий, з колючими меткими очіцями, сьогодні нервово крутив у правиці товсту гаванську сигару і раз по раз зиркав на коштовний золотий годинник.

– Генерале, непорядок у ввіреному тобі закладі! Бардак, можна сказати! Мені, годувальнику всього Запоріжжя й області, доводиться так довго чекати на якогось Картавого! Доки він, мусор, намалюється, – Ахов, не зважаючи на велику різницю в літах, розпікав Зиркіна, наче хлопчика.

– Так-так, уже минуло десять хвилин, – піддакнув генерал.

– Неподобство! Час – то гроші! І великі! За такий строк я отримую чверть мільйона гривеників! – відчувалося, що він хизується своїми статками, розмова про багатство викликає у нього неабияке задоволення. – А в мене великі плани. Придбати старовинний масток у Лондоні, шикарну віллу в Іспанії, пансіонат в Італії. Знаєш, заміню свою прекрасну яхту на сучаснішу – і ходитиму морями-океанами від одного мастка до іншого. А поки що треба працювати, безупинно працювати – щоб мої рахунки росли, як на дріжджах. Січеш, генерале?

– А чого ж. Бачу, плани у тебе наполеонівські, – хитро примуржився Зиркін. Схоже, йому набридло принижуватися. І він вирішив хоча б чимось скубнути нахабного гостя. – Тільки от що я думаю, Венедиктовичу. Такий твій задум може й не реалізуватися.

Ахова аж пересмикнуло. Він навіть не припускав, що Зиркін, такий запопадливий і спокійний, здатен перечити. І вирячився на міліційного начальника, наче на щось небачене.

– Це ж чому?

А той продовжував якось утаємничено:

– Бо ти хочеш всидіти, як мовиться, на двох стільцях – і Києву догодити, і Мокші. Так не буває. Обов'язково провалишся між стільців і гепнешся на свій зад. Добре, якщо на підлозі шишаки не стримітимуть.

– Щось я в твою баланду не в'їду. Ти до чого хилиш? – щоки Ахова вкрилися рожевими плямами, брови зіштовхнулися на переніссі.

– Ти бавишся з вогнем, шановний Руслане Венедиктовичу, – схоже, Зиркін у своїй відвертості вирішив піти ва-банк. – Ти своєю подвійною грою злиш і українських правителів, і мокшанського володаря. Тим самим заважаєш йому створити «Новомокшу» із східних та південних областей України. А таке не прощають.

– Щось я тебе не розумію, генерале. Мелеш якусь фігню, – Ахов поглядом уперся в рот начальника главку, наче удав, що чекав на здобич. – Ти ж ніби український генерал, присягу давав. А чешеш таку крамолу.

– Ти, Венедиктовичу, або сліпий – не бачиш, до чого йдеться. Або ду... – і його губи стулилися.

– Або що? – звіром зиркнув Ахов.

– Або думати та аналізувати розучився, – викрутився Зиркін, хоч хотілося сказати «дурень». – Гадаєш, чому твої заводи на Донбасі ополченці не чіпають? – генерал витримав дикий погляд олігарха.

– А що їм там робити?

– Ти наївний чи... А могли б вчинити те, що й з аеропортом – розбомбити «до основи».

– Сподіваюсь, вони не такі глупі, як ти міркуєш, – невпевнено промимрив Ахов.

– А чому твої металургійні комбінати не чіпають? Здогадуєшся?

– Бо мають з того зиск. І чималенький. Та й шахтарів та металургів зайвий раз не хочуть нервувати. Хіба ні?

– А чому твій маєток у зоні ще цілий? Кебаєш? – допитувався Зиркін.

– Та тому, що знають, хто я і на що здатний.

– Бачу. Відправляєш на Донбас фури з гуманітаркою. Хочеш відкупитися?

– Бо там моя опора. Там електорат опозиціонерів, яких я привів до українського парламенту. А вони мій захист.

– В «ДНР» чекають, коли ти передаси свої підприємства ополченцям.

– Вони їм і нахрін не потрібні! Що вони, алконавти та наркоти, з ними робитимуть?

– Не турбуйся. За ними стоїть могутня сусідка. А в ній чимало розумних бізнесменів. Не те, що в Хохляндії. Вони тобі можуть допомогти...

– Помиляєшся! В Мокші такі крокодили, що проковтнуть і не подавляться. Дай їм лише пальця – відкусять руку. І тоді мені точно прийде амбець. Ні, голубе, я на таке не згодний. Якщо я піду під Мокшу, Європа заблокує усі мої капітали. Ясно? А там же мої палаци. Там діти мої вчаться.

– І ти думаєш, що отак викручуватимешся до безкінечності? Ось-ось буде створена «Новомокша» – нова держава на землях Хохляндії. І що тоді з тобою станеться?

– Харе, начальнику, мене залякувати!

– Боронь, Боже, я лише пояснюю те, що може статися.

– І який же вихід ти, мільтон-аналітик, бачиш? Що мене може чекати завтра, через місяць, півроку, рік?

– Якщо ти здася запорізький край так, як Донбас, у Мокші тебе на руках носитимуть.

– Можливо. Але донесуть з почестями хіба що до могили, – Ахов виглядав розгубленим.

– Ти зрозумій, що без Запоріжжя «Новомокшу» не створити. Через нас пролягають сухопутні шляхи на Крим. І від тебе залежить...

У ту мить у двері постукали. І на порозі з'явився Каратаєв. З облич співбесідників зрозумів, що тут відбувалася крута балачка і притримав двері відчиненими:

– Товаришу генерал, за вашим наказом прибув. Чи, може, я не вчасно? То я зачекаю за дверима.

– Заходь, Картавий, – розпорядився Ахов. – Змушуєш мене чекати. А слід би навпаки.

– Прошу пробачити, Руслане Венедиктовичу. Служба затримала, – виправдовувався Каратаєв.

– То чим порадуєш? Знайшли тих козацьких фраєров?

– Шукаємо.

– Чув, одного нібито схопили.

Каратаєв зам'явся. І тут пригадав пропозицію Наташі про аномальну зону на Хортиці.

– Схопить-то схопили. Та він утік. Був і не стало. Наче випарувався. Чи крізь стіну проліз.

– Це ж як?

– А біс його знає. Побазарив я з ним. Дав на роздуми три години. Повертаюся. Пацани з охорони на місці. Двері на три замки зачинені. Ґрати на вікнах цілісінькі. А його катма.

– Тут дві причини: або твої бульдоги п'яні як чіп були, або ж їх підкупили.

«По собі всіх рівняєш, – злився у думках Каратаєв. – Та характерники не тієї породи – їх можна вмовити, але підкупити – зась». А вголос сказав:

– Жаль, що так сталося. Але є варіант, як їх пов'язати.

– А може їх перестріляти к едрьоній матері! – вихопилося у Ахова. – Отими самими срібними кулями, про які ти мені впарював.

– А як же ділянка на Хортиці? – заперечив Каратаєв. – Зостанетеся без неї. Так от, одна мудра голова з золотистим волоссям і блакитними очима пропонує опублікувати у місцевих газетах статейку про те, що на півострові активізувалась аномальна зона. Мовляв, локальні землетруси та викиди земної енергії – то вірні її ознаки. І що ці аномалії уже припиняються.

– І ти надумав мене залякати? – перебив Ахов. – Ти забув, що я з Донбасу і ганяти порожняки не буду.

– Ти пропонуй щось ділове, а не якісь дурниці, – суворо додав Зиркін.

– Так і я ж про те, – продовжив Каратаєв. – Надрукуємо таку замітку – розголос піде містом. Це насторожить характерників. Упевнений, що вони захочуть пересвідчитися, чи так насправді. Прикотять на Хортицю. А ми їх там і злапаємо.

Ахов довго мовчав, розмірковуючи. А потім мовив:

– Схоже, у тій голові під золотою зачіскою щось таки є. Приймаю таку пропозицію на своє фінансування. Однак, коли переловимо і вони не погодяться зняти закляття, я їх, блін...

– Їх можуть знищити лише срібні кулі, – ще раз нагадав Каратаєв.

– Саме це я й хотів сказати. На кожного козака виділю по десятку срібних куль! – запевнив Ахов.

– І освячених у церкві Мокшанського патріархату, – нагадав Каратаєв.

– Не забув. Гарна ідея, – Ахов погладив долонями зап'ястки, як під час миття рук.

«Отак завжди. А нам віддувайся, ризикуй, принижуйся. Остогидло. Не буде в Україні порядку, доки такі правитимуть бал, – подумав Каратаєв. – Хоча саме це й потрібно для її знищення».

– То можу бути вільним? – спитав, звертаючись до Зиркіна.
– Можеш! – відказав за нього Ахов. – Тільки от що – приведи мені завтра оту золоту голову.

– Гаразд, – повеселів Каратаєв.

– Втім, навіщо так довго чекати. Приведи краще сьогодні. Хочу ближче познайомитися. Ха-ха.

Каратаєв зрозумів, до чого хилить олігарх. Настрій його зіпсувався. Але він не подав виду і відповів:

– На жаль, вона сьогодні у відрядженні у партійних справах.

– Що ж, чекаю на неї завтра, – погодився Ахов. – Бо цього вечора, блін, я теж зайнятий. Ги-ги!

Каратаєв чемно вклонився і вийшов. «Бабник! – подумав. – І вродиться отаке. Бандюк бандюкович, а ставить себе вище президента. Та, мабуть, і президент йому шнурки зав'язує. Зможе п'ятизіркова башта таких укоськати – і Хохляндія перестане існувати. І буде «Новомокша» під її командуванням. Цікаво, про що Зиркін з ним базарив? Пізніше подзвоню генералу. То свій паря – за Мокшу руками й ногами. А багатіє у Хохляндії, як на Клондайку». І поспішив додому.

Х

А вранці, крокуючи до свого управління, Каратаєв побачив на дошці оголошень листівку, набрану червоним шрифтом: «Мешканці міста! Запрошуємо вас на віче! Пора припинити розбазарювання земель громади! Захистимо Хортицю від олігархічної забудови! Віче відбудеться на центральній площі міста в неділю о 18-й годині. Ініціативна група «Січ». Каратаєва аж пересмикнуло. І не тому, що чекають зайві клопоти на вихідні – до цього йому не звикати. А те, що це може насторожити Ахова та змусить відмовитися від ділянки на Хортиці, і він з Наташею отримає облизня замість бабок. Це його непокоїло найбільше. За півсотні метрів на загорожі біля будівництва офісу того таки Ахова, знову натрапив на таке ж оголошення. Потім ще і ще.

– Хто дав дозвіл на проведення такого заходу? – набравши номер заступника голови міськвиконкому, гаркнув Каратаєв.

– Хто дзвонить? – спитала мобілка невдоволеним чоловічим голосом.

– Дід Пихто! Не впізнаєш, друже? Каратаєв! Я питаю вдруге: хто дав дозвіл на проведення віче в неділю?

– Про що розмова? Яке віче? Ніякого віче! – уже гнівалася мобіла.

– Оголошення про віче розклеєно повсюдно у місті, – злився Каратаєв. – Ви ж сидите і в вус не дуете! І за що вам зарплату нараховують?

– За гарні очі! – гнівалася мобіла. – Офіційно повідомляю: до нас ніхто за дозволом про проведення віче не звертався. Та ми б і не дали дозвіл. Бо на тих зібраннях тільки те й роблять: владу критикують і поносять. А дзуськи!

– Значить, це чиясь самодіяльність?

– Атож.

– Знати б, хто та ініціативна група, – спитав Каратаєв.

– Це питання не до нас, а до Служби безпеки. Вибачте, мені на нараду, – поспіхом відказала мобіла і вимкнулась.

– От чиновники! Тільки посиденьками й зайняті. А толку від тих нарад, як від козла молока, – про себе мовив Каратаєв, ховаючи мобілку до кишені. І почав розмірковувати: «Отже, Ахову невідомі (поки що!) вирішили показати характер. І, схоже, все ті ж характерники. Заявку вони не подавали. Тож і слідкувати за охороною порядку ми не будемо, хіба що для годиться. Треба на них нацькувати братків з битами. Нехай поколошматять. Та так, аби більше не хотілося порушувати закон».

І зразу ж набрав номер мобіли Морди, керівника клубу кікбоксингу:

– Готуйся. У неділю буде робота. Треба поганяти демократів та нациків. А оплата? Як завжди. Мало? Ціни на все підскочили? Гаразд. По руках. Буде вам підвищення зарплати.

Уже заходячи до управління, роздумував: «Ситуація міняється. І яка роль Наташі у цьому спектаклі? Так знайомити її з Аховим? Чи тепер уже не має значення? Дізнавшись про віче, він може сам відмовитися від будівництва. І що ми з Наташею тоді матимемо? Дулю з маком. Але слід подоїти того олігарха. Треба з Наташею порадитися».

Набрав її номер. Розповів. Мобіла трохи помовчала. А потім Наталчиним голосом відізвалася:

– Негайно зведи мене з Аховим.

– Що ти хочеш запропонувати?

– Негайно! Чуєш?! І не забудь повідомити йому про листівки. Дізнається – зговірливішим буде.

– Але що ти йому скажеш?

– Милий, не будь таким занудою. Я поясню, що там аномальна зона...

– Це я вже чув.

– Не перебивай. Я умовлю його відмовитися від будівництва на тій місцині.

– А як він не захоче?

– Захоче! Ми підшукаємо йому інше місце. Неподалік. Без аномальної зони. І без козацьких заклятв. Там він будуватиме свою «хатинку» таємно, під охороною не бандюків, а міліції чи есбеушників. Такий хід зніме громадську напругу. Відпаде потреба у проведенні віче. Принаймні ми через ЗМІ про це так розтрубимо, що люди не захочуть збиратися. І в тебе, Жоржику, менше клопоту буде. Ну, як тобі мій план?

– Як завжди, геніальний. З мене могорич.

– Розплачуватимешся натурою. Зрозумів? Хі-хі.

– І що ми від того матимемо?

– Довір'я олігарха.

– І все?

– Хіба цього мало? – здивувалася мобіла. – Довір'я олігарха – це великі гроші. Ми заробимо і на його будівництві, і на його внесках у партійну справу. Тож не барися, Жоржику. А я пішла в душ загодя готуватися до зустрічі з мільярдером.

Біля входу в управління Каратаєв зіткнувся з Зиркіним.

– Сідай в машину. Поїхали, – наказав той.

– Куди?

– У кабінет губернатора Ушенка. На втик. Ти мило або вазелін узяв?

– Навіщо?

– А щоб не так боляче було, – недобре пожартував Зиркін.

В кабінеті голови облادміністрації вже сиділи мер міста Валерій Лин, прокурор Гнат Цацкін, начальник управління СБУ Василь Дрючков, «смотрящий» Олег Глазков і ще якісь два чолов'яги. «Здається, із спецслужб», – про себе завважив Каратаєв, услід за своїм шефом тиснучи їм руки. Не чекаючи, доки всі розсядуться, Ушенко почав:

– Вам, сподіваюсь, відомо, що цієї ночі в місті розклеєно звернення від якоїсь ініціативної групи «Січ» про проведення віче на площі перед облдержадміністрацією (доповідач, завжди вимовляючи це слово, чомусь пропускав звук «те»). Це дійство ні з ким не погоджено. А, отже, незаконне.

– І що вимагає ця «Січ»? – спитав Лин.

– Припинити розбазарювання земель громади і забудову Хортиці, – Ушенко глянув на Лина.

– Ніхто не збирається забудовувати острів. Адже то острів козацької слави. Хіба ми не розуміємо? Ми нікому не давали дозволу на за-

будову, – Лин обвів поглядом присутніх. – Уважили лише господіну Ахову звести невеличку дачку. І то винятково, з урахуванням його заслуг перед нашим містом, – відповів Лин. – Ну, чому ви на мене так осудливо дивитеся? Чесно скажу, не міг я відмовити олігарху. Прибув чоловік з Донбасу. А там знаєте, які зараз події. Треба ж йому десь голову прихилити.

– А хоч облрада дала добро? – поцікавився прокурор Цацкін.

– Аякже! – палко заявив Лин. – З усіма депутатами це питання погоджено в робочу порядку. Заперечень не було.

– І протокольно оформили? – допитувався прокурор.

– Петровичу, за кого ви мене маєте? Я в таких справах вовка з їв.

Як-не-як уже друге скликання обираюся, – розчервонівся Лин.

– Дивись, бо та «Січ» почне скаржитися в Київ, приїде перевірка, почнуть розбиратися. Не хотілося б, щоб ім'я господіна Ахова згадувалося у якихось скандальних матеріалах, а тим паче в судах, – зауважив Цацкін.

– Та от вам хрест – усе по закону, буковка в буковку, – Лин на доказ щиро перехрестився.

– Тут справа не в ділянці землі, – Ушенко крутив у руках золочену кулькову ручку. – А у виборах до українського парламенту, що відбудуться восени. Деяким партіям хочеться опорочити місцеву владу, схилити населення на свій бік. Скажімо, таким як «Правий сектор», «Свобода», партія отого, якого з вилами малюють, і так далі. З урахуванням цього влада і правоохоронні органи мають продемонструвати єдність.

– І силу, – додав Глазков. Всі знали, що він «смотрящий» – спочатку від колишнього президента, а тепер від Ахова, його очі та вуха.

– А чому ж – і силу, – підтвердив Зиркін. – Влада завжди має бути сильною! У будь-якій ситуації. І не піддаватися на чийсь «хотелкі».

– Отже, віче не повинно відбутися! – твердо сказав Ушенко.

– Але як цьому завадити? – спитав Глазков. – Майте на увазі, господін Ахов спостерігатиме за вашими діями. І якщо ви не впораєтеся, допустите нестабільність, то, самі розумієте, він не буде вкладати свої капітали в запорізький регіон.

– Нехай не хвилюється! Наведемо лад! – запевнив начальник главку СБУ Дрючков і глянув на двох невідомих, наче сподівався на їхнє схвалення. Ті на знак згоди кивнули головами.

– Каратаєв, а ти чому сидиш, як у гостях? Від відділу громадської безпеки багато що залежить, – звернувся Ушенко.

– Особовий склад готовий виконати будь-яку команду. Автозаки у нас завжди наготові, – повагом прорік Каратаєв. – Але... Але, як мені бачиться, в даному випадку потрібно не силою забороняти, а хитрістю, так би мовити, взяти на озброєння дипломатію, випередити ту «Січ».

– Ну, далі, далі, – підганяв Лушенко.

– Нещодавно, я спілкувався з одним розумним експертом, аналітиком, політтехнологом, керує прес-службою обласного осередку Партії регіонів чи Опоблоку – що одне й те ж...

– Тоді це наша людина. То тягни сюди того чоловіка! – Ушенко показав, як слід тягнути: за загривок.

– То досить інтелігентна жінка. З нею треба делікатно.

– І що вона пропонує?

– До віча опублікувати інформацію, що на Хортиці активізувалась аномальна зона. Досить потужна. Здатна оживати у певні періоди. Я сам на собі випробував. Причина – тільки чорт знає.

– Подейкують, що то характерники порчу навели... – невпевнено озвався Лин.

– То все балачки обивателів, – продовжив Каратаєв. Збрехав і оком не моргнув.

– І що дасть така публікація? – насторожився Глазков. – Навряд чи на це погодиться Ахов. Чи вона зумисно хоче його злякати, щоб він відмовився від будівництва на острові?

– Ні, вона повністю на боці Руслана Венедиктовича. Вона давня його шанувальниця.

– Ну, тоді це зовсім інша справа, – розвів руками Глазков. – Руслан Венедиктович любить відданих людей. А що ще ладна запропонувати ваша «барішня»?

– У неї ясна голова. Вона має власні плани. Ладна допомогти Ахову. А от як – зі мною не ділилася. Сказала, що їх повідає лише особисто Ахову.

– Цікаво! Що ж, влаштуємо таку зустріч. І негайно. Руслан Венедиктович любить розумних людей, – сказав Глазков.

– То як будемо діяти? До віча залишилося три дні. Часу – в обріз, – нагадав Ушенко.

– Мені здається, що план дій накидаємо після того, яка та жіночка зустрінеється з нашим добродієм, – сказав начальник главку СБУ Дрючков. – Нам потрібно знати позицію Ахова. А то наламаємо дрівець.

– А що робити з тими оголошеннями?

– Та позирати їх к єдрьоній фені! Негайно! – категорично наказав Глазков тоном, як у головного начальника на цьому зібранні. – Що, у нас двірників немає?

– Так і зробимо, – піддакнув Лин. – І міліціонерів підключимо. А то вони не знають, чим зайнятися. Допоможе нам наша міліція? – звернувся до Зиркіна.

– А чому ж не допомогти? – неохоче відповів начальник главку.

– Я б поверх тих оголошень наклеїв інші – про те, що недільне віче скасовується. І поставив би той же підпис: «Ініціативна група «Січ». Люди почитають – і не зберуться, – запропонував прокурор Цацкін. – Але треба узгодити з Аховим. Про всяк випадок.

– Слушна порада. Я про це побазарю з ним, – пообіцяв Глазков. – І повідомлю тобі, Олександрє Миколайовичу, про наше «мненіє», – повернувся до губернатора.

– Що ж на цьому наша нарада, так би мовити, скінчилася, – сказав Ушенко і, звертаючись до Глазкова, що притримав Каратаєва, додав: – Наше шануваннячко Руслану Венедиктовичу. Гадаю, він на нас не ображений?

Глазков шепотівся з Каратаєвим і, здається, не почув останніх слів Ушенка. Вони домовилися: Каратаєв підвезе Наташу до центрального універмагу, а там її підберуть люди Ахова. «Не довіряють, перестраховуються, – подумав полковник. – Не хочуть виказувати свою дислокацію. Та чорт з ними. Наташа розвідає. Хоча навряд чи знадобиться? Втім, усе може бути. Як карта ляже».

Опівдні Наташу в чорному позашляхоковику з затемненими вікнами вивезли кудись за місто. Авто спинилося біля досить розкішного маєтку з темно-зеленою триметровою огорожею на високому березі Дніпра. Провожатий у великих темних окулярах, що сидів на передньому сидінні поряд з водієм, спритно вискочив з авто і турботливо відчинив дверцята. Наташа випурхнула з салону. Легкий вітерець загойдав, закрутив її тонку блакитну сукню, високо оголивши стрункі ноги.

«Краєвид аховський, – подумала вона. – Але що можна побачити з-поза цього паркану? Тільки небо. І не дивно, що олігарх хоче звести палац на Хортиці. До речі, майже всі багатії рвуться на острови. Он у Києві увесь Труханів острів забудували. Незаконно. І ніхто їм не забороняє. А якщо в столиці можна, то в провінції й поготів. Таки правду кажуть: в цій державі у кого гроші – того й верх. Бардак. Але на ньому можна нажитися. І сьогодні у мене такий шанс. Треба сподобатися Ахову».

На третьому поверсі перед Наташею охоронець розчинив золочені двері. У просторій кімнаті поряд з оздобленим золотом комином у масивному роззолоченому кріслі, мов на троні, сидів господар. Руки на широких золотистих підлокітниках, підборіддя манірно підсмикнуте догори, у погляді рудих очей напускна суворість. Наташа зрозуміла цю награність: господар хоче показати свою велич і тим самим здивувати, вразити, змусити підкорятися. «Не на ту натрапив, голубе», – подумала.

– Здрастуйте. Я прибула на вашу вимогу, – сказала, підійшла поближче до «трону» і спинилася за кілька кроків.

– Ну, здрастуй, розумнице. Це ти на місці мого будівництва на Хортиці, блін, знайшла аномальну зону? І хочеш про неї розтрубити в газетах і по телевизорах?

– Я. А хіба погана пропозиція? – майже весело усміхнулася Наташа.

– Дуже погана. Ти змушуєш мене прикрити будівництво, блін. Я цього не бажаю, – твердо сказав Ахов і ще вище задрав підборіддя.

– Але ж чому? – щиро здивувалася Наташа, наче не помічала суворого виразу обличчя олігарха. – Навіщо вам зайві клопоти і непотрібні витрати? Уявляєте – ви збудуєте палац, ляжете в ліжко, а воно почне вас підкидати. Вам це потрібно?

Погляд Ахова пом'якшав. В кутиках губ зачалася легка іронічна усмішка.

– А це дивлячись хто зі мною буде на ліжку. Може бути навіть дуже цікаво. А ти б хотіла?

Наташа зарум'янилася. «Така безтактність, – подумала. – Він за кого мене приймає? Ні, голубчику, ти будеш танцювати під мою дудку».

– Знаєте, я не хотіла б, аби мене підкидала аномальна зона, – тихо відповіла.

– Зрозуміло, тобі більше до вподоби шикарне ліжко. Так?

«Він що, з перших хвилин пропонує постіль?» – подумала Наташа. Та її думку перебив Ахов.

– Вибач, недолугий жарт, – Ахов скочив з крісла, ступив кілька кроків до Наташі, галантно взяв її руку і поцілував. Вона кокетливо засміялася. А він уже зовсім іншим голосом, м'яким, лагідним, загудів: – Радий бачити тебе, красуне, у моїй резиденції. Знаю, у тебе маса цікавих пропозицій. Пропоную пройти до іншої кімнати. Там за чашечкою кави й обмізкуємо те, з чим ти до мене завітала.

І повів до суміжної невеличкої кімнати, значно скромнішої, без усякої позолоти. Біля широкого вікна столик з букетиком ромашок, по-

ряд два простих кріселка. Звідси, з третього поверху, відкривався чудовий краєвид на Дніпро і луки. «Маючи такий будинок, навіщо йому ще й маєток на Хортиці? Примха – та й годі», – міркувала Наташа.

Ахов широким жестом запропонував їй крісло навпроти. Натиснув кнопку. В ту ж хвилину у дверях з підносом постав служка у блакитній безрукавці. Акуратно поставив чашечки, тарелі з солодощами і фруктами.

– Прошу. Чим багаті, тим і раді, – Ахов підсунув чашечку Наташі, сам сів навпроти і уп'явся очима в гостю. – А тепер я тебе уважно слухаю. Тільки без усяких церемоній і відступів. Кажіть прямо.

– Прямо так прямо, – Наташа усміхнулася своєю чарівною посмішкою, блиснула ясними блакитними очима, ледь помітно поправила золотаве в'юнке волосся. – Пропоную дати інформацію в газетах – що на місці, де ви збираєтесь зводити маєток, проявилася дуже активна аномальна зона.

– І що це мені дає?

– Дозволяє зберегти імідж.

– Це для мене мілкувато. Наскільки мені відомо, там попрацювали характерники, навели «порчу», блін. І я, мультимільйонер, маю перед ними відступити? Може ще й перепросити? І навколішки перед ними стати? – в рудих очах застрибали злі вогники. – Та я їх! І срібні кулі для них знайду!

– Гаразд. Припустимо, що збираєтесь стояти на своєму. Що далі?

– А далі я переловлю тих козаків, як щенят, і змушу зняти закляття.

– Гадаєте, вам удасться? А як вони не захочуть?

– Я їх просто знищу, потоплю в Дніпрі! Ні, мої хлопці їх «перещолкають» отими срібними кулями. У крайньому випадку, я їх відправлю в АТО, а там з ними розберуться – ніхто й не запідозрить. На війні як на війні – частенько гинуть, – гнівався Ахов, з його тонких губ злітали крапельки слини.

– А результат? Вам все одно доведеться залишити ту місцину. Так для чого стільки нервів і жертв? Від цього тільки ваш авторитет постраждає. Почнуться протести, розслідування. Вже сьогодні у місті розклеєні оголошення про віче в неділю. І знаєте, що там обговорюватиметься?

– Віче? В неділю? Та я своїх пацанів туди відправлю – вони розженуть, блін, тих протестантів, як комашню, – все дужче розпалювався Ахов.

– Так хочете знати, що виноситься на віче? – і спіймавши зацікавлений погляд співбесідника, продовжила: – Про незаконну забудову Хортиці таким собі олігархом...

– Тобто мною? Ну, і що? – на вустах Ахова скривилася злобна усмішка.

– Це буде не на користь вашому бізнесу і тут, і за кордоном. Воно вам треба? А ще як ви ув'яжетеся у війну з характерниками. Мабуть, ви розумієте, що з ними мати конфлікт небезпечно. До того ж, на їхньому боці почне виступати не тільки місцева козацня, а й українська діаспора. Адже Хортиця – це острів козацької слави. Уявляєте, який буде резонанс у світі? Тут потрібна не сила, а дипломатія.

«Та ця мила голівка мислить масштабно. У неї не лише гарні голубі очі. Під золотавою зачіскою золоті мислі, – міркував Ахов. – Подивимося, що вона далі проспівася».

– І що пропонує дипломатія у вашій прекрасній особі? – весело усміхнувся Ахов.

– Відмовитися від того проекту на Хортиці. Тим більше, що у вас тут досить пристойні апартаменти, – обвела поглядом кімнату.

– А як бути з віче? – Ахов вирішив засипати її провокаційними запитаннями.

Наташа зрозуміла, що її випробовують. Це її надихало. І, здавалося, слова самі полилися з неї:

– Довіртеся мені. Адже я керівник прес-служби досить потужної партії. У нас є чимала група розповсюджувачів наочної агітації. Вони позривають ті оголошення. Або ні – понаклеюють зверху. А там – про те, що віче скасовується за підписом тієї ж «Січі». І віче буде зірвано. До того ж, сподіваюсь, ви дасте згоду на публікації про аномальну зону.

Ахов поморщився, гмикнув, засовався в кріслі.

– Більше того, радила б вам оголосити народу, своєму потенційному електорату, що дуже шануєте острів козацької слави і відмовляєтеся від проекту. Єдине, що знадобиться, єнна сума коштів на оплату всіх цих послуг.

– Так-так. Але ж я плачу вашій партії, вона живе на мої кошти.

– Вибачте, ваші гроші залишаються в центральних органах партії, нам же надходять крихти.

– Будь ласка, ваша кава, – натякнув Ахов і сам засьорбав. Схоже, взяв паузу на розмірковування. Відпивав. Позирав на Наташу. Загадково усміхався. А потім раптом сказав:

– Що ж, змушений погодитися з твоїми доводами, красуне. Хай так і буде: роби все, щоб зірвати віче без зайвого галасу.

Наташа зрозуміла – у цьому невеличкому двобої вона перемогла. Її личко засяло, з голубих очей заструменіло проміння. Вона вирішила без паузи взяти бика за роги і продовжила:

– Тобто завтра провідні газети області сповіщають про аномалію. В наступному номері ваш коментар про відмову від будівництва заради збереження слави Запорізької Січі. Так?

– Істинно так, моя красунечко! – доброзичливо всміхався Ахов.

«Треба не забути повідомити Леонтія про те, що я умовила Ахова відмовитися від зведення маєтку на Хортиці. І тоді козаки самостійно скасують віче», – наказала собі Наташа і знову нагородила Ахова чарівною посмішкою. – І ви не починаєте війну з козаками-характерниками. Так?

– Як скажеш, чарівнице. Бачиш, який я зговірливий? З мене можна свистки ліпити, – і обличчя його стало лагідним, блаженним.

– Жартуйте, Руслане Венедиктовичу. Ви сильний, толковий менеджер. А я що? Я звичайна людина, яка прагне вам допомогти, – Наташа віддано зазирнула в очі Ахова.

Той задоволено пожував нижню губу, потер старанно вибрите підборіддя.

– А знаєш, що я надумав? – загадково підморгнув, повільно нахилився над столиком. – Є пропозиція, від якої, я впевнений, ти не зможеш відмовитися. А переходи до мене радником. Мені потрібні розумні співробітники. До того ж красиві. Оплата – їй міністрам не снилася.

«Тільки дурепа може відмовитися, – подумала. – Але ж не можна так швидко погоджуватися. Треба поламатися, погратися в ката й мишку. Переконати, що я не за зарплату погоджуюсь, а за переконаннями. І що його програма близька моему серцю».

– Це для мене так несподівано. Я навіть не сподівалася на таке. А як же партія? – сказала і зашарілася.

Ахов це помітив. «Схоже, вона ще не зіпсована грошима. Ніяковіє. Її ще утримує обов'язок перед однопартійцями. Похвально», – подумав, відсърбуючи каву.

«Треба ще потягнути час», – розмірковувала Наташа. А вголос мовила:

– Я з задоволенням спостерігаю за вашими потугами. Звісно, тими, що просочуються в публічній інформації. Ви такий меценат!

Спонсоруєте різні цікаві проекти! Це те, що мені до вподоби, – тихо почала вона. – Мені до душі ваші підходи щодо вирішення найрізноманітніших питань. А ваша гуманітарна допомога стражденим жителями Донбасу просто розчулює. Це свідчить про ваші чуйне серце, людяність і доброту. Я в захопленні! Чесно. Ви не шкодуєте коштів на добрі справи...

Самолюбивий Ахов млів. Приємно слухати похвалу з уст такої дівчини. А в його голові вертілося: «Знала б вона, скільки я заробляю на контрабанді до Донбасу. Скільки витягую з бюджету. А скільки грошень я вкладаю в закордонні вілли. Та їй цього й знати не слід. Втім, а чому такій чарівній жіночці не показати принади мого маєтку на Сардинії. Ця лялечка, видно, пристрасна і охоча до любові. У неї такі пишні губи. І груди»... Він захоплено споглядав її личко, золотаве волосся і складку у вирізі сукні. Наташа це помітила. Вона ніби прочитала його потаємні думки.

– То як тобі, красуне, така моя пропозиція? – нагадав Ахов.

Наташа опустила очі і сором'язливо промовила:

– Руслане Венедиктовичу, я не проти. Але... Але мені так незручно буде перед однопартійцями. Вони на мене покладають чималі надії. Особливо зараз – напередодні виборчої кампанії.

– З партією я все рішу. До того ж, я не збираюся тебе відривати від партії. Особливо перед виборами до парламенту. Твої знання, твій досвід, красуне, нам з тобою ще не раз знадобляться. До того ж, ти будеш у мене довіреною особою. І я зможу направляти на партійні справи значно більше коштів, знаючи, що вони не будуть розтринькані. Так що погоджуйся, Наташо. «А Родіна тебе не забудет». І я разом з нею. Якщо мої протеже стануть народними депутатами, ти матимеш солідний рахунок. То як?

– Якщо так – за високу ідею, то я – за, – і підняла вії, у погляді відданість і закоханість.

– Оце по-нашому! Я радий, що ти погодилася. Це важливе рішення слід обмити, – і тричі легенько ляснув у долоні. У бічних дверях постала постать високого стрункого служки. – У зимовий сад пляшку шампанського «Вдова Кліко» з льодком, і все таке... І прошу нас не турбувати. Ми будемо там за три хвилини. – І до Наташі: – Прошу.

«Влітку у зимовий сад? Цікаво». Наташа зрозуміла, до чого йдеться. Ахов на неї запав. Це видно з його поглядів, натяків, обіцянок. Звичайно, у порівнянні з Жоржиком він і зростом нижчий, і комплекцією дрібніший. Втім, бувають такі собі непоказні мужчини, але... «Цікаво,

який же в ліжку цей грошовий мішок? Варто перевірити. Я йому показала б майстер-клас! Та так, що голову втратив би! – І тут же себе зупинила: – Ти, дівонько, грайся, та розум не втрачай. Це твій зоряний час. Не ти, а він повинен тебе домагатися. Він має переконатися, що здолав таку неприступну фортецю, як я... Гм, з мене фортеця – сама відчиняє ворота» ...

Зимовий сад – це таке величезне округле приміщення, де ростуть екзотичні рослини. Ахов відчинив перед нею широкі двері до саду. Вона окинула густі зарості. Між двома банановими деревами з довгим лапатим листям стояв столик з шампанським у відерці з льодом, нарізки, фрукти, овочі.

– Прошу оглянути мій сад, мою гордість, – взяв Наташу спочатку за лікоть, потім за стан і повів мармуровою доріжкою. – А це дерево закоханих. Поглянь, які в нього ніжні листочки та квіточки, вони нагадують серця, що тягнуться одне до одного, наче цілуються.

Ахов обхопив її рукою за плече і міцно притиснув до себе. Схоже, ніжність рослини передалась і йому.

– Ах, які романтичні квіти! І душа у вас романтична, Руслане Венедиктовичу! – ахнула Наташа і лагідно торкнулася своїм золотавим волоссям його щоки. – Здається, природа вчить нас бути ніжними.

– Так-так! Ми ж діти природи, – зашепотів схвильовано Ахов.

– Який у вас гарний первозданний ліс! – в тон йому відповіла Наташа.

– Яке в тебе приємне волосся! Воно пахне – як ці квіти на дереві кохання! – і повернувся до неї обличчям.

– А у ваших очах відблиски тих ніжних квітів кохання. Справді! Так приємно у них дивитися, – сказала ледве чутно, а сама подумала: «І багатьох дуреп він підводив до цього дерева? А може це дерево – його фетиш? З усього видно, він мене хоче. Наташко, тримайся».

– Ти вся світишся біля цього дерева, як вранішнє сонце, яке хочеться обійняти, – і обома руками притягнув її до себе.

Наташа блаженно закрила очі, часто задихала.

– Яке п'янке повітря у цьому саду! – пролепетала, закинувши голову назад.

І відчула, як губи Ахова торкнулися її шиї. Потім щоки. Наташа вдала ще більше блаженство. Хитнулася. Ахов ніжно торкнувся її уст своїми. Його рука від шиї поповзла вниз. Наташа, не розплющуючи очей, подалася до нього високими грудьми. Він притиснув її до себе. Вона животом відчула його пружке тіло.

– Ой, як паморочиться голова! Руслане Венедиктовичу, мене ноги не тримають! Які ж ви неповторні! Які ви пристрасні! Як приємно відчувати ваші доторки!

Він підхопив її на руки, ступив кілька кроків і поклав на ліжко за деревом кохання. Він, цілуючи, неспішно знімав з нею сукню. А вона мліла. І це ще дужче його розпалювало.

– Руслане Венедиктовичу, ви такий, такий... – і сама почала розстібати гудзики на його сорочці, ремінь на штанях, цілуючи його рідковолосі груди. – Я тисячу разів мріяла бути з вами. Ви мені снилися. Вам я все ладна віддати. Ви мій кумир.

Коли вони були вже зовсім голі, Наташа сказала:

– Руслане Венедитовичу, ляжте на спину. Я хочу вас цілувати. Всього-всього, – поклала його руки на свої груди, торкнулася устами його губ, посмоктала його соски, лизнула кілька разів пуп і нижче, нижче...

А він аж звивався, сіпався, постогнував. А тоді різко перевернув Наташу на спину.

– Яка ж ти чарівниця, блін! З тобою я все забув!

Наташа усім тілом подалася йому назустріч і продовжувала ніжити скрізь, куди лише руки діставали. То було шалене кохання.

– Які ж ви палкі, Руслане Венедитовичу! Я вже себе не відчуваю. Я – це ви! О Матір Божа! – безперестанку лепетала Наташа.

А сама думала: «Тепер він мій. Я впевнена, що йому ще не раз захочеться бути зі мною. Він шукатиме привід, щоб зустрітися. І щедро платитиме, платитиме... – і тут же згадала Каратаєва. – Якщо він дізнається? Ну, то й що? Хто такий Жоржик? Звичайний полковник. Хіба йому можна тягатися з Аховим? Та цей його, якщо захоче, у порох зітре. Прощавай, Каратаєв. Від сьогодні наші дороги розходяться. Втім, треба з ним поговорити, він ще мені знадобиться. В його ж інтересах не здіймати бучу». І ще несамовитіше обіймала Ахова.

Ахов продовжував насолоджуватися її тілом. І вони загарчали разом на увесь зимовий сад...

– Ти – диво, Наташенько! Ти та, на яку я давно чекав, блін! Ти – не жінка, ти моя мрія!

– Яке то щастя кохати такого мужчину, як ви, Руслане Венедиктовичу! – вторила йому Наташа.

– Віднині називай мене просто Русланом. І на «ти». Викати будеш хіба що на людях. Згода?

– Домовилися.

Наташа віддано поклала голівку на його груди і ніжно перебирала волосини на них. Трохи перегодя, Ахов запропонував:

– А зараз ходімо до «Вдови Кліко», моя голубонько, моя зіронько, моя кохана, – хвацько зістрибнув на підлогу, простягнув їй руку на ліжко. Певно, збирався отак голісіньку повести до «Вдови Кліко».

Та Наташа сором'язливо, мов недосвідчене дівча, прикрила груди долонями і ніжно попросила, грайливо всеміхаючись:

– Русланчику, відвернися. Мені ніяково. Дозволь мені одягнутися.

Ахов, схоже, хотів заперечити, та, зиркнувши на прекрасне розпашіле тіло Наташі, слухняно відвернувся, підняв з підлоги свої труси, теж нап'ялив.

– Мабуть, ти права. Але, сподіваюсь, одяг не завадить нам знову повернутися до квітів кохання?

– Русланчику, як мені з тобою хороше! Ти навіть не уявляєш, яке то щастя відчувати тебе в собі! Ти такий! Ти такий – важко навіть слова підібрати. Я вся у твоїй владі будь-якої миті. Ти мій бог! – зізнавалася Наташа і тут же подумала: «Не ти, а я богуватиму над тобою. Я зроблю так, що після мене ти не захочеш жодної жінки». Швидко зодягнулася, підійшла до Ахова, що сидів у самих трусах, сіла йому на коліна і, блаженно закотивши очі, знову покійно пригорнулася до його грудей. Коли вже всілися за столик, Ахов підняв свій келих, цокнувся з Наташиним і радісно вигукнув:

– За тебе, чарівнице! Будеш мені вірною – станеш щасливою! Все у тебе буде! Все, що забажаєш!

За келихом шампанського він раптом довірливо взявся розп'якувати про свої плани щодо підкорення та освоєння запорізького краю. Говорячи, про місцевих владоможців, він хвальковито сказав:

– Усі вони у мене отут! – і показав міцно стиснутий кулак. – Всі, як один! Бо влада – це гроші! А вони – в мене! Я здатен купити будь-кого, блін! Вони приймали і прийматимуть ті рішення, які потрібні мені! Ніхто з них не має права пукнути без моєї згоди, – і засміявся зі свого масного жарту.

– А як же президент? У нього всі владні структури, силовики, – обережно спитала Наташа.

Ахов зробив ще пару ковтків, поставив келих, витер губи, склав перед собою на столику руки і твердо мовив:

– Президент теж гратиме під нашу дудку! Ми його поставили. І, якщо знадобиться, його й знімемо. Ми укоськали усіх попередніх пре-

зидентів, приборкаємо й цього. Бо всі вони ласі до грошей, до золота, до рахунків у офшорах.

– Але ж, здається, нинішньому главі гроші не потрібні. Він сам мільярдер, – тихенько заперечила Наташа.

– Нікуди він не подінеться. Негласно він з нами. Бо розуміє, що ми здатні обвалити економіку, вивести людей на вулиці, створити ще один Майдан! Він нас боїться.

– А раптом він кине на вас усіх законників і правоохоронців? Чи може таке статися?

– Яка ти наївна, моя дівчинко! – Ахов знову взяв келих. – Він цього не посміє! Якщо він оголосить, скажімо, мені війну, я здам Запорізьку область бойовикам. Вони проб'ють коридор до Криму. І Україні будуть кранти.

– І Мокша тебе на руках носитиме...

Ахов важко зітхнув:

– Але я цього не вчиню?

– Чому?

– Бо тоді я втрачу все, що надбав багаторічною працею. Європа мені не пробачать. А мокшанські олігархи роздерибанять усі мої підприємства. Ясно?

Наташа кивнула головою і подумала: «А він правий. Мені б справді хотілося, аби Україна знову стала мокшанською, як за Петра Першого чи за Катерини Другої. Одначе, я маю підтримувати позицію Ахова. Тільки за такої умови я зароблю капітал. А моя рідна Мокша нехай почекає».

– Русланчику, яка ти далекоглядна людина! Як близькі моєму ніжному серцю твої слова! – і теж підняла келих. – За тебе, милий!

Вони випили, перекусили.

– А тепер скажи мені відверто: хто для тебе Картавий, тобто Каратаєв, отой мільтончик, що тебе мені рекомендував?

Наташу кинуло в жар: «Невже він щось знає про наші стосунки? Треба вивідати в Ахова».

– О, він досвідчений лягавий. Частенько допомагав нашій партії, оберігав від майданівців, – швидко опанувала себе Наташа.

– Ти так його обізвала... Почув би – образився.

– Та він такий і є. Ладен виконати будь-яке доручення начальства.

– Так це ж добре.

– Але не зовсім надійний.

– Чому?

– Бо він помішаний на ідеї створення «Новомокші». А це не вписується у твої сьогоднішні плани, Русланчику. Більше того, це може зашкодити тобі. Гадаю, його варто б відправити в АТО. Там він би знадобився?

– У якій ролі?

– Він міг би супроводжувати на Донбас твої товари. А ще краще – стати командиром на блокпосту, через який ідуть твої вантажі у Донбас, – і затихла, чекаючи на реакцію Ахова.

– Так-так, мені потрібні і там свої люди. Треба з ним поговорити. Який у нього номерок мобілі?

– Та десь у мене завалаявся, – почала порпатися в своїй сумочці, шукаючи записничок. – Колись він мені його записував.

– Не шукай, – нетерпляче махнув рукою Ахов. – Я його знайду через начальника главку. Він і пришле мені того Картавого. Краще бери свій келих.

Наташа перевела дух: «Здається, пронесло. Лише б Жоржик не продав». І радісно вхопила келих.

– Ти справжній генератор ідей! За тебе, люба!

Цокнулися, пролунав кришталевий дзвін. Потім розчулений Ахов підійшов ззаду до її крісла, і, цілуючи руку, повів до дерева кохання.

Так вони провели час до вечора. Вона запримітила, що у знеможеного Ахова стуляються повіки. І, аби не набридати, запиталася:

– Любий, я б з тобою ладна бути вічність, але мені пора – треба вирішувати з віче і ЗМІ. Я маю виконати й ці твої побажання.

– Люблю ділових людей, блін, – мовив Ахов сонним голосом, не встаючи з постелі, – іди, голубонько. Іди. Не ображайся, моя ласкавице, що я тебе не проводжаю. Тебе відвезуть, куди скажеш. Якщо будуть якісь проблеми – зателефонуєш. Номер тобі надасть мій охоронець. До зустрічі.

«Теж мені кавалер! – подумала Наташа. – Провести даму – і то не хоче. Ні, голубе, ти мені даси усе, що я побажаю. І впадатимеш біля мене, і іномарку подаруєш, і будиночок за кордоном. Не обіднієш! – і осміхнулася, помахала кокетливо пальчиками. – Якщо ти мене скуштував, то хотітимеш і надалі. Я така!» – і послала Ахову повітряний цілунок.

– Поспілкувалася я з тобою – у мене вирости крила, милий! – сказала весело на прощання.

Розімлілий Ахов, лежачи під деревом кохання, на прощання втомлено підняв п'ятірню.

Наташа поправила текст про аномальну зону на Хортиці, який їй підготували підлеглі. Особисто зателефонувала головним редакторам провідних газет, обласних телерадіокомпаній, попросила терміново вмонтувати цю інформацію.

– Оплата у потрібному розмірі. Можу «живими» грошима, а краще «зеленими», – пообіцяла. Керівники ЗМІ погодилися без зайвих слів – знали, кого вона представляє і що вона не підведе. Тим більше, що з тієї суми їм особисто перепаде половина. Так «підгодовували» чимало газетярів та телевізійників. – Не заперечуєте? Тоді я надсилаю текст електронкою. Прохання – розмістити у читабельному місці. І виписіть платіжки.

Тут же зв'язалася з міською друкарнею:

– Сидоровичу, аврал. Треба до півночі відшльопати листівки. Текст набрати тим же шрифтом, що й розклеєні у місті листівки. Читали? І як? Правильно пише «Січ»? Може й правильно. Та нині не час будоражити містян, дестабілізувати ситуацію. Згоден? От і добре! Сидоровичу, треба п'ятдесят тисяч таких листівок за підписом тієї ж «Січі». Текст тобі підвезуть. Наша людина спостерігатиме до самого випуску. Оплата за терміновість – потрібна. Тобі краще перерахунком? Ні? В конверті? Як побажаєш: буде тобі налічняка у євро. Домовились. Про платіжки на всяк випадок не забудьте. Які? Та хоч «липові». Мені треба відчитатися перед благодійниками.

Наташа вимкнула мобілу і втомлено відкинулася на спинку крісла.

– От крохобори! – вилаялася. – Заради бабла ладні на будь-які порушення. Так завжди, де немає ніякого контролю. Але нам, «опозиційникам», це на руку. Гадаю, Ахов достойно оцінить мою роботу, – і вдоволено потерла долоні.

За вікном сутеніло. Наташа запросила керівника групи розповсюджувачів наочності. Високого, кремезного балагура спортивної статури, мускули так і вип'ячувалися під шведкою на грудях. Микола їй подобався. Інколи вона подумувала, що слід би з ним ближче познайомитися, сходити в ресторан, повалятися у ліжку. І, якби не Каратаєв, так і зробила. Вона й зараз, мило усміхаючись молодикові, лагідно попросила:

– Колю, я тебе дуже поважаю. І на тебе сьогодні надіюсь, як ніколи. Треба розклеїти листівки поверх тих, що вивісила «Січ». Отці міста зацікавлені зірвати віче, яке невідомо хто збирається провести. Сам розумієш, нащо нам зайва колотнеча. «Родіна тебе не забудет!» –

вимовила ці заявлені слова з таким тембром, як і нещодавно Ахов. Про винагороду не турбуйся – вона буде високою, як ніколи. І ми з тобою зможемо це відзначити у кращому ресторані міста.

– Я завжди до твоїх послуг, Наташенько, – з готовністю відповів Микола. – І сам збирався запропонувати.

– І що завадило?

– Та в тебе ж такі покровителі, що біди не оберешся.

– Знаєш, хто не ризикує, той не п'є шампанське, – Наташа ніжно поклатла свою долоню на його руку. – Ось виконаємо завдання і тоді...

– Заради тебе, Наталочко, я ладен у вогонь і воду, – Микола значуще глянув на начальницю і теж поклав зверху свою розпашлу руку.

– Таким і має бути справжній лицар. Я покладаюсь на тебе.

– Все буде якнайкраще! Ну, я похияляв.

– Успіхів! – і коли він вийшов, втомлено відкинулася на спинку шкіряного крісла. Їй так хотілося дістатися до душевої, вимитися від бруду, зняти інформацію, що набралоя тіло, і заснути.

Та на столі мобілка у віброрежимі висвітила ім'я Жоржика.

– О Господи! І цей ще на мою голову! – сердито натиснула кнопку. – Я слухаю, Каратаєв. Чому так офіційно? Вибач, я в конторі і така зморена, голова обертом іде від того віче, ноги не тримають. Мені б відіспатися. Але не знаю, коли додому доберуся. Як Ахов? Він мудра людина. Мої ініціативи одобряє. Завтра в газетах будуть роз'яснення про аномальну зону на Хортиці, а до ранку місто буде обклеєно повідомленнями про скасування віче... Та знаю, що я розумна. Спасибі за комплімент. Чи не приставав Ахов? Та що ти! Він був такий чемний та розважливий. Він зробив ряд пропозицій. Хочеш дізнатися які? Я тобі все розповім. Тільки не сьогодні. Сам розумієш, який у мене скажений день. До завтра, Жоржику, – і вимкнула телефон. – Хух! Який же він надоддливий.

Вона знала, що завтра їй не уникнути відвертої розмови. Але то буде завтра. А сьогодні спати, спати... Наташа сказала черговому, щоб у разі крайньої необхідності телефонував їй будь-якої миті і попросила водія відвезти додому.

Та Каратаєв не з тих, кого можна так легко здихатися. Коли Наташа вийшла біля під'їзду, він уже чекав на неї на лавці під зеленим шатром плюща. На її обличчі гримаса невдоволення. Він різко підхпився, ступив їй назустріч і затеревенив:

– Коли в тебе так різко вимкнулась мобіла, я захвилювався. Подумав: щось трапилося.

– Ну, що зі мною, Жоржику, могло трапитися? Ти звик на все дивитися з підозрою. Я ж просто вибилася з сил. А раз ти вже з'явився, то хочу тобі повідомити, що віче я «скасувала». Так можеш і сказати своїм начальникам.

– Як скасувала?

– Дуже просто! Як і обіцяла. Ахов погодився на публікацію інформації про аномальну зону. Завтра у місті будуть розклеєні оголошення – віче не відбудеться. Можеш заспокоїти отих горе-начальників. А то вони, чого доброго, з переляку... заїкаться почнуть, – захихикала Наташа. Певно, хотіла сказати щось дошкульніше, та передумала. – Теж мені керівнички! Свої проблеми на мене перекаляли. А я, тендітна жінка, вирішила!

– Я в твоїх організаторських здібностях ніколи не сумнівався. В тебе не голова, а «дом советов». Тобі б керувати не прес-службою, а цілим містом, – взявся розхвалювати Каратаєв.

Та Наташа перебила його:

– До речі, я вирішила й інші питання. Так от, Ахов запропонував мені посаду радника.

– І ти погодилася? – полковник невдоволено прикусив губу.

– Звичайно. Він пообіцяв мені зарплату вищу, ніж у міністрів. Треба бути останньою дурепою, щоб не погодитися.

– А як же я?

– Я й про тебе подбала, Жоржику. Тобі теж підшукала посаду, від якої ти, впевнена, не відмовишся.

– Цікаво-о! Ти уже й за мене вирішуєш?! А може я не захочу.

– Захочеш! Ще й дякуватимеш!

Очі Каратаєва наливалися гнівом. Бачте, жінка ним командує. Але стримався, щоб не гаркнути.

– І що ж то за посада така?

– Про це поки що не маю права тобі казати. Ахов сам тобі пояснить. Але я гадаю, тобі не слід відмовлятися. На тій посаді ти зможеш не лише прислужитися нашій Мокші, а й за рахунок укропів збити солідний капітал. Ти ж цього прагнеш? Сподіваюсь, і мене не забудеш?

– Ти мене заінтригувала, сонечко, – поблажливіше мовив Каратаєв. – То, може, я тебе до ліжка проведу. Я ж тобі обіцяв. Чи забула?

– Жоржику, тільки не сьогодні. Я страшенно втомилася, – скривилася Наташа.

– Я тебе так поніжив би! Втому б як рукою зняло. Ти ж мене знаєш, – натякав Каратаєв.

– Ні! – категорично заявила Наташа. – Сьогодні я сплю сама!

– Не сердься. Я хотів як краще, – Каратаєв хотів обійняти її стан, та вона відсахнулася.

– Я не ясно висловилася? – спитала.

– Гарзд, сонечко. Відпочивай. Але запам'ятай – ти моя боржниця.

– Та ні, дорогенький, ти мій боржник, – Наташа владно глянула на Каратаєва. – І прошу діяти так, як я тобі раджу. У твоїх же інтересах.

– Ясно, товаришу генерал, – з гіркотою в серці пожартував Каратаєв і віддав честь. – Набирайся сил.

– Ну, я пішла. Всього тобі, – Наташа попрямувала до під'їзду.

Каратаєв, супроводжуючи її поглядом, подумав: «Після відвідин Ахова тебе, голубко, наче підмінили. Що б це значило? Нічого, я дізнаюся. І якщо...».

Наташа пішла і навіть не озирнулася. Це ще дужче насторожило полковника. «Вона стала ніби чужа. Що ж було між нею і Аховим? Треба якомога швидше стрітися з тим бандюковичем і вивідати».

Наступного ранку Каратаєва покликав до себе Зиркін:

– Зайди! Термінова справа! Ніколи? Десь бійка із смертельними наслідками? Майданівці та антимайданівці морди один одному понабивали? Нахрін вони тобі потрібні! Оперативників пошли, а сам сюди! Негайно!

В кабінеті у кріслі начальника главку сидів Ахов, Зиркін – за приставним столиком обіч.

– Руслан Венедиктович пропонує дуже вигідну справу. Я повністю на його боці. Сподіваюсь, і наш главк вцілому його підтримає. Ти будеш там своєю людиною. Через тебе йтимуть усі товарні потоки. Та сідай, чого стовбичиш! – сказав Зиркін і глянув на Ахова, мовляв, можна починати.

Ахов різко відірвався від спинки крісла, ліктями оперся об стіл і, повільно потираючи долоні, спитав:

– Скажи мені, Картавий, ти хочеш мати мільйони?

– А хто не хоче?

– Так хочеш?

– Звісно.

– То я пропоную тобі посаду, яка дасть тобі мільйони.

– Хіба такі місця є у нашій державі?
– Їх більше, ніж потрібно. Я пропоную тобі стати посередником, «смотрящим» за проходженням моїх товарів та й інших теж із України на Донбас, – відверто сказав і замовк, чекаючи на реакцію Каратаєва.

– Розумієш, ми тебе як одного з кращих наших оперативників разом з підрозділом міліціонерів командируюмо в зону АТО, – взявся пояснювати Зиркін. – Твоє завдання – через блокпости супроводжувати гуманітарку добродія Ахова до лінії зіткнення. Щоб ніяка зараза в образі «Правого сектора» чи добровольчих батальйонів не чіплялася, – і намагався скося зазирнути в очі Каратаєва.

– З кожної фури ти матимеш п'ять відсотків навару, – сказав Ахов і теж вивчаюче зирив на полковника примруженими очима.

– Це для мене така раптова новина... Треба подумати, – знітився Каратаєв, не наважуючись підняти очі.

– Що, малий відсоток, блін? Так я тобі більше скажу: з моїх фурти братимеш п'ять відсотків, а з контрабандних – скільки заманеться. Звісно, в розумних межах. Ті межі розтягуються від двадцяти до ста тисяч гривень з фури. А їх щодня проходитьиме не менше півсотні. От і підрахуй, які суми набігають, – переконував Ахов. – Розумієш, Донбас треба рятувати, інакше там народ почне бунтувати, мітингувати, з голоду пухнути. А то ж мій електорат. Він повинен знати, що я його не кинув напризволяще, я про нього піклуюся. Донбас залишиться форпостом у протистоянні з офіційним Києвом.

– Форпостом Мокші? – перепитав Каратаєв.

– В першу чергу моїм, а потім Мокші, – категорично заявив Ахов.

– Я хотів би прислужитися саме Мокші, – неголосно мовив Каратаєв і аж тепер відвертим поглядом обвів присутніх.

– Та служи їй там, скільки хочеш! Тільки не забувай про мої інтереси. І про свої також. Я ясно висловився?

Каратаєв зрозумів, що йому відступати нікуди, відмови не може бути. Адже з ним поділилися планом сильні світу цього. Вони сподіваються тільки на згоду. Інакше... Інакше на нього може наїхати авто або він випаде з вікна висотки, як деякі навіть народні депутати. І він прогудів баском напівжартома:

– Єслі Родіна требует, я отвечаю: «Єсть!» – піднявся і виструнчився.

– Оце по-нашому, блін! Іншої відповіді я й не чекав! – Ахов вдоволено потер долоні, полегшено відкинувся на спинку крісла, глянув доброзичливо. – Поки що про це нікому ані слова! Навіть найближчим людям!

«А Наташа знає про це? – спитав сам себе Каратаєв. – Невже Ахов і її посвятив у ці справи?» Уголос сказав:

– Я вдячний за довір'я. Докладу всіх зусиль, щоб виправдати його. Одне лише мене цікавить: хто з боку «ДНР» прийматиме ваш товар?

Ахов поблажливо усміхнувся:

– То не твої клопоти. Там у мене теж є свої люди. Мій колишній працівник, такий собі Михайло Ісакович, заправляє усім на Донбасі. Він попереджений. Так що не дрейф, усе буде харе! А напрацюєш додаткові канали збуту – честь тобі і додатковий заробіток. І не барися з відправкою. Бо час – то гроші. І великі.

А щоб прояснити надокучливе питання про те, що знає Наташа про цю пропозицію, Каратаєв спитав:

– Як же бути з віче, що збирається провести «Січ»?

– Ніякого віче не буде! – сказав Зиркін. – Ти читав сьогоднішні газети? Там чорним по білому написано: на Хортиці активізувалася аномальна зона, і Руслан Венедиктович відмовляється від будівництва на острові. Як кажуть, конфлікт вичерпано. Немає приводу для зібрання.

– А листівки, що були розвішані містом?

– Їх немає. Одні зірвані, інші заклеєні оголошеннями про те, що віче скасовується. Все так, як ми отут і обговорювали.

– Генерале, прошу не применшувати заслуг Наташі, – озвався Ахов, знову відкидаючись на спинку зиркіного крісла. – Така дівчина! Попрацювала на славу! І заслуговує на винагороду! Окрім премії, я вирішив зробити її своїм радником. Мені потрібні ділові й віддані люди. Так що прошу любити й шанувати! І знайте: її прохання і вимоги – то мої особисті!

– До речі, вона добре володіє англійською і німецькою мовами, – мовив Каратаєв.

– А ти звідки знаєш? Вона мені про це не сказала, – насторожився Ахов.

Каратаєв на мить розгубився, та швидко знайшовся:

– Якось у місті семінарила група європейських правоохоронців, прибула з обміном досвіду. Щось лепечуть, тикають пальцями. Чорт знає, що вони хочуть. Добре, що на тому семінарі була Наташа Долгополова. Вона виявилася хорошим перекладачем. Через неї ми й спілкувалися з іноземцями, будь вони неладні.

Ахов вдоволено крякнув:

– Не марно кажуть: кожна жінка – то загадка. За знання мов готовий доплачувати.

Каратаєв так і не дізнався про стосунки Наташі з Аховим. Це його неабияк хвилювало. Про себе ж подумав, що до відправки в АТО він має усе з'ясувати. Він на неї покладає великі надії. «Тепер не ясно, зійдуться їхні шляхи-дороги чи розбіжаться врізнобіч, – з гіркотою подумав. – Ех, Наташа, радість наша!»

Вона зателефонувала йому сама:

– То ти зголосився на пропозицію Ахова?

– Так. Тільки не знаю, правильно вчинив чи ні, – приречено відповів він. – Треба б зустрітися. Може, у тебе вдома?

– Ні в якому разі! – вигукнула. – Там нас можуть підслухати. Я тебе чекатиму біля театру. Під'їжджай. Рвонемо у якесь таємне місце. Щоб не було ні людей, ні якоїсь іншої нечисті. Чекатиму о вісімнадцятій. Зможеш?

– Питаєш. Ти ж бачиш, що я заради тебе на все готовий.

– Подивимося, який ти готовий! Хи-хи! – і чмокнула в трубку.

Каратаєв зрозумів, на що вона натякає і в свою чергу сказав:

– Подивимося, на що й ти здатна.

Наташа знову захихикала.

Увечері він трасою Харків-Сімферополь службовим «Фольксвагеном» повіз її у діброву, що розкинулася зеленою смугою вздовж Дніпра. Їхали мовчки. Наташа, було, жваво задзвеніла своїм оксамитовим голоскам, та Каратаєв жестом обірвав, мовляв, у машині може бути підслуховуючий пристрій. Розташувалися під крилатим дубом в оточенні чагарників. Тут вони колись уперше займалися коханням.

– Пам'ятаєш? – натякнула Наташа.

– Ти тоді була неповторна, – якое сумно відповів Каратаєв.

– Я й сьогодні хочу бути неповторною, – засміялася і впала на матрацик, кинутий на траву Каратаєвим, і підсмикнула повище й без того коротку спідничку.

– Зачекай, давай поговоримо серйозно, – все ще стояв на своєму полковник. – На нас стільки всього навалилося останнім часом.

– Усі серйозні справи потім, потім, – Наташа за руку потягнула його до себе. – Все складається якнайкраще. Іди до мене.

Вони кохалися, як перед довгою розлукою.

– Ти справді неповторна, – продовжуючи цілувати її уста й груди, прошепотів Каратаєв. – Ти чарівниця! Ти солодка, як мед! Ти ніжна, як пелюстки троянди! Ти – моя радість!

Наташа звивалася в його руках, насолоджуючись його ласками. А коли вляглася пристрасть, вона сумовито мовила:

– Таким я й хотіла тебе запам'ятати – сильного, мужнього, ніжного! Бо коли ще отак стрінемося – ніхто не відає.

Каратаєв дивився на неї, оголену, струнку, розпашілу, і раптом у нього вирвалося:

– А може, ескемене, пошлемо їх усіх до чортової матері, сядемо в авто – і шукай вітру в полі! Зникнемо! Заберемося у якусь глухомань подалі від продажної політики, продажних начальників.

– Ти ж знаєш, Жоржику, що це неможливо. Я звикла до розкошів. Нам треба заробити гроші на достойне життя. Ми ж про це мріяли? – вона ніжно розгладжувала дрібні кучерики на його м'язистих грудях.

– Боюсь, що наша мрія за такого розкладу закінчиться в АТО, – він з насолодою бавився її золотистим волоссям.

– Жоржику, не треба так безнадійно. От-от на цих землях з'явиться «Новомокша», приборкаємо ми хохлів, поставимо на коліна, змусимо працювати на нас. І війна на Донбасі нам у цьому допоможе. А до того часу нам слід сколотити капітал – і заживемо, як у бога за пазухою. Наше розставання тимчасове, вимушене. Треба, Жоржику, треба. Війна – це остання можливість, коли ми зможемо допомогти і собі, і нашій Мокші.

– Ти, як завжди, права, – погодився Каратаєв.

– Саме тому Ахов і бере мене в радники.

– Це мене й тривожить. Бабник він. А ти в мене така красуня.

– Ти мені не довіряєш? – ображено закопилила губку Наташа.

– Звісно, довіряю. Але...

Наташа затулила йому рот поцілунком. Потім спитала:

– Тобі коли в АТО?

– Завтра.

– Жаль, що так швидко. Ти мені телефонуватимеш. Я триматиму тебе в курсі всіх справ, що стосуються нашого «бізнесу». Ахов – наш скарбник. До речі, якщо тобі потрібно буде десь сховати накопичення, я тобі в цьому можу допомогти. Тобі відкривати особистий рахунок ризиковано. Мене ж ніхто не запідозрить. Так що май це на увазі. Чи ти в мені сумніваєшся?

– Що ти! Я тобі довіряю, як собі, – і знову почав вицілювати її духмяне біле тіло.

– Я задоволена твоєю відповіддю, – Наташа гладила його короткий йоржик.

Вона про себе вже давно вирішила, що накопичення Жоржика будуть її. Бо хто він для неї – звичайнісінький коханець або, як кажуть у Мокші, «ні кожі, ні рожі». Присвячувати йому своє життя вона не збирається. Бути дружиною мільтона – це так скучно і непрестижно. Інша справа – Ахов. Хоч у постелі він поступається Жоржику, однак у нього мільйони, вілли за кордоном, літаки, яхти. Хіба не про це вона мріяла зі шкільної партії. Єдине, про що їй слід подбати, – про накопичення солідних власних рахунків. Для цього й існують усілякі ахови, каратаєви та їм подібні. Від життя треба брати все – насолоду від кохання і гроші, великі гроші. Дехто додає до цього владу. Дурні! Влада – то мильна бульбашка, міраж, привид. За нею ганяються лише недалекі людці. Хоч в Україні та Мокші влада стала джерелом збагачення. А її, Наташина влада, – краса і жіночі принади. Всі, хто нею прагне скористатися, мають платити солідне бабло. І якщо вже бути чиеюсь коханкою, то з найбагатшим у цьому пришепелкуватому світі. Заради цього вона здатна на все.

Так розмірковувала Наташа, мовчки сидячи на задньому сидінні автомобіля за спиною Каратаєва, коли вони поверталися до Запоріжжя.

Наташа після зустрічі з Каратаєвим ще з'явилася в партійному офісі – про всяк випадок, якщо Ахов надумає дізнатися, де вона була. Керівник відділу розповсюджувачів Микола кинувся їй назустріч.

– То як ми попрацювали цієї ночі?

– Ви просто такі герої! – Наташа підставила щоку для поцілунку.

– То ти – героїня! А ми – сумлінні виконавці твоєї волі, Наташенько. І, сподіваюсь, ти і я маємо повне право відзначити цю видатну подію у затишному місці, – натякнув Микола.

– Авжеж! Авжеж! Тільки не сьогодні, мій милий друже. Надто насичені у мене дні. Вгору ніколи глянути. Але про свою обіцянку пам'ятаю, Миколко. Я твоя боржниця, – і значуще глянула йому прямо у вічі.

– З нетерпінням чекатиму, Наталочко, – торкнувся її зап'ястка.

«Які у нього ніжні руки. І губи повні. З усього видно, здатен жінці подарувати задоволення. Але не зараз. Микола буде моїм запасним аеродромом на випадок, коли занудьую. На те вони й чоловіки, щоб ними маніпулювати», – подумала Наташа.

В своєму кабінеті вона увімкнула кондиціонер, упала в шкіряне крісло, витягла із сумочки мобілу і набрала номер Леонтія.

– Так я виконала твою умову, мій красунчику, – ніжно залепетала. – Газети читав? Наш клієнт відмовився від розорення острова. Ти задоволений? Я така! Чи можна знімати закляття? Я поки що не радила б... Чому? Бо клієнт хоч і погодився, проте зуба на вас має великого, ладен розтерзати. Хочу попередити: може так трапитися, що після розблокування тієї місцини вас захочуть переловити. Навіщо вам зайві проблеми... Я приймаю твої подяки. Мені завжди приємно тебе чути й бачити... Сподіваюсь, ми ще зустрінемося... У тебе на дачі? Хочеш показати мені свій сад? О, як я люблю сади! Я божеволію в них! (Пригадала свою зустріч з Аховим). Спасибі за запрошення. Я обов'язково ним скористаюся... Який же ти милий! Ах, я хоч зараз полетіла б до тебе, та на превеликий жаль змушена займатися нудними справами... Спасибі, що ти співчуваєш... І ще одне: передай Саві, що не слід збирати віче. Воно нічого не дасть, а лише роздразнить владу. Ви ж свою місію виконали – нажахали Ахова... Це моя заслуга? Не перебільшуй! Це ти мене надихнув і я тобі дуже вдячна. Лео, я віднині тільки й мріятиму, аби якомога швидше потрапити до твого саду... Так-так, я романтична натура, дуже романтична. Якби ти тільки знав, стільки у мене благородних мрій!.. Ти хотів би про них дізнатися? Чудово! А я хотіла б ними з тобою поділитися у твоєму саду. Ах-ах! Тож до зустрічі, мій мрійнику!

Поклавши на стіл мобілку, Наташа з гордістю за себе подумала: «Як приємно, коли за тобою увиваються стільки гарних чоловіків. Таки я справді неповторна. І моя ціна – мільйони. У Леонтія їх немає. У Караваєва теж. У Миколи не буде. Мільйони є у Ахова. І я їх достойна».

ХІ

Після розмови з Наташею Леонтій подався до двору Сави, покликав його до альтанки, обплутаної диким хмелем, і, переконавшись, що їх більше ніхто не чує, розповів усе начистоту, нічого не втаїв, навіть домовленість про побачення.

– Ахов відмовляється від будівництва на Хортиці. Про це сьогодні розтрубили всі міські газети.

– Ти цьому віриш, брате? – суворо спитав Савур.

– Наташа щойно підтвердила.

– Це та дівка, що підсунула тобі «жучка»?

– Вона.

– Ти їй довіряєш?

– Ні. Але вона така гарна, – очі Леонтія засвітилися.

– З гарних виходять пристрасні коханки, але ненадійні дружини. Від таких можеш втратити розум і наробити багато дурниць. Мені здається, що вона пов'язана зі спецслужбами. Так що зваж на це. Задурманить тобі голову – і станеш ти в неї лакеєм.

– Брате, ти про мене такої поганої думки?

– Ні, але попереджаю. До речі, що вона думає про віче?

– Каже, що немає сенсу його збирати. І я з нею згодний. Публікації в газетах знімають напругу в громаді. Та плюс оголошення, нібито від «Січі», про скасування віче, що хтось таємно розвішав. Не збереться народ. Тим більше, що чимало містян на дачах або у відпустках, порозїжджалися в гості чи на моря.

Савур потарабанив пальцям по столику.

– Так-так, обіграли нас корупціонери, розвели, за словами регіонала-диригента, ніби сліпих кошенят.

– Брате, але ж ми домоглися головного – припинили дерибан хортицької землі. Тепер і інші багатії перестануть на неї зазіхати. Так що завдання-мінімум ми виконали. Принаймні на деякий час. Хортиця залишається нашою!

– Але ж ми хотіли на цій хвилі показати містянам, хто є хто у владі, і добитися звільнення злодіїв, зламати корупційну систему. Ми ж їх лише насторожили. Тепер вони діятимуть хитріше, – розмірковував Савур, за звичкою розправляючи темні вуса.

– Наташа пропонувала не знімати заляття.

– Знову Наташа! Ти, братику, схоже, помішався на ній. Якесь Наташа буде указувати нам, що робити, – сердився брат. – У неї своя гра. І ми в ній не братимемо участі. Мені здається нас хочуть використати. І твоя Наташа в цій виставі грає не останню роль.

– Саво, ти до неї ставишся упереджено, – заходився було захищати Леонтій.

– Таки праві були наші попередники-характерники, що цуралися жінок. Дивись мені, разом з душею забере вона в тебе й ті здібності, якими володієш нині. Мені це не подобається. Леонтію, не підстав себе, а заодно і наших побратимів.

В цей час зателефонував Остап. Савур схопив мобілку.

– Я радий тебе чути, друже! Що? Малазійський «Боїнг» збили? Скільки загинуло? Двісті дев'яносто вісім? Хто? Підозрюється мок-

шанський «Бук»? А як довести, що це «робота» хасапів? Ти в своє верцадло не дивився? Ні? Та поглянь. Це така трагедія! Мені подумалося, що таким чином ординці хотіли Україну підставити. Свій гріх почепити на нас! От нехристи! І як таких земля носить?! Двісті дев'яносто вісім!.. Жак! Гаразд, коли щось детальніше дізнаєшся, повідом, будь ласка. А щодо нас, то після цього один шлях – на Донбас. Телефонуй! Чекай! А потім зберемо хлопців на раду-пораду. Будьмо!

Савур довго мовчки розтирав важкі спітнілі долоні. Леонтій не зводив з нього напруженого погляду, в його блакитних очах застиг невимовний біль.

– Отак, брате! Ординці вбили двісті дев'яносто вісім людей – дітей, молодих, літніх. От загривком чую – починається справжня війна з Мокшею. Їй мало Криму. Їй хочеться знищити, розграбувати Донбас, а потім і всю Україну! А ми тут воюємо з «п'ятою колоною», з бандотою, з хабарниками! Так, їх треба чавити, як колорадів! Але зараз доля України вирішується на східному фронті! Треба зупинити орків! – розходився Савур. – Ти поки що нікуди не відлучайся. Побудь у моєму дворі! Дочекаємося вістей від Остапа, допоки верцадло йому все розповість.

Частина друга

Х

Латана-перелатана, автотраса Запоріжжя – Донецьк сірою бургистою стрічкою, що в'юнилася поміж рядів каштанів, горіхів та абрикосів обабіч, шелестіла під колесами «Славути». Савур мовчки, зосереджено вдивлявся у далину, сягаючи зором за степові обрії, кострубаті лісосмуги. У небі, наче дрон, плавно кружеляв орел, – здавалося, супроводжував їхнє авто. Широкоплечий Рало, міцно тримаючи в масивних руках кермо, наче іграшкове, впевнено крутив його туди-сюди, вміло об'їжджав ямки та деколи бубонів:

– Через цю війну дорога наче віспою побита. Суцільні вибоїни. О-о, знову! Он попереду! Влетиш у таку – ресорі кришка. Та, мабуть, нема смислу й клопотатися. І грошей у держави катма. Щодня сто мільйонів гривен на АТО...

Остап зиркнув крізь заднє скло – на захід обочинами швидко відступали придорожні дерева. Здавалося, й вони, а не тільки люди, втікали від страхітливого гуркотіння «градів», гармат і мінометів, що гримотіли на Донбасі.

За селищем Покровським упоперек дороги замигтіли косі смуги на бетонних блоках. Даїшник здаля змахнув смугастим жезлом. Під знаком «STOP» обидві «Славути» спинилися. З обох боків до них підступили двоє хлопців з автоматами на грудях, ще один вигулькнув з-поза бічних блоків, в усіх нашивки– «Правий сектор».

– І куди вас, мужики, нечистий несе? – здивувався автоінспектор, прискіпливо розглядаючи хлопців в машинах. – Всі з Донбасу втікають, а вас що змушує під кулі пертися?

– Та козаки ми. Запорожці, – обізвався Савур.

– Гм, запорожці, – хмикнув інспектор. – А покажіть-но ваші документи на цього коника.

– Будь ласка, – Рало простягнув посвідки.

– А що везете? – наблизився один автоматник.

– Пирог. Тещині, – пожартував Остап.

– І смачні? – допитувався автоматник.

– Ще не куштували. Оце збиралися разом з вами ними й поснідати, – веселився Остап.

– Побалакай мені! – посерйознішав автоматник. – Ану відчини багажник!

Рало вийшов, за ним і Остап, у салоні zostався Савур. В цю хвилину наблизилася друга «Славути» з Кротом за кермом.

– Це теж наші хлопці, – сказав Остап.

– Перевіримо й їх, – сказав даїшник.

Рало відчинив багажник. Звідти вдарили пахощі свіжих Ярининих пиріжків і, здалося, заповнили увесь простір навколо.

– Оце так аромати! – вигукнув даїшник. – Може вгостите, хлопці?

– Відставити! – гримнув автоматник.

– Та як відставити! У мене вже слина котиться, – даїшник нахилився над багажником і ще глибше вдихнув запашне повітря.

– Можете скуштувати, – Остап поліз до пакета. Інспектор вже й руку простягнув за пиріжком.

– Відставити! – знову рикнув автоматник. – Забули, як один дід під пироги заклав міну?

– Та це ж наші хлопці! – даїшник не зводив з пиріжка голодного погляду.

– У них що, на лобі написано? – стояв на своєму автоматник. Та, схоже, ті аромати і його дістали. – Нехай спочатку самі скуштуйте! Потім подивимося... А доки вони ремигатимуть, оглянь другу «Славуту».

Рало й Остап взялися апетитно смакувати пиріжки. Підійшли і два інших «правосеків», мовчки спостерігали за тим, як козаки уплітали. Коли це від іншої «Славути» почув схвильований вигук даїшника:

– Братці, тут у них цілий арсенал!

Бійці смикнули автомати, наставили на козаків. Один з них повільно рушив до іншого авто, де вже крутився Барило. Показуючи на велику темну сумку з пляшками, спитав:

– Це що – «коктейлі Молотова»?

– А що ж іще? Сам робиш! – сказав з гордістю і викликом Барило. – Хочете спробувати?

– Ти що здурів? – вирячився інспектор, відступаючи на пару кроків.

– Ет, які ви йй Богу нездогадливі! – сміючись, дорікнув Барило. – Це мій спотикач – власного виробництва.

– Та йди ти! І з ним відправляється воювати? – спитав автоматник.

– А чому б і ні?! – сміявся Барило. – Це зброя якщо не масового, то індивідуального ураження. І б'є без промаху! А щоб ви не сумнівали-

ся, дивіться, – і, відкрутивши пробку, вибулькав кілька ковтків з горла. Може б і довше отак рекламував свій виріб, та пляшку вихопив Леонтій.

– Годі! – дорікнув він. – А то черговим на блокпосту не залишиться.

– От умієш ти, брате, в самий невідходячий момент зіпсувати апетит, – вдав засмученість Барило.

– Хлопці, та тут така випивка і така закуска – закачаєшся! – сказав інший «правосек», закидаючи за спину автомат. І, звертаючись до козаків, сказав жартома: – Угостите – пропустимо!

– А якщо ні? – спитав Остап.

– Тоді повернете голоблі назад! – цілком серйозно звіддала сказав третій автоматник.

– Та невже не пустите на війну? – перепитав Остап.

– Йй-бо! – перехрестився автоматник.

Остап вдав стурбованість, потер долоні, розвів руки, ніби хотів усіх обійняти, і раптом звично вигукнув:

– Замріть! На тому місті і в тій же позі!

І диво – даїшник і «правосеки» застигли. Намагалися ворухнутися – марно. Тільки стривожено водили очима.

– Дозволяю говорити! – наказав Остап.

– Тепер ми бачимо, що ви запорожці. Та не які-небудь, а з вивертотом! – сказав третій автоматник, певно, офіцер, старший серед них.

– Так що, друзі, пропускайте нас і будьте здорові. Домовилися? І не забудьте забрати з дороги шипаки, – глянув на старшого.

– Нічого не скажеш, умієте ви переконувати, – відповів офіцер.

– А піріжками ми вас пригостимо, – і подався до багажника першої «Славути». Наповнивши ними пакет, гукнув:

– Барило! – і показав вказівний палець.

– Зрозумів! – відізався Барило і витягнув з багажника літрову пляшку самогону, поцілував і всунув у руки автоінспектору: – Це щоб не сумували на дозвіллі! Тільки не набирайтеся! Жодна зараза не повинна проскочити через блокпост. Адже за ним мирне життя, ваші батьки, матері, сестри, кохані, діти.

– Так може ви на блокпосту залишитесь? – спитав офіцер. – Нам такі помічники потрібні. Та ще й з піріжками. Зараз же оформимо.

З авто вийшов Савур, він чув усю ту балачку, посміхався у вуса і забасив:

– Ми потрібні там, – кивнув головою у бік Донбасу. – Тут ви й самі впораєтеся.

– А зброя у вас є? – спитав офіцер.

– Звичайно. Гадаю, ви переконалися, яка у нас зброя, – відповів Саур.

– Та бачимо. Нам би таку! – прицьмокнув офіцер, сміючись показуючи очима на пляшку та піріжки. – Що ж, хай вам щастить! Хлопці, звільняйте дорогу козакам!

... І знову дорога помчала вперед у невідомість.

Біля Курахово теж заминка. Там виструнчилася довга колона фур, які, схоже, направлялися у бік Донецька. Савур, дивлячись на них, кипів гнівом у салоні «Славути»:

– Ви тільки погляньте! Це ж вони, сволота, везуть товари в Лугандонію, годують та напувають бойовиків. А ті, наситившись, б'ють по наших із усіх видів зброї. Збили малазійський «Боїнг». Як все це розуміти?! І про це не знають в СБУ, в міліції, в Раді національної безпеки України? В голові не вкладається. Як таке може бути? Адже йде війна! Ми годуємо тих, хто розстрілює наших хлопців, насаджує нацистський «Мокшанський мір»! Зрадники!

– Тихіше, отамане, – заспокоював Остап.

– Тихіше? Та тут криком треба кричати на всю Україну! Кому війна, а кому мати рідна! – обурювався Савур.

– Батьку, будь розважливим. Нам теж усе це дошкуляє. Он уже гаїшник і боєць з автоматом до нас прямують, – попередив Рало.

Нацгвардійці примусили козаків вийти з авто, довго приглядалися та розпитували, вивчали паспорти, водійські права, радилися між собою. Шукали зброю.

– І все ж, куди претесея, хлопці? Там же чорти день і ніч гарцюють.

– Їдемо за тілом родича, – перше, що спало на думку, прогудів Савур, напустивши на обличчя смуток і печаль.

– Це ж куди?

– Аж під Савур-Могилу?

– О, там давно вже стріляють. Звідти везли і поранених, і вбитих. Так у вас є якась домовленість з сепарами? А то ж не пропустять або ще й пристрелять, – розпитував та напучував нацгвардієць.

– А як інакше? Все на мазі. Небіжчик там у нас. Герой! – запевняв Леонтій. Решта побратимів тільки головами кивала на знак згоди.

І тут поряд спинився міліціант у званні полковника. Немолодий, коренастий, з швидкими карими очима. Він волохатою рукою відсторонив бійця, махнув йому, щоб став далі, та поцікавився:

– І як ви з ними домовилися?

– Та є там один друзяка – у дитинстві разом футбол ганяли в Запоріжжі, – сипав словами Леонтій.

– І тепер він служить в «ДНР»? – поцікавився міліціант.

– Подався туди гівнюк, – сказав Леонтій. – Однак зголосився допомогти.

Савурові видався той голос знайомим. Він нишком з-під широкого козирка бликнув на полковника-міліціанта. «О, та це той самий Айболіт! Від якого йому вдалося втекти. Точно – він! Слуга Ахова! Не вистачало, щоб він мене упізнав»... Савур, почісуючи потилицю, ще дужче нап'явив картуза на лоба. І вже готовий був оборонятися. Та міліціант взяв за лікоть Леонтія і відвів убік.

Леонтій на запитальні погляди побратимів лише стеноу плечима, мовляв, не відає, щоб оте значило.

– Тебе як звати?

– Леонтій. А що?

– А мене Георгій. Я тут командир. Є справа, друже. Бачиш, скільки фур перед блокпостом.

– Ще б не бачити?

– Так от, на них можна добряче заробити.

– Як саме?

– Ти побазарь зі своїм коришем, якого ти гівнюком назвав.

– На предмет?

– Може б він узявся реалізувати деякий товар там у себе, в Торезі чи Сніжному? Ви ж у той район направляєтеся?

– Це туди, де мокшанці «Боїнг» збили? Скільки народу постраждало, – співчутливо похитав головою Леонтій.

– Та не відомо, хто збив? Є версії, що то наші його завалили, а на мокшанців наговорюють, – тоном всевідаючого сказав полковник.

Леонтію хотілося плюнути в пику цього лицемірного стража закону. Та стримався. Вирішив детальніше дізнатися про подібних «бізнесменів» ву погонах, що хочуть заробити на крові своїх же бійців. Проте спитав з викликом:

– А що я матиму від кожної машини?

– Кругленьку суму. І уяви – на рівному місці. Один процент вартості товару в фурі. Твій кориш там отримуватиме два відсотки.

Леонтій, аби якомога швидше відкараскатися, мовив:

– Гарзд. Це вигідна «делка».

– І це ще не все. Ви повертатиметеся цією ж дорогою?

– Сподіваюсь.

– Так от, я вам влаштую прохід без усякого догляду.
– І що з нас за таку послугу?
– Гм, з вас – нічого. Баш на баш. Я вам допоможу, ви – мені. В Запоріжжі передасте пакет одній особі.
– Чоловікові?
– Та ні – дівчині. Чарівній і милій. Звати її Наташа.
– Гаразд. А прізвище тієї красуні?
– Багато знати хочеш. Я й так зайве тобі розтріпав. То передасиш?
– Запросто.
– А номер її мобіли отримаєш на зворотному шляху. Так що по руках? – і простягнув міцну долоню.

Леонтій гидливо взяв його слизьку спітнілу руку. А в голові мелькнула думка: «Чи не ота золотавка замішана у цій брудній справі?» І, аби приховати свою відразу до цього полковника, жваво заторохтів:

– Слухай, а підкажи: як нам ліпше проїхати до Савур-Могили – через Донецьк, чи об'їздом?

– Звісно, через Донецьк. Хоч в окружну безпечніше. Втім, я можу вас виручити. Черкону вам писульку для двох пацанів, що на сепарському блокпосту чергують. Вони пособлять, – швидко витягнув маленький блокнотик, написав: «Це свої!!!» з трьома знаками оклику і закорючкою, що нагадувала серце, видер з блокнота і непомітно втиснув у руку Леонтія. – А звати їх Принц і Хан. Запам'ятаєш?

– Такі кликухи – царські! Як не втримати в голові?! Видно, відомі люди! Дякую, – сказав Леонтій і подумав, що навряд чи ще стрінеться з цим «лягавим». Одначе пригадав мокшанську приказку: «ми предполагаєм, а бог располагає».

Леонтій у супроводі Георгія повернувся до гурту побратимів. Помітив, як Савур, зиркнувши на них, нахлобучив на лоба бейсболку, нахилився, ніби щось шукав під ногами в салоні.

Георгій сказав бійцям, щоб віддали хлопцям документи. Запорожці хвацько повскакували в машини. І, вже віддаляючись, Савур оглянувся назад, туди, де стояв той міліціант.

– Про що він з тобою секретничав? – спитав Савур.

– Пропонував стати контрабандистом. Уявляєш? І отакій паскуді доручили блокпост! Що за кадри в АТО? Такий здатен усе продати.

– Я й не сумніваюсь, – Савур знову задумливо уставився на дорогу. – Знаєш, хто то був? Айболіт! Той, хто мене допитував у підвалі!

– Ти не помилився, брате? – аж зойкнув Леонтій.

– Ні! Він! Я того баригу вік пам'ятатиму.

– Та то ж полковник Каратаєв, – втрутився в розмову Рало. – Це ж він у квітні охороняв гопників на Алеї Слави в Запоріжжі. Вивів їх із натовпу, посадив у заки, уберіг сепаратистів від розправи. А тепер він тут. І куди дивиться наше командування?

– Він назвався Георгієм, – продовжив Леонтій. – Назвав ім'я Наталі, якій просив передати конверт у Запоріжжі, – розмірковував Леонтій. – Так, може, це вона допомогла цьому мільтону тебе схопити?

– Атож хто – твоя ненаглядна золотавка! Більше ні на кого грішити, – різко сказав Савур. – Якщо нам вдасться повернутися, то ми прихопимо той конверт і виведемо всю цю банду на чисту воду. Як бачиш, корупція у цивільному житті, корупція на війні. І краю цьому не видно. Бідна держава!

– І нам тепер доведеться воювати на два фронти, – сказав Остап. – Зі своїми ворогами і з чужими.

– То як їхатимемо? – спитав Савур.

– Через Донецьк. Той «вояка» ось дав писульку. Каже це замість пропуску, – зітхнув Леонтій.

– Ну, що ж, козаки, вперед! – скомандував Савур. – У лігво нечисті.

За кілька кілометрів від Донецька на горбині блокпост орків. Бетонні загороди, бліндажі, поряд два мокшанські БМП і танк без розпізнавальних позначок. За півсотні метрів Леонтій торкнув плече водія:

– Друже, спини. Піду пошукаю тих протеже полковника. Може справді вдасться проїхати без проблем?

– Тільки будь обережним. І розмовляй мокшанською мовою, бо за українську тут можуть і мішок на голову зодягнути, – попередив Савур.

– Слушаюсь! Притворюсь кацапом, ежели надо, – засміявся Леонтій і узбіччям, оминаючи кілька легковиків, подався до блокпосту.

Підійшов до автоматника, що стовбичив біля спостережного пункту, прискіпливо придивляючись до людей, що з валізами та клунками човпали мимо.

– Милейший, подкажи, как мне увидеть Принца и Хана.

– А ты кто будешь? – наставив зброю вояк.

– Друг детства. Два года не виделись. Решил навестить, – з веселою усмішкою пояснював Леонтій. Ще подумав про себе: «Недобре брехати. Але ж хіба можна інакше з бандюками».

– Нашел время для свиданий. Не мог подождать, пока здесь все утихнет, – бурчав автоматник.

– О-о, если ждать, то можно никогда не увидаться.

Автоматник окинув Леонтія з ніг до голови примруженими очима, наче обмацував, нарешті гукнув ще одному воякові:

– Эй, Болтун, позови тех оболтусов – Хана и Принца. Тут их дружбаны нарисовались!

– Спасибо. А на счет увидаться – не увидаться... Никто не знает, сколько нам в этой дыре придется пребывать, – філософськи зауважив Леонтій.

– Будем надеяться, что скоро все закончится. Вот освободим Донбасс, затем Днепропетровск, Запорожье, Херсон, Николаев, Одессу, возьмем Киев... И на развалинах Украины создадим новое государство – Новомокшу. Так сказал наш верховный.

– Ничего себе замашки! Вряд ли такое возможно. Пресловутая «Новомокша», похоже, приказала долго жить. Укропы воюют, как звери, – Леонтій, вдаючи з себе простачка, продовжував розігрувати бойовика.

– Да, застряли мы здесь. Хотели наскоком – не удалось... А дома меня девушка ждет.

– Это где?

– В Красноярске.

– Так ты вольнонаемный?

– А то кто же! Черт дернул податься за длинным рублем. Хорошо, если вернусь живой да целёхонький. А то девушка может и не дождаться.

– Да, проблемка у тебя – не позавидуешь, – поспівчував Леонтій.

– Ничего, прорвемся. Вот раздолбаем укропов...

Підійшли Хан і Принц – один високий світлочубий амбал, другий майже на голову нижчий, з бистрими карими очима. Привіталися кивками. Леонтій простягнув папірець.

– А-а, старый знакомый, – Принц, роздивляючись писульку, схидно заушміхався, показуючи чорні, побиті карієсом зуби. – Давно наши дорожки не пересекались. Последний раз виделись мы с ним в Запорожье на митинге антимайданоцев. Вот было зрелище! Тогда мы едва ноги унесли. Если бы не этот Картавый, точно бы из нас яишницу сварганили. Так что мы перед ним в долгу. Теперь он на блокпосту за Курахово – большой начальник. Так что от меня требуется?

– Пока что пропустит в Донецк две наши машины. Чтобы нас не шмонали чересчур ретивые бойцы, – Леонтій кивнув на автоматників.

– Это не проблема. А зачем вам в Донецк? – підозріло скося зиркнув Принц.

– Едем по порученію полковника – обещает большие поставки товаров в «ДНР».

– А-а, это нам надо! Даже очень! А то народ скоро начнет буянить без продуктов. Слушай, а как нам в это дело втереться? Хочется чуток бабла настобать, – змовницьки зашепотів Принц.

– Да запросто! Мы на обратном пути перетрем об этом с полковником. Ему нужны кадры, на которых можно положиться, – грав свою роль Леонтій. – А вы, видать, из таких.

– И где ваши корыта? – роззирнувся Принц.

– Вон две «Славуты» – одна красная, другая зеленая, – Леонтій аж навшипиньки встав, щоб серед безлічі припаркованих машин показати, де знаходяться їхнє авто.

– Лады! Мы проведем ваши лайбы. Только помните наш уговор.

– Да о чем речь, братки! – Леонтій простягнув руку Принцу. – Уверен, полковник будет рад таким помощникам. Только не प्रदेशевите.

– Будь спок – свое урвем, – розсміявся Принц, подаючи ліву руку, права в нього не згиналася.

– Только ты нас познакомь со своими дружбанами, – Хан кивнув на «Славути».

– Не вопрос. За мной, ребята! – і Леонтій першим подався до машин.

Крізь вітрове вікно Остап пильно вдивлявся у постаті тих пацанів. І чим ближче вони по-блатному підходили, тим більше переконувався: це ті два ханурика, яких він бачив на Алеї Слави серед антимайданівців, а згодом утихомирював у автобусі. Це вони на нього напали біля ринку, тоді отой менший, здається Принц, кинувся на нього з ножем і поранив собі праву руку. Цікаво – згинається його долоня? Про себе Остап вирішив: «Вони не повинні мене пізнати. Інакше вся наша задумка зірветься. Та й побратими можуть постраждати. У бойовиків розмова коротка: якщо не автоматна черга, то підвал і тортури». Остап вирішив «зодягнути» на себе «маску» – «обличчя» отого меншого, чорнявого Принца. Хвилина – і він уже «фантомас» із новим лицем. Глянув на себе у переднє водійське дзеркало і залишився задоволеним. Першим вибрався з авто і ступив кілька кроків назустріч.

– Знакомьтесь, наши провожатые, – сказав Леонтій, пропускаючи вперед Принца й Хана. А, побачивши перед собою двійника Принца в Остаповій сорочці, ошелешено спинився, на обличчі – здивування

й розгубленість. Тільки Савур, підморгнувши, усміхався у густі вуса – він зрозумів хитрість побратима, який так майстерно напустив ману.

– Все нормалёк! – дав зрозуміти Остап.

Не менше здивування було і в Хана:

– Принц, ты только позырь на этого чувака – твоё рыло! Ёк-макарёк!

Принц теж був вражений. Став як укопаний: як таке може бути?

– Вот это да! Видимо, твой папаша еще где-то постарался! Ну, чего стал? Обними брательника! – Хан підштовхнув Принца до Остапа. Але той продовжував стояти ще з хвилину, потім простягнув правицю – вона, холодна й кістлява, не згиналася:

– Вопше-то меня звать Николай. А Принцем назвали потому, что любил сказки о принцах и мечтал о королевах. А кто твой предок? – спитав нарешті Принц, оговтавшись.

– Не знаю. Я сирота, – відповів Остап. – А твоей?

– Хрен его знает! – зі злістю вимовив Принц. – Бросил нас с матерью тут, на Донбассе, когда мне три года было. Пошахтарил, поматросил, покивал в свою Сибирь и пропал. Что с ним? Никто не ведает. Мать говорила, сквозь землю провалился. Может уже и в земле... Похоже, судьба у нас с тобой одинаковая. И такое сходство! По мордам – близнецы. Тут и гадают нечего – один у нас отец, бляха-муха. Так вот с этих пор ты – мой братушка, брат. Согласен?

– Честно говоря, не ожидал такого поворота, – щиро зізнався Остап.

– Шедеврально! – придуркувато посміювався Хан. – Был один Принц – стало два.

Принц штовхнув плечем Хана і наступив йому на кросівку: мовляв, досить скалитися. І раптом палко сказав:

– Ты вот что – всегда помни: ты мой брат. И я всегда – только свисни – готов тебе помочь. Секёшь?

– Так тому и быть, – сконфужено мовив Остап. І теж був неабияк збентежений. Його каверза з запозиченням «обличчя» призвела до того, що ворог назвався братом. Втім, можливо цей Принц – ще не зовсім пропадає людина. І може знадобиться у цій донбаській катавасії. А можливо й нормальною людиною стане...

– Друзья моего брата – мои друзья! – уже весело нагадав Принц, озираючись на запорожців. – Так я по такому случаю слетаю за пойлом? Отметим встречу. А?

– Да мы не против, – обізвався Барило. Видно, він по наївності подумав, що справді брати знайшлися.

– Принц, с тебя бутль, ёк-макарёк! – захихотів Хан.

– Слушай, давай перенесём это меропрятие. Сейчас времени в обрез, – виправдовувався Остап.

– Что ж, время и обстановка действительно неподходящие. Это точно. Буза начинается. Надеюсь, мы еще встретимся. Вот мой номер телефона, брат! – і на зворотньому боці полковникової писульки вивів цифри. – Жаль, что не можем посидеть, покалякать, глотнуть за встречу. Эх, жизнь – портянка! Вопше-то, я пошёл на блокпост, предупрежу братву, чтобы вас не шмонала. А вы через пару минут подтягивайтесь. Все будет в абажуре.

Пожвавільий Принц, а за ним і вайлуватий Хан, минаючи бетонні блоки, подалися до палаток на блокпосту. Запорожці повскакували у «Славути».

– Чого-чого, а на таке не сподівався. В голові не вкладається, як це тобі, Остапе, вдалося? – крякнув Савур. – Ти б і нас цьому навчив.

– Яюсь при нагоді, – осміхнувся Остап.

На блокпосту автоматник заглянув до салону «Славути», окинув пильними очима Остапа і вигукнув у бік Принца:

– Да вы действительно близнецы однойцевые! Как пить дать! Так что с тебя, Принц, ящик бухала!

– За нами не заржавеет! – почувся голос Принца. – Пропускай брата!

Запорожці в обох машинах ще довго обговорювали цю зворушливу стрічу. Остап «скинув» маску, сидів мовчазний, задуманий. «Неприкаяний той Принц. Котиться світом, наче кураїна. Використовують його, кому не ліньки. Зараз – сепари. Настане мир – треба буде його розшукати. Адже у нього з'явилася надія, що він не самотній у цьому світі, що у нього є «брат». Може вдасться врятувати його душу? Якщо, він до кінця війни залишиться живим».

Обидві «Славути» в різнобарвному потоці авто нічим особливим не вирізнялися. Особливо багато легковиків рухалося назустріч, у бік України. Деякі аж просідали, набиті домашнім скарбом. Люди втікали від війни. Хоч зовсім недавно ходили на площі, мітингували, розмахували мокшанськими прапорами, кликали на свою землю сусідів, називаючи їх визволителями. Тепер же, коли запахло порохом, кидали все і їхали світ за очі, аби не потрапити під міни чи снаряди.

– Прямуй до центру, – тихо наказав Савур.
– В чортяче лігво? – перепитав Рало, вправно маневруючи між вибоїнами.

– Атож куди. Треба глянути, які порядки завели нинішні сепаратисти, а колишні п'яниці, наркомани і торгаші, будь вони неладні, – сказав Савур.

Ось і центральна площа. За невисокими деревами вздовж алей білів колишній будинок обласної ради та облдержадміністрації. Над ними на високих флагштоках обвислі прапори «ДНР» та Мокші. А навколо барикади із автомобільних шин, металевих парканів і колод. На площі біля пам'ятника мітингувала невеличка група містян, в основному літнього віку, розмахуючи прапорами і щось горлаючи. Дивні ці бабці – до сих пір вірять у нове пришествя СРСР та дешево ковбасу. Вони дружно ставали на шляху українських бронемашин, допомагаючи сепаратистам. Сподівалися, що Мокша утричі підніме їм пенсії, і вони заживуть, як пенсіонери Європи... Це на них, «мокшаноговорящих», робили ставку творці «Новомокші». Це вони ставали заслоном для так званих ополченців, що атакували з-поза їхніх спин українських воїнів. А, по суті, ці бабусі та дідусі – здавали у найми мокшанцям майбутнє своїх дітей та онуків...

На східцях високого постаменту черговий оратор щось голосно кричав, але звіддала крізь опущені віконця не можна було зрозуміти. У натовпі походжали молоді парубки, розмахували «дегенерівськими» та мокшанськими стягами на довгих вудилищах, інколи підбігали до краю бордюрів і розхитували тими прапорами над легковиками, що пробігали мимо. Навколо мітингарів за порядком стежили вгодовані «ополченці» в камуфляжній формі з автоматами, час від часу зачіпаючи балачками дівчат та молодих жінок.

– Ріденька «п'ята колона», – жартома кивнув Рало у бік натовпу. – Може підключимося?

– Боюсь, що не втримаюсь і щось бовкну – не те, що тут звикли слухати, – сказав Савур.

– І тоді опинимося ми, батьку, у підвалі, де з українців вибивають усе українське, – вже серйозно мовив Рало.

– Ні, тут ми нічого не змінимо. Тут «п'ята колона», нахраписта, агресивна, напівтвереза. Нам треба до Савур-Могили – там вирішується доля Донбасу і всієї України, – сумно мовив Савур.

І раптом за площею на тротуарі побачили дівчину, обгорнуту жовто-блакитним прапором і навхрест мотузками до стовпа вулич-

ного ліхтаря. Довге русяве волосся скуйовджене, обличчя подряпане, одежина пошарпана, прапор заплюваний. На грудях табличка з написом червоною фарбою: «Это враг ДНР».

– Як Зоя Космодем'янська, – завважив Рало. – Колись бачив таку картинку у шкільному підручнику.

– Та це наша українська патріотка! – прошепотів Остап. – Бандюгани кожну порядну людину називають своїми ворогами.

Дехто з перехожих спинявся, матюкався, харкав на дівчину і направлявся до натовпу на площі. А одна тлуста, вже немолода, пофарбована під блондинку тітка підскочила, вдарила бранку торбою по обличчю, а потім ще й ногою в пах. За всім тим метрів за п'ять спокійно спостерігав, криво осміхаючись, ополченець з автоматом на передпліччях – приставлений слідкувати за езекуцією.

– Та вони, оці україноненависники, її замордують. Треба виручати. Спини машину за тією нещасною, – Остап торкнув плече Рала. – Не можу дивитися на таке знуцання.

– Але ж тут стільки бандоти. Схоплять усіх нас! – здивувався той.

– Хіба ми не лицарі, браття? – заперечив Остап. – Зробимо так: я підйду до вояка, вимкну його, відберу зброю, а ви тим часом розріжете вірьовки, дівчину – в машину – і гайда! Разом з нею і чкурнемо. Савуре, ти по мобілці попередь хлопців у тій машині, що та як робити.

Остап поволі підійшов до ополченця, той наставив автомат, від нього тхнуло їдким перегаром.

– Что здесь происходит? – спитав ніби між іншим.

– Да вот эта укропка, – кивнув на дівчину, – посмела в своей хате желто-блакытный флаг вывесить. Наши ополченцы ее, курицу безмозглую, выволокли и поставили возле позорного столба.

– Могли бы и распять, как Христа, – зіронізував Остап.

– Следовало бы. Но на первый случай хватит ей и того, что на нее, предательницу, земляки плюют. И так будет с каждым хохлом или хохлушкой. Мы их воспитаем в нашем мокшанском духе. Можешь присоединиться к патриотам ДНР.

– Тоже плюнуть? Нет, я до этого не опустился и не опущусь – плевать на красоту, – осміхнувся Остап. – Ты только взгляни – очаровательнейшая девушка.

– А знаешь, как на меня, лучше бы отдали эту деваху братве для куража в роли минетщицы, – вискалив прокурені зуби бойовик.

– И не жалко?

– А чего жалеть? Я бы сам ее за милую душу шпокнул, – гигикнув ополченець.

– Зачем же портить жизнь девушке – она такая молодая и красивая, – Остап краем ока спостерігав, як побратими наближаються до бранки.

– Нечого жалеть всяких бендеровок. Нам надо «Новомокшу» создавать! А такие патриотки мешают. Её бы надо отметить, а затем мешок на голову – и в реку, – при цих словах його щетинисте лице побуряковіло, стало злим і сердитим. – А ты чего разбазарился? Защитничек! Или в подвал хочешь? Ему, видите ли, эту долбежку жалко. Проваливай, а то кликну ребят – они тебе быстро мозги на место поставят.

– А тепер замри, виродку! Заклякни до вечора! – наказав Остап. І побачив, як бойовик затужився, ніби хотів звільнитися від якоїсь невидимої сили, та несамовито, гарячково водив виряченими очима. Остап від'єднав від автомата магазин з патронами. І, як домовлялися, змахнув позад себе рукою.

То був сигнал. Хлопці миттю кинулися до дівчини, розкрижили мотузки, Леонтій підхопив її на руки і бігцем шмигнув до «Славути». Остап теж подався до машини. Перед ним розступалися ошелешені дончани. Один з них гукнув застиглому ополченцеві:

– Стреляй! А то убегут, твою мать! Стреляй!

Але ополченець стояв непорушно. Тоді той молодик підскочив до нього, вихопив автомат. Та що зробиш без магазину? І він загорлав надривно:

– Держите их! То бендеры!

Однак ніхто з перехожих не наважувався. Навпаки, люди шаснули врзнібіч – не бажали потрапляти у халепу. За мить обидві «Славути» рвонули з місця і зникли за рогом вулиці. Остап озирнувся. Крізь заднє вікно помітив: у другій «Славуті», що слідувала за ними, Леонтій ніжно пригорнув дівчину, яка тряслася і заходилася у риданні, обіймав за плечі, гладив волосся, витирав хустиною личко, заспокоював. Барило зі свого рюкзака витягнув картату сорочку, в якій ходив на полювання, втиснув у руки дівчини. Хлопці відвернулися, дівчина, все ще схлипуючи, стягла з себе забруднену блузку, зіжмакала і попросила Барила викинути з машини крізь вікно.

– Савуре, мені здається, Леонтій знайшов собі пару, – шепнув Остап у самісіньке вухо вожака.

– Все може бути. Втім, таке лише Вишньому відомо, – нехотя відповів той.

– А давай ударимо об заклад – ця дівчина стане твоєю невісткою, – Остап жартома простягнув долоню.

– Я їй не сумніваюсь – якщо ти приклав руку, то сперечатися з тобою у такій справі немає сенсу, – Савур продовжував вдивлятися вперед, інколи вказуючи Ралу, куди звертати.

Машина заскочила у невеликий провулок, застрибала на вибоїнах. Обіч поміж рідких дерев виднілися старі шахтарські бараки, обшарпані, під чорним, вугільного кольору шифером чи такою ж оцинковкою. Між них на тлі зловісного розлогого терикону здіймала темні бані невеличка церква. Її куполи сяяли золотом.

– Отам, на горбині навпроти храму, спини. Так, щоб було видно дорогу спереду і позаду, бо може бути й погоня. Як на мене, треба дівчину відпустити. Хай іде з Богом. Може, в храмі перебуде?

– Це якщо він українського патріархату. Хоч навряд тут такий може втриматися, – сказав Рало. – А на московський нема надії – там навіть зброю освячують, якою вбивають українців. І бойовикам дають притулок.

– Та все ж, не варто брати з собою дівчину на таку ризиковану справу, – продовжив Савур. – Це чоловіча робота.

Обидві машини загальмували.

– Треба порадитися, – Савур спинився між машинами і махнув рукою, мовляв, виходьте.

Остап, стаючи поряд, кивнув:

– Поглянь, як твій брат виводить дівчину – як наречену, – шпигнув Савура.

– Поживемо – побачимо, – буркнув Савур. І до дівчини: – То як тебе звати, красуне?

– Ірина, – зашарілася дівчина, знімаючи зі свого плеча руку Леонтія і поправляючи на високих грудях зашироку Барилову сорочку. В її очах ще метався переляк. Вона розуміла, що ці хлопці – її спасителі. Та не знала, як себе вести. І все ще шулилася, мов кошеня.

– І за що ж тебе оті придурки прищуркували до ганебного стовпа? – розпитував Савур.

– Та хазяйка, у якої я квартирувала, здала мене гопоті. Спасибі вам, що врятували. Бо не знаю, що б тим наркошам в голову стрілянуло, – її голос тремтів, очі волого блискали.

– І в чому ж твоя провина?

– Та в тім, що я тримала у своїй кімнаті жовто-блакитний прапорець. І доказувала своїй хазяйці, що Україна поверне собі Донбас. Її це збісило, і вона, назвавши мене бандеркою, викликала ополченців.

– А звідки ж ти родом?

– Та тутешня я – зі Сніжного.

– Це там, недалечко від Савур-Могили? – спитав Барило. – Там, де терористи «Боїнг» збили?

– Так-так. А навчаюсь, точніше, навчалась на філологічному факультеті Донецького університету. Мала бути вчителькою. У тієї ж бабці кімнату винаймала.

– І багато таких бабусь у Донбасі?

– Чимало. Щоправда, українок серед них малувато, в основному мокшанки чи інші інородки, які з чоловіками колись поприїжджали по високі шахтарські заробітки. Ну, і, звичайно, зазомбовані гопники – тим аби лишень платили. Бігають, горлопанянь, пиячать, мародерствують та б'ються.

– Так може ти продовжиш свою науку в університеті?

– Ні! Тепер для мене як неблагонадійної дорога туди заказана. Та й що то за навчання? Більшість викладачів з науковими званнями подалися в інші області України. Бояться розправи. Там уже не залишилося нічогосінько українського. Української мови там не чути. Лише мокшанська. Наче в Донецьк Мокша переїхала. Навіть на вході в університет барельєф Героя України, поета Василя Стуса, який закінчував цей вуз і якого знищили в Мокші, вирвали і знівечили. Так що віднині я сама себе звідти відрахувала.

– Так-так. І що збираєшся робити? – спитав Савур, хмурячи чоло і ворущачи темними вусами.

– Спочатку хочу відвідати батьків у Сніжному. Зберу такі-сякі речі і подамся в Україну. Бо тут життя не буде. І майбутнього тут не буде. Пропав Донбас на десятки років, – розповідала Ірина, раз по раз витираючи обличчя хусткою, що дав Леонтій.

– А знаєш, ти могла б перебути в оселі моєї дружини Оксанки в Кочережках, – запропонував Остап.

– Ще краще у будинкові Сави в Запоріжжі, – підпрягся Леонтій.

Остап кивнув Савурові: мовляв, твій брат хоче цю красуню поближче тримати біля себе.

– Я не проти, – Савур сердито бликнув на Леонтія.

– А поки що нам по дорозі. Завеземо Іринку додому. Якщо можна, то в її дворі і свої авто залишимо до закінчення нашого відрядження, – розпорядився Леонтій.

– Та звичайно! У нас двір чималий. Помістяться ваші тачки. І мені буде приємно хоч чимось прислужитися вам, спасителям, – зашебетала Ірина.

– Все складається якнайкраще, – резюмував Леонтій.

Савур тільки головою хитав, ніби піддакував, та дивувався поведінці брата.

– Тільки як нам дістатися до Сніжного? – спитав.

– Я ті краї добре знаю. З батьком ще з підлітків частенько їздила на рибалку та полювання. Манівцями й проберемося, – палко запевнила Ірина.

– Бачите, у нас уже й гід є, – вдоволено промовив Леонтій і вдячно притулив до себе дівчину, а вона й не пручалася.

– Якщо так, то в дорогу! – скомандував Савур.

За якихось чверть години обидві машини, вирулюючи кривими вузькими провулками, залишили Донецьк позаду. Понад лісосмугами та байраками тряскими степовими дорогами пробиралися до Сніжного: довше, зате надійніше.

– Ви тільки рідним не розповідайте про ту дурну пригоду, – попередила Ірина. – Бо в матінки серце...

До Сніжного дісталися, коли сонце вже нависло над далекими териконами. Родинне обійстя Ірини на околиці Сніжного в кінці звивистої вулиці, посипаної дрібим гравієм. З протилежного боку пагорб у плетиві густої дерези. За високим штакетником просторий двір, порослий споришем, з високим горіховим деревом, що нависав зеленим шатром. Батько й мати зустріли їх радісно і водночас насторожено. Мати аж зблідла, побачивши нежданних гостей.

– Здрастуйте! – привітався батько, розчиняючи хвіртку. – Здрастуй і ти, донечко!

Ірина чмокнула батька в щоку і кинулася до матері.

– Здрастуй, Іронько, радість моя! – мати пригорнула доньку і, тримаючи за руки, стривожено відсторонилася: – А що це на тобі за наряд?

– Ой, мамо, не хвилюйся. Так сталося – моя блузка забруднилася, тож отой парубок дав мені свою сорочку. Трохи поносити, – поспіхом

пояснювала Ірина, обіймаючи неньку: – Мамуленько, як я за вами скучилась!

– А хто вони такі, ці люди? І як ти до них потрапила? – спитав батько, все ще підозріло оглядаючи чоловіків, які скупчилися за ворітьми.

– Мої друзі. Виручили у скрутну годину. А дізнавшись, що вони направляються до Сніжного, я попросилася з ними доїхати, – Ірина по черзі тулилася то до матері, то до татка.

– І не побоялася? Одні чоловіки. Хто знає, що у них в головах, – забідкалася мати, у сірих очах бентега.

– Та кажу ж – то мої найкращі друзі! – весело щебетала Ірина.

– Серед них і твій кавалер? – тишком спитала мати.

– Вони всі – мої кавалери! – розсміялася Ірина і скоса зиркнула на Леонтія. – Тож прошу до них так і ставитися.

– Як скажеш, – мати щиро усміхнулася гостям: – Заходьте, заходьте! Дорожній пил обмийте. Мийка за повіткою. І за стіл – ондечки під горіхом. Я ніби знала – казан борщу приготувала. Заходьте, не соромтеся, будьте, як удома.

Запорожці по черзі бризкалися під умивальником, витиралися довгим квітчастим рушником, що подала Ірина, повагом розсідалися на лави. Тетяна застелила стіл барвистою скатертиною.

– А в нас піріжечки є. Рало, дістань, будь ласка, з багажника, – звернувся Остап до побратима.

– І дещо до піріжечків, – підморгнув Барило, піднявся з лави, мотнувся за ворота до авто – і за хвилину уже тримав за горличко прозору пляшку. Ставлячи на стіл, відрекомендував: – Мед власного виробництва.

При виді пляшки погляд Ірининою батька пом'якшав, у сіро-сивих вусах причаїлася усмішка. Савур спочатку невдоволено глянув на Барила, та, помітивши радість в очах господаря, подумав: «А таки Барило непоганий психолог – знає, чим задобрити хазяїна». І сказав:

– Що ж, привід є. День хоч і тяжкий був, та благополучно завершився. По чарчині можна.

– А де сто, там і двісті, – обізався батько. – Тетяно, а постав дорогим гостям і нашу пляшечку спотикача.

Жінка, бликнувши на чоловіка з осудом, неохоче подалася до літньої кухні.

– Що ж, давайте знайомитись, дорогі гості! – Мене Петром звать, а дружину – Тетяною. – І почав її розхвалювати: – У мене не жінка, а

золото, – таких господинь ще пошукати треба! І добра, я вам скажу. Інколи аж занадто. Ладна усім з сусідами поділитися. І донька така ж. От тільки щодо випивки, так би мовити, ощадлива...

– Батьку, ну ти ж знаєш, чому, – озвалася Ірина, розставляючи глибокі миски з голубими пужками. Після надвірного душу вона перевдяглася і навіть губки злегка підфарбувала – справжня красуня. В очах синій блиск, в косі блакитна стрічка, сама струнка, як тополяна, високі груди. Савур помітив зачарований погляд Леонтія, що сидів навпроти, і легенько торкнув його ногою під столом, мовляв, не витріщайся.

– Та знаю, – осікся батько, почухав пальцями перенісся і тихо пояснив: – Переживає, щоб я того – не перебрав ненароком. А взагалі у мене дівчата – що дружина, що донька – скарб. Справжній скарб! Такого ніде не знайти!

Запорожці познімали кашкети та бейсболки. Савур і Остап поправили оселедці за ліві вуха. Барило, обходячи стіл, набулькував своєї оковитої у чарки. Тетяна ополоником наливала теплий ароматний борщ та виправдовувалася:

– Ви вже нас звиняйте, що під вечір пригощаю українським борщем, але так склалося. Я ж не знала, що ви приїдете.

– Не вибачайся, господине. Ми не панського роду. Нам зараз що подасте, піде за милу душу. То вже ви нас простіть, що увірвалися отак неждано-негадано, – розправляючи вуса, басив Савур.

Петро піднявся з чаркою в руці, обвів усіх прискіпливим поглядом, схоже, хотів, як ведеться, сказати невеликий тост. Та, спинивши зір на оселедцеві Савура, здивовано прогугнявив:

– Так я піднімаю цю чарчину за те, щоб ваші чуби у наших краях залишилися цілими. Щоб їх не обірвали ополченці. Бо вони страх як не люблять українців. Будьте здорові! – і не випив, а вилив у горлянку напій, тільки булькнуло. Понюхав скибку хліба, сів і почав сьорбати борщ.

Миски швидко опустіли. Апетит у запорожців був аховський. Ще б пак, цілісний день без їжі, бо ж ніколи було й дух перевести.

– То може кому добавочки? – спитала усміхнена Тетяна, оглядаючи гостей.

– А тепер давайте, хлопці, вип'ємо за господиню, – запропонував Петро і зиркнув на Савура.

Той на мить зам'явся, а тоді махнув рукою:

– За хазяйку не можна не випити. Дай, Боже, вам, пані Тетяно, здоров'я на довгі літа, благополуччя і миру вам та всьому вашому роду! – і до Барила: – Наливай.

Барило миттю підхопився з-поза столу, обходячи стіл з пляшкою, наливав спотикача і розхвалював:

– Це – справжній мед, виготовлений за давнім рецептом запорозьких козаків.

– Спасибі, гості дорогі, – озвалася господиня. – Нам ниньки справді не вистачає миру та спокою. Увесь Донбас – як розворушене осине гніздо. Люди наче подуріли: лаються, б'ються, скубуться, стріляють. Забули Бога і його заповідь «Не убий!», – і почала отирати очі фартушком.

Випили. Остап і цього разу не доторкнувся до чарки. Петро з осудом зиркнув на нього, пробурчав:

– А ти чого? У нас на Донбасі так: не випивають або хворі, або сволота. І запам'ятайте: ніяка вона не пані, а проста баба, у неї в роду ніколи панів не було. Навіщо ви її обзиваєте? Не смійте!

– По-перше, наш побратим не відноситься ні до перших, ні до других. Таких би побільше лицарів на землі. По-друге, ми з великою повагою ставимося до господині. І пані – це вияв саме шаноби, – проказав Савур, закушуючи малосольним огірочком.

– Тепер ясно, – неохоче промимрив Петро. – А то у нас на Донбасі зі словом «пані» пов'язують «западенців».

– Взагалі-то не сподівалася, що на схилі літ доведеться пережити отаку колотнечу, – знову обізвалася Тетяна, беручись за ополоник. – Може комусь добавочки?

Запорожці із вдячністю приклали руки до грудей.

– А ти як хотіла, жінко? – ставлячи чарку та занюхуючи скибкою хліба, сказав Петро. – Гадаєш народження нових республік і «Новомокші» може обійтися без болі і втрат? Е-е, голубонько, так не буває. Захотіли ми створити «ДНР», то треба терпіти.

– Петре, перестань. Кому твої балачки потрібні. Люди з дороги, їм би відпочити, – перебила його Тетяна, намагаючись перевести розмову на інше. Схоже, їй не хотілося, аби чоловік під градусом почав розп'якувати про «ДНР» та «Новомокшу». Відала, чим такі балачки закінчуються – скандалом.

– Е-е, ні, вони повинні знати, на яких позиціях ми стоїмо і наші сусіди в околотку, – продовжував Петро. – Особисто я за те, щоб ми не

залежали від київської хунти, щоб тут не командували «правосеки» та «бендери». Фашизм у Донбасі не пройде!»

– Ви бачили хоч одного «правосека»? – Савур з-під лоба суворо бликнув на Петра.

– Ні! І бачити не хочу! Ми не хочемо жити в Україні, де правлять олігархи та жидва, – і стукнув кулаком по столу, аж тарілка підскачила. – Вони хочуть в Україні створити ще один Ізраїль. І Америка в цьому допомагає. А нам цього не треба. Чуєте – не треба і квит!

– І звідки ви набралися таких дурниць? – спинив його Савур.

– Не вірите? А ви пройдіться посьолком – і вам усі підтвердять.

– Але ж ваша «Лугандонія» створена за образом та подобою Мокші. Ви хочете, щоб тут були такі порядки, як у ній?

– Нічого поганого в тому не бачу! Навпаки! У Мокші пенсії вищі, зарплати теж. А що ще необхідно нормальній людині? А в Україні тільки жидовні та іногородцям лахва, а хохли копійки рахують.

– Хіба в Мокші не так? Там теж маланці при владі, – переконував Савур.

– Але там вони не такі жадібні, діляться з народом, – стояв на своєму Петро. – Ви тільки погляньте: в Україні що президент, що прем'єр, що керівники партій, що олігархи – одні ашкіназі. А я не хочу, щоб мною вони керували. Нехай їдуть у свій Ізраїль чи чортзна куди! Ясно?

– Щось я не второпаю: українських євреїв ви не визнаєте, а російські для вас – любі друзі? – зиркнув з-під лоба Савур.

Петро замовк, прикидаючи, що відповіді на таке провокаційне запитання. Сердито зсунув кошлаті брови не перенісці.

– Тимчасово можна на це погодитися, – почав філософствувати Петро, крутячи в руках пусту чарку. – Скажімо, допоки «ДНР» та «ЛНР» стануть незалежними. А тоді можна і сковирнути тих грабіжників. І будувати власне життя. Тим більше, що в Донбасі вдосталь і свого вугілля, і металургійних комбінатів, і хімзаводів, і родючої землі. І тоді ми заживемо краще, ніж у вошивій Європі.

– І звідки ви набралися отієї глупоти? – засопів Савур.

– Та звідки ж – із телевізора, – не втерпіла Тетяна. – Звідти тільки про це й базикають з ранку до вечора. Одне й теж – наче на грампластинці записано.

– Так-так, – схрестив руки на грудях Савур. – А тепер скажи, добродію, ти українець?

– А то ж хто?! З діда-прадіда! Мої пращури були запорозькими козаками, освоювали ці землі, – з гордістю випалив Петро.

– І тепер ти цей край, освячений та розбудований предками, збираєшся віддати бандитам та чужинцям, як кажуть, за понюх табаку чи більшу пенсію?

– Чому віддати? Створити тут свою державу, – видно, це запитання змусило Петра замислитися.

– Де пануватиме «Мокшанський мір»? Де не буде місця ні українській мові, ні культурі, ні історії? Де заклятого ворога українського народу Петра Першого називатимуть своїм кумиром, героєм, «освободителем»? А він же десятки тисяч українських козаків поклав у землю! Ти цього хочеш? – обличчя Савура багровіло. – Хочеш і надалі рабське ярмо тягнути? Роззуй очі, поглянь, хто прийшов до влади у «Лугандонії»! Наркомани, алконавти, запродавці, зрадники, найманці – чужинці з Сибіру та Кавказу! З ними ти хочеш збудувати «свою державу»? Ти на них розраховуєш?

Петро, теж розчервонілий, зайорзав, засмикався на лаві. Не хотів здаватися.

– Я не хочу бачити на своїй землі фашистів – це моє щире переконання, – шмагнув у повітрі рукою, мов батогом. – Не бажаю! Мій дід і батько воювали з ними, кров проливали. А я повинен їм прощати? О-о, ні! Тут бандерівської ноги не буде!

– Ти хоч знаєш, хто такий Бандера?

– І знати не хочу! Мені досить того, що я з телевізора чую.

– А він же відстоював незалежність України. За це його фашисти у концтабір кидали. А потім советські фашисти його добили.

– Ну, пішла пропаганда! – знятимвся Петро. – Фашистам не місце в Донбасі – і крапка!

Ірина злякано, з широко відкритими очима споглядала той словесний двобій батька з Савуром. І раптом скипіла:

– Не там, батьку, ти нацизм бачиш. Наслухався усякого мотлоху, що жбурляє зомбоящик, – і дах поїхав. Я знаю, що таке фашизм. Дивись! – і, ступивши із тіні горіха, миттю скинула з себе цвітасту блузку. На животі, під ліфчиком сині смуги, на спині темні плями.

– Це що? – роззявив рота Петро, підхоплюючись із лави, а Тетяна гулко охнула: «О Господи!»

– Це клеймо «твоєї держави», яку ти так благоговійно називаєш «Донецька народна республіка», – голос Ірини тремтів і шелестів, як

листя на вітрі. – Це так мене ополченці перевиховували біля ганебно-го стовпа на центральній площі Донецька.

– За що тебе так мордували, донечко? – Тетяна в нестямі сплеснула долонями, зблідла, ступила до Ірини. А Петро так і заляк з відкритим ротом і пощербленими зубами. Очима прикипів до тіла доньки.

– І це за те, що я посміла розмовляти українською мовою, що тримала у своїй кімнаті синьо-жовтий прапорець, – у грудях Ірини клеко-тіла образа, от-от розплачеться.

Запорожці теж не зводили очей з ошалілої дівчини. Вона вперше показувала оті страшні синці.

– Дивися, батьку! Оце і є справжній фашизм, нацизм і «справед- ливість» по-деенерівськи! Отакий новий порядок запроваджується на Донбасі! – почала схлипувати Ірина.

Леонтій підійшов, легко потягнув з дівочої руки блузку, накинув на плечі, допоміг зодягнути і повів під горіх до умивальника. Тетяна теж кинулася слідом за ними.

– О, Боженко! Може тобі, моя дитинко, якої мазі або примочки?

– Краще дайте їх батькові! Хай помажеться, може в голові про- світліє? – відмахнулася Ірина.

Петро все ще стояв закам'янілий. Не зводив страшного, знетям- леного погляду з дочки. Жовна ходили на зморшкуватих щоках.

– І це зробили ополченці? Не вірю – і край! – нарешті прохри- пів. – Вони ж прийшли нам дати волю. Не вірю!

– Тоді візьмі український прапор і вийди на площу – на власній шкурі переконаєшся, що несуть ті «визволителі», – кинула через пле- че Ірина. – Гітлерівці так не чинили, як оте сміття, що називає себе ополченцями. І мої синці тебе не переконали?

– Не вірю! – і подався до хати. За хвилину вийшов і на порозі перед грудьми справді розгорнув великий жовто-блакитний прапор. Заскочив до сараю і почав на держак вил насаджувати полотнище. – І піду! І перевірю! І переконаюся! – горлав перед ошелешеними ріднею і запорожцями.

– Батьку! Схаменися! Не треба нікуди йти! Вони тебе розстріля- ють! – Ірина кинулася до Петра, ухопилася за вила.

– Отак завжди: як виг'є – його на подвиги тягне, і море йому до колін. Спинися, Петре! Не шукай пригод на свою сиву голову і на наші також, – посунула за ним Тетяна, хапаючи за сорочку.

– Відчепись! Я зараз піду до центру і спитаю, за що мою донечку сполосували!

Та Тетяна стала попереду металевої хвіртки.

– Спинися, Петре! Бо вийдеш на вулицю з прапором... – перевела подих. – Чи ти не знаєш наших сусідів, що бігали від хати до хати й кликали на референдум? Миттю тебе закладуть, не встигнеш і до сусідньої вулиці дійти. Прискочать бойовики й потягнуть тебе до якогось підвалу і закатають. А нашу хату пограбують і спалять. Ти цього хочеш? Це тобі не при Україні жити. Тоді ти міг, що завгодно язиком плескати і як завгодно діяти. А зараз... – знову глибоко вдихнула повітря. – Зніми прапор з держална і сховай до краших часів. Так буде краще і тобі, і всім нам.

– Але ж, я повинен... – заїкнувся Петро.

– Ти повинен спочатку подумати про сім'ю, – Тетяна продовжувала стояти перед хвірткою з розведеними руками.

«Ніби розп'ята», – подумалося Остапу.

Петро сплюнув під ноги в пилюку, круто розвернувся і почимчикував з вилами та прапором до сараю. Ірина подалася за ним. А Тетяна, знеможена і хмурна, підійшла до столу, сіла на край лави, затулила фартухом очі і заридала.

– І навіщо нам отаке горе на схилі літ? Боженько щиросердий, змилуйся над нами. – Та невдовзі відірвала руки від мокрого обличчя і звернулася до гостей: – Може вам ще сальця нарізати? Ви вже вибачте нас за отакі вибрики.

Савур наблизився до Тетяни, взяв її шкарубкі долоні і поцілував:

– Спасибі вам за пригощання. Все було дуже смачно. Не рвіть отак серце, все стане на свої місця. Тільки трохи потерпіть.

Тетяна витерла краєм фартушини щоки і зронила:

– Я знаю, так і буде. Бог покарає злочинців.

А Савур візьми й спитай:

– Невже сусіди, з якими ви прожили поряд не один десяток років, здатні вас здати ворогові?

– Здатні. Бо вони мокшанці. Понаїхали після того, як Сталін та Каганович тут виморили голодом сотні тисяч українців. Разом з нами на шахтах та на полях уже третє покоління тих переселенців працювало, дружило, навіть браталося. А почалася оця катавасія на Донбасі, їх наче підмінили – знавісніли, перестали спілкуватися, замість «здрастуйте» щось буркнуть, стали як вовкулаки. Раніше ми зі смішком називали їх «п'ятою колоною», та тепер бачимо: скільки вовка не годуй, а він усе в ліс дивиться. Справжні сіроманці. А Петрові все те невтямки. Не помічає змін, що сталися з сусідами. От скажіть, ну на-

віщо правителям Мокші сварити народи, що ще недавно жили у мирі та злагоді?

Савур звично пригладив оселедця, пожував край вуса, глянув на Петра й Ірину, що виходили з сараю, прокашлявся і забасив:

– Вірите, і я до кінця не допетрую – чому? От не знаю, заради чого сусідній володар поліз у Крим і на Донбас. Невже йому землі мало? Мокша аж до Тихого океану розпросторилася... Можу лише здогадуватися.

– І що то за здогади? – обізвався, наближаючись, Петро. Схоже, перенесене потрясіння геть вивітрило з нього алкоголь.

– Щоб відволікти росіян від внутрішніх негараздів, той володар і розпочав гібридну війну в Україні. Ви ж бачите, що транслюють на мокшанських телеканалах? У всьому винна наша держава та ще США.

– У нас лише про це більшість телепередач. Українських же чортма. І місцеві повторюють те, що й сусіди. На всіх екранах цілими днями одне й теж: Україна – ворог, Америка – ворог, – пояснював Петро. – А в Мокші усе «прекрасно». Тож кому нам вірити?

– Саме цим, отакою брехливою пропагандою, тамошні правителі прагнуть згуртувати мокшан і нацькувати їх на інші народи, – продовжив Савур. – І його підтримують мокшанські олігархи, бо теж бояться, щоб люди не повстали та не повернули вила у їхній бік. І все це творять «богообрані» заради подальшого панування над Мокшею, її надрами, над народом, який вони мають за бидло, біомасу. Це тягнеться ще з часів великого жидівського перевороту у сімнадцятому році.

– Ну, тебе, й занесло! – знову вирячився Петро на Савура.

– А хіба не так? У чиїх руках банки, великі підприємства, газ, нафта, засоби масової інформації, врешті-решт владні крісла? Власниками третини депутатських мандатів – хто? В Кабінеті міністрів України більшість чиновників – хто? Ашкеназі!

– Це точно – все в руках олігархів і їхніх ставлеників, – розчаровано муркнув Петро.

– Тожбо й воно. А тепер подумай: тим багатіям потрібні реформи? Їм і без них добре живеться та крадеться. І ніякої відповідальності за свої паскудства. У них навіть думок немає подбати про інтереси українського народу і навіть мокшанського, що перебиваються з куті на воду. Це їм федералізація чи децентралізація потрібні, щоб зберегти свої капітали і продовжувати витягувати останні соки з народу. Чи не так?

Петро сконфужено стояв посеред двору.

– А людям з телевізора локшину на вуха чіпляють: дайош «мокшанський язик», «мокшанський мір», «захистимо мокшаноязичних», «вставаймо супроти фашизму, нацизму, «хунти», «правосеків», – не вгавав Савур. – А тим часом самі чинять, як фашисти. Твою доньку побили та оплювали тільки за те, що вона заявила про своє українство. І не відомо, чим би оті езекуції скінчилися...

– І що ж мені робити? Хапати торбу та тікати світ за очі звідси, як тисячі дончан? – Петро сідаючи на край лави, важко видихнув.

– Ні! Боротися! Втекти, залишивши цей край на поталу мароде-рам, простіше простого. Треба захищати свою оселю, свою сім'ю, своє місто чи село. А тікати – це уділ слабаків.

– Та й до чорта таких розвелосся! Драпонули – одні в Україну, інші в Мокшу, або ще кудись. Засранці! – сплюнув під ноги Петро. – А ми тут як бранці. Бо нічого від нас не залежить. Адже у найманців та бандюків зброя – автомати, кулемети, гранатомети, «гради», танки, гармати, протиракетні установки, безпілотники... У нас же – нічого-сінько. Хіба що вила. Як боротися?

Тепер уже Савур замислився. А справді – як?

– Головне – щоб душа була налаштована на спротив неправді та неволі, – обізвався Остап.

– Та хоч святою буде душа, але що вона вдіє супроти озброєних до зубів бойовиків? Нічого-сінько! – сам запитав і сам відповів Петро.

– Ой не скажіть! Душа – це найсильніша у світі зброя. Хоч і невидима. Вона підказує, чи брати людині в руки автомат, чи стріляти в інших, – повагом притишено розмірковував Остап. – Якщо душа живе за заповідями Всевишнього, вона не плодитиме пакості, не вбиватиме, не руйнуватиме, а дбатиме, щоб у світі був мир та злагода. Справжні душі наповнені любов'ю, світлі, добрі, милосердні.

– То виходить – усі, хто почав нищити Донбас, мають темні душі? – розкумекував Петро. – І мокшанські найманці? І кавказці? І наші алконавти та наркошні, що очолили цю бійню?

– Звісно.

– І наші колишні олігархи на чолі з Янукою – теж темні?

– Якби у них були праведні, правдиві душі, то вони б не грабували дончаків, не наживали мільярди, не ховали їх в офшорних зонах і не кликали найманців на українські землі, – спокійно пояснював Остап.

– Тож я так розумію: зараз на Донбасі йде не проста бійня, а війна між світлими і темними силами? А чому ж по телевізору про це

ні гу-гу? – допитувався Петро, і в його темних очах блискотіло світло від ліхтаря.

– Якщо телебачення в руках темних сил, то, скажи, будуть вони транслювати програми, в яких проповідуватимуть любов до ближнього, доброту, повагу? – втрутився Савур.

– Ні, – невпевнено відповів Петро.

– А ти, чоловіченьку, слухаєш оту чортівню, що подають наші місцеві канали, – дорікнула дружина. – Немає в них правди і не буде.

– Загарбникам та зрадникам необхідні біороботи. І вони день і ніч займаються їх створенням, – продовжив Остап. – Вплив брехливої інформації на душі страшний тим, що вона перетворює людей на отару баранів, на безголову орду.

– То, виходить, і я баран? – зі злістю спитав Петро.

– А то ж хто?! Правильно кажуть хлопці, ти – біоробот. Віриш злочинцям і злодіям, – сердилася Тетяна.

– Не гадав, що ти про мене такої думки? – побагровів Петро. І вже м'якше: – То, виходить, Мокшу захопили темні сили?

– А ти розкинь мізками, – порадив Савур. – Навіщо було п'ятизірковій башті натравлювати мокшан на українців, яких вони лицемірно називають братами і сестрами? Яка потреба? Хіба українці у своєму домі самі не розібралися б, що та як їм робити?

– Мало того, вони кинули на українців іновірців – кавказьких мусульман, – докинув Барило.

– І буддистських бурятів, – додав Рало. – І одні, й другі не будуть жаліти ні українців, ні інших слов'ян.

– Тепер бачите, яку зброю використовує Мокша на Донбасі? – спитав Остап. – Тут іде битва за душі місцевих мешканців. І якщо вони піддадуться, то сусідським владоможцям можна буде з повним правом заявити: на Донбасі громадянська війна. Саме так буде представлено світові. А Мокша, її розв'язавши, доводитиме усім навколо, що вона тут ні при чому. Так? Так.

– Я так розумію: нацисти будуть звинувачувати у фашизмі праведників і визволителів, – погодився Петро.

– Нарешті дійшло! – заусміхався Савур.

– Та все ж, як боротися з оцим лихом? – Петро широко розвів руками навколо. – Ставати підпільниками, партизанами, як наші діди та батьки?

– Це, певно, єдиний вихід в нинішній ситуації, – мовив Савур.

– Ну, тоді я з вами, хлопці, – Петро простягнув руку Савурові.

– О лишенько, сивина в бороду, а він у підпільники! – зойкнула Тетяна.

– Голубонько, не скавули, а то сусіди почують, – обірвав її Петро. – Та й нашлють на нас придурків з автоматами.

Тетяна злякано дивилася на чоловіка. Її зі спину ніжно обіймала Ірина.

– Така наша доля, мамо. Я теж хочу в підпільники, – і голосніше, аби чули запорожці, додала: – От разом з ними й почну. Треба ж когось боронити рідний край від темної нечисті, – і скоса зиркнула на Леонтія, наче чекала на його підтримку. Парубок зрозумів той погляд.

Тетяна притисла доньчині долоні на своїх грудях і на них закріпали рясні сльозини.

– Що ж, хай вам Господь допомагає, – тільки мовила.

– Ви за неї не переживайте, ми її в образі нікому не дамо, – запевнив Леонтій. – Нам потрібні такі відчайдушні.

– Ти про що, брате? – обірвав його Савур. – Не жіноча то справа – з бандюками воювати! Гадаю, буде правильно, якщо ми її переправимо до наших волонтерів. Там вона більше користі принесе, – і з осудом зиркнув на Леонтія. Той гойднув поперед себе руками, мовляв, здаюсь, нема проблеми. – То як ти на це дивишся? – спитав у Ірини.

– А що мені залишається, якщо ви не хочете мене брати з собою, – погодилася дівчина. – Батьку, ти не проти?

– Звісно, ні, – скоріше кивнув, ніж сказав Петро.

– А ти, мамо?

– Теж не проти. Тут тобі ніякого просвітку. Тільки бережи себе. Ви з батьком – для мене найрідніші у цьому страшному світі.

– Отже, на цьому й скінчимо розмову. Уже цієї ночі ми переправимо Ірину на той бік фронту. І доручається ця відповідальна справа тобі, Леонтію, і тобі, Бариле, – підсумував Савур. – А завтра ми маємо бути біля Савур-Могили. Треба допомогти нашим бійцям витіснити ворогів з тієї святої і дуже важливої гори.

– А щоб не сталося якоїсь неприємності, я зараз зателефоную Принцу – хай зустріне і проведе Ірину через блокпости, – Остап поліз до кишені за папірцем, що вручив названий «брат».

– Гадаєш, погодиться? Він же сепар. А такі й рідного батька не пожаліють, – буркнув Барило.

– У нього немає батька, – відказав Остап, натискуючи кнопки мобілки. – Алло, Принц? Как дела, брат? Ни к черту? Почему? Мокшанские военные начали командовать? И платит не хотят? Ну, не

дрейфь, этого и следовало ожидать. Потому и готовилась вся эта войнушка. Но ты еще при делах?.. Не плохо. Что у меня нового? Да ничего особенного. Ищем клиентов на поставку провизии. Да, продукты нужны, но не у всех деньги на это есть, – фантазував Остап. – Но разберемся. На честное слово никому не верить? Почему? А-а, теперь главное не совесть, а деньга. Понятно. Но я не по этому поводу тебе звоню. Нужно помочь одной девушке перебраться на ту сторону. Студентка. Дочь моих хороших знакомых. Без проблем? Но у нее паспорта нет. Говорит, сгорел в разрушенном доме. И это не проблема? Спасибо, брат. Ее привезут на зеленой «Славути». Звать ее Ирина. С нею будут два моих товарища – одного зовут Леонтий, а второго Барило, он у нас отвечает за поставки горячительных напитков. Ты видел этих ребят. Барило обещает тебе литр первоклассной медовухи. Сможешь помочь? Вот и хорошо. Надеюсь на тебя, брат. Будь здоров! Оставайся целым и невредимым!

На тому розмова закінчилася. Козаки з поблажливими усмішками слухали ту балачку, дивувалися, як легко Остапові вдалося умовити так званого «брата». А Леонтій все ж спитав:

– І ти віриш тому бевзю? Може краще ми проїдемо манівцями?

– І можете нарватися на міни або якусь диверсійну групу. Ні, через блокпост менше ризику. А щодо Принца... Це прохання він виконає. Мені здається, з часом він стане на наш бік.

– Дай-то Бог. Тільки на всяк випадок назви мені номер мобіли того Принца, – Леонтій приготувався заносити той номер до пам'яті телефону. – У цій гібридній війні заради перемоги можна використовувати й чорта з рогами.

– А ти, – назвавши номер Принцевої мобілки, Остап звернувся до дівчини, – запам'ятай: вчишся на третьому курсі Запорізького держуніверситету, на філфаці, російська філологія. А доберешся до Кочережок, набереш оцей номер Оксани, тебе зустрінуть – ось він, – подав клаптик паперу. Там зараз формується група волонтерів. Захочеш – візьмеш участь.

– Та як же це?! – зойкнула Тетяна. Їй не хотілося так швидко відпустити від себе доньку.

– Мамо, та це ж тимчасово. Ми переможемо – і знову будемо разом, – заспокоювала дівчина, погладжуючи її плечі.

– О, лишенько! Та що ж це у світі коїться? – запричитала Тетяна та за мить махнула долонею. – Втім, так буде краще. Бо тут небезпека чигає на кожному кроці. Знаю, що в тебе мобілки немає. То візьми

мою. А я батьковою скористаюся, якщо знадобиться – і подала доньці телефон. Та швидко зберегла номер Оксани.

Звертаючись до Леонтія і Барила, мати додала:

– Дай, Боже, вам удачі і здоров'ячкаю! Та щоб нечисть до вас не прилипла! – і зашепотіла «Отче наш», хрестячи.

Ірина метнулася до хати:

– Хлопці, заждіть хвилинку, хоч деякі речі зберу.

– Я тобі допоможу, – метнулася слідом Тетяна.

Петро підійшов до Леонтія і Барила:

– Збережіть її, синочки. Вона у нас єдина відрада і надія.

– Іринка для нас тепер – уособлення України. Ми не маємо права її не вберегти, – пафосно відповів Барило.

– Зі мною вона не пропаде, – запевнив Леонтій.

Розчулений Петро, ховаючи вологі очі під густими кущистими бровами, тремтячим голосом мовив:

– А щодо мене, хлопці, то ладен у всьому вам допомагати, якби лишень Україна знову сюди повернулася.

– Спасибі. Це наша головна справа, – Савур простягнув руку Петрові.

А тим часом Остап, відступивши кілька кроків, зателефонував Оксані. До гурту доносилися лише окремі слова: Ірина, стрічай, цілую.

– І де ви збираєтеся отаборитися? – спитав Петро.

– Знайдемо місце, – впевнено заявив Савур.

Петро, похитуючи вказівним пальцем, сказав:

– Так не годиться. От що – у Степанівці у мене троюрідний брат. Сашком звати. Горицвіт. Він свій хлопець. Не підведе. Тетяно, а дай-но мені клаптик паперу і ручку – накалякаю Сашкові писульку. Він мій почерк знає – тож признає. А звідти до Савур-Могили рукою подати.

Присівши до краю столу, Петро ретельно випишував на аркуші з учнівського зошита: «Брате, це надійні люди. Вони врятували мою доньку. Прийми як рідних. А будеш у наших краях, завітай». Поставив свій підпис і дату, як на важливому документі.

– Оце вам перепустка. А мешкає Сашко на центральній вулиці. Як туди їхати – то третя хата скраю.

Ірина підскочила і чмокнула батька в щоку:

– Який же ти в мене мудрий! Тільки не хизуйся перед «хасапами», бо здадуть місцевому «гестапо».

Савур, по-батьківському обіймаючи побратимів Леонтія і Барила, нагадав:

– Отже, збираємося у Степанівці. Там на вас чекатимемо. А ще краще – біля Савур-Могили. Зважайте на обставини.

За чверть години зелена «Славута» з Іриною, Барилом і Леонтьєм за кермом виїхала за ворота і покотилася на захід, що червоно світився над потемнілим небокраєм та далекими териконами. За ними викотилася з двору й червона машина з Остапом, Савуром, Хортом, Кротом і Ралом.

Тетяна, стоячи посеред вулиці, ще довго хрестила їхню путь, раз по раз торкаючись очей краєм хустини.

XI

Невдовзі після того, як Ірина прибула до Кочережок, Оксана і Катерина з іншими волонтерами збиралися відправити два білих пікапи з провізією для бійців АТО. Навіть не все, що люди попривозили та поприносили, змогли втиснути в кузовки. Довелося частину м'ясних, овочевих і фруктових консервів-самокруток залишити в старих приміщеннях давно пустоючої райсільгосптехніки до наступного разу.

Коли постало питання, кому супроводжувати вантаж, дівчата засперечалися – кожна збиралася долучитися до гуманітарної місії. Особливо затято доводила необхідність своєї участі Катерина. Адже місць, окрім водійських, було лише двоє. І їй хотілося його зайняти.

– Ви, як хочете, а я поїду – і квит, – долонею категорично розсікала повітря Катерина. – Там два мої сусіди воюють у добровольчих батальйонах. Яка ж я сусідка, якщо не провідаю.

Ірина теж переконувала:

– Дівчата, я той край добре знаю. Тож було б помилкою не використати мої знання. Дозвольте мені.

Доводи дівчини були обґрунтованими. Катерина, швидко це зрозуміла і випалила:

– Оксанко, ти жіночка заміжня. Ми птиці вільні. Тож дозволь нам відправитися у рейс. Так ненароком і кавалерів собі знайдемо в донецьких степах.

– Зараз тим хлопцям не до вас, – заперечила Оксана.

– Ой, не скажи! – захихотіла Катерина. – Вони там голодні, наче вовки.

– Ну, так ми для них і зібрали нібито все необхідне, аби не голодували, – Оксана здивовано розвела руки.

– Усе та не все! – зареготала Катерина. – Може, окрім сальця їм ще чогось захочеться. А ми дівоньки незаміжні...

– Он ти про що! – засміялася й собі Оксана. – Кому що, а курці проса.

– Та я ж не про те. Просто нашим бійцям потрібна хоч малесенька жіноча увага. Нам, холостячкам, і пококетувати можна. Тобі ж зась – чоловік приревнує. Так що не протився, – пояснювала Катерина.

– От-от, саме мені, заміжній, і треба бути поближче до чоловіка, – твердо заявила Оксана. – Тож ми з Іринкою й поїдемо. Вона буде у нас за штурмана.

– Ясно. От відчувала, що таке станеться. І сон в руку привидівся. Буцімто стоїмо ми на узбіччі донецької траси, а мимо нас вервечка машин на схід. Ми їм махаємо руками, мовляв, візьміть на крило. Не беруть. І раптом спиняється вантажівка, водій відчиняє дверцята і запрошує. Але бере в кабінку тільки двох, для мене місця не знайшлося.

– От бачиш, навіть, сон на нашому з Ірою боці. Так що терпи, козачко, до наступного разу, – по-дружньому обійняла подругу Оксана. – Чекай на сусідів тут. Вони обов'язково повернуться.

– Ех, доведеться свої кращі роки в самотині коротати, – зітхнула Катерина. – А сон не з приємних. Так от, сіли ви в машину і покотилися. Та ледве відїхали, як наліг густий-прегустий туман – і ви зникли, наче крізь землю провалилися.

– Залякуєш? – спитала Оксана. – Я ж сказала: наступного разу твоя черга. Зачекай тиждень. Все буде добре. Тут нам і їхати – півтори сотні кілометрів. Увечері й повернемося.

– Дай-то, Боже! – обійняла подруг Катерина. – Привіт захисникам. Передавайте, що ми, красуні із Кочережок, чекаємо на них з перемогою.

– Так і скажемо, – пообіцяла Оксана.

На тому перемовини й закінчилися.

Біля Курахово на блокпосту військові спинили обидва пікапи. Звичні розпитування: хто, звідки, куди, що в кузовах?

– А покажіть-но, чим збираєтеся пригощати атошників? – підійшов полковник міліції, руді очі на широкому округлому обличчі – їдкі, вимогливі, хтиві. – О-о, та тут такі красуні! Бійці будуть раді. А то без жіночого тепла зовсім засумували.

– Пане полковнику, ви хоча б представилися, – дорікнула Оксана, ніби не чула масних натяків полковника.

– Я повинен відрекомендуватися? – здивувався той. – Якщо я кожному, хто проходить через блокпост називатиму своє ім'я та пріз-

вище, язик опухне, – говорив серйозно, а кутиками уст усміхався, схоже, йому хотілося побазікати з дівчатами.

– Хіба так часто тут проїздять волонтери? – спитала Оксана.

– Сьогодні ви перші. Хоч може й останні. Аніж баляси точити, краще покажуйте, що везете, – вимогливо наказав полковник, проте для проформи.

– Будь ласка. Іване, відчиняй дверцята, – Оксана кивнула водієві.

Двоє бійців почали візуальний огляд вантажу, Оксана розказувала, де що лежить, а полковник підійшов до другого пікапа. Оксана за ним. Побачивши дівчину, що висунулася з кабіни, він раптом весело гукнув:

– Кого я бачу! «Стару» знайому! Тебе, здається, звати Ірина? Так от кого ми проводили через кордон – волонтерку! – полковник вирячився на дівчину, і не зрозуміло, що блискало в його погляді – здивування чи розчарування. – І чому тобі, кралечко, не сидиться вдома? Подвигів закортіло? Краще б хлопців зваблювала. Тут справді можна героєм стати, а можна і двох... – полковник затнувся, але було зрозуміло, що він мав на увазі «двохсотого».

Ірині неприємними були і ці балачки, і сам полковник. Інтуїтивно відчувала якусь незрозумілу відразу до цього офіцера. Та пояснити причину своєї неприязні не могла.

Полковник мимохіть глянув на товар кризь відчинені задні дверці і спитав:

– Ви, такі гарні та привабливі, не боїтеся, що вас якісь волоцюги-диверсанти можуть схопити? Зараз у цих краях усякої тварі по парі, – і хихикнув зі свого жарту.

– Сподіваємося, ви нас захистите від тієї «тварі»? – спитала Оксана.

– Авжеж, авжеж, – поспіхом відповів полковник.

– І все ж, як вас звати? – нагадала Оксана.

– Для цієї юної леді – Георгій Каратаєв, а для вас, пані, можна просто Жоржик, – і знову зазубоскалив від свого дотепу.

– Так і запишемо – полковник міліції Жоржик, – у свою чергу пожартувала Оксана.

– Ну, ви там не дуже. Був радий познайомитися, – дивлячись на товар, байдуже сказав він. – Можете рушати далі. Тільки не будьте такими норовливими. Донецький степ не жалує надто гонористих. Тут люблять покладистих, особливо коли їх кладуть на спину, – і єхидними жовто-рудими очима промацав Оксану згори до низу – ту аж перемикнуло, наче до неї торкнулися пазурами.

– До зустрічі, пане полковнику Жоржику, – зіронізувала Оксана, вмошуючись у кабіні.

Водії позачиняли задні дверцята пікапів, і машини, поволі петляючи поміж блоків, покотилися розбитою дорогою у бік Мар'їнки.

Полковник, зиркаючи, як віддаляються пікапи, на іншому, «секретному» мобільнику натискав кнопки. І коли апарат відізався, прикриваючи його долонями, аби не заважали пориви степового вітру, загудів:

– Хан, там у вашу сторону два белых пикапа направились с провизией. В кабинах водители и две красивые дуры-волонтерки. Надо встретить. Как? Вы с Принцем что – впервые такие операции проворачиваете? Прикиньтесь мирными гражданами, проводниками. Продукты и всякое барахло с тех машин можете продать. А водителей и девок в подвалы. Они пригодятся для обмена пленными. Кстати, там одна, которую я по просьбе Принца проводил. Ты передай ему привет и пусть выяснит, чья она протезе... Что? Она подруга брата Принца? Какой в хрена брат?! Откуда? Лажа все это! Вас водят за нос, как пацанов!.. Вот и узнайте. Всё узнайте у этих девок! И мне доложите! Говоришь Принц на деле? Ну, и болт с ним! Без него поезжайте! – і вимкнув мобілу.

– От йолопы! Но кто же их все-таки развел? Стоп! Наверное, те самые землячки из Запорожья на двух «Славутах»? А прикидывались овцами, – майже вголос розмірковував Каратаєв. – Если я поддался на их обещания, то те шалопаи и подавно. Ну, ничего. Девки все расскажут. А потом мы поиграем в кошки-мышки.

Пікапи рухалися поволі, минаючи вирви від снарядів на асфальті. Посічені осколками мін та кулями дерева на обочині. Спалені кущі й трава. Кілька пустих хат з потрощеними стінами та зірваними дахами. Схоже, там не так давно гуготів бій.

Їх наздогнала темно-синя «Тойота». Крізь відчинене віконце рожевощокій з коротким рудим волоссям амбал, темно всміхаючись, махав рукою: мовляв, спиніться. Та Оксана, вдаючи, що не помічає сигналів рудого, все ж скомандувала:

– Іване, не звертай уваги! Вперед! – а сама скоса зиркала у бік «Тойоти».

Рудий продовжував махати рукою. А порівнявшись, гукнув щосили:

– Та куди ви претесь? Там же ополченці!

Оксана врешті сказала водієві:

– Гаразд, спиняй машину. Та прихопи монтажку.
– У мене й пістоль є, – відповів Іван, мацнувши рукою холошу нижче коліна.

– Звідки?

– Хлопці з АТО подарували, коли дізналися, що я відправляюсь на Донбас. Кажуть, трофейний, – заусміхався Іван, щиро блискаючи рядком верхніх зубів.

– Тільки застосовуй у крайньому випадку, – зовсім суворо сказала Оксана.

Коли авто спинилися, з «Тойоти» вискочив рудий камбал, наближаючись, дорікав:

– Ай-я-яй! Там же босота! – тицьнув навмання рукою кудись за лісосмугу. – А ми вас і проведемо, і доведемо, куди треба.

– А ви хто? – насторожилася Ірина.

– Я – Хан. Нас послали вам на поміч, – вишкірився амбал. – Бо серед наших горбів можна не лише заблукати, а й на міни нарватися.

– А чому той, хто вас послав, нас не попередив? – здивувалася Оксана. Її цікавило, хто послав.

– Мабуть, забув, побачивши таких красунь, – відпустив комплімент амбал. – У мене теж очі розбігаються, коли я зирю на вас. Так ви йдете, чи як?

Оксана покликала до себе Ірину і обох водіїв, зашущукалися. Амбал переминався з ноги на ногу, вдаючи безтурботність. Після хвилинної розмови Оксана гукнула:

– По машинах!

– Отак би й давно! – важко зітхнув амбал. – Слідуйте за нами.

«Тойота» ще трохи проїхала асфальтом, потім за ріденькою майже випаленою приземкуватою лісосмугою звернула на вузьку ґрунтівку з насічками гусениць. За нею й обидва пікапи. Проїхали кілометрів п'ять. Оксана мовчала, напружено вдивляючись у незнайомий навколишній рельєф, ніби хотіла запам'ятати той шлях. За старим розлогим териконом, навколо підніжжя якого кущилися зарості кленчака та гінких тополь, «Тойота» спинилася, просигналіла. І зразу ж з-поза кущів вигулькнули люди у військовій формі з автоматами, оточили пікапи. Оксана глянула і жажнулася – на грудях і рукавах вояк вигорілі полосаті стрічки, схожі на колорадських жуків. Хан гордовито підійшов до пікапа, рвонув дверцята і по-їудиному улесливо загелготав:

– Прощу, пані та панове, до нашого гурту, – і перейшов на російську: – Нашим бойцам так не хватает женской ласки и даров,

собранных украинскими патриотами. Спасибочки! – і зробив перед Оксаною та Іриною реверанс.

Водій Іван, вилазячи з кабіни, вихопив пістолет з-під правої холощі. Але йому не дали скористатися, ззаду ударили прикладом по руці, шарпнули зброю і повалили на курну дорогу. Хан кросівкою причапив його спину.

– Хватит шуток! – презирливо крикнув Хан, скреготнувши зубами. – Москвич, принимай ясир.

Кремезний бойовик наблизився, похитуючись, засичав з легким мокшанським акцентом:

– У вас два выхода, дорогие украинские братья и сёстры. Первый – вы соглашаетесь сотрудничать с нашим ополчением. И тогда вы сохраните свои жизни. И второй – вы отказываетесь, и вас немедля заруют в этот террикон. Вам на размышления – минута, – і уставився на секундомір ручного годинника.

Ірина затремтіла, наче її била пропасниця. Інший водій Володька люто зиркав на своїх поневолювачів. Оксана, ще толком не усвідомивши, що сталося, отетеріло вдивлялася в автомат Москвича.

– Время вышло! – підняв холодні темні очі Москвич. – Ваше решение, братья–славяне?

Бранці мовчали.

– Я не ясно выразился? Вы не понимаете русский язык? – перепитав Москвич. – Кароче, надеюсь, язык этого зверя разумеете? – намагаючись вимовити українське слово «розумієте», лагідно погладив ствол автомата. – Это лучший мой друг, он никогда не подводит. Так вот именем «Донецкой Народной Республики» вы приговариваетесь... Ану свяжите их всех – и к террикону. Шустрее!

Вояки кинулися до бранців. Та Володька штурхонував одного з них і хотів було втікати, але йому підставили ногу і він усім тілом урився у вугільну пилюку. На нього з криком «Врешь, не уйдешь!» навалилися двоє вояків і давай гамселити по чім попало. Врешті водіям скрутили руки мотузками.

Хан потягнув Москвича вбік:

– Ты что, охренел с перепоя?

– А что с этими укропами церемониться? – звіром бликнув Москвич. – Кароче, их зароем – и ни одна падла не найдет. Машины и вещи загребём. Кстати, а может там пойло есть? А то казан раскалывается после вчерашнего.

– Какое пойло?! Укропам такое не возьят.

– Жаль. Очень жаль. Тогда они дважды виноваты и их надо...

– Ты, московское рыло, хочешь полковника подставить? Ведь это он нам дал наводку на этих волонтеров, – Хан узяв за грудки Москвича і просичав: – Ану, встряхнись!

Оксана, стоячи найближче до них, чула ту розмову. «Так от, выходит, хто нас здав – полковник Жоржик», – мигнула думка.

Москвич ударив по Хановій руді, що цупко тримала гімнастерку:

– Не мни мою гвардейскую ленточку! То я пошутил. На понт брал этих бендеровцев.

– Смотри мне! А то, если я расскажу твоему начальству о твоих шутках, оно тебе матку вывернет, – пригрозив Хан, опускаючи руку.

Москвич поправив «колорадську» стрічку, осмикнув камуфляжку і, задравши підборіддя, повернувся до бранців. Їх уже поставили навпроти терикону. Оксана обійняла та пригорнула до себе Ірину, водії Іван і Володька, перемазані вугільним пилом, ворушили плечима, певно, хотіли послабити скручені за спиною руки.

– Что, сосрала, хохлы? – звернувся Москвич. – Не бздите! Кароче, я вас милую именем «Донецкой Народной Республики». Вы за мою милость, братья-славяне, должны мне ноги целовать, – і виставив поперед себе сірий від пилюки берць. – Ну, кто первый? А то видите, какой он грязный.

– Я! – Оксана легенько відхилила від себе Ірину і ступила до Москвича. Вона володіла деякими прийомами рукопашного бою, що навчив Остап, і вирішила виставити на посміховисько цього зарозумілого хасапа. Поволі наблизилася до нього, нахилилася, а тоді різко ухопила обома руками берць, рвонула вгору так, що Москвич не встояв і брякнувся спиною в пилюку. Оксана вирвала з його рук автомат і розвернула дулом прямісінько в груди хвалькові. Почула, як заклацали затвори на зброї інших ополченців. Кинула автомат собі під ноги і прошепотіла пересохлими вустама: – Жаль, стріляти не вмію.

Якусь мить стояла моторошна тиша. Лише ластівки, проносячись угорі, попискували. І раптом вояки, що стояли півкільцем, вибухнули реготом.

– Москвич, как она тебя вделала, а?

– Москвич, это тебе не кацапок охмурять!

– Это такая, что и яйца оторвет, если полезешь!

Москвич, багровий, наче ярий бик, скочив на ноги, згріб біля ніг автомат і гаркнув:

– Меня, потомственного москвича, унижать?! Да я тебя сейчас, кароче, в порошок сотру!

Але Хан його відтрутив на кілька кроків назад.

– Остынь! Эта барышня нам еще пригодится. Да утихомирься – тебе говорю! – гудів Хан.

– Ты, малоросска, еще сто раз пожалеешь о своем поступке! – кричав з-поза спину Хана Москвич. – Я пушу тебя по всем кругам ада! Ты будешь плакать кровавыми слезами! В Донецк! В подвалы их!

Вояки усіх чотирьох повели за кущі, де стояли чорні іномарки, видно, віджаті у дончан, натягнули на голови темні целофанові мішки.

– Девок в мою машину! – розпорядився Хан, скося зиркаючи на Москвича, що ніяк не міг заспокоїтися і метав з очей злі блискавки. – А то в дороге ему еще моча в голову ударит.

За хвилину дві машини, погойдуючись з боку на бік та поскрипуючи на ґрунтівці, помчали у невідь, збиваючи за собою стіну пилюги.

Оксана, сидячи з Іриною між двох ополченців, розмірковувала: «Чому так сталося? Ніколи не думала, що серед українських полковників можуть бути зрадники. Треба б якось сповістити Остапу – щоб і він ненароком не потрапив у таку халепу. Тільки як з ним зв'язатися? Ну й ситуація – жаж!»

В цей час почувся голос Хана з переднього сидіння. Він комусь доповідав по мобільці:

– Бригадир, птички у нас. Скоро посадим их в клетки. И запоют – не сомневайся. Пикапы тоже с нами. Провизию отдать населению? Да ты что – при своем уме?! Немного оставим на блокпосту, а остальное продадим. Там не на один десяток тысяч. Накупим бухала – и обмоем успешную операцию. Ха-ха! Если придут еще такие тачки, свиснешь. Нам такая житуха нравится. И девахи тоже.

Почувши це, Оксана зрозуміла: той «бригадир» і є полковник Жоржик. Отака наволоч! Виходить, в Україні є не лише зовнішні вороги, а й внутрішні – вони займають високі посади, клянуться у вірності народові, жирують за його кошти і... безсоромно зраджують, зраджують, зраджують... Хотіла скинути з голови чорний пакет. Та конвоїр, що сидів поруч, ударив боляче кулаком по руках. Хан повернувся до неї, спитав:

– Что не нравится головной убор? А теперь рассказывайте, сучки, что вас подвигло отправиться на наш Донбасс? Неужели вы не понимали, что мы, дончане, строим свое государство? И нехрен вам, бен-

деровцям, лезть в наши дела. Мы хотим в Мокшу! Ясно? И никто нам не помешает?

Оксана хотіла промовчати. Та й про що говорити з цим покидьком. І не втерпіла:

– А ти, байстрюче, впевнений, що Мокша захоче вас узяти на своє забезпечення?

– Шедеврально! Иначе зачем бы ей поднимать бучу в Донбассе, направлять сюда своих бойцов, поставлять оружие? – здивувався Хан.

– І відправляє сюди своїх п'яниць, зеків, бомжів та наркоманів – нікчемне гарматне м'ясо, – відповіла Оксана.

– Ну, ты полегче! Фильтруй базар! Сравнила. Мы сами свое государство хотим построить!

– Де законом буде автомат і розбій? – дорікнула Оксана. – Ти ще, мабуть, і на якусь «державну» посаду мітиш?

– Ну, нет! У меня иная мечта – открыть свою копанку и лопатой загребать деньгу, как донбасские депутаты и олигархи. Отправлял б уголёк бизнесменам в вашу неньку Украину – да так и в люди выбился.

– І хто працюватиме у тих копанках? – спитала Оксана.

– Как кто? Пленные! Их у нас сотни. Такою рабсилу грех не использовать. Я не понимаю, почему наши лидеры их в шахты не загоняют? Пусть бы валюту для нашей «ДНР» зарабатывали.

– О-о, далеко підеш! Дивись, з такими мріями через тисячу років і мільйонером станеш! – уколола Оксана. – До речі, ти хто – українець?

– Я мокшанин!

– А батько?

– Українець.

– А мати?

– Українка.

– І як же ти при батьках-українцях став «мокшанцем»?

– А мы жили на Кубани – там всех записывали мокшанами.

– І тепер ти воюєш з братами-українцями? І хочеш їх перетворити на рабів у своїх копанках? «Молодець»! «Гарний» хлопчик! І тобі не соромно?

– Який сором? То всё бабусины сказки! – Хан перейшов на донецький суржик. – Я хочу жить, як миллионеры. И за це я глотку перегрызу каждому. Сечёш?

– Січу! Я впевнена, ти станеш. Тільки не мільйонером, а здобиччю тих таки олігархів.

– Ну, ты ж и тёлка! Так и быть – как разбогатею, сделаю тебя своей коханкой! Думаю, ты будешь довольна.

– По-перше, у мене чоловік є. По-друге, я краще вдавлюся, аніж стану твоєю.

– Ну, тогда я сделаю коханкой твою подругу, – поклав руку на коліно Ірини.

– Та я тебе заколю, наче кабана, у першу ніч, – Ірина впилася кігтями в його руку.

– Ай, скажена! Ну, тогда отдам я вас кадыровцам али донским казакам – хай потешатся, – і почав енергійно розтирати подряпану руку.

Машини спинилися навпроти барикади, що півкільцем оточувала багатоповерхівку з обтріпаним прапором «ДНР» угорі. Заглушили двигуни. Навколо гамір.

– Всё, девки, прибыли. Вышвыривайтесь! Передаю вас в руки донецкого «НКВД». Крутые ребята. Напоследок добрый совет: если хотите жить, не выпендривайтесь, будьте покорны, как овцы. Иначе вас быстро пустят в расход.

– Сволота ти, Хан! – випалила Оксана. – У пеклі тобі горіти!

– Испугала! Тут пекло, а не на том свете. И ты еще не раз в этом убедишься.

За спиною почувся деренчливий голос Москвича:

– Ану, хохляцкое быдло, поживее шевелись! – і штовхнув обох водіїв автоматом у спину. – Там горячий кавказский народ ждёт, не дожждётся вас для профилактики.

– Та пішов би ти! – лайнувся Іван.

– Дивись, щоб ті чорнобороді тобі мізки не вправили, – додав Володька.

До них із будівлі сходишками спустилися четверо смаглявих бородачів з автоматами за плечима. Корявою російською мовою один спитав:

– Каво на этот раз припёр?

– Фашистов! Бендеровцев! – відповів Москвич.

– И эти девахи бендерки?

– Они в первую очередь.

– С чаво ты взял?

– Так разговаривают только на украинском языке! Представляешь? – Москвич скорчив здивовану піку.

– Ну и что? Я тоже могу заговорить на своём. Так я тоже бендеровец?

– Будешь дома говорить на своём, а тут чеши на государственном. Иначе хрен тебя поймешь.

– Ха-ха! Так выучи мой язык – и мы станем еще роднее, – схоже, бородань був у добромуморі.

– Еще чего? На кой ляд он мне сдался. Мозги засирать, – злився Москвич.

– С тобой всё ясно: родился хасапом и подохнешь хасапом. Ты лучше скажи, что с этими, – кивнув у бік полонених, – делать?

– Для начала повоспитывать. А потом доложишь Стрелку, – сказав Москвич.

– Бойцы, в подвалы их! – розпорядився бородань і масними очима обмацав постаті дівчат.

– Камо, тебе повезло! Таких барышень притащили. Я бы тоже не против с ними поваляться, – захихотів вартовий на вході.

– Не волнуйся, браток, и тебе хватит, – відповів бородань.

ХІІ

Пізній вечір. За відчиненим вікном уже клубочилася темрява. Наташа після бурхливих любовців зі своїм помічником Миколою голла-голісінька з закритими очима і розпушеною білою кучмою лежала на плечі цього м'язистого качка, що так ніжно їй пригортав. Ні про що думати не хотілося – наче увесь світ відринув кудись далеко. Зацілована, розпечена, розніжена, вона насолоджувалася станом блаженства. Навіть не відчувала власного тіла. Тільки якось ненароком проскочила думка: «А все-таки Микола ас у постелі. Тарзан! Куди там Ахову. Жоржик і той значно уступає. З таким можна й на курорти їздити». І тут раптом дзенькнув мобільник на тумбочці. Їй зараз так не хотілося ні з ким розмовляти. «Якій заразі надумалося подзвонити? – подумала і, неохоче піднявши голову з Миколиного плеча, потягнулася до телефону. Микола теплою долонею провів по її спині та сідницях так лагідно, що у неї аж дихання перехопило. Та вона тільки легенько відмахнулася рукою і прошепотіла:

– Зажди хвилинку, – і взяла телефон.

То дзвонив Каратаєв із «секретної» мобіли. Наташа, зачувши його голос, вся напружилася. От кого-кого, а саме з ним нині балакати не хотілося. Вона щось муркнула на його привітання.

– Алло, чому в тебе такий хрипкий голос? Чи не прихворіла, золотце? – стурбовано питав Каратаєв.

– Та ні, Бог милував, – неохоче відказала. – Засиділася на роботі. Від напруження можна не тільки голос втратити.

– Ти там себе не виснажуй, люба моя, радість моя. Більше відпочивай, – радив голос в мобільці. – А в мене для тебе гарна новина.

– Зачекай трохи, – Наташа кивнула Миколі, мовляв, розмова термінова, вийду в суміжну кімнату. За мить щільно причинила за собою двері зали.

– Ти що, вийшла зі свого кабінету? – допитувався Каратаєв.

– Довелося. Бо я саме нараду проводила. Знаєш, набралося стільки проблем, – брехала Наташа. – Голова йде обертом.

– Ти по мені скучаєш? – питав полковник.

– Дуже. Та так, що орлицею полетіла і накинута б на тебе біля першого-ліпшого кущика, – Наташа знала, чим його заспокоїти.

– Яка ж ти в мене! Як би я тебе...

– А що в тебе за термінова справа? – перебила його Наташа.

– Голубко моя білявенькая, красуне моя вірная, завтра вранці тобі зателефонує мій посланець з пакетом. Домовтеся про зустріч десь на нейтральній смузі. Подивися – здивуєшся. Ти знаєш, куди вкласти все, що там. Зрозуміла?

– Аякже! – зраділа Наташа. – Милий, як я тебе кохаю! Ти такий щедрий! А може я до тебе приїду?

– Зачекай трішки, щастя моє. Зараз тут непереливки. Щось страшно затіюється, – суворо сказав Каратаєв і м'якіше: – Як же я тебе жадаю! Аж штани тріскаються.

– Який же ти в мене пристрасний. Я жду, не діждуся всотати тебе, – муркотіла Наташа.

– Ну, бувай, люба.

– Ах-ах, як сумую за тобою. Цілую, милий. Тричі – як завжди.

І мобілка вимкнулася. Наташа знала, що Каратаєв так конспірується. І за цим номером виходить на зв'язок тільки в екстрених справах. Так вони умовилися напередодні його від'їзду на блокпост. До того ж, розмовляти тільки українською – аби менше хто здогадувався. Бо ж знали, що могли підслухувати якщо не українські спецслужби, то мокшанські. І одні, й інші їм здатні завадити у здійсненні власних планів. Наташа вийняла з серванту пляшку п'ятизіркового грузинського коньяку та два келихи і, прочинивши двері до спальні, демонстративно вихляючи голими стегнами, вигукнула:

– Є нагода відзначити, Миколо, гарну новину, – і поставила пляшку й келихи на тумбочку.

– З радістю, – підхопився Микола, натягнув труси. – Що ж то за вісточка, мила моя?

– Дзвонив мій лікар Айболіт. Сказав, що всі підозри щодо мого жіночого здоров'я безпідставні. То як за це не вихилити?

– Я радий за тебе, – Микола налив у келихи золотистий напій. – Я хотів би тебе бачити сто літ здоровою, такою ж гарною, веселою, компанійською. Мені з тобою завжди добре – і на роботі, і поза нею, – повів бровою на ліжко. – Скажу відверто, я в тебе страшенно закоханий – як хлопчисько. Справді. За тебе, кохана!

– Мені приємно чути такі гарні слова. За нас! – і цокнулась своїм келихом об Миколин. Надпила. А потім примружилась на парубка, наблизилася і торкнулася сосками його грудей. – А докажи, що кохаєш. Доведи.

Микола поставив свій келих, підхопив її на руки і поклав на ліжко. Він вицілював усе її ніжне тіло, а між поцілунками промовляв:

– Кохана!

Вона мліла і блаженно чекала тієї миті, коли їхні тіла з'єднаються.

Вранці у сквері навпроти універмагу Наташа стрілася з посланцем від Жоржика. То був симпатичний молоденький лейтенант. У новій камуфляжній формі. У нього така приємна усмішка. А коли дивився на неї, то очі світилися, як два мигдалика. Вона розуміла: то погляд парубка, який давно не ніжився з жінкою. Втім, може він взагалі не знає, що це таке.

– Полковник, відправляючи мене з оцим пакетом, розповідав, яка ви красуня, – трохи бентежачись і затинаючись, говорив лейтенант. – Але насправді ви справжнє сонечко.

– О-о, та ти ловелас, – Наташа кокетливо простягнула руку за пакетом. – Мабуть, не одній дівчині голову заморочив? Признавайся.

– Та я... Та в мене немає дівчини. Була шкільна подружка. Але ми з нею навіть не цілувалися.

– А хочеш я тебе навчу цілуватися? Хочеш? – і в її блакитних очах блиснули вогники.

– Та як же це! А пан полковник... Він же так любить вас. Ні, я не можу. Це вище моїх сил, – почервонів лейтенант.

Наташа зрозуміла, що повелася з цим воякою дещо фамільярно і, аби вийти з незручного становища, прошепотіла:

– То я пожартувала. Мені до душі, що у пана полковника такі віддані підлеглі. Втім, все ж таки у щоку я тебе поцілую. Так би мовити, у подяку за доставлену вісточку, – і вона чмокнула лейтенанта один раз, другий і третій. Ховаючи пакет у сумочку, додала: – А дівчину

собі знайди. Легше на світі житиметься. Ну, чому зарум'явився. А хочеш я тобі підшукаю. У мене стільки гарних дівчаток.

– Гаразд, але іншим разом. Мені ще треба до матінки завітати. Бо ж завтра я маю бути в частині.

– А гроші в тебе є на гостинець для матері? – Наташа турботливо торкнулася його руки.

– Є. Пан полковник мені цілих три тисячі гривеників відвалив, – лейтенант поклав свою руку на її.

Наташа відчула, як долоня цього парубка легенько вібрує. «Таки я йому подобаюсь», – подумала і спитала:

– І чому це він до тебе такий щедрий?

– Каже, що в нього приблизно такого віку синок. Він до мене по-батьківськи ставиться, – лейтенант ніжно гладив її руку.

– Зрозуміло, – Наташа прибрала руку, зітхнула, підвелася з лави. І подумала: «Підкупує Жоржик своїх підлеглих. Втім, так і має бути. Зараз такий час: не підмажеш – не поїдеш. Задобрений боєць – надійний виконавець». – Ти ж тільки бійцям не бовкни про щедрість полковника. Бо люди різні є – і завидючі також.

– Я не з язикатих. Умію берегти військову таємницю, – відчеканив, виструнчившись, лейтенант.

– Он як! Що ж, про таємниці не повинні знати не тільки вороги, а й друзі. Ну, бувай, мій мужній воїне. Який же ти красунчик! В тебе не можна не закохатися, – і значуще потисла пальці лейтенанта. – Ах-ах-ах! І як же тебе звати, чарівнику?

– Олексій.

– Як чудово! До зустрічі, Алексєй, Альошенька-синок! – кинула на прощання, кокетливо поворухивши пальчиками навпроти грудей. І подалася до чорного «Фольксвагена», де на неї за кермом чекав Микола.

А лейтенант спантеличено ще трохи постояв, заворожено дивлячись услід такій гарній жінці у рожевій сукні, підкинув на плече заплічник і подався на тролейбусну зупинку.

Уже біля свого будинку Наташа наказала Миколі.

– Ти відправляйся до офісу. Підстрахуй мене на всякий випадок. А я невдовзі буду. Гуд-бай, милий! – чмокнула його в щоку і спритно вискочила з машини. – Як же я тебе кохаю, мій Тарзане! – і захлопнула дверцята.

Микола від тих слів гордовито підсмикнув догори підборіддя і гукнув крізь напівопущене вікно:

– До завтра, любя!

– А чому ти так говориш?

– Коли ти просиш підстрахувати, то я вже знаю: не встигнеш прийти.

– Який же ти в мене тямущий! Обожду таких! – і послала повітряний цілунок.

У своїй квартирі Наташа розірвала запечатаний пакет, висипала на стіл усе, що там було. Побачивши кілька пачок доларів, перетягнутих тонкими «гумками», вона розгубилася, не вірила своїм очам, пальці її затремтіли, емоції переповнювали. Вона відгорнула Жоржикового листа, що лежав зверху, мовляв, зачекає. І швидко перерахувала пачки – десять! А скільки ж в кожній? Стягнула гумове кільце. «Зелені» зашурхотіли в пальцях. В кожній по сто купюр! Це ж треба – сто тисяч доларів! Ай, Жоржик! Ай, молодець! І де він тільки їх назбирав? Відсьогодні вона багачка! І якщо Жоржик щотижня присилатиме такі суми – невдовзі у них буде мільйон доларів! От, виявляється, скільки на війні можна заробляти! Та така бійня нехай тягнеться роками. Недарма кажуть: комусь війна, а комусь мати рідна.

Наташа ще кілька разів глянула на купу валюти і тільки тоді взялася читати листа від половника. «Здрастуй, моє сонечко, моя богине, моя ненаглядна! – писав Каратаєв. – Надсилаю тобі перший «транш» нашої копилки. Сподіваюсь, він тобі сподобається. Як і домовлялися, відправ їх на рахунок зарубіжного банку. Адже нам потрібна буде хатинка, скажімо, на березі Женевського озера. Наступну посилку чекай через тиждень, півтора. Зателефоную. Обіймаю, цілую, жадаю. Твій обожнювач. До речі, цього листа після прочитання спали. Береженого й Бог береже».

Наташа пробігла аркуш ще раз. Гм, Каратаєв просить знищити листа. Навіть підпису і дати не поставив. Конспіратор. Можливо він і правий. Одначе навіщо з цим поспішати? Хто знає, як далі усе складеться. Життя не з одного дня сплітається. Раптом цей лист знадобиться. Маючи такого папірця, можна тримати полковника на повідку. Як-не-як, а він – доказ. Треба десь сховати. Є таке потайне місце – у спальні під паркетом. Нехай там поваляється. Ніяка собака там не знайде, окрім неї самої. Наташа швидко майнула до спальні, відтягла комод з білизною, вийняла одну планку і ретельно подалі засунула в шпарину листа і дві пачки доларів. Заклала планку ще й кілька разів тупнула ногою, аби щільніше зайшла. І знову поставила на місце комод.

– Тепер все, як треба, – промовила, потираючи вдоволено долоні.

Решту купюр сховала у сейф, вмонтований тут же в залі у стіну під великою картиною, на якій море несамовито б'є у скелястий берег. І їй подумалося, що слід якомога швидше відкрити рахунок за кордоном. Звісно, в Європі. Значно легше було б це здійснити у Мокші, допомогли б друзі зі спецслужб. Однак ризиковано. Почнуться розпитування, звідки такі суми. Довелося б називати неіснуючу бабусю, що заповідала. А то їй ділитися здобиччю. Та й мокшанські банки не надійні. Можуть лопнути, обанкрутитися, адже там нині фінансова ситуація все менш обнадійлива, з кожним днем ускладнюється. Валюта з них може зникнути у невідомому напрямі. І тоді прощайте мрії про веселе забугорне життя. А рахунок потрібний. Тільки як його відкрити. І прийшов рятівний здогад – негайно зателефонувати до Ахова. Адже в нього за кордоном стільки тих рахунків – легко з ліку збитися.

Вона, стоячи перед великим люстром, хизуючись собою, набрала номер мобілки. (Розмовляли мокшанською).

– Руслане Венедиктовичу, моє вам вітаннячко-шануваннячко.

– Привіт. А я оце щойно тебе згадував. Думаю, де це мій чарівний помічник запропастився. Словом, моя королево, сьогодні я на тебе чекаю у нашому літньому саду. Є цікаві пропозиції. Треба обмізкувати. Нема заперечень?

– Та я у будь-яку хвилину ладна прилинути до вас, мій королю. Заради вас хоч на край землі, – радо щебетала Наташа.

– От про це й побазаримо, моя люба, – про поїздку за моря-океани. – За тобою через півгодини приїде чорний «Мерседес».

– Ясно, милий, – сказала Наташа у замовклу мобілу. І, все ще любуючись собою у дзеркалі, вголос мовила:

– Сьогодні, Наташенько, у тебе ще один шанс вирішити свої справи. Отак-то, моя люба, – передражнила себе голосом Ахова.

Ахов, як і щоразу, повів її до «зимового» саду. Безугавно розповідав про кожне деревце і кущик. Вона вже кілька разів чула ці теревені, але робила вигляд, що слухає вперше, інколи охаючи та ахаючи «поаховськи». Скільки вона його знає, жодного разу не говорив про своїх робітників та їхнє життя, а лише про гроші, рахунки, будинки, яхти, футбол та оці кущики. Схоже, це для нього головне, а не людські проблемами. А потім підвів до ліжка під деревом кохання.

– Правда, гарне це місце? – спитав, грубувато притягуючи її до себе за тугі сідниці.

– Ах, Венедиктовичу! Воно найкраще у світі. Особливо, коли ви мене так ніжно обгортаєте. Який же ви... – зашепотіла Наташа, дихання її почастило.

Вона була вища зростом, а тому груди її здійнялися навпроти рота Ахова. Він торкнувся їх губами і крок за кроком відтіснив до ліжка.

Ахов почав настійливо розв'язувати її поясок, руки його потягнулися на спину до заціпок бюстгальтера.

– Венедиктовичу, як я за тобою скучила. Хвилини рахувала до зустрічі. Ти постійно у моїх думках, – Наташа прикидалася, вдаючи велике і чисте кохання.

Ахов нічого не говорив, лише сопів, як ковальський міх. Врешті допоміг Наташі скинути блакитну сукню і поклав на ліжко...

І тільки через чверть години після любовців вона, ласкаво цілуючи його руді волохаті груди, тихенько спитала:

– І які нові плани виношує ця королівська голова? – пригорнула її до грудей.

Ахов важко зітхнув, наче щойно отямився після відключки.

– Доведеться тобі, любя, відправлятися за кордон.

– Куди?

– До Швейцарії.

– Надовго?

– На тиждень.

– Одній?

– Що ти! А я для чого?

– А я вже злякалася. Мені так не хочеться з тобою розлучатися. Навіть на день, тим більше – на тиждень. І що ми там робитимемо?

– Ти будеш моїм перекладачем під час зустрічі з досить впливовими партнерами. Ти згодна?

– Звісно, любий. Я – як та ниточка за голкою. З тобою у вогонь і воду. А де ми там мешкатимемо?

– А я не сказав? У моїй швейцарській резиденції, королево.

– Ах, Русланчику! Щастя моє! Опоро моя! – ластилася Наташа.

– Завтра ми відлітаємо, – посерйознішав Ахов. – З собою візьми найнеобхідніше. Решту купимо там усе, що потрібно.

– Та я не хотіла б, щоб ти на мене витрачався, – вдавала скромність Наташа.

– Пусте. Ти забула, хто я? – дорікнув Ахов.

– Ти володар мого серця, любий. Я нікого так не кохала, як тебе, – переконувала Наташа. – У мене буде єдине невеличке прохання – до-

поможи мені відкрити рахуночок у швейцарському банку. Хочу на «чорний день» покласти невеличку суму – від продажу бабусиної квартири. Нехай лежать у надійному банку.

– І скільки, якщо не секрет, хочеш покласти на рахунок?

– Та який секрет! Сто тисяч «зелених».

– І все? Давай так. Мій юрист тобі допоможе у цій справі. Тільки за однієї умови.

– Якої? – насторожилася Наташа.

– Що я на твоїй рахунок для початку перекину ще двісті тисяч євро, – Ахов глянув на дівчину, аби переконатися, яке враження це на неї справило.

Наташа залилася рум'янцем. Її очі враз потемніли.

– Це ти зі мною розплачешся, як з коханкою? Ти хочеш мене образити? А я ж до тебе – всією душею.

– Не ображайся. Я просто хочу, щоб ти не рахувала центи. Щоб у тебе все було. Для мене такі суми – дрібнички. Я думаю, що тобі слід мати власну хатинку десь на березі моря. Ми там могли б зустрічатися і насолоджуватися життям. Так що не комплексуй. Сприймай це як належне. Домовилися? А по приїзді ми почнемо готуватися до виборів. У цій справі ти ас. Я на тебе надіюся. Ця марудна робота оплачуватиметься окремо.

– Який же ти щедрий! Який мудрий! Я в захваті від тебе! – Наташа вицілювала його груди.

Вже зодягаючи картаті шорти, Ахов ніби між іншим сказав:

– А знаєш, наш підопічний Картавий працює на совість. Всі мої фури йдуть на той бік без затримки. Мої магазини процвітають. Щоправда, ціни в них вищі, ніж в Україні. Але й тому люди раді. Не марно він погони носить. Якщо так і далі просуватиметься процес, треба буде Картавого винагородити, премію виділити, подбати про підвищення у званні.

Наташа, не зводячи з нього стривожених очей, тільки стримано кивала голівкою на знак згоди.

– А для початку доведеться йому подарувати вміст однієї з фур. Реалізує в зоні АТО – і буде з солідним наваром, – пояснював Ахов. – Як ти гадаєш?

– У тебе, як завжди, геніальні пропозиції, – Наташа підставила губки для поцілунку.

– Якби було інакше, я б не мав таку фінансову імперію, – ці слова так і прилипли поцілунком до Наташиних губ.

А вона зробила вигляд, що мліє від його доторків. Про себе ж подумала: «Наче я не знаю, звідки ті багатства взялися – від рекету, підкупу, вбивств. Хтозна, скільки трупів зарито в териконах Донеччини. Теж мені геній зла». Та все ж пристрасно відповіла на поцілунок.

Повертаючись у місто від Ахова в тому ж чорному комфортному «мерсі», вона в уяві бачила себе на березі лазурового моря у власному котеджі. Впевнена, що Ахов їй у цьому допоможе. Та й перед Джоржиком буде відмазка, куди його валюту вклала. Втім, навіщо він, той мільтон, їй за кордоном? Вона з її зовнішніми даними та хваткою знайде якогось принца. А Каратаєв, той «чорний жеребчик»? Хай служить таким, як Ахов, – таке його призначення в цьому житті.

Саме в той час Каратаєву подзвонив начальник УВС Валерій Зиркін. Не хотілося йому з ним базарити. Полковник ніби відчував, про що буде балачка. Та що вдієш...

– Здрастуй, голубе. Щось від тебе ні слуху, ні духу. Як служба йде на передньому краї?

– Все гаразд, пане генерал-полковнику, – бадьоро відповів Каратаєв.

– Може, якісь проблеми? То, чим зможу, допоможу? Тут у мене начальник обласного главку СБУ – він теж пособить. Скажімо, відданими службі кадрами, – по-батьківському тепло говорив начальник. – Бо від тебе поки що ніякої вісточки.

Каратаєв зрозумів, на що натякає Зиркін: не отримав від нього жодної передачки з баблом. Адже його, полковника міліції, направляли не стільки для того, щоб забезпечував порядок на ввіреній ділянці, скільки дбав про доходи для управління, яке постійно недоотримує кошти на зарплату, техніку, бензин тощо. Хоч Каратаєв знав, що всі кошти, які надходили «зліва», розподілялися серед верхівки. А там крутилися великі гроші – їх приносили начальники відділів. Хто затримувався, нагадували, попереджали. Неслухняних просто звільняли під надуманими приводами. Міліція стала тіньовою комерційною структурою. І чим вона відрізняється від кримінальних? Таку купити – раз плюнути. Недарма у гібридній війні сусіди роблять ставку на задобрення саме таких керівників правоохоронних органів України та військових частин. Так було і в Криму, і в Донбасі.

Каратаєв обнадійливо відрпортував:

– Товаришу генерал-полковнику, я збираю всі необхідні дані і невдовзі відзвітую про виконану роботу. Дайте ще трохи часу. Я ж лише вхожу у курс справ.

– Повільно входиш, полковнику. Треба бути рішучішим. Що ж, ще вірю тобі на слово, – сказав багатозначно Зиркін. – А якщо тобі надто сутужно, то попрошу начальника обласного главка СБУ надіслати підмогу.

– Гадаю, не варто. У нас власних сил вистачить, – скривився Каратаєв.

– Похвально. Чекатиму на звіт, – на останньому слові Зиркін зробив особливий наголос. І сигнал пропав.

– Сволота корупційна! Ніяк не наїдяться! – вилаявся вголос Каратаєв. – Усе їм мало. І куди вони усі хабарі дівають?

Тут же осікся. Пригадав те, як він вибивав гроші з перевізників, а також конверт, що передав Наташі. До речі, як там вона? Мабуть, вдоволена. Отримати таку суму – яка б кизимочка відмовилася. Та вона має обціловувати його з голови до п'ят. Що ж, її краса того варта. Втім, чому він так запишався? Тож їхня спільна копилка. Там і його інтерес. Лише б їй вдалося відкрити рахунок за бугром. На жаль, доведеться зробити перерву у посылках для Наташі. Треба ж тих ненаситних охоронців правопорядку підгодовувати... Бо вони все можуть. Відправити його на якусь периферію, де доведеться жити на зарплату. Ні, така перспектива його не влаштує. Він зі шкури лізтиме, а довір'я начальства виправдає. Треба тут добрячий куш зірвати, в іншому місці такої лахви не буде. Накопить грошенят – і тоді ад'ю, дорогенькі, бачив я вас у гробу в білих тапцях. Подамся з Наташею до Швейцарії, Італії, Арабських Еміратів... А поки що доведеться терпіти приниження, побутову необлаштованість, солдатчину.

І Каратаєв почав діяти.

– Без мого дозволу жодна фура не повинна відправитися в Донецьк, – наказав керівникові митного контролю. – Жодна! Надійшло таке розпорядження з міністерства МВД.

– Вперше чую, – стенув плечима митник, – і підозріло блимнув на полковника меткими карими очима.

– От я й ставлю до відома, – ще твердіше сказав Каратаєв, насупивши кошлаті чорні брови.

– Але це створить певні труднощі, з'являться черги, – пояснював митник.

– Зате не буде контрабанди, – категорично заявив полковник. – До речі, будеш слухняним – матимеш доход. Слухняне теля дві матки ссе. Зрозумів?

– Більше немає запитань, пане полковнику, – повеселів митник і бадьоро відкозиряв: – Дозвольте виконувати ваш наказ?

– Бажаю успіхів! – буркнув Каратаєв.

У будці, яка слугувала Каратаєву і кабінетом, а нерідко й нічлігом, він на табуретці сів так, щоб крізь вікно було видно кожную машину. До нього один за одним заходили з паперами перевізники. А у нічну пору – прямо паломництво. Через них він не висипався, був знервований. Довго не розпитував візитерів. Лише стандартні запитання: «Що везеш? Звідки і куди? Хто керівник фірми? За перевіз товару стільки-то з фури». Якщо домовлялися, ставив печатку і підпис. Коли ж хтось заїкався, що, мовляв, дорогоувато, він повертав папери зі словами: «Знайди дешевше». І перевізники платили гривнями або «зеленими», кладучи їх у висунутий ящикок столу. За ніч набиралися десятки тисяч. Удень на свій страх і ризик, коли Каратаєв, зашторював віконце, нишком промишляли митники та прикордонники. Працювали дружно, злагоджено, бо ж мали неабиякий матеріальний стимул. А біля будки намагалися не вештатися, розмовляти тихо, щоб не потривожити сон начальника. І в цьому теж бачили власний зиск.

Каратаєв перераховував хабарі, акуратно вкладав у конверти, заклеював і запаковував у велику дорожню сумку з цифровим замочком, яку завжди тримав під пружинистим ліжком. Через кілька днів знову викликав до себе помічника Олексія, наказав прихопити заплічник, в якому той привозив пиріжки від мами. Показуючи очима на заплічник на плечах лейтенанта, пояснив:

– Доведеться тобі, мій надійний колего, знову відправлятися до Запоріжжя. Цього разу зі звітом для начальника облгравку. Розумієш, звикли у нас до бумаженції. – Брав із шухляди та укладав у заплічник ретельно запаковані і проштамповані пакети: – Навіть не знаю, коли ми тієї бюрократії позбавимося. Ось тобі п'ять тисяч гривень на дорожні витрати. Сюди прибудеш післязавтра опівдні. Так що буде в тебе час і з матінкою поспілкуватися, і з дівчатоньками, – помітивши, як хлопець червоніє, додав: – Та не тушуйся. Поведи якусь до ресторану – і вона твоя. Ех, мені б твої молоді клопоти.

– Товаришу полковнику, а до тієї білявої красуні не потрібно заїжджати? – спитав лейтенант.

– А що приглянулася? – засміявся полковник. – То моя дружина. Поки що цивільна. Так що дозволяю лише здалеку любитися. Ясно?

– Зрозумів, – розчаровано зітхнув лейтенант. – Повезло вам. То можна відправлятися?

– Сьогодні поїдеш військовою попуткою, – Каратаєв став серйозний, зосереджений, неприступний. – На блокпостах менше придиратимуться. Якщо ж хтось поцікавиться, покажеш оцього листа до начальника главку. Так що удачі, друже. А мамі передаси мою подяку – смачні у неї пироги. Дуже.

Лейтенант зрозумів натяк – доведеться просити матінку знову напекти тієї смакоти, підхопив заплічник і відкозиряв.

І зразу ж у двері заглянув ще один перевізник.

– Можна?

– Валяй! – невдоволено обізвався Каратаєв.

– У мене тут три фури з гуманітаркою, – навпроти став чорнобородий молодик з чорними очима, що хапливо металися туди-сюди.

– Ну, то й що? Від кого – Каратаєв з-під лоба зиркнув на прохача.

Той подав листа. Полковник швидко пробіг очима, і губи його розпливлися у широкій посмішці.

– Спасибі за гарну новину. Давай твої папери – підпишу.

Перевізник розгорнув перед ним супроводжувальні документи.

– Так тут не три, а п'ять фур? – і знову підняв запитальний погляд на молодика. – Ти хотів мене обдурити?

– Та що ви! Я вам сказав про п'ять фур. То ви, певно, не розчули, – вдавав щирість молодик, гупнувши кулаком себе в груди.

– Ти мене за дурня маєш? – обличчя полковника побагровіло.

– Та навіщо ви на себе наговорюєте? Я казав – п'ять фур, – хитрував молодик.

– Але папери лише на три! – полковник відсунув від себе листки.

Перевізник витягнув із барсетки товстенький пакунок і змовницьки прошепотів:

– А тут ще за дві фури, – і розчепірів краї пакунок – там лежали «зелені» сотенки.

Каратаєв спитав:

– Скільки?

– Десять тисяч.

– І що в тих двох фурах?

– Те, що найбільш востребувано в зоні, – горілка.

– Без акцизів?

– Та які акцизи. Контрафакт.

– А тобі, молодий чоловіче, не здається, що ти надто дешево оцінюєш ту продукцію, – очима показав на пакет. – Ти ж там продаси те пійло утридорога, а то й дорожче. Матимеш триста відсотків навару і навіть більше.

– Товаришу полковник, – змовницьки почав перевізник, – я б міг тричі на тиждень приїжджати на таких фурах. І ви б мали щоразу такий куш.

– От що, я не проти твого бізнесу. Але не з усіх трьох, а з кожної фури ти маєш віддавати по десять штук баксів.

– Дорого, – кусав губи молодик.

– Війна – це завжди дороге задоволення, ескемене. Вона вимагає багато коштів. Щодня держава на неї витрачає сто мільйонів гривень. Так що не жлобся – по десять тисяч з фури! Це буде вклад твій і твого підприємства у зміцнення Збройних Сил України. Ясно? Сподіваюсь, ти спочатку патріот, а потім «купи–продай». Чи я помиляюся? – і прискіпливо свердлов молодика темно-карими очима, ніби хотів дошукатися, що той прокручує у своїх мізках.

Тепер уже щоби молодика розчервонілися, погляд завмер: «І цей хабарництво прикриває любов'ю до Вітчизни. Скільки ж їх розвелосся на фронті?!». Цього він, звісно, не сказав, бо й сам прибав заробити на війні. І проковтнувши ком'як, що застряг у горлі, вичавив:

– Домовилися, пане полковнику. Хай буде так. Приємно мати справу з мудрою людиною.

– А ту фуру, про яку писано в листі, постав на обочину. Мої хлопці відведуть, куди треба, – полковник по-свійськи простягнув руку на прощання отетерілому молодикові.

Чотири фури поїхали далі, п'ята зосталася на обочині. Каратаєв обійшов її, зігнутих пальцем постукав у дверцята водія. Той хутко опустив скло, стягнув з голови бейсболку, підозріло глянув на офіцера. І, щоб пересвідчитися, спитав:

– Ви полковник Каратаєв?

– А що не схожий на нього? – захихикав Каратаєв.

– Та, знаєте, зараз стільки самозванців. Навіть, двійники є. Чого лишень не сотворять заради наживи, – водій не відривав примружених очей від полковника.

Каратаєв, ехидно усміхаючись, повільно витягнув з нагрудної кишені посвідчення і підняв над головою.

– Це інша справа. Ось вам лист, – водій витягнув поштовий конверт з-поза шторки від сонця.

Каратаєв упізнав почерк Наташі. Похапцем розірвав конверт. «Милий, – писала вона, – спасибі тобі за гостинці. Вони так доречні. Я в захваті від твоєї діяльності в ім'я нашого майбутнього. Цілую, обіймаю, жадаю. Ця фура з усім товаром у твоєму розпорядженні. Все виручене – твоє. Так розпорядився бос. Він цінує тебе за вірну службу. Твоя – я-я-я!» Підпис вона на всяк випадок не поставила. Бо ж раптом лист потрапить до рук співробітників СБУ. Молодчина його мила.

Водій дочекався, доки полковник дочитає до кінця, спитав:

– І куди мені товар везти?

– Позагорай трохи. Відпочинь. От-от приїде твій провозатий.

– Мені доведеться до сепарів їхати? – насторожився водій.

– Боїшся?

– Не хотілося б. Я про них такого наслухався – волосся дибки стає.

– Менше слухай усілякі плітки – здоровіший будеш. Там теж люди.

– Скоріше людиноподібні, – сказав водій.

– Ти мені тут пропаганду не розводь. Твоя справа – кермо крутити, – відрізав Каратаєв. – Жди! – і швидко подався до блокпосту.

Оминаючи обочиною легковики, що стояли в черзі до митників, зателефонував Хану.

– Тут на тебе сюрприз чекає, – сказав, прикриваючи рот долонею.

– Ще один? – здивувався той. – Тут з першим сюрпризом повний амбець.

– Ви ж його перехопили?

– Звісно. Розмістили, де потрібно. І треба ж мені було Принцу все розповісти. Він такий кіпіш підняв.

– Не розп'якуй зайве. Приїжджай з хлопцями – справа є.

– Велика та справа?

– На кілька тисяч бабла.

– О, так я зараз метеликом.

– Отоді й обговоримо все, – Каратаєв вимкнув «секретну» мобілу, сховав у глибоку кишеню камуфляжних штанів.

Через годину Хан прибув на чорній «Ауді» у супроводі двох братків. Даїшнику поряд зі знаком «STOP» на бетонних блоках сказав, що

у справі до полковника. Той подзвонив Каратаєву. Видно, отримав команду пропустити. Хан, помітивши Каратаєва поряд із фурую, махнув водієві:

– Бий по гальмах!

– Та й швидко ти прилетів, – Каратаєв міцно потиснув руку Ханові, поплескав по плечу.

– А як же інакше! – реготнув Хан. – Час – то гроші.

– Бачу, нюхом за десятки кеме чуєш запах навару, – штрикнув Каратаєв. – Так от ця фура твоя. Там горілки на півмільйона штук. Звісно, гривениками. Справися?

– Шедеврально! Та у мене там братани, – кивнув у бік авто. – Їм таке завдання – що двома пальцями об асфальт. І на яких умовах?

– Ви мені зараз відвалюєте половину. А після продажу – ще сто п'ятдесят тисяч.

– Дорогуvато, – зам'явся Хан.

– Ні – так ні! Іншим запропоную. Можеш відчалувати! – категорично заявив Каратаєв.

– Та то я пожартував, – неохоче відповів Хан, переминаючись із ноги на ногу. – Беру твій товар. Якщо розплатимося руськими рублями – не проти?

– Скелемене! Ти чого дурня клеїш? Нахрен мені ваші рублі! З ними і в туалет не сходиш, – Каратаєв починав злитися, багровів і хитав колінами. – Баксами давай!

– А якщо зараз стільки немає? – Хан хижо всміхався.

– В такому випадку відправляй за баблом своїх архаровців. А сам побудеш зі мною.

– Як заручник?

– Ні, як гарант нашої угоди.

– Ясно. Не довіряєш, товаришу полковник?

– Не базар зайве. Якби не довіряв, до тебе б не звертався. Так що цілуй мою доброту, – психологічно тиснув Каратаєв.

– Ну, лади! – сказав Хан. – Повипендрювалися – і капець. По руках. Зараз візьму бабло у пацанів. Де тобі вручити?

– Он у тій хатинці на курячих ніжках, – сказав і пішов до будки.

Каратаєв у своєму «кабінеті» чекав на появу Хана. І роздумував. Ні, не про офіцерську честь і совість. А як побільше надійти бабла – щоб вистачило на заможне життя на десятки років по закордонах. І виправдання для себе знайшов: так усі живуть – мільтони, прокурори, судді, не кажучи уже про міністрів, начальників управлінь та їхніх

замів... Та куди не кинь – хабарі, хабарі, як манна небесна. Тільки не будь лохом, не зівай та кишню розставляй...

Хан без стуку увійшов до полковничої «хибари». Закотив обвисаючу смугасту шведку і з-за пояса витягнув целофановий пакет, оперезаний кількома разками гумових смужок, поклав перед Каратаєвим.

– Полковнику, можеш не перераховувати. Мої хлопці на калькуляторі до цента переклацали, – пояснив Хан. – Тут вся сума і навіть ще не виручена.

– Не буду я пальці мучити. Повторюю – я тобі довіряю, – висунув ящик столу і зіпхнув туди пакет. А тоді кивнув Ханові: – Люблю ділових людей. Сідай. І розкажуй, що ви з Принцем не поділили.

Хан своєю широкою дупою уместився на скрипучий стілець. Ще й перевірів, чи той міцно стоїть. А тоді почав:

– Принца я з дитинства знаю. Відданий, вірний дружбан. Коли почалася буча на Донбасі, він один із перших підтримав створення «Новомокші». Полковнику, ти знаєш, ми і в вашому Запоріжжі були, піднімали народ на бій з київською хунтою. Пам'ятаєш?

– Погано старалися. Ні чорта у вас не вийшло. Помолотили вас правосеки. І якби не моя міліція, зробили з вас яечню, – нагадав Каратаєв.

– Ну, ще не вечір. Не вдалося тоді, вдасться пізніше. Ми від своєї ідеї не відцураємося, – палко пообіцяв Хан і з-під білястих брів зиркнув на полковника, ніби чекав на підтримку.

– Можливо. Але тільки у тому випадку, якщо від вас не відвернеться Мокша, якщо не перестане вас фінансувати, вам зброю поставляти, найманців присилати, – коментував Каратаєв.

– Та ми це розуміємо. Але ми в ту високу політику не ліземо. У нас такий козир – помагаючи бойовикам, склепати добрячий капіталець, – засовався на скрипучому стільці Хан.

– Тепер зрозумілі ваші «ідейні» принципи, – дошкулив полковник. – Та це ваша справа. Але знайте – ви без Мокші трупики, у кращому випадку зеки. Ти гадаєш, чому Мокша до цих пір не визнала підсумки вашого «референдуму»?

– Чекає слухної години.

– Не будьте наївними. Ваша Лугандонія їй і на хрін не пристає. Від неї тільки головний біль. Вас же, мародерів, треба годувати, забезпечувати усім необхідним. У вас же там немає нормальних людей – вони втекли: одні в Мокшу, інші в Україну. Так що марні ваші сподіванки – ніхто ніколи вас не визнає самостійними «державами».

– Полковнику, ну це ти вже загнув. Верзеш, як справжній правосек, – щиро образився Хан.

– Знайшов, з ким зрівняти, – розізлився Каратаєв. – Я б їх оцими руками передувив.

– О-о, чую слова патріота «ДНР», – розплився у поблажливій посмішці Хан. – Я б на твоєму місці, громадянин полковник, плюнув би на все і перейшов до нас. Та й воював би за інтереси «Новомокші». Ти ж «мокшанин». До нас чимало колишніх міліціонерів, беркутівців, есбеушників примкнуло. І для тебе посада знайшлася б.

– Поповнити лави «гарматного м'яса»? Звиняйте, це не для мене. А тому в даній ситуації краще ловити рибку тут, у цій каламутній водичці. Хіба не так?

– Чому ж, так. Приємно послухати поради толкових людей. У цьому ми з тобою, полковнику, однакові, і цілі наші співпадають, – Хан шумно випустив з легень повітря.

– Нарешті ти зрозумів істинне своє призначення у цьому гармидері. А тепер розкажи нарешті про вибрики Принца.

Хан розім'яв кисті рук, розвів широкі плечі, пограв жовнами. Відчувалося, що ця розмова для нього неприємна. А тоді випалив:

– Громадянин полковник, Принц наче з цепка зірвався. Ледве мене не прибив. Він у люті скажений.

– Не патякай зайве. Розповідай, – Каратаєв не зводив з нього проникливих карих очей.

– Так от, привезли ми тих волонерок до підвалу. Я по доброті душевній взяв та й розказав Принцу, що та як було. Він мовчки слухав, звівши голову. А тоді як гаркне, наче його собака за ляшку ухопила: «Ти що гад наробив?!» – і цап мене за петельки.

– З якого б то лиха? – спитав полковник.

– Він забив собі в диню, що у нього є брат. І це схоже на правду. Я його бачив – один в один, як два підметки, схожі. Та чорт з ним. Закарлючка в іншому. Це на прохання того «брата» Принц проводив через наш блокпост чувиху. Це ми її схопили зі ще однією явдохою... І ти, громадянин полковник, теж допомагав пробратися тій дівасі через твій блокпост. Пригадуєш? А тепер вона, лярва, повернулася волонтеркою. Ну, ти ж її, мабуть, бачив, коли вони тутички проїжджали. Уявляєш?

– А чому ж ні. Тільки я чомусь не примітив тієї дівачки. Проморгав! – стукнув себе по лобі. – То ти хочеш сказати, що між тією дів-

цею і тим «братом» є якийсь зв'язок? І Принц у тому замішаний? Тоді хто той «брат»?

– Якби я знав. Але впевнений – тут якийсь розводняк.

Каратаєв, розмірковуючи, звузив очиці.

– Ану детальніше.

– І коли Принц дізнався, що ми ту рибу разом з явдохою спровадили у підвал, розкип'ятився, розбулькався, обізвав мене падлом. Таку пургу поніс. Почав вимагати, щоб ми тих дівах якимось чином звільнили. Бо, мовляв, що про нього брат подумає – що він зрадник, чмошник. Я його втихомирював, як міг. І слухати не хоче. Закусив вудила.

– А нагадай – той «брат» разом з іншими парубками їхали на двох «Славутах» – зеленій і червоній?

– Та наче вони... На «Славутах»...

– Так-так...

Каратаєв, барабанячи пальцями край стола, слухав цього амбала, а сам як професійний мент мовчки зводив до купи ниточки... Дві «Славути». Семеро дебелих хлопців. Сказали, що їхали забирати тіло загиблого родича. З одним із них, здається Леонтієм, він, Каратаєв, домовлявся про збут контрабанди. А, виявляється, то непрості хлопці. Тоді хто? Й куди поперлися? Через них у нього можуть бути проблеми. А вони йому потрібні? Єдиний вихід – допитати тих дівчиць, що вони знають та й чи впізнали його, полковника, чи підозрюють. Доручити таку справу Хаму? Та він здатен лише дров наламати. «До речі, якщо я їх витягну, мене героєм вважатимуть, більше довірятимуть. І тоді я тут командуватиму безкінечно».

– А скажи, голубе, хто там підвалом заправляє?

– Кавказці. Чорнобороді та страшні, як змії.

– І що нікого із руських?

Хан пошкріб потилицю, витягнув з кишені штанів мобілу, погортав номери.

– Та є тут один номерок. Бородою звати. З Ростова. Втім теж не з мокшан. Ті кавказці під його началом ходять. Він може посприяти. Тільки ж розумієш – бариш вимагатимуть. Інакше не відпустять. А взагалі-то на біса тобі потрібні вони, ті дівахи. Там з них ополченням хоч якась радість буде – натрахаються від душі. І кавказцям виручка – за кожную ходку до секскамери вони свою мзду знімуть.

– Давай мені номер мобіли тієї Бороди. Швидко! – різко наказав Каратаєв.

– Та мені не жалко. Ось, – подав мобілку Каратаєву.

– Якщо ми поладимо, ти привезеш мені тих дівиць. Як звати Бороду?

– А хрін його маму знає.

– Гаразд, сиди й мовчи, як риба. Зараз з ним покалякаю, – Каратаєв натискав кнопки свого «секретного» телефону. – Алло, Борода? Кто я? Айболит из укропского блокпоста. Откуда твой номерок знаю. Та ваши добрые люди поделились. Что лечу, от каких болезней? От всех, каких нужно. Есть у меня и универсальное лекарство от недуг. Пойло, много пойла. Сколько? Полная фура. Где взял, где взял? Купил. Могу переправить. Что за это? Да пустячок! У тебя там две девицы нарисовались... Да, сегодня. Волонтерки... Чего беспокоюсь? Да родственница там моя, молодая, глупая. Отпустишь? Только одну? Не пойдет! Нужны обе. Иначе меня тут никто не поймет. Вы еще их там не оприходовали – пацанам не отдали? Ну, слава богу. Уже легче. Говоришь, такие телки дорого стоят? Бизнес у тебя отбираю? Не дрейфь, сочтемся. Мы же мокшане. Фура выпивона – это тебе мало за двоих сосок? Мало? Ну, ты алчный, как я погляжу. Фуру я тебе сегодня же доставлю на нейтральную полосу. Так что думай, Борода. За тех девок никто тебе больше не даст. Соглашайся. Если сейчас поладим, то сможем договориться и о будущих поставках. У меня возможности большие. Надо подумать? Ну, шевели извилинами. Только не долго. Жду десять минут. А потом? Потом хрен с котом. Так что действуй.

І до Хана:

– Ту, що молодша, обіцяє відпустити.

– І що ти з нею вчиниш?

– Полякаю, пожахаю. Скажу, що віддам під суд за наклеп.

– А може ми її по дорозі додому в терикон заріємо? – вирячився Хан.

– А після того твій друг Принц тебе туди не відправить? Ні, треба так обставити справу, буцімто ми її визволили. Щоб про це і журнали дізналися, газети розтрубили. Мені, єскемене, потрібен імідж визволителя. Допетрав?

– Та хіба я debil? – Хан невдоволено заскрипів стільцем. – А от що з Принцем робити? Від нього нині можна чекати будь-якої падлянки.

Каратаєв відкинувся на спинку стільця, почесав потилицю і сказав:

– А давай поміркуємо. Принц – відважний боєць. Він потрібен республіці?

– Потрібен.

– А раз так, то треба його зберегти. Що ж до його так званого брата – потрібно заманити. Як? А так. Ми звільняємо тих дівичь. Упевнений, що вони знають, хто той «братик». Створюємо пастку. Ви берете його в оборот, він усе вам розкажує. І ви отримуєте свої почесті і нагороди. Поміркуй над цим.

Знову загудів «секретний» мобільний телефон Каратаєва. Той приклав палець до рота, мовляв, тихіше, і підніс апарат до вуха. То був Борода.

– Борода, так ти отпускаєшь девочек? Нет? Почему? С ними контрразведчики работают? И зачем они им нужны? Одна из них жена запорожского характерника? Да ты что?! Откуда такие новости? От бывшего сотрудника СБУ? Он отследил и сдал вам? Ну и дела! Так, говоришь, тот характерник не один? Их целая группа? Они въехали на Донбасс на «Славутах»? Понятно. Что ж, может это и к лучшему. Ну, если понадобится моя помощь – брякни. Я на тех характерников тоже зуб имею – острый, как у крокодила. Бывай.

Мобіла перестала розмовляти. А Каратаєв так і застиг з нею в руці.

– Скелемене! Ну й каша заварюється. Не віддадуть нам тих волонтерок. Ними мокшанські спецоргани зацікавилися. Втім, може, це й на краще. Так що фура з пойлом у твоєму розпорядженні. Наш договір залишається в силі. А от Принцу скажи, хай буде обачнішим, не лізе, куди його не просять. Ти не пробовтайся тим спецам про Принца та його «брата». Бо ті силовики церемонитися не будуть, навіть, якщо він відданий «Новомокші», можуть грохнути.

– Значить, характерника і його компаньйона ловитимуть на живця – на тих волонтерок? – закусив губу Хан.

– Це не моя справа. Мене в неї тепер не вплутуйте. Беріть свою фуру і валяйте в Донецьк.

– Твій водій буде за кермом? – спитав Хан, випрямляючись.

– Ні. Мій водій чекатиме на фуру тут. Не хочу ризикувати. Ви що, самі не управитесь?

– Довеземо. Було б що везти. І коли ще чекати на передачку? – уже біля дверей поцікавився Хан.

– Я повідомлю. А ти тримай мене в курсі тієї справи з волонтерками.

– Канешно!– Хан ступив до полковника, простягнув руку, міцно потис, як справжньому другові.

На узбіччі дороги перед блокпостом, де товпилися біженці, на нього чекали братани у темних сонцезахисних окулярах, потертих джинсах, зав'язаних на пупах розцяцькованих безрукавках. Роззи-

раючись увсебіч, плямкаючи жвачкою, вилізли з машини і хамовито базікали з водієм фури. Хан хотів дати пацанам якісь розпорядження, та нагодився полковник, окинув прискіпливим поглядом прибульців. «Шпана, – подумав Каратаєв. – І отаким доручено створювати республіку? Абсурд. Вони тільки тирити, пиячити та дівах щупати здатні». Водієві, який відкрив дверцята кабіни, наказав суворо:

– Вилазь! Далі оці поїдуть! – кивнув на братанів.

– Та як же це! Я за машину відповідаю! Раптом з нею щось трапиться, попаде під обстріл. Ні, так діла не буде, – заартачився шофер.

– Якщо потрапить під снаряди, значить, така її доля. Зате ти цілим зостанешся. Вилазь! – це суворіше наказав. – Ключі йому віддай, – вказав на Хана. – Тепер він відповідатиме і за фуру, і за багаж.

– Та що ж я оце задарма гнав сюди машину, – бурчав водій, обережно спускаючись східцями на асфальт. – Звикли на халяву жити. А бідному шоферу ніхто й гривеника не дасть. Жлоби. Хазяїн сказав: «Вези!» А не подумав, що мені треба сім'ю годувати, діток ростити...

– Та що ти скиглиш та прибідняєшся, як жид?! – вирячився на нього Хан. Різко повернувся до качка-дружбана: – Дай йому сотеньку бабла – хай не бризкає тут слиною.

Качок зневажливо повагом розстібнув «блискавку» джинсів за задниці, витяг купюру, поплював і передав водієві.

– Спасибочки. Ну, це інша справа. Тепер лади, – водій протер об штани купюру, згорнув, поклав до кишені сорочки поряд з водійськими правами і тоді вручив Ханові ключі, поляскав по дверцятах. – Тільки збережи мою годувальницю. Дуже прошу.

– Не боїсь, ніяка зараза до твоєї фури не прилипне, – Хан презирливо відкопирив нижню губу.

«Як же народ падкий на хабарі. От до чого злидні людей доводять – запльований папірець беруть як дорогоцінність ще й спасибі кажуть, – подумав Каратаєв. – Довели народ до ручки. Та що це я? Чим я кращий? Такий же хапуга. Тільки рангом вище. То й що? Якщо нагорі крадуть мільярдами та мільйонами, то нам можна сотнями тисяч. А таким водіям досить і недоїдків з олігархічного столу».

Хан поплескав одного з братанів по плечу:

– Сідай за руль.

А сам знову подав руку полковникові, тихо нагадав:

– Буде ще така посилка, – повів очима на фуру, – свисни. Прилетимо. Нашим бійцям потрібна радість, – і захихикав.

«Тобі від тих вояк гроші потрібні, а не їхнє благополуччя. Теж мені бойовик...», – подумав Каратаєв, міцно тиснувши лапасту долоню Хана.

За хвилину фура, попетлявши між бетонними блоками, оминаючи вирви на асфальті, повагом посунула у бік Донецька. За нею чорна «Ауді» без номерів.

Хан набрав мобілу Принца.

– Привет. Как дела? Тип-топ, все прекрасно. Дружбан, можешь меня поздравить – ташу фуру пойла в город. Нужна твоя помощь. Подвалю к магазину, что ты крышуешь. Прибежишь? Вот и лады. Через часок буду на месте. И вообще мне с тобой серьезно покалякать надо. Гудбайчик!

Фуру розвернули і задком крізь ворота загнали у двір магазину. За хвилину вантажники, які до цього ниділи у курилці, підхопилися, оточили машину, швидко опустили борт і стали подавати один одному ящики з горілкою. Хан і Принц спочатку мовчки спостерігали за ними.

– Хозяин, а сколько ты на бой даёшь? – спитав один вантажник, патлатий, давно нечесаний, з чорними від карієсу зубами.

– То есть? – не зрозумів Хан.

– Ну, что тут непонятно? Ми же должны после таких праведных трудов силы возобновить, иммунитет поддержать.

– А-а! По бутылке на брата? Устроит?

– И ещё три посуды на похмелку, – вимагав нечесаний.

– Пойдёт. Но все разбившиеся верну с ваших.

– Какой базар. Братаны, слышали? Аккуратно, аккуратно разгрузайте! – весело гукнув патлатий.

Принц взяв Хана за лікоть і відвів трохи вбік, аби вантажники не чули їхню балачку.

– Так о чем ты хотел со мной посекретничать? – спитав Принц, недовірливо блиснувши на друга карими очима.

– Та все о том же, Принц, – о тех девахох!

Принц його перебив:

– Об этом можешь не базарить. Дело решённое. Их надо вытащить.

И ты мне поможешь!

Хан зам'явся, йому не хотілося встрявати у цю сумнівну справу.

– Ты не знаешь, во что ввязался, Принц, – Хан стягнув з голови сіру бейсболку і потер долонею лискучу бриту голову. – Теми девицями занялись спецслужбы. Представляешь?

- Зачем?
- А фик их знает. Думаю, хотят на кого-то обменять. Или что-то им пришить.
- Например?
- Ну, скажем, то, что они корректировали огонь укропов. Да мало ли что.
- Хрен редьки не слаще, – матюкнувся Принц. – Но все равно мы должны их вырвать. Пойми, что я скажу своему брату? Что не уберег, сдал ополченцам его протезе? Да какой я после того буду брат? Нет, Хан! Давай думать, как их вывести оттуда.
- Ты ещё не сообщил своему брату об этой беде? – Хан хотів спіймати погляд друга, але той очима бродив по вантажниках біля фури.
- Нет, конечно. Что я похож на слабака-мудака? Ведь я сам ещё палец о палец не ударил, чтобы их освободить.
- Вот что я слышал на той стороне, украинской. Якобы мокшанские спецы собираются поймать запорожских характерников на живца, то есть на тех девок. И если мы туда сунемся... Нас могут загрести как соучастников. Тебе это надо? Мне совсем не хочется в их когти попадать. Тем более, что у нас бизнес пошел косяками. Пораскинть мозгами, Принц, стоят ли те девки наших жертв?
- Но что я брату скажу?
- А ты не говори.
- Чтобы и его поймали?! Только обрел брата и потерять? Ну, ты даёшь, Хан. Не ожидал от тебя такой подлянки. Всё! Базар закончен! Считаю, что я тебе ничего не предлагал. Сам разберусь. Следи за своими архаровцами, – і швидко подався у напрямку воріт.
- Принц! – гукнув Хан. – Остановись!

Та Принц у відповідь показав дружбану середній палець на скаліченій правиці. Він уже вирішив: піде до кавказців, запропонує енну суму, попроситься до тих дівчат-волонтерок, мовляв, хоче розважитися з україночками на повну. Так інколи братва робить з полонянками. Сподівався, що кавказці, ласі до «калиму», не відмовлять. І спробує якось вивести дівчат звідти. Ризик страшенний. Але іншого виходу він не бачив.

ХІІІ

Запорожці, окрім Леонтія і Барила, на чолі з Савуром дісталися до Степанівки уже притьмом, коли зорі та місяць заяскріли на фіолетовому небі. Село наче вимерло, вулиці пусті. Жодного світлого вікна.

Зрідка перегавкувалися собаки. Лець спинилися, як навколо машини настирно задзяволило двійко кудохвостих бездомних дворняжок. Аякже, на їхню територію посміли зайти чужинці. Савур з Остапом вибралися з салону, шикнули на собак, ті, підібгавши хвости, шурхнули попід парканом у чужий двір. Савур присвічував кишеньковим ліхтариком. Козаки швидко переконалися – це обійстя, що описав Петро: голубі ворота зі штахетин майже до шиї, обіч них лавка і висока груша. У дворі сердито загарчав пес, заgrimівши цепом по дроту до воріт. З хати повагом вийшов господар, як тінь у нічній темряві, недовірливо спинився біля порогу, висвічуючи сивиною під місяцем, схожим на серп.

– Вам кого? – стиха гукнув.

– Нам потрібен Сашко Горицвіт, – озвався Савур.

– Це я, – одізвалася тінь.

– Брат Петро передав вам листа.

– А не обманюєте? – перепитав Сашко, повільно наближаючись. – Бо такі часи: покличуть господаря, бахнуть по голові, заберуться в хату і винесуть все, що можна.

– Ми не з таких, – крекнув Савур. – Брат Петро і його дружина Тетяна вам передавали вітання.

Сашко рикнув на темного, як ніч, пса ще й насварив кулаком. Той покірно поковилив до своєї будки. Савур витягнув з кишені прим'ятого папірця, подав господареві. Присвітив кишеньковим ліхтариком, коли Сашко почав читати, ворущачи губами.

– О, тепер бачу, що свої, – полегшено зітхнув Сашко, вийняв із кишені штанів ключі і поспіхом заходився відмикати хвіртку. – Заходьте! – і ще раз цикнув на пса, що відкрив було пащеку, аби гавкнути. – І в якій справі, якщо не секрет?

– Нам терміново треба до Петровського. Там розташування українських військ, що захищають Савур-Могили, – сказав Остап.

– Задачку ви мені загадали, – Сашко почухав потилицю. – Асфальтову дорогу до Петровського, а вона проходить попід Савур-Могилою, чагують ополченці. Мимо них не проскочити – снайпера на підході зріжуть.

– А в обхід? – спитав Савур.

– Дивлячись на чому добиратися.

– У нас «Славути», – попередив Савур.

– Вона не пройде. Там такі колії на ґрунтівці – враз на міст сяде або застрягне в баюрах.

– То може пішки?

– Довго теліпатися доведеться. Чого доброго, ще заблукаєте. Я вам пособлю у цій делікатній справі, – рішуче сказав Сашко і попротував до гаража у глибині двору, за ним і Савур з Остапом. – Поїдемо на моєму «Жукові», триколісному моторолері з кузовком. Не погребуєте? До речі, скільки вас?

– П'ятеро, – відповів Савур.

– Ого-гочки! Бідний мій старенький «Жучок», – ледь не заскиглив Сашко.

Савурові здалося, що господар таким чином вимагає оплати.

– Та ми й заплатимо за труди, – зронив Савур.

Сашко спинився, у місячному світлі було видно, як він витріщився на гостя, ніби на нові ворота, невдоволено хмикнув і ображено витиснув із себе:

– Знаєте, хлопці, гроші ваші мені поперек горла стануть. Мені не ті папірці потрібні, а звільнення мого краю від орди. Ясно? Якщо я вам допоможу – то й буде мій внесок у перемогу. Так що більше не заїкайтеся про гроші і не зліть мене. Бо не повезу. Ясно? Для бандюків у мене «Жук» не заводиться і не заводиться. А для вас – загуде, як миленький.

– Зови хлопців, – Савур обернувся до Остапа.

– Тільки от що, – порадив Сашко. – Ви свою машину не заводьте, а прикотіть. Бо сусіди почують і завтра почнуть розпитувати, що та хто. А є й такі, що можуть закласти так званим ополченням. І тоді пропала не тільки ваша «Славута», а й наша з бабою хата. Так що котіть.

Сашко розчинив гараж, де стояв «Жук».

– А на дві «Славути» тут місця вистачить? – спитав Савур.

– Запросто. А чому питаєш? У вас же одна.

– Та завтра вранці має ще одна прибути.

– Дві так дві, – махнув рукою Сашко. – Головне – щоб сусіди не бачили. Серед них немало порядних людей, а є й... не буду язик поганити. Доводиться бути обачними.

Сашко тихо відімкнув і розчепірів ворота, козаки швиденько вкотили у двір, а потім і в гараж «Славуту».

– І довго квартируватиме? – спитав господар.

– Як звільнимо Савур-Могилу – так і повернемося. Ще й вип'ємо за перемогу, – Савур по-дружньому обійняв за плечі дядька.

– Дай, Боже, якомога швидше, – Сашко нишком перехрестився.

Він виніс із повітки велику лійку, каністру з бензином, набулькав у бак моторолера, навпомацки пововтузився біля карбюратора і бадьоро доповів:

– Тепер можна вирушати, хлопці. Тільки знову-таки «Жука» треба виштовхати за село, там заведемо.

У цей час рипнули сінешні двері, на поріг ступила огрядна молодиця у темному халаті.

– Куди це ти зібрався, на ніч дивлячись? – спитала невдоволено грубуватим голосом.

– Леся, та оце хлопці рушають на риболовлю, просять підкинути до ставка, – почав виправдовуватися Сашко, все ще тримаючи в руках каністру.

– Знайшли час! Скрізь грюкає та палає, а їм рибалку подавай. Що за народ – оці чоловіки?! – Леся підозріло придивлялася до чоловіків. – Наплічники бачу. А де ж вудки?

– Та у них сітки, – викручувався Сашко.

– А ви рибку не на двох ногах ловитимете? – гигикнула зі свого жарту.

– Господине, ми не з тієї компанії, – в тон їй віджартувався Савур. – Ми вашого чоловіченька довго не затримаємо.

– Було б сказано. Хіба я вас, рибалок, не знаю, – і на Сашка на-сварилася пальцем: – Дивись мені! А диркунця навіщо вивів? Він же в тебе не працює.

– Хлопці обіцяли полагодити, – вивертався Сашко.

– Ну, що ж, Бог у поміч. Хай ловиться рибка велика й мала! – і, клацнувши клямкою, сховалася в сінях.

– Товариство, ви мене вибачайте. Але я жінці не завжди кажу правду. Менше знатиме – краще спатиме. Бо з сусідками як почнуть чесати язиками – все і всіх перемолотять та перелопатять, – виправдовувався Сашко.

А за далеким кряжом бухали гармати.

Козаки миттю вкинули рюкзаки у кузов моторолера. Сашко взявся за руль, а хлопці, посміюючись, поштовхали «Жука» курною вулицею поміж височеньких вишняків. Тільки, коли викотили за сотню метрів від села, Сашко кілька разів дригнув кікстартером. Моторолер слухняно затуркотів.

– Хлопці, там у мене дві дошки, покладіть упоперек на борти, вмоцуйтеся – і з Богом, – сказав Сашко, верхи осідлюючи свого «ко-

ника». – Лише попрошу не палити і голосно не розмовляти. Бо у степу все чути, хоч і гупають гармати та міномети.

Козаків ще раз запрошувати не довелося. За хвилину вони вже сиділи в кузові, підібгавши під ноги наплічники. Сашко, не вмикаючи фару, віз їх якимось манівцями поміж буграми, ярами та чагарниками. Місяць підозріло виглядав з-поза дрібних хмарок, наче хотів дізнатися, куди трясуться запорожці. До Петровського, зробивши добрячий гак вибалком, Сашко заїхав з тилу.

– От ми й на місці, – втомлено проказав він, розминаючи коліна. – Десь тут має бути наш патруль.

І справді від сараю крайньої хати почувся хрипкий голос:

– Стій! Кого чорти на цей раз принесли?

– Оце поповнення вам привіз, – гучно відізвався Сашко.

– А-а, дядько Сашко. Кого цього разу? Знову пацанів?

– Та ні, це серйозні люди. Подивись! – гукнув Сашко.

З-під темного крислатого абрикоса вдарив потужний промінь ліхтаря.

– Хто будете? – все ще зі схованки спитав патрульний.

– Із Запоріжжя ми! – відізвався Савур.

– Козаки, значить? Це добре. Правильно кебаєте: Запоріжжя треба захищати на далеких підступах. Бо та наволоч після Донбасу обов'язково пробиватиме коридор до Криму через запорізький край. Дядько Сашко, веди їх до командира. Ти знаєш, в якій він хаті?

– Та з позавчорашнього дня не забув, – сказав Сашко. – Ходімо, братці. Торби не забудьте.

Козаки хапнули з кузова заплічники і, роззираючись, подалися слідом за Сашком. Переступили через понівечені та повалені снарядам ворота. Сашко постукав у раму вибитого вікна, задля маскуванню завішеного одіялом, крізь шпарину пробивалося тьмяне світло від газової лампи. Одіяло відхилилося. Намалювалося худорляве напівсоenne обличчя.

– Пане полковнику, Ігоре, це я, Горицвіт! – тихо прогудів Сашко.

– Заходь! – втомлено проказав полковник.

– Та нас тут багацько. В хатині не помістимося, – Сашко кивнув позад себе.

– Зачекайте. Зараз вийду, – і вікно знову затулилося одіялом.

За хвилину із хати на темне подвір'я вийшов полковник, середнього зросту, коренастий, з густими вусами та коротким йоржиком.

Обійнявся з Сашком, як зі старим другом, а козакам міцно потиснув руки, представився.

– Оце тобі помічників привіз, – пояснював Сашко. – Поглянь, які молодці.

– Бачу, легіні добрячі, – погодився полковник. Уже одним словом «легіні» видав, що він з Верховини. – А з чим прийшли? Зброя, бронжилети, обмундирування є? – покосився на заплічники.

– Немає у нас нічого – ні зброї, ні берців, ні касок, ні бронжилетів, ні біноклів, – озвався Савур. – Є лише бажання ворога бити.

– Цього, хлопці, замало. Орків голими руками не здолати. За ними Мокша стоїть і забезпечує їх усім, що треба для війни. Про нас би так дбали наші можновладці.

– Зброю в бою здобудемо, – сказав Барило.

– О, яка похвальна впевненість! Так орки її й віддадуть! Принесуть і скажуть: «Беріть, братці, та бийте нас!», – навіть у п'яті було видно, як саркастично скривився полковник.

– Пане полковнику, у нас є зброя. Але вона інша – не вогнепальна, – заперечив Остап.

– Яка? Я ж не думаю, що ви Словом Божим збираєтеся ворога переконувати, – з досадою прорік полковник. – Тим більше, що святенники мокшанського патріархату освячують хрестовий похід супроти українців. Чи я помиляюся?

– У нас отака зброя! – Остап змахнув рукою – і біля ніг полковника ударив, розрізаючи темряву, стовп вогню, другий, третій.

Полковник відсахнувся.

– Що за фейєрверки?! – здивувався. – Жартуєте, легіні?

– Та ні! Це наша таємна зброя, – додав і Саур. Змахнув руками – і в груди полковника ударив різкий вітер. Той аж позадкував, прикриваючи лице руками.

Рало намацав на спориші шматок перебитої штахетини, щось промуگیвав і передав її полковнику. Той повертів і здивовано прошепотів:

– Такого автомата, я ще в руках не тримав. Це, мабуть, найновіша модель. А кажете, що у вас зброї немає?

В ту ж мить Рало струснув позад себе рукою – і в руках полковника шмат штахетини. Командир допитливо покрутив її перед очима, ніби перевіряв, що насправді в його руках.

– Та вам, легіні мої дорогі, у цирку виступати – аншлаг забезпечений, – добродушно зауважав полковник.

Сашко теж стояв поруч, розкривши у здивуванні рота.

– Тут наш «цирк» – на фронті! – впевнено сказав Савур.

– Раз так, приймаю вас у свою команду у якості добровольців. Хто у вас старший? – Ігор задоволено потер долоні.

– Мене товариство обрало, – Савур знову простягнув полковникової руку.

Той охоче потиснув і спитав:

– Як звати?

– Сава! А точніше – Савур.

Полковник знову закликав.

– Ви не перестаете мене дивувати, – мовив він. – Савур – це гора, яку нам треба якомога швидше звільнити від бойовиків.

– Ну, й кому звільняти той курган, мого тезку, як не мені та моїм побратимам? Так що, пане полковнику, прошу познайомитися ближче з загоном козаків-характерників: це Остап, Хорт, Кріт, Рало. А ще прибудуть мій брат Леонтій і Барило. Тож я просив би нашого перевізника Сашка доправити сюди і їх.

– Доправлю у цілості, – з готовністю пообіцяв Сашко.

Полковник розправив вуса і спитав:

– А звичайною зброєю все ж володієте чи ні?

– Звичайно, володіємо.

– І стріляти вміємо – з автомата, кулемета, пістолета, навіть з лука, і гранати та ножі метаємо. Під час служби в армії всьому навчилися, – басив Савур. – Але сподіваємося, що обійдемося без них.

– Ризикуєте, легіні, – завважив полковник. – Зараз такі снаряди – бетон пробивають. Ви ж, сподіваюсь, дорогою бачили вирви від «градів»?

– У темряві не довелося. Але поки що ми скористаємося своїми методами. Сподіваюсь, командире, не будеш заперечувати? – спитав Савур.

– Вам видніше. Моя справа – на всяк випадок попередити. Тож ставлю вас на харчове забезпечення. А спатимете, якщо доведеться, он у тому сарайчику на сні, – показав на контури довгої прямокутної споруди, що блідо вирізьблялася під високими деревами на тлі темного горба. Іншого помешкання у нас немає. Не виганяти ж місцевих мешканців, які ще zostалися. Скільки їх не умовляв залишити це небезпечне село. Адже його у будь-який момент орки можуть накрити «градами». Не хочуть люди кидати рідне обійстя. Кажуть, у підвалах пересидять, доки ми ворогів звідси попремо. Вірять у нашу перемогу.

І це додає сил. А завтра вранці чекаю на вас у своїх «хоромах», – кивнув на хату. – Порадімося, як Савур-Могилу братимемо. Будьмо! На добраніч! – і сховався у сніях.

Козаки, перемовляючись, посунули до сарайчика. Розстелили на сніні вийняті з заплічників одіяла та куртки, повалилися на них і за кілька хвилин уже спали богатирським сном. Тільки під ранок, коли небо засіріло, Сашко привіз на своєму «драндулеті» Леонтія і Барила.

– Ну, як? Провели Ірину через кордон? – спитав Савур, протираючи кулаками заспані очі.

– Провели, – відповів Леонтій, втомлено повалившись на сіно. І, повернувшись до Остапа, додав: – А твій названий брат молодець. І з бойовиками домовився, і наших уговорив. Чим ти його полонив? Там якийсь наш полковник видрючувався, доводив, що без документів «не положено». Та, видно, Принц йому щось утовкмачив у руки – і тому наче пошептало: велів пропустити. Так що Іринка врятована.

– А ти встиг їй освідчитися в коханні? – уїдливо підколов брата Савур.

– За кого ти мене маєш, Саво? – Леонтій зробив вигляд, що образився.

– За потенційного женишка, – весело пробурмотів Савур, піднімаючись із грузького сіна.

– Ірина – це така мила дівчина, добра, ясноока, весела, – схоже, Леонтій своєю похвалою збирався дошкулити брата.

– А як же твоя золотавка? Забув? – відверто під'юджував Савур.

– І чого ти до мене присікався з тією шпигункою? Я що, з нею спав? Не мороч мені голову. Дай хоч полежати спокійно після митарств та такої виснажливої дороги, – Леонтій демонстративно влігся на місце брата і стулив повіки.

– От що, побратими, приводьте себе в порядок, а ми з Остапом підемо до командира на раду-пораду, – розпорядився Савур.

Полковник Ігор сидів за старим вицьвілим столиком під розлогою грушею, водив пальцем по мапі та щось, ніби кіт, муркотів.

– А-а, козаки! – він справді був радий появі Савура і Остапа. – Оце, друзі, маракую над вашим тезкою – Савур-Курганом. Все думаю, як вибити звідти ординців. Бажано без втрат. Розвідники трохи прояснили ситуацію. Та не дуже. Ворог, а там в основному кавказці, пильнує. Тільки запідозрив щось неладне – так і смалить із автоматів, гранатометів або кулеметів. Лякає, бо й сам боїться. А напролом

іти – самовбивство. Тож я й гадаю: звідки почати штурм? Подивіться, може щось порадите. Бо голова пухне від дум.

– Пане полковнику, а покажіть-но нам ту оперативну мапу, – звернувся Савур.

Полковник випростався, замість привітання простягнув руку Савурові та Остапу, попросив:

– Легіні, тільки давайте без зайвих церемоній. А то – «пане полковнику» та «пане полковнику». Тим більше, Савуре, що ми з тобою, судячи із зовнішності, майже однолітки. Я для вас просто Ігор. Домовилися? А тепер дивіться, – і почав пояснювати, що зображено на мапі. – От був би безпілотник, як у тих недоносків, – Мокша їх і цим забезпечує. Пустили б ми його над горою та навколо неї – він би нам і виклав, що й до чого.

Савур глянув на Остапа.

– Може спробуємо?

Остап кивнув головою.

– Що маєте на увазі? – насторожився Ігор.

– Та є у нас один секрет. Остап може стати безпілотником.

– Як це?

– А так. Тільки дайте мені кілька хвилин тиші. І не розмовляйте голосно, доки я літатиму. Спостерігайте за соколом у небі, – попросив Остап.

Сів перед мапою. Затулив очі. Швидко задихав, зашепотів. І за пару хвилин щось ніби пурхнуло поряд та залопотіло крилами. Остап перевів погляд у небо над Савур-Могилою, де літав сокіл.

Ігор мовчки спостерігав за тією магією. Хтось із бійців попростував до нього з якимось питанням. Та він навшпиньки пішов назустріч бійцю, ще й вказівного пальця до губ приклав, замахав рукою, мовляв, іди, не заважай. Савур з усмішкою спостерігав за тими жестами командира. Бо знав, що, коли Остап входить у транс, його вже ніхто не може відволікти, хіба що вибух снаряда.

Хвилин через десять Остап покликав Ігоря.

– Так от, доповідаю. Я щойно побував над горою і навіть побіля кордону з Мокшею. Обстановка, слід сказати, для нас неважнецька, – Остап водив пальцем над мапою. – Побіля кордону у повній бойовій готовності стоять ворожі «гради» і гаубиці. Від них до гори – трохи більше десятка кілометрів. Підстраховує Мокша своїх бойовиків.

– Для тих убивчих установок здолати таку відстань – раз плюнути, – насупив густі брови полковник. – Вони б'ють і на сорок кілометрів.

– Отут, по цей бік кордону, у гайку, менш ніж за два кілометри стоїть десяток танків, п'ять бетеерів, три гаубиці і пару батальйонів найманців. Екіпіровані вони усім, що необхідно для бою. Схоже, після Савур-Могили планують рвонути далі – на Іловайськ, Донецьк, Курахове, Запоріжжя, до Криму... А невизначеність з курганом їм заважає. На ньому танків немає, туди їх неможливо завести зі сходу та півдня. Одначе навколо ворожих військ для прикриття тієї армади достобіса. На горі бойовики спорудили доти, вирили ходи сполучення, траншеї, поставили крупнокаліберні кулемети, гранатомети, переносні пезеерка.

– І багато там тієї наволочі? – потер скроні Ігор.

– Та з півтисячі.

– Так-так, у нас значно менше бійців, дві роти та чотири старенькі бетеери. Більше не дали, – важко зітхнув полковник.

– Та як же так?! Що за командування?! – не втерпів Савур. – Це ж не просто гора. З неї проглядається ледь не половина Донецького кряжу. Володіти нею – значить, контролювати все навкруг на десятки кілометрів і корегувати вогонь. Як могли прошляпити?

– Не подумали у генштабі, – сумовито зронив Ігор. – Та й нікому там мізками ворухити. Не виключено, що й у штабі АТО є сепаратисти. Я вже повідомив командуванню, щоб надіслали підкріплення. Пообіцяли. Але чекати не маємо права. Треба зараз же зірвати наступ сепарів углиб області. І це можна здійснити, якщо ми у найкоротший термін повернемо висоту. А там, сподіваюсь, і поміч надійде. Зараз наші десь на відстані десятка кілометрів. Пропоную почати операцію уже цієї ночі. Для початку підуть розвідники, пошумлять, постріляють. А під ранок підтягнеться решта бійців, оточать з трьох боків, закидають тих найманців гранатами та мінами...

Остап уважно слухав. І думав: «Якщо атака не завершиться перемогою, то гора буде втрачена безповоротно. Підрозділи ополченців оснащені до зубів, здатні швидко прийти на виручку і змести невеликий загін тероборони. Про лобову атаку годі й думати. Тут потрібна військова хитрість».

– Ігоре, дозволь мені перебалакати з Остапом наодинці, – звернувся Савур.

– Боїтесь розкрити свої таємниці? – підозріло глянув полковник.

– Та ні, вибач. Треба в'яснити наші можливості, перш ніж щось пропонувати, – сказав Савур.

– Ну-ну... – полковник, почухавши потилицю, відійшов до групи бійців, зайнятих чисткою зброї.

– Ми зможемо провести ритуал, який би паралізував психіку ворогів на кургані? – спитав Савур.

– А ти взяв свій меч-кладенець? – у свою чергу поцікавився Остап.

– Ні. Не захотів ризикувати ним в Лугандонії.

– Що ж, можна й без нього. Хоч з ним ефект був би кращий. А зараз побратимам слід зібратися он там за селом, на безлюднім місці серед чагарів, – Остап, повільно потираючи долоні, пильно вглядався у рудуваті схили горбини з рідколіссям.

Тут повернувся й полковник. Савур повідомив про намір заporожців здійснити ритуал.

– І ваше дійство якимось чином допоможе моїм бійцям? – все ще сумнівався Ігор. – Ви що, паралізуєте орків?

– На жаль, ні. Але ми зробимо так, що вони майже не чутимуть, як ви підберетеся до їхніх позицій, – Остап озирнувся на Ігоря.

– Такого ще у нашій військовій практиці не бувало, – полковник стенув плечима.

– А тепер буде! Повір ти – і бійці повірять! – сказав Остап.

Ігорю здалося, що він дивиться на Остапа і не бачить його, – наче його тут немає.

– Я вірю, – сказав Ігор із застиглим виразом на обличчі.

– Агов, браття, збираймося – і за мною! – Савур гукнув козакам, які, сидючи по-турецьки на спорих під сараєм, про щось жваво бесідували. Золотаве проміння вранішнього сонця висвічувало їхні обличчя та чуби.

Не встигли Савур та Остап і кроку ступити, як до полковника нечутно наблизився один із мешканців Петровського, дядько Гнат, місцевий пасічник, у старому вицвілому брилі, міцний, сухорлявий, з прудкими очима – і не скажеш, що йому за піввіку. Схоже, він чув кінцівку тієї розмови, проте й виду не подав. У руці тримав чималенький глек, замість кришки на його горличку аркуш з учнівського зошита, туго обперезаний тонкою дротиною. Звертаючись до полковника, Гнат улесливо, з собакою відданістю дивився йому в очі.

– Шановний командире, прийми цей невеличкий дарунок. Твоїм бійцям, нашим захисникам, ой як знадобиться перед боєм. Мед, щоправда, торішній, закристалізувався, але своїх цілющих властивостей не втратив. Візьми, будь ласка. Від чистого серця. А хочеш, я сам хлопців пригощу.

– Дякую. Але не варто саме зараз їх відволікати від священного дійства, – він кивнув на бійців, проте суворе обличчя Ігоря пом'якшало – не часто місцеве населення приходить з дарами.

– Звичайно, звичайно, – заподадливо підтакнув Гнат.

Остап не зводив погляду з дядька. Хотів спіймати його погляд, але не зміг – той дивився під ноги, тільки вряди-годи зиркав на Ігоря та бійців. Якась нещирість тьмяною змійкою виляса навколо його аури. У безхитрісних людей на ділянці серця ясне сяйво проміниться, а в цього в'язка тінь. І від глека тягнуло холодом. Остап у роті відчув масну гіркоту. Над справжнім медом – сонячна хмарка і на язиці солодкі слюнки. «Щось тут не те», – подумав.

Полковник прийняв дарунок ще й пожартував:

– Народ і армія єдині! Дякую за таку солодку гуманітарну допомогу. Це ваш вклад у нашу перемогу?

– Так-так, у нашу перемогу! – бадьоро відповів Гнат і краєм бриля прикрив сполохані очі.

Остап помітив криву усмішку дядька. Ще раз окинув його трохи сутулу постать, що якимось непевно тупцювала на місці. «Темна аура. Щось мудрує цей чоловік», – подумав. Простягнув руку до глека.

– Дозволь мені віднести бійцям, – захотів потримати ту банку в своїх руках, аби пересвідчитись у правильності підозр. Адже чим коротша відстань, тим точніший «діагноз».

Та Ігор відхилив його руку:

– Я сам. Спасибі, дядьку! – і подався до гурту бійців.

– На здоров'ячко! На здоров'ячко! – вклонився Гнат і, горблячись, швидко покривулявна сусідню вулицю до свого обійстя серед високих абрикосів та слив.

Ідучи поряд з командиром, Остап раптом категорично заявив:

– Той мед бійцям не давай. Він отруєний.

Ігор різко спинився і вирячився на Остапа.

– Та ти що!? Не може бути! Дядько від душі, а ти... Ще не куштував, а таке мелеш.

– Я серйозно тобі кажу: там трутизна. Можливо, бійці, скуштувавши, і не помруть, але операція з визволення гори буде зірвана. Сепари тим часом ще дужче укріпляться, – наполягав Остап.

– Ти йому вір – він знає, – стиха додав і Савур, крокуючи позаду.

– Чудася, їй-богу! І як ти пропонуєш перевірити? – Ігор і дивувався, і трохи злився, посіпаючи темні вуса.

– А дуже просто. Візьмемо грудочку меду, змочимо у воді та й покладемо, скажімо, на отой пенъ. Бджоли й накинуться на нього. А тоді й побачимо, який буде результат.

– Остапе, ти підозрюєш того дядька? – все ще сумнівався Ігор.

– Поки що я нікого не підозрюю. Бджоли розкажуть. Вони точно не обманять.

Ігор передав глек Остапові. Той швидко розкрутив дріт, тоненькою цуркою виковирав грудочку меду й поклав на потрісканий пенъ старої спилиної яблуні – перше, що кинулося в очі. Приніс водиці і побризкав.

– Нехай полежить, доки ми повернемося з гайка, – сказав Остап.

– Козаки! За мною! – скомандував Савур.

Стежкою, що звивалася косогором поміж випаленої сонцем трави, запорожці вервечкою подалися до рідкуватого гайка. Неголосно перемовлялися між собою. Коли це Барило, який брів останнім, спинився і лайнувся:

– А сто чортів у печінки!

– Це ти кому таке побажання? – гикнув Леонтій, йдучи поперед нього, і теж став.

– А придивися, побратиме. Чи не той щедрий пасічник он там на протилежну горбину лізе. І прудко ж як! Меткий нівроку. Куди так поспішає?

– Та наче на верх Савур-Могили, – невпевнено мовив і Хорт.

– Так там же орки, – здивувався Леонтій.

– В тому то й справа, – взявся у боки Барило.

До них обернулися і Савур з Остапом. Обидва теж пильно вдивлялися туди, куди показував Барило – на протилежний схил гори за рівчаком.

– Ану, хлопці, тишком-нишком махніть навперейми. Отакий пасічник! Бажано його перехопити, – сказав Савур.

– А як не доженемо? Он як поспішає – як гірський козел, – сказав Леонтій, тугіше зашнуровуючи кросівки.

– Постарайтеся, браття. Якщо ж не вдасться, то розвідайте про ту потайну стежину на курган, – уже не просив, а наказував Савур.

Леонтій і Барило хаміль-хаміль ліском попід деревами та й зникли за листвою.

– То де спинимося? – поцікавився Рало. – Як на мене, то для ритуалу підходить он та галявинка поміж дубами та кущами глоду й шипшини.

– Прямуймо туди, браття, – Савур пішов першим, приминаючи синьо-жовтими кросівками уже суху пожовклу траву. Де-не-де тягнулися до вранішнього сонця пагони петрового батого з блакитними зірочками, над якими гучно ворохобилися джмелі та оси, доносилися невиразні перегуки пташок.

Козаки стали колом. І залунали молитви, славлення та заклинання на свою перемогу та на поразку ворогів. Запорожці то здиьмали руки до Неба, просячи мужності та відваги у Перуна-Громовержця, а богиню Славу – зміцнити їхній дух. То низько вклонялися Матері-Землі, аби наповнила їх богатирською силою. То був не християнський обряд. Такий здійснювали прадавні волхви. Християнські священники подібні дієства осуджували. Це й стало основою причиною того, чому козаки-характерники не довіряли батюшкам Мокшанського патріархату, а ще через їхню неприязнь до України і всього українського, перш за все до мови, звичаїв. До козаків доходили чутки, що ті святенники молилися та кропили святою водою бойовиків і найманців Лугандонії, а також їхню зброю. Хіба не знали, що ті збираються йти воювати і вбивати таких же, як і самі, православних українців, які захищають свою землю?..

Козаки, здійснюючи ритуал, відчували, як могутня благодать Вишнього вливається в їхні тіла, наповнює душі любов'ю до рідної землі, до ближнього, до правди і справедливості, до волі як основи благополуччя роду-народу. Савур наостанок тричі пробасив «ОУМ», козаки за ним – і, здалося, Сонце-Коло, вічне і щедre, огорнуло їх яскравим золотистим панциром.

– Богиня перемоги Слава з нами, браття! Слава – Україні! – ще гучніше проспівав Савур.

– Героям – слава! – дружно відізвилися козаки.

Запорожці, окрім Леонтія і Барила, через пару годин спустилися тією ж стежиною у село. Ще здала ясноокий Хорт загудів:

– Он гляньте – у дворі той самий пасічник стоїть біля пня. Навколо – бійці.

– Цікаво, про що там балачка? – Рало визирнув з-за плеча Хорта.

– Мабуть, отой дарований мед куштують, – зіронізував Кріт.

За кілька хвилин вони вже пліч-о-пліч з бійцями стояли у старому садку біля яблуневого пня. На ньому поряд з грудочкою меду валялися нерухомі бджоли та оси, на травиці під пнем теж.

Полковник простягав руку з ложкою пасічникові і, тамуючи гнів, припрошував:

– Дядьку, скуштуйте свій медок. Це ж так просто.

Гнат уже без бриля, блідий, відвертав спітнілий писк, зціпив зуби і мовчав.

– От скажіть, дядьку Гнате, навіщо ви бджілок потруїли? – питав Ігор, тримаючи ложку з медом перед ротом пасічника.

Мовчанка. Ні пари з уст.

– Дядьку Гнате, а що це вас на Савур-Гору потягнуло? Там же вороги наші. Могли б вас на мушку взяти, – допитувався полковник.

– Не взяли б, – буркнув Гнат.

– Виходить, у них є ваш потаємний сигнал?

– Є, ось оця червона ганчірка, – швидко зізнався дядьку, певно, сподіваючись на прощення, і рішуче витягнув із кишені потертих штанів червоний клапот матерії.

– То ви у них свій?! Дядьку, годі дурника клеїти! – рикнув полковник, вихопивши ганчірку з рук пасічника.

Той знову промовчав. Бійці зашуміли.

– На гілляку його, диверсанта!

– Хотів гад нас потруїти і здати бойовикам село!

– Отакі запроданці і здали бандоті Донбас! А ми тепер змушені його відвойовувати.

Полковник підняв руку, аби бійці втихомирилися.

– Їжте мед, дядьку! – суворо, з притиском мовив полковник.

Раптом Гнат упав на коліна на мертвих бджіл біля пня і, ридаючи, запросив:

– Простіть мене, хлопці! Чорт поплутав! Звабили мене ті анцихристи. Принесли отруту, під страхом смерті змусили... Обіцяли велику винагороду. Пробачте!

– За тридцять срібляників зголосився нас продати, іуда! – вигукнув хтось з бійців. – І як таких земля носить?

– Хай мед лопає! – додав інший.

– Чуєш, дядьку, що вимагає громада? – перепитав полковник.

І тут крізь ряди бійців проштовхалося худорляве дівча років п'ятнадцяти у легкій квітчастій сукенці, в сірих очах переляк і трепіт, та й залякло перед полковником.

– Відпустіть татка, – крикнуло, змахуючи з розпашілих щічок сльозини та заламуючи руки. – Дайте мені той мед! – і висмикнула ложку з рук полковника.

В ту ж мить дядько Гнат зірвався на ноги і вирвав ложку в доньки.

– Не смій! Це мій гріх! Донечко, будь щасливою! Я тебе дуже люблю, – і швидко ухопив губами мед.

Всі так і отетеріли. Дядько ще обійняв доньку, щось їй зашепотів на вушко, та за пару хвилин, пригортаючи її, став осідати. – Простіть мене, людоньки! – і упав на спориш, де конали бджоли, навznak, випускаючи піну з рота. Дівча впало на його груди і заскулило у відчай.

Полковник озирнувся на Савура і Остапа:

– Можна щось зробити?

– Він сам обрав свій шлях, – понуро відказав Остап. – За все треба платити сповна.

Полковник, ошелешений такою трагічною розв'язкою, кинув бійцям:

– Потурбуйтеся про дівчину. Допоможіть їй поховати батька, – розвернувся і, хмарний та лютий, пішов до хати, вмовився за стіл і втупився у військову мапу.

Трохи перегода покликав двох сержантів.

– Візьміть цю ганчірку, – відсунув червоний клапоть. – Якщо це умовний знак, то треба ним скористатися.

Нагодився Савур. Він почув той наказ і запропонував:

– Командире, я б довірив цю справу моїм побратимам – тим же Леонтію і Барилу. Вони вже знають ту тропу, підберуться до ворожих позицій – і сорока не почує. Їх підстрахує решта моїх козаків. Вони підготують вам умови для атаки.

– Гаразд, – погодився Ігор. – Але що вони можуть зробити без зброї?

– Є у них зброя. Вони щойно отримали її он у тому гайку, – загадково всміхнувся Савур. – То коли виступаємо?

– Опівночі! – різко сказав полковник. Схоже, та сцена з медом не виходила з його голови.

– Так от давай домовимося: твої бійці тоді підуть у бій, коли в різних місцях кургану помітять викиди полум'я і завіє вітер, – твердо сказав Савур.

– Звідки їм взятися? Навколо тиша, як перед бурею, – засумнівався Ігор.

– От-от, перед бурею, – погодився Савур. – І спалахи, і вітер – то прояви нашої зброї. Ми спантеличимо ворогів, посіємо паніку, отоді ви й навалитесь. Зрозумів? І ніяк не раніше. Попередь про це бійців.

– Ви й на війні не можете без фокусів, – врешті погодився полковник. – Такі б здібності та кожному нашому воїну – ніяка б зараза не влізла на наші землі.

– То ж хай нам допомагає богиня перемоги Слава! Слава – Україні! – підняв над собою два масивних кулаки Савур.

– Героям – Слава! – полковник у відповідь теж на рівні плеча стиснув праву руку в кулак, у який давно вже в'їлася земля.

Тихі серпневі дні і вечори. До заходу сонця півсотні десантників, розвідників, артилеристів, саперів розосередилися у тінистих садках. Повсюди заливисто дзвеніли цвіркуні, створюючи настрій умиротворення та романтики. Бійці відпочивали перед атакою. Хто дрімав, хто смалив цигарку, хто тихцем бесідував з другом, ділився спогадами про мирне життя у рідних краях та про дівчат. Десь там на заході, за Донецьким кряжем, люди веселяться, відвідують ресторани, кафе, купаються у річках та морі, кохаються, ростять дітей... Наче й війни немає. Принаймні, вона не відчувається так гостро, як тут, на передовій. А декому, мабуть, невтямки, що на сході держави гримотять гармати, ріжуть небо ракети, стрекочуть кулемети, автомати, повзають, як алігатори, танки та бронемашини. І, мов політ метеору в небі, обривається чийсь життя...

Втім, бійці теж не думають про злигодні і ризики армійської служби. Кожен сподівається, що смерть обійде його стороною, що він уціліє, не має права загинути. Адже там, повсюди в Україні, на них чекають батьки, матері, дружини, кохані, діти... Захисники впевнені, що з ними нічого поганого не трапиться і в цьому бою, і в десятках інших. То ворог має загинути, а вони – ні! Бо заброди воюють за гроші, а вони бережуть Батьківщину, змагаються за її волю і незалежність, за благополуччя рідних та близьких. Більшість бійців добровольці. Вони не чекали наказу йти на війну, за свої кривні придбали військове обмундирування, декому допомогли волонтери, і пішли воювати з ворогом.

Коли вже зовсім смеркло, а місяць ще десь спочивав за небокраєм, Савур зайшов до полковника в хату – той так і задрімав над тією ж мапою Донбасу.

– Є пропозиція, – Савур теж схилився над мапою і повів пальцями. – Ми з козаками тихцем пробираємося осюди, до вершини гори.

А твої бійці на відстані у три сотні метрів слідують за нами назирці, тихо, без галасу. І коли на кургані у небо бризнуть вогняні спалахи – то буде сигнал, – воїни підуть на штурм.

– А звідки ті спалахи візьмуться? – Ігор швидко закліпав сонними очима, відсахнувся на спинку стільця. Схоже, спросоння забув про вечірні домовленості. – Ви закладете міни? Чи начинете гору ракетницями?

– Ніяких мін і ракетниць. То наша секретна зброя. Проснився, полковнику, – і коли той, ніби після очамріння, струснув головою, додав: – Земля горітиме під ногами зайд. Вони, нажахані, почнуть залишати позиції, – пояснював Савур.

– А стріляти доведеться?

– Аякже. Ті спалахи продовжуватимуться хвилин десять. Цього достатньо, щоб сполохати ворогів. Твої бійці мають їх відігнати якомога далі від гори. Доки вони відступатимуть, ви займете їхні укріплення, – здавалося, Савур не пропонував, а наказував полковникові – це трохи спантеличило служивого, проте він усміхнувся.

– Таке враження, що ми відправляємося не на бій, а на виставу, – зіронізував Ігор.

– Ще навоюєтеся. Головне – закріпитися, запастися боєприпасами, харчами, водою, – напучував Савур.

– Слухаюсь, пане Савуре, тезко цієї гори! – пожартував Ігор, глибоко зітхнувши, і по-дружньому поклав правицю на його плече. – Одна голова – добре, а дві – краще.

Козаки поволі, сторожко вслухаючись у кожен шерех, пробралися поближче до вершини. Он уже на тлі темно-синього неба вирізьбилися чотириметрові контури стели та пам'ятника радянському солдату-визволителю. «А тепер його доводиться визволяти із лабет тих, чії діди під час минулої війни штурмували цю гору, гнали фашистів, а чимало і життя тут поклали», – подумав Остап.

– Коли починаємо гудіти? – спитав ледь чутно Савур.

– Як тільки місяць постане над землею. Сьогодні він наш побратим. І допоможе напустити вогняну ману на бойовиків, – сказав Остап, як ніколи зосереджений, напружений, наче тримав у собі незбагненну енергію атаки.

Ось і місяць золотисто-багряний обережно виткнувся з-поза далеких темних бугрів на сході. Козаки причаїлися серед низькорослої «зеленки» у кількох метрах від майданчика, де вилискували у місяч-

ному промінні стела і пам'ятник. Напруга наростала. З вершини гори чулися перегуки найманців...

– Часовой, никаво нету? – хтось питав.

– Тихо, как в могиле, – пролунала відповідь десь від пам'ятника. – Украм не до нас. Да и чем они могут взять курган? Голым задом? Так что, брательник, наливай по рюмашечке.

І знову тиша.

– Пора, – прошепотів Остап і завив вовком. Заволали й інші за-порожці.

Над горою неслоя дике виття. Все сильніше й ближче. Спочатку воно справді нагадувало завивання сіроманців, а потім – ревище реактивного літака, що наростало, різало слух. Бойовики не могли второпати, що то за звуки, вискакували з траншей, роззиралися до-вкуч. І тут же біля їхніх ніг вирвалися з-під землі вогняні стовпи у два людських зрости – зі страшним шипінням та сичанням. Найманці, хапаючи зброю, запанікували, загорланили, загелготіли, не в змозі зрозуміти, що усе те означає. А гул наростав. Раптом земля під ногами задвигтіла. Бойовики, матюкаючись, несамовито орали:

– Землетрясение, так вашу мать! Спасайтесь, братки!

– Да не лезь в блиндаж – привалит нахрен!

Орки не встигли опам'ятатися, як з трьох боків залунали автоматні та кулеметні черги.

– Укропы! – ще сильніше заволали бойовики то в одному, то в іншому місці вершини. – Все – вниз! Иначе нас тут перещелкают, как куропаток!

Бойовики, відстрілюючись та спотикаючись, кинулися хто східцями, хто бічним косогором до підніжжя гори. Услід їм свистіли кулі. Дехто із сепарів, зойкнувши, падав з усього маху на східці і шкереберть котився вниз, інші ховалися за гранітні пілони і стріляли навмання. Бахнувши, драпали, куди ноги несли. Все далі й далі від гори на спалені і сплюндровані поля... (Зрозуміло, звільнення гори відбувалося інакше – без магії, виття та спалахів. Українській армії довелося застосувати потужну артилерію. Але факт залишається фактом – Савур-Могила була тимчасово відбита. З неї відбувалося корегування вогню по позиціях ворога. І то вже були не просто ополченці, а озброєні, як кажуть, до зубів підрозділи армії. По суті, біля Савур-Могили Мокша вступила у війну з Україною).

– Перевірити, чи немає розтяжок та мін! Зачистити територію! Захопити усі окопи, бліндажі та приміщення музею, – віддавав накази Ігор. – Бо ті зайди не заспокояться, намагатимуться контратакувати, підтягнувши важке озброєння. До речі, експонати берегти!

Ігор, прихилившись до кам'яної статуї, спостерігаючи за нічним боєм, доповідав по рації начальству:

– Пане генерале, висоту взяли. Втрат серед наших немає. Допомогли характерники. Які? Запорозькі. Зараз бійці зачищають гору... Але нам потрібна підмога. Побільше боеприпасів. Якомога більше! І артилерійське прикриття. Добре, якби підкотили танки, бронемашини, самохідки... Вони б зірвали наступ терористів. Як це – гармати не дістають? Ви ж були зовсім недалечко – кілометрів за п'ять. Уже за тридцять кеме? Коли ж ви встигли драпонути? І хто дав таку команду? Наказ із штабу АТО? Та ви що – подуріли? Віддати Савур-Могили – це відкрити бойовикам ворота на пів-Донбасу! Не розумію таких наказів. Це зрада! І що нам робити? Триматися?! Це й так зрозуміло. Але ж без підмоги нам не вдержатися... Відправляйте десантуру! Пане генерале, ми сподіваємося на мудрість штабу! Савур-Могили треба відстояти за будь-яку ціну! Тож коли прибуде підмога?..

І зв'язок раптово перервався. Ігор так і не зрозумів, чи надійде виручка. «Здається, у штабі недооцінюють вагу Савур-Могили у всій операції зі звільнення Донбасу, – кольнула невтішна думка. – Та може ж зрозуміють. Якби лишень не пізно».

В цей час в одному з підземних приміщень музейного комплексу пролунала автоматна черга. Почувся скрик і стогін. Ігор кинувся східцями вниз. Назустріч двоє десантників, підсвічуючи ліхтарями, волокли на поверхню бойовика. А ще двоє схилилися над пораненим бійцем. Один роздирав медпакет.

– Що сталося? – стривожився полковник.

– Ця сволота випустила чергу в Артема.

– Фельдшер! – гукнув полковник. – Сюди! Негайно! – і вискочив на поверхню. Наче відчував, що десантники здатні розправитися з отим стрільцем.

Бійці у напівпітьмі за руки відтягли сепара за обеліск, куди не діставали ворожі кулі, і ногами мутузили по чім попало.

– Припинити! – гаркнув полковник, розштовхуючи бійців. – Кому наказую?!

– Та його, гадюку, мало четвертувати! – огризнувся один з вояків. – Кращого нашого бійця поранив.

– Відставити самосуд! Тепер він полонений! І ми відповідаємо за його життя! Чуєте? – аж хрипів Ігор.

– Попадись ми таким, як цей вилупок, розтерзали б! – боєць ніяк не міг заспокоїтися і все поривався буцнути бойовика.

Інші смикнули десантника за рукав, відтерли осторонь. Ігор присів біля бранця. У полковника теж закипала ненависть до цього покидька, та він, пересилюючи себе, залізним голосом спитав:

– Ти хто?

Та тут пролунав гучний голос на вході до кімнати бойової слави:

– Пане полковнику, тут ще п'ятеро орків! Ми їх обеззброїли!

– Зараз спускає! Хлопці, і цього вниз. Звідти не втече! – розпорядився Ігор.

Двоє бійців за ремені бронежилета повели згорбленого бойовика східцями до підземної кімнати, він не пручався, тільки сопів. Його силоміць штурхонули до тієї п'ятірки.

– Нехай до ранку тут посидять! Ви, – полковник торкнувся двох бійців, – стережіть їх! Очей з них не спускати! Надумують вирватися – відкривайте вогонь! – і до полонених: – Вам все ясно? Хочете жити – сидіть, як миші!

Бійці не переставали стріляти з вершини гори у ніч, куди подалися ординці. До світання Савур-Могила повністю була в руках українського загону. Втім і сюди час від часу долітали артилерійські снаряди.

– Це щоб ми не розслаблялися, – сказав Ігор, втомлено опускаючись на бетонні плити позаду меморіалу. – Але ворог не заспокоїться. Йому ця висота дозарізу необхідна. Доки вона в наших руках, він не може рухатися далі, – провів долонею по спітнілій шиї. Кілька разів глибоко вдихнув, аби зняти напругу, і спитав: – Як Артем?

– Дуже важке поранення. Дуже, – відгукнувся фельдшер. – Велика втрата крові.

Ігор попросив рацію у корегувальника:

– Алло, Олександр, скажи Дімі Скаженому: хай заводить свій броньовик і мчить на гору. У нас важко поранений. Потрібна термінова операція.

До Ігоря, пригинаючись, пробралися Савур і Остап.

– Кого тут поранено?

Полковник повів ліхтарем на Артема, непорушного, з сірим обличчям. Остап миттю схилився над бійцем, провів рукою вздовж тіла. Закрив очі і щось швидко зашепотів, тримаючи руки над грудиною і черевом хлопця. Відчував – біль зняв, кровотечу спинив. Артем пово-

лі підняв синюшні повіки. Остап приклав пальця до своїх губ, мовляв, не розмовляй. Та юнак не послухав і ледь чутно прошепотів:

– Передайте мамі, що я її дуже люблю. Заради неї я й пішов добровольцем на фронт.

На більше у нього не вистачило сил. І він затих, дивлячись у сине передсвітанкове небо, ніби хотів там, у безмежній високості, знайти відповідь на запитання: чому з ним таке трапилося?

За чверть години з боку Петровського звивистою розбитою ґрунтіркою до підніжжя меморіалу підібрався БРДМ.

– Молодці, браття! – гукнув водій Діма Скажений, вибираючись із машини. – Хвалю! Потрудилися на славу – вибили ту нечисть із цієї святої гори! – І до Ігоря: – Пане полковнику, я у вашому розпорядженні.

– Довези, друже, Артема до лікарів! Він же такий молодий.

Двоє бійців поклали пораненого на зірвані зі стін дві дощаті експозиції з зірками та серпами-молотами в кімнаті бойової слави, постелили матрац, що залишився від бойовиків, і обережно опустили на нього побратима, понесли до броньовика за меморіалом. Діма сказав командирові:

– Там я ще привіз патрони, гранати, пайки, воду і шістьох розвідників. Ви тільки свисніть, я все привезу.

– Спасибі, Дмитре. Нам потрібні свіжі сили. Бо бійці вимоталися. Діма стрибнув через парапет. А за ним і Барило.

– Там у моєму заплічникові – такий темно-сірий з жовтою тязьмою – три пляшки спотикача. Привези, якщо зможеш, – попросив Барило.

– Ти що, без горілки жити не можеш? Теж мені козак та ще й заповорожець, – дорікнув Діма.

– Та хіба я для себе? А раптом кому рану промити... Він у мене першокласний. Градусів шістьдесят. Сам робив, – Барило стиснув кулак, показуючи, який міцний у нього самогон.

– Якщо для цього, то привезу, – заусміхався Діма і похлопав козака по плечу. – А я грішним ділом подумав...

– Після перемоги я вас таким самограєм пригощу – найкращий бренд йому і в підметки не згодиться, – Барило у свою чергу обійняв Діму за плечі.

– Що ж, ловлю на слові, брате, – гукнув Діма, усакаюючи в БРМД.

– Пане полковнику, підійдіть сюди! – гукнув боєць, схилившись над бічною траншеєю на схилі гори. – Та не баріться! Тут таке...

Ігор з вигляду бійця зрозумів – щось трапилося не ординарне. Інакше б його так настирливо не кликали. Коли підійшов, двоє саперів витягували розтерзані тіла бійців у пошматованій військовій формі – одне, друге, третє, четверте... Дивитися на них – не для слабкодушких. Дехто з бійців, жажнувшись, відвертався або волів дивитися під ноги. В одного небіжчика відрубані кисти і рука до плеча, на якій було татування «Слава Україні!», у другого виколоті очі, у третього розпанахано живіт та груди і виїнято серце, у четвертого перебиті ноги... «Які муки довелося перетерпіти цим хлопцям... Звір так не вчинить, як ординці... Хіба тих катів можна після цього назвати людьми? Боже, кому ти дозволяєш жити на світі?! Ех, не встигли ми... Простіть, легіні...» – подумки картав себе Ігор.

– Ці бійці були ще й заміновані розтяжками, – пояснив один із саперів у траншеї, пересилуючи ком у горлі. – Тим нелюдам мало трушів, хотілося більше...

– Це, мабуть, ті перші бійці, кому довелося захищати Савур-Могилу до нас, – зронив боєць, який покликав полковника. – Які ж падлюки над ними так позбиткувалися?

– Ординці із «мокшанського міра» – тільки вони здатні на такі знущання, – Ігор присів, пильно вглядаючись у спотворені обличчя. «Їх, певно, й матері не впізнають. Хіба що генетична експертиза встановить, чиї це сини, – і відчув, як у грудях закипала ненависть і до тих карателів, і до тих, хто їх послав, і до тих, що зараз сидять в музеї. Нормальні люди не здатні на таке. Тільки падаль, шваль, алкаші та наркомани! Гади – упивалися катуваннями!»

– Стріляти таких виродків треба без суду і слідства! – вирвалося в Ігоря. Підвівся і так стиснув зняту каску, аж пальці побіліли.

Саме в цю мить нагодилися Савур та Остап, теж стягнули зі своїх оселедців бейсболки. Це страшне видовище їх шокувало. Вони розуміли, що ворог зумисно залишив у такому стані замордовані тіла українських бійців – аби залякати тих, хто їх знайде, посіяти страх. Не матері народили й виростили тих карателів – вовчиці. Ті нацисти, можливо, й хрестики з розп'яттям Ісуса Христа на грудях носять? Чи то «справа» рук кавказців-іновірців, яких кинули на розправу з українцями? Хтозна. Одне зрозуміло: то знавіснілі звірі.

Ігор узяв себе в руки. Він розумів, що зараз, у ці страшні хвилини солдати чекають від нього обнадійливих слів. Він випростався і заговорив:

– Браття, ви загорніть цих легінів у плащпалатки і поховайте отам на галявинці, серед дубків, – розпорядився Ігор. – Прийде час, і ми їх перепоховаємо на цьому кургані як героїв, установимо ті викарбуємо на стелі їхні прізвища та імена. І нащадки вклоняться їм, принеситимуть квіти і славитимуть їхній безсмертний подвиг... Так буде! А катів ми знайдемо – і жорстокою буде розплата! Ніхто з них не уникне покарання! – Ігор перевів подих, вклонився загиблим і різко, зі злістю випалив: – А тепер ходімо до тих полонених бандюків у кімнаті бойової слави.

Полковник закінчив коротку промову, а в його грудях залилася пекельна ненависть, всепоглинаюча жадова помсти – це проявлялося у його голосі, різких жестах і навіть у ході. У грудях бійців, які стояли поряд, набухали такі ж бажання. Дехто навіть підняв автомати, ніби збирався негайно йти в атаку.

– Розстріляти тих мокшанських бузувірів! – прохрипів хтось у гурті бійців.

– Тільки не треба гарячкувати, полковнику, – зашепотів Остап. – Хоч вони й убивці, але в них є матері, батьки, сестри чи брати. І чекають на них, негідників.

– Ти гадаєш, я цього не знаю? Але ж не я, а вони прийшли на нашу землю. І не з квітами до цього меморіалу, а зі зброєю, брехнею, підлістю, – так же тихо відповів Ігор.

– В пориві гніву можна багато дурниць наробити. А людське життя – найбільша цінність на землі, – продовжував переконувати Остап. Йому дуже не хотілося, аби ненависть засліпила бійцям очі та розум.

– Вони прилізли на нашу землю, а ти їх жалієш? Якби ми не були такі жалісливі, то й Крим не здали, і на Донбас не пустили, – майже кричав у нестямі Ігор.

– Їх послали у цю м'ясорубку. Хіба не ясно? – нагадав Остап. Помітив, як на щетинистих щоках полковника заграли жовна.

Ігор спинився, перевів подих, намагався погамувати гнів.

– Гаразд, я буду стриманий, не з каменю ж вирізьблений, – прогудів Ігор і рушив назад, до кімнати бойової слави, де перебували полонені.

За ним – Савур і Остап. При тьмяному світлі, що проникало крізь отвір дверей, на підлозі сиділо п'ятеро полонених у зеленій камуфляжній формі без розпізнавальних знаків, притулившись один до одного, – такі собі «зелені чоловічки». Біля них лежав побитий стрілець – жалюгідний, з синцями під очима, з ніг до голови в пилюці.

Над їхніми головами полискувало панно із зображенням епізоду битви за Савур-Могилу у роки минулої війни. Побачивши офіцера, полонені злякано виричалися, ніби чекали вироку, і почали поволі підводитися, на обличчях бентега і ляк.

– Ну, що, ознайомилися з подвигами захисників цього кургану, ваших дідів та прадідів? – спитав Ігор, ставши у кількох метрах навпроти. Так, саме ваші діди та прадіди відвойовували цю гору, звільняли від фашистів. А ви прийшли її паплюжити, знищувати таких же, як і самі. Чи не так? Хто ви?

Полонені, скоса переглядаючись, насурмлено мовчали. Потім один вояк, певно, їхній вожак, поголений налісо, із трохи скривленим ротом, хамовито скорчивши безвинну гримасу, голосом наївного прорік мокшанським говірком:

– Вы правильно заметили, товарищ полковник: мы пришли сюда на экскурсию, чтобы подробнее узнать, как наши славные предки освобождали эту легендарную гору от фашистов. К сожалению, вы появились и помешали.

– На екскурсію з автоматами і у військовій екіпіровці? Це щось новеньке, – хмикнув Ігор, стримуючи гнів. Про себе цього вожака він назвав «пропагандистом».

– Оружие мы взяли на всякий случай. Купили недавно в военторге для самообороны. Ведь, как нам объяснили, на Донбассе орудует шайка фашиствующего «Правого сектора». Вдруг придется защищаться, – корчив наївного «пропагандист».

– Дивно таке слухати. Чомусь бійці «Правого сектора» зі зброєю не пішли на вашу землю, скажімо, на «екскурсії» до Ростова-на-Дону чи Таганрогу, – прижмурився Ігор. – І взагалі, звідки ви дізналися, що в «Правому секторі» фашисти?

– Как откуда? Из телевизора. В нашей стране все знают, что в Украине власть взяли фашисты, нацисты, хунта, – глузливо перекопонував вояк. – А ви их защищаете.

– Ясно, в Мокші антиукраїнське телебачення має державний рівень, – резюмував Ігор. – Все це пусті балачки. Хто ви?

Вояк, вдаючи здивування і ще дужче кривлячи рот, знову зиркнув на бранців обіч себе. Ті ще нижче опустили голови.

– Повторяю, мы экскурсанты, – відверто єхидничав вояк, а в рудих очах зверхність, насмішкватість і зневага.

– А оцей стрілець теж ваш? Він із автомата впритул бахнув у нашого бійця.

– Он? – спохватився «пропагандист». Його обличчям майнув сполох. Та він себе опанував і категорично заявив: – Нет! Это не наш! Он приبلудный!

Побитий вояк підняв на нього важкий погляд, сповнений відчаю і жаху. Але «пропагандист» навіть не зиркнув у його бік.

– Ви відмовляєтеся від свого товариша? – здивувався полковник.

– Да какой он нам товарищ! Ми его знать не знаем! Правда, ребята? – переконуював вожак і суворо окинув нахабними очима понурих бранців – ті ще нижче опустили голови, щось гундосячи.

– Досить розігрувати комедію! – Ігор нетерпляче рубонув правицею в повітрі. – За такий злочин за нашим законодавством цьому стрільцю загрожує до двадцяти років тюрми за тероризм. І це як мінімум.

Побитий вояк заворушився і, заїкаючись від хвилювання, залепетав:

– Как? Двадцать лет заключения? – і повернув побите лице до бранців. – Братцы, ну скажите, что я ваш! Что я тоже экскурсант! Зачем же вы от меня отказываетесь? Я такой же мокшанський солдат, как и вы! Братцы!

«Пропагандист» ногою спересердя боляче пнув лежачого вбік:

– Молчи, засранец! Господин начальник, повторяю: это не наш боец, кто он и откуда – знать не знаем!

– Братцы! Ну, что же вы?! Ми же вместе шли! – ледь не плакав лежачий, з мольбою хапаючи інших вояків за берці.

– Молчи, гад! – визвірівся на нього «пропагандист». – Господин начальник, поверьте мне, я правду говорю, истинную правду.

«Судячи з жаргону та розв'язної поведінки, він колишній зек. Схоже, таких і відправляють на бійню у Донбас. На такий збрід роблять ставку. Мокші таких не жалко, – подумав Остап. – «Високоморальні» генерали у мокшанській армії».

– Я не сумніваюся, що ти брешеш! А тепер покажіть ваші документи, «екскурсанти», – сказав Ігор.

– Нет у нас никаких документов. Они потерялись, когда ваши пацаны нас захватили, – виправдовувався «пропагандист».

– Да не потерялись! – заскиглив лежачий. – У нас их забрали, когда отправляли на Донбасс. И паспорта, и военные билеты. Все забрали!

– Так-так, значить, ви Івани «не помнящие родства»? Заблукали бідненькі на широких українських просторах, – раптом Ігор різко змінив тему: – А тепер брати-слов'яни, так звані православні миряни,

скажіть, хто знущався над нашими воїнами в траншеї на схилі гори? Хто їх убивав?

– То не мы! Точно не мы! – поспішив сказати «пропагандист».

– Не мы, товарищ полковник, – понуро піддакнули й інші полонені.

– А хто?! Яка сволота?! – Ігор перекинув автомат з руки в руку. – Чому мовчите?

– Не знаєм. Без булды. Мы же все-таки християне. До нас тут были кавказцы... Им пофиг кого резать и душить, – виправдовувався «пропагандист».

– А ви, виходить, святі та божі? – жорстко зіронізував Ігор. Однак, здається, цього разу повірив «екскурснтам». І знаєте, мої бійці ладні негайно вас розстріляти. За все! За убитих бойових побратимів. За те, що ви зрадили нашу дружбу між українським і мокшанським народами. За те, що під диктовку свого керівництва знищуєте наш Донбас, його мешканців. За те, щонавіть зраджуєте свого товариша. Ви, кажучи вашою мовою, подонки! Ясно? Однак ми не підлі, як ви. Тож, коли ситуація втихомириться, ми відправимо вас до СБУ, там ви розкажете про всі свої «екскурсії» в Україну і про всіх своїх «гідів», а потім підете під суд. А поки що відправляйтеся он в ту комірчину – там чекатимете на свою долю. – І до бійців: – Дайте їм флягу води. Бо це така братія, що звинувачуватиме у негуманному поводженні з полоненими.

Зачувши таку примирливу кінцівку цієї «бесіди», Савур і Остап презирнулися – таки Ігор приборкав гнів і тим самим продемонстрував цим виродкам, що в українських бійців головне не помста, а визволення рідної землі та цієї величної гори.

– Это через тебя, предатель! – «пропагандист» зі злістю копнув ногою лежачого найманця і першим почовпав до комори з вузьким продовгуватим віконцем угорі та масивними решітками – там зберігалися експонати кімнати бойової слави. Після того, як боець заніс туди флягу з водою та два кухлі, за «екскурснтами» зачинилися залізні двері на металевий засув.

– Бачите, як їх вимуштрували? – уже на горі біля височенного пам'ятника визволителям Ігор обернувся до Савура і Остапа.

– Фашисти звинувачують нас у фашизмі, – кркнув Савур. – Це все одно, що злодій кричить: «Ловіть злодія!». Така політика у мордорі.

– На жаль, вона спрацьовує в руках тамошньої пропаганди, – сказав Ігор. Мокшанці свято вірять у те, що їм навішують керівники держави та їхні ідейні рупори.

– А знаєте що, побратими, – звернувся Остап, – давайте відпустимо одного із «екскурсантів». Хай добереться до своїх, попередить, що тут у полоні ще п'ятірко їхніх десантників. Може, не відважаться бомбувати гору? Як гадаєте?

– Можна б ризикнути, – погодився Савур. – Нам би виграти час. Може наші сюди проб'ються.

Ігор почухав потилицю, розмірковуючи.

– Боюся, що вони й своїх не пожаліють, – нарешті сказав, підносячи бінокль до очей, наче хотів дізнатися, що там, у далині, за ранковою димкою ворог замишляє. – Втім, давайте ризикнемо.

Він круто розвернувся, знову наказав бійцеві відчинити комірчину і гукнув, переступаючи поріг музею:

– Ей, «екскурсанти»! Є пропозиція – ми відпустимо одного з вас, щоб повідомив своїх про те, що ви у нас в полоні. А стрілятимуть – то значить і по вас. Згодні?

«Еккурсанти» пожвавішали, зашуміли.

– Для такої миссии я подхожу лучше всего, – «пропагандист» кулаком бухнув себе в груди.

– Ні! Ти залишишся тут! – рішуче заявив Ігор. – Брехунам немає віри.

– Как заложник? – спитав «пропагандист».

– Як військовополонений! – Ігор вивчаюче оглянув бранців і вказав пальцем на молодого вояка. У того на обличчі сяйнула радість, та він бликнув на свого вожака і спохмурнів.

Ігор ткнув пальцем у того молодого солдата.

– Відправишся ти! Ходи сюди!

«Еккурсант» боязко зиркнув на вожака, ніби питав згоди. Той, зрозумівши, що його кандидатура не проходить, засичав крізь зціплені зуби:

– Ти там скажи, пусть нас как можно быстрее обменяют на ихних бойцов. А до этого пусть не стреляют.

– Тобі все зрозуміло? – спитав Ігор у молодого вояка, обличчя якого проясніло.

– Так точно! – дзвінко відчеканив бранець. – Я виконю ваше задание!

Вояка вивели на поверхню.

– А тепер бігом марш! – скомандував Ігор.

Бранець, мов ужалений, зірвався з місця і під улюлюкання українських бійців по-заячому пострибав довгими східцями вниз до підніжжя гори і далі степовою дорогою, аж доки не зник за лісосмугою.

– Гадаєш, він донесе цю інформацію? – спитав Савур.

– Цей донесе. А от як на неї зреагують терористи – важко сказати. Але треба виграти час до підходу наших, – сказав Ігор. – І прохання до вас: не висовуйтеся, бо можна потрапити під снайперську кулю.

І в ту ж мить у руку чавунного велетня ударила куля, рикошетом свиснула поряд.

– Всі – за стелу! – крикнув Ігор і майже силком потягнув за руку Савура. – Не варто ставати мішенню для орків.

Кілька командирів підрозділів і запорожці шаснули за стіну.

– От що, братці, – звернувся Ігор до козаків, – спасибі за допомогу. Завдяки вам ми обійшлися без втрат. Поранений лише старший солдат Артем...

І тут де не візьмись, перед полковником постав наймолодший боєць, сімнадцятилітній доброволець Євген у звичайній сірій сорочці, поверх якої туди-сюди теліпався бронежилет. Він, витираючи очі, плачучи промовив:

– Помер наш Артем. Не довезли ми його до медпункту в Петровське. На наших руках помер...

Ігоря ця новина аж пересмикнула. Лице його перекосила гримаса болю. Він стягнув з голови каску.

– Слава герою!

– Навіки слава! – глухо відповіли бійці.

– А тепер, братці, нам треба... – важко після паузи видихнув Ігор, – зайняти позиції, які залишив ворог, внизу побіля музейних танків і пілонів облаштувати секрети, щоб відбивати сепарів ще на підходах до гори. І тоді можна безпечно відпочити на зайнятих позиціях. Командири груп, командуйте!

Над вершиною залунали команди офіцерів та сержантів – де та як закріплятися.

Перед Ігорем знову винирнув юнак Євген.

– Пане полковнику, ось далекомір, – заторохтів він. – Трофейний. Мокшанський. Сепари, коли драпали, забули чи загубили. Приставиш до очей – і бачиш чортзна-куди. Тепер зрозуміло, чому вони з такою точністю смалили по нас. Нам би такі далекоміри. Та ще біноклі нічного бачення. То ми б знали про кожен їхній крок.

Ігор узяв до рук лазерний далекомір, повертів і, зіпершись плечем на постамент чавунного воїна, приклав до очей. З гори видно на десятки кілометрів. У далекому ліску помітив танки сепарів. Мабуть готуються до нападу. Потім очі побігли вздовж асфальтової дороги, що петляла між горбами з поживклою травою. А далі кордон. Через нього повзли танки, гради, артилерійські установки, броньовані машини. За ними, по той бік кордону, на голих пагорбах застиг з десяток «градів». «О, та це вже не лише сепари і найманці готуються до штурму гори, а й війська Мокші», – подумав Ігор і в грудях замлоїло. Він боявся про це сказати бійцям, аби не викликати у них панічні настрої. Тільки сумовито промугикав:

– Так-так... – і, звертаючись до Євгена, підморгнув: – Спасибі тобі за такий трофей. Ти от що – мотнися до села, скажи санітарам, щоб були завжди напоготові...

– Пане полковнику, але ж можна про це сказати по рації?

– Можна. Але коли ти особисто про це скажеш – надійніше, – Ігор по-батьківському легенько поляскав хлопця по плечу.

– Ви мене хочете спровадити звідси? Так і скажіть. Пане полковнику, не відсилайте мене. Я тут пригоджуся. Чесне слово! Я й стріляти вмю, і міни розміновувати, – просився Євген. – Хочу захищати цю гору, як мої діди, – і він підняв очі на чавунного велета.

Полковнику не хотілося ризикувати життям юнака. І він шукав привід, як відправити його до Петровського. І таки знайшов.

– Ти, Женю, не сперечайся. У мене до тебе буде інше завдання – ти найкоротшою стежиною проведеш до села наших гостей, запорозьких козаків. Вони сьогодні велику справу зробили і зараз їм треба відпочити. Отакий тобі наказ.

Савур і Остап здивовано презирнулися. Виявляється, Ігор не тільки цього юнака хоче спровадити, а й їх, козаків. Клопочеться про їхню безпеку. Але ж ситуація на горі лише ускладнюється. І ворог не змириться з поразкою, буде реванш ще більш жорстокий і напористий. Тож їхнє місце тут.

– Ігоре, ми прийшли обороняти нашу землю від фашистів. І ми нікуди звідси не підемо, – категорично заявив Савур. – Це моя гора!

– Захищати без зброї – це самовбивство, брате, – заперечив полковник. – Я не можу вам наказувати. Я прошу. Бо тут буде армагедон. Орки за підтримки мокшанців нищитимуть усе живе на цій горі. І можливо зі своєї території. Невже ви не розумієте?

– Ігоре, все й без слів ясно, але ми не підемо звідси, – металевим голосом сказав Савур. – Тим більше, що у нас в полоні російські найманці. І орки це знають. Сподіваюсь, той гонець їм повідомив. Не будуть же вони своїх бомбити.

– Ех! – спересердя махнув рукою полковник. – Були б усі такими гуманістами та патріотами – ні одна зміюка не заповзла б на нашу землю. Гаразд – залишайтеся. Йдіть до кімнати бойової слави – там у холодочку трохи відпочиньте, доки затишшя. Бо сюди може «дурнуваций» снаряд залетіти.

– А можна й мені з ними? – заканючив Євген.

– Зоставайся. Та принеси козакам сухпайки і воду, що привіз Діма Скажений, – командир покуйовдив русяву чуприну хлопця. А коли той зник за стелою, в підмурівці якої купа пайків та фляг з водою, пояснив Савурові: – Золотий хлопець! Відпросився у матері. Сказав, що буде доглядати за пораненими в госпіталі. А сам подався на курси в АТО, став сапером, майстерно володіє стрілецькою зброєю. Я намагаюся його вберегти. Адже йому жити та жити. Одначе його просто тягне на передову. Шукає будь-який привід. Це я до того, щоб ви знали, з ким справу маєте. Піду оглянути позиції, – і, пригинаючись, перебіжками, аби не втрапити під снайперську кулю, подався до траншеї, виритої у колишньому квітнику, потолоченому, наче ним пройшлася отара овець.

Савур помахом долоні покликав запорожців, які спостерігали за своїм вожаком, притулившись спинами до прохолодної стіни обеліску, й чули ту розмову. Вони дружно підхопилися і занурилися у майже темну кімнату бойової слави. Втомлено попадали на каремати, що залишили нажахані орки. Остап зостався на поверхні біля монументу металевого воїна з автоматом у руці, витягненій на схід – наче промовляв: там ворог, звідти треба чекати орду. Остап обійшов постамент, на якому стояв велет. Вдивлявся в нього, у кожную рисочку на незворушному чавунному обличчі, складочки на військовому одязі. Остапові здалося, що він справді нагадує ПРАметея із його снів. Тільки той рухався, а цей височіє непорушно. Той говорив, а цей, суворий та зосереджений, мовчить, задивившись на схід. Остап ще раз обійшов скульптуру і подався до приміщення, де спочивали побратими. Тільки стулив повіки, як прийшов сон. І почулося: «Згадай – ти Метелиця! В тобі моя часточка! Тож метай світло, даруй людям Сонце і Життя! І ще – не відпускай від себе Савура. Інакше він загине. Його розтерзає двоголовий орел».

Остап аж здригнувся й розплющив очі. Поряд посапував Савур і всі побратими. Він подумав, що це вже вдруге ПРАметей нагадав про Савура. І не випадково. «Виходить, він знає більше, ніж мені здається. Треба заглянути у верцадло», – подумав Остап. І вже зібрався підвестися, як у кишені завібував мобільний телефон. Остап схопився на ноги, аби не розбуркати козаків, швидко навшпиньки вибрався на майданчик, став позаду скульптури воїна-ПРАметея. Натиснув кнопку. То був дзвінок від Принца, так званого «брата». Остап, зачувши російську мову, спочатку не второпав, хто дзвонив.

– Я – твій брат. Забул? Принц – я! – ледь не кричала мобіла. – Нужна твоя допомога, брат. Я пытался выкупить девчат – не получилось. Кавказцы уперлись – не отдадут ни за какие деньги.

– Нарешті я впізнав твій голос, – відізався Остап українською. – Про яких дівчат мова?

– Как про каких? Я базарю про твою жену Оксану и её подружку Ирину. Их перехватили наши – и в донецкий подвал. Повторяю, я пытался их освободить – а мне охранники болт показали. Пригрозили: будешь добиваться – сам в подвал пойдёшь. Теперь девок фепсы, мокшанские оперы, пасут. Не получилось у меня, брат, их выручить. Извини...

– Та поясни толком! Як моя дружина могла опинитися в донецькій катівні?

– Волонтеры они – твоя Оксана, Ирина и двое водил. Везли харчи атошникам. А наши уже за Кураховим их поймали.

У Остапа похололо в грудях. На хвилину замовк. Його Оксана в полоні... Як же так? Вона й словом не обмовилася, що збирається на Донбас. Оце так новина! Тут може й дах поїхати. Він змусив себе бути розважливим, холоднокровним. Те, що доведеться летіти на виручку, зрозуміло. Одначе, як і дівчат виручити, і самому не потрапити в пастку, і Савура вберегти? Ех, як давно він не заглядав у верцадло... Знаючи ситуацію, міг би попередити чимало неприємностей, а може й трагедій.

А мобіла волила:

– Почему молчишь, брат! Отзовись!

Остап, тамуючи тривогу, прохрипів:

– Я все зрозумів, Принц. Де тебе найти?

– Буду ошиваться на центральной площади. Только скажи, когда приедешь?

– Завтра вранці, в крайньому випадку в обід стрічай. Я тебе на беру, як прибуду.

– Тільки не тяни резину, брат. Каждая минута – золото. Как удалось узнать, их хотят переправить через границу и судить там словно участников карательной операции. Усёк?

– Спасибі тобі, брат! Чекай на мене! І не молоти зайве по телефону – спецслужби можуть прослуховувати всі розмови. Бувай.

Зв'язок перервався. Остап спіймав себе на тому, що назвав колишнього свого ворога братом. Він не чекав такого удару. Ох, Оксана... Потягнув блискавку на кишені джинсів і витяг загорнуте у хустинку, вишиту Оксаною, бронзове верцадло, начищене до блиску, з округлими краями. Заплющив очі, прочитав про себе молитву, потім заклинання, загадав бажання – як учили волхви. І побачив не зовсім виразні обличчя Оксани та Ірини... Вони сиділи, обійнявшись, на ліжку на брудному матраці. Змучені, з сірими розводами на щоках чи від сліз, чи від побоїв. «Таки Принц казав правду. Дівчата в полоні. Це вже стільки всього трапилося за триста літ, як вони разом. Її продавали у Кафі, кидали в тюрму в Петербурзі, відправляли до ГУЛАГу в Сибір, фашисти везли до Німеччини. І вона, мужня та відважна, все терпляче зносила, чекаючи на нього. Він допомагав їй визволитися – своїм коханням, вірністю, турботою. Остап і зараз був упевнений, що він її виручить. Це спонукало його до дій.

Притулився спиною до облицьованої гранітом стели, він перебирав варіанти спасіння, що копошилися в голові. В уяві бачив, як добиратиметься до Сніжного, Донецька, як наводитиме ману на орків. Він уже чув, як Оксана на радощах вигукне: «Я знала, що ти прийдеш!»

Він швидко загорнув верцадло в хустку, засунув до глибокої кишени потертих джинсів. Хотів уже йти до Савура – треба було порадитися з вожаком. Висунувся з-поза постаменту ПРаметєя, зиркнув униз вздовж східців і далі на шлях. «А що то за постаті навпроти підніжжя гори? З жовтими пов'язками на руках... Їх біля сотні. Підмога прибула? Але чому зі сходу, а не з заходу?» – запитував сам себе Остап. Потилиця чомусь похолодніла – а це ознака небезпеки. Кинувся до Ігоря. Висунувшись із траншеї побіля бетонного майданчика, той у бінокль теж спостерігав за гуртом військових, що підступав до гори.

– Полковнику, то наші на підході? – з тривогою в голосі спитав Остап.

– Мабуть. В штабі обіцяли підмогу. І форма на них, як у наших бійців, і жовті нарукавні пов'язки, і йдуть вони зі зброєю за плечима, – відчувалося, що Ігор радіє. – Нарешті! Таки в штабі не забули! Тепер ми віжемо ординцям!

– Це точно наші? – недовіжливо перепитав Остап.

– Та наші, друже! Хіба не бачиш? А щоб ти переконався, зараз подзвоню бійцям, що причаїлись у нижньому секреті. Між ними відстань у двісті метрів. Вони й підтвердять або спростують, – Ігор підніс до вуха трубку рації. – Ви збираєтеся зустрічати поповнення?

– Що? То чужинці? Орки? Хотіли обдурити нас! Готуйтеся до бою! Підпустіть поближче – і вогонь з усіх стволів! Щоб і десятому наказали оті хамелеони! – і над горою пролунав його зичний голос: – До бою!

Заворушився курган. За бетонною стелею, в траншеях, глибоких вирвах навколо майданчика бійці готувалися гідно зустріти непроханих гостей.

Ігор, зиркнувши на Остапа, гукнув:

– Ти знову без зброї! Ну як так можна воювати?! Краще сховайся за стелею. Бо куля не розбирається, хто звичайний боєць, а хто характерник.

– Гаразд, – погодився Остап і причаївся за постаментом солдата-велетня – свого могутнього пророка-ПРаметея.

Він вирішив воювати по-своєму. Обидві руки притулив до постаменту. Напружив усі сили, прошепотів заклинання, підніс руки до Неба, де гуртувалося Перунове військо. Потім поклав руки на постамент і відчув, як той завібрував, загудів, зануртував. Остап в уяві створив мислеформу вогню і направив її в руку ПРаметея, що вказувала на схід, у бік орків.

За мить з руки велетня викотилася велика вогняна куля висотою у людський зріст, спливла на постамент, на майданчик і покотилася, як м'яч, униз, навіть не підстрибуючи на розбитих східцях. За нею друга, третя і ще з десяток. Вони понеслися на гурт сепарів із жовтими пов'язками. Ті не могли второпати, що відбувається. Певно, вважали, що то якийсь новий вид зброї, і спочатку позадкували, а потім кинулися врозтіч від дороги, попадали у поживклу траву і відкрили безладний вогонь по кургану. І відступали все далі й далі під прикриттям танків. Із секрету біля нижнього пілону застрочили кулемети і автомати. У відповідь забахкали ворожі гранатомети. Біля пілонів здіймалися бульки вибухаючої землі. Кулі засвистіли над горою, кілька їх з сичанням ударилися в чавунну постать ПРаметея, вибили іскри.

Остап зрозумів: свою місію він виконав. Навівши отаку вогняну ману на ворогів, він змусив їх видати себе і свої підступні наміри.

Авантюра не вдалася! Зірвалася! Гора й цього разу врятована! Хай знають наших!

А стрілянина не вщухала. Українські бійці вже не смалили абияк, а вели вогонь прицільно. Орки, відбиваючись, відступали. І через пару годин під вечір зовсім припинили стрілянину. То в одному, то в іншому місці на полі та в рідкуватій лісосмузі лежали тіла загиблих терористів.

Серед захисників, як пізніше виявилось, теж були втрати. Двоє поранених у нижньому секреті. Остап та інші запорожці спинили пораненим кров замовляннями та накладанням рук. Ігор по рації викликав із Петровського два БРДМи. На них і відправили постраждалих до медпункту.

Коли засутеніло, бійці повилазили з траншей, окопів та інших схованок. Втомлені, не вичахлі від бою, вони спочивали, жадібно попивали воду, дехто розпакував сухі пайки, скупю перемовлялися. Ігор, виставивши караули, підійшов до запорожців – вони розташувалися позаду стели під невисокими зраненими деревами на покатоному схилі гори поряд з десантниками та саперами.

– Ну й деньок видався! Поколошматили ми бандоту. Не знаю, скільки їх там лежить, але до біса. Хай вночі лазутчики забирають їхні тіла та рахують втрати.

– Може більше не полізуть? – зітхнув Леонтій.

– Якби! А то ж їх накачають наркотою та горілкою і знову відправлять на забій, – промовив Барило.

– Звезли усяку шушваль зі всієї Мокші. Там і зеки-рецидивісти, і відверті нацисти, і злодії, і наркоші, – додав Кріт.

– І отаким доручено створити «Новомокшу»! Притон вони збудують, а не республіку, – сказав Рало.

– Доки ми на Савур-Могилі, нічого їм не збудувати! – впевнено сказав Ігор і вперше на його втомленому суворому закіптюженому обличчі з запаленими очима майнув усміх. – Але дуже розслаблятися нам не доведеться. Перша їхня атака захлинулася. Вночі вони можуть заслати диверсійну групу. І не одну. На пости ми поставимо бійців, які от-от прибудуть низу. – А за мить весело спитав: – Браття, а ви бачили, як статуя воїна-захисника метала вогненні кулі на орків?

– Звісно, бачили, – загуділи бійці.

– Це неймовірно! – захоплено почав розповідати молодий боєць Володя з глибокою засохлою подряпиною на щоці. І жвава міміка, і

жести висловлювали його подив. – Вперше бачу, щоб пам’ятник стріляв вогнем.

– Нічого дивного, – заперечив його товариш, втискуючи в його руку банку з яловичиною. – Колись біля ніг того визволителя палахкотів вічний вогонь. От він набрався жару і жбурнув на пройдисвітів.

– Навіть пам’ятник на нашому боці, – засміявся Остап. – Він, як ПРАметей, дарував нам вогонь, щоб ми розправилися з нечистою силою. І небо, і зорі, і простір – всі за нас. Бо ми захищаємо рідну землю від навалочі.

Ігор здивовано глянув на нього. Хотів розказати бійцям, що то каверзи характерника, і таким чином похвалити. Та, схоже, слава Остапові не потрібна. Не заради неї він зі своїми побратимами прибув на передову, а заради волі народу і незалежності Вітчизни. Справжній лицар.

– Пане полковнику, та все ж може після сьогоднішньої поразки у орків пропаде бажання лізти на нашу гору? – спитав все той же молодий боєць Володя, легенько погладжуючи подряпину, наче перевіряв, чи не сочиться з неї кров.

– Їм Савур-Могила потрібна дозарізу. Вона має стратегічне значення для них. І для нас також. Той, хто нею володіє, – господар Донбасу, – пояснив Ігор.

Але бійця така відповідь не зовсім задовольнила, і він знову спитав:

– Так може віддати їм отих полонених, і вони відстануть?

– Не відстануть. Бо їм гора потрібна. І чхати вони хотіли на своїх солдатів. Так що не варто уповати на милосердя і здоровий глузд загарбників. До речі, хлопці, ви б віднесли отим бранцям хліба, води та консервів. Бо пропадуть, а нам почнуть дорікати, що з ними розправилися.

– Кізяків я їм відніс би! – grimнув Володин товариш.

– Ні, браття, так не можна. Вони зараз беззбройні. І хай з ними суд розбирається, – сказав Ігор.

– Хлопці, у житті, як на довгій ниві, всяке трапляється, – втрутився у розмову Савур. – Ніхто ні від чого не застрахований. А раптом хтось із нас попаде в полон до орків. Зараз ми з ними по-людськи вчинимо, а потім вони щодо нас.

– Вони не розуміють, що таке добро! Вони, зрощені на брехні і терорі, нікого не пожаліють, – у голосі Володиного товариша бринів притлумлений гнів. – Бачили, як вони познущалися з наших бійців?!

– То буде на їхній совісті довіку. А ми маємо дбати про нашу українську честь і гідність. Ясно? – різко сказав Ігор, аби припинити такі балачки.

– Ми двома руками за! – Володя підняв свою долоню і руку товариша з консервною банкою.

За кілька хвилин Володя і двоє армійців поставили два великі целофанові пакети на камінний парапет, вибралися на нього самі й понесли продукти бранцям, запертим у кімнаті бойової слави.

Бійці вечеряли у присмерках. І Остапу здалося, що декого з них він бачить востаннє. Таке передчуття зміїнилося біля серця. І розумів, що саме тут потрібен він у цей важкий час. І на нього долею покладено зберегти життя свого отамана Савура. Адже ПРАметей так просто не нагадує. На Савура чигає страшна небезпека. Одначе його, Остапова, дружина і Ірина в полоні. Він повинен їх врятувати.

– Пане полковнику, є одна суттєва проблема. Давайте трохи відійдемо. І ви, побратими, теж, – Остап звернувся до козаків, які відлежувалися поміж скалічених дерев.

Запорожці підхопилися, пригинаючись під віттям, спустилися трохи нижче на невеличку галявинку.

– Така ситуація, побратими: Оксана та Ірина в полоні, у Донецьку, в підвалі колишнього СБУ, – тихо сказав Остап.

– А це хто такі? – поцікавився Ігор.

– Це його дружина та її подруга, – поспішив відповісти Савур. – Але як вони потрапили в пазури тим нелюдам?

– Як волонтерки – везли продовольство бійцям АТО. Їх вислідили і перехопили сепари, – стримуючи хвилювання, сказав Остап. – І з ними «працюють» мокшанські специ.

– Звідки ти дізнався? – спитав Савур.

– Від Принца.

– Це того, який тебе став називати братом?

– Атож.

– І ти йому віриш? Він же бандюк! А може він тобі готує пастку? Ти про це не подумав? – Савур починав гніватися. Та, аби заспокоїтися, переключився на інше: – Уявляєш, Ігоре, при перетині зони розмежування на посту побіля Донецька Остап, аби його не впізнали, жартома «начепив» на себе маску того Принца – копія! Той був так уражений, що почав Остапа називати братом, поклявся у вірності як рідному. З того й пішло. Комедія та й годі! – Савур захихикав і за мить сказав суворо: – Остапе, я б на твоєму місці не ризикував.

– Отамане, я дивився у верцадло – воно підтверджує: дівчата в полоні. І я повинен їх виручити, – безапеляційно заявив Остап.

– Як? Сам? – здивувався Ігор. – Таке не під силу усій нашій групі.

– Я повинен уже цієї ночі дістатися до Донецька, – твердо мовив Остап. – Сподіваюсь, мої побратими тут справляться краще від мене.

Савур знав: якщо Остап так впевнено заявляє, значить так має бути. Він обійняв його за плечі і сказав, звертаючись до запорожців:

– Але одного ми його не відпустимо? Правда, браття?

Козаки схвально загули.

– Я піду з ним, брате, – рішуче заявив Леонтій. Зачувши ім'я Ірини, він теж захвилювався, став нервово переминатися з ноги на ногу. Таки та юна красуня заповонила його серце.

Савур у роздумі пожував вус і прорік:

– Так тому й бути! Оксані й Ірині передасте вітання від усіх нас. Ми чекатимемо на вас на цій горі.

Ігор був трохи спантеличений розмовою. Така взаємовиручка його вразила. Лізти в саме пекло, аби визволити друзів, – на це далеко не всі здатні. Хіба що характерники...

– Що ж, бажаю вам удачі, легіні, – сказав він.

– А є якась можливість козакам добратися до Степанівки? Там наші «Славути», – спитав Савур.

– Зараз зателефоную та попрошу дядька Сашка. У нього найнадійніший транспорт у польових умовах – моторолер «Жук». Той дончанин – наш зв'язковий, помічник і порадник. Він за годину буде в Петровському.

На тому ця коротенька рада й скінчилася. І коли запорожці вже пішли на своє місце, Остап притримав Ігоря за лікоть.

– Хочу попросити, пане полковнику, про одну дуже делікатну річ. Так от, наш отаман Савур не випадково сюди покликав. І ця гора не випадково називається Савур-Могилою. Більше трьохсот років назад на ній стояла козацька сторожа. І старшим у ній був знову таки козак Савур. Її завдання – попереджати козаків на Січі про походи людоловів. На вежі – вона знаходилася там, де зараз меморіал – підпалювалися солома та хмиз, бочка зі смолою. Дим від неї був сигналом для інших веж, а потім і для запорожців на Хортиці. Одначе одного разу людолови, скориставшись зливою як прикриттям, підібралися близько до вежі. І варта не змогла своєчасно підпалити смолу. Зав'язався бій. Козаки себе підпалили, задиміли... Запорожці на інших вежах помітили той сигнал і поспішили на виручку... Але козаки Савур і Харциз загинули як герої. З тих пір цю гору називають Савур-Могилою... А наш отаман вважає, що душа того сміливця відродилася в ньому.

І коли він почув про те, що сепари намагаються захопити його гору, упросив нас відправитися на її захист. Отак ми й потрапили до вас.

– Цікава історія, – похитав головою Ігор. – Я й не чув цю легенду. А варто б, щоб кожен українець її пам'ятав.

– Воно то так. Одначе я, пане полковнику, про інше. Наскільки мені відомо, сучасний Савур знову може на ній постраждати.

– Він про це знає?

– Ні. Та й навіщо? Я йому про це не казав. Він чоловік ризиковий, відважний, настирний. Вважає, що його як характерника звичайна куля не візьме. Хіба що срібна. Я мав би його попереджати, оберігати від усіляких бід. Важливо, щоб він не підставлявся під ворожі кулі та снаряди... А мені треба їхати... Там дівчата... Коротше, Ігоре, постарайся його якимось чином відволікати від небезпечних місць. Я й козакам скажу, щоб прикривали Савура.

– Я все зрозумів. Сподіваюсь, мені вдасться його вберегти, – подав правицю Ігор.

– Хоча б до мого повернення, – ще раз попросив Остап, тиснувши руку командира.

– Удачі тобі й Леонтію. А зараз спускайтеся в Петровське у розпорядження дядька Сашка. – До зустрічі, легіні.

Частина третя

XIV

Принц не знаходив собі місця. Гризли сумніви. Він не пам'ятає, щоб отак заморочувався чужими проблемами. Потрапили ті дівахи-волонтерки в тьорку, посадили їх до підвалу... А йому яке до того діло? Хай донецькі менти розбираються. Може й справді вони розвідниці, наводчиці. Там про все дізнаються і відпустять. Так він міркував. Але ж не відпустять! Або скалічать, або затрахають. І що він скаже брату? Що його ліпший друг Хан зловив його дружину з подругою і передав бойовикам на розтерзання? А він, Принц, який так затято клявся у вірності, не зміг добитися звільнення тих дівах? Тоді який він брат? Так – одна назва.

Втім, Принц намагався дістатися до дівчат. Хитрував, прикидався навіть женишком тієї Ірини. Гадав, що кавказці змилюються і за башлі відпустять. Та де там! Вони не погодилися ні за які бабки. Ще й порадили звернутися до спецслужб, мовляв, з ними базарь. Сказали, що фепси дуже зацікавилися тими баришнями, їх нібито звинувачують у корегуванні артвогню на двох журналістів – і ті чи поранені, чи вбиті.

– Не нашего ума дело – решать такие вопросы, – сказав чорнобородий. – Иди атсюдова, а то и сам попадеш в карцер. Мы тибэ не поможем, пусть тибэ Аллах помогает.

Принц ще раз викликав Хана на відверту розмову. Сіли на побитій лавці з однією планкою під знівеченою осокориною з покаліченими гілками. Базарили, звісно, на мокшанській мові.

– Ты заварил эту кашу – ты и расхлёбывай! Иначе конец нашей дружбе! Что я брату скажу?

Хан щось бурмотів про свою відданість другові. Перейшов на бізнес, який їм організував український полковник в зоні АТО, – це, мовляв, принесе великі прибутки. А щодо дівиць заявив: нині для нього це не підйомне завдання.

– Да плюнь ты на этих девах и разотри! Не они первые, не они последние! Спецслужбы разберутся лучше нас. Если невиновные – отпустят, – переконував Хан. – У нас своя жизнь, у них своя. Не за-

бивай свою балду всякої чепухой. Живи на повну. Як ми раніше жили, не тужили і не заморачивались чужими судьбами. Слушай, у мене такої конячок стоїт, тебе дождивається. Пошли, бахнем!

– Хан, ти мене не слухай. Що я брату скажу? – сердився Принц.

– А ти не докладавай йому.

– Я уже доложив.

– Шедеврально! І він скоро приїде?

– Скоро.

Хан згадав телефонну розмову з українським полковником про те, що ті запорожці приїхали не вбитого родича перевозити, а воювати на боці атошників. І що серед них відомий характерник. А ще подумав: що він, Хан, може забашляти солідні бабки, якщо передасть того характерника спецам із Мокші.

– І він не побоїться приїхати в Донець? – зацікавився він.

– Сказав, що приїде. Сьогодні утром или в обід, – щиро зізнався Принц.

– Ну і ну! Сам лезе в пасть крокодила! Ризиковий він парень, як я погляжу! – здивувався Хан. – І ти нікому із МГБ об цьому не сказав?

– Да хто я – останній поць?! – виривався Принц. – Сдати брата – це все рівно, що себе предати. Я хоч і бандит, але не до такої ж ступені.

– Слушай, ти, брательник, не зацікливайся на том липовому своєму браті. Він використовує тебе в своїх інтересах, – взявся переконувати Хан. – А потім забуде, як тебе і кликати. Я, канешно, тебе не дам в обиду. Но...

– Хан, якщо ти мені братан, то допоможи нам з братом. Усєк? – і вивчаючи глянув на братана.

– Да понял я, понял. Можеш покласти на мене. Ну я погнав. І держи мене в курсі, – заспішив той.

Хан зірвався з місця, сів у свою темну лайбу, розвернувся біля чиєїсь хати з розбитими ворітьми, посигналив на прощання і рвонув з місця так, що аж шини засичали об покритий асфальт. Принц витягнув мобілу. Він з нетерпінням чекав, коли обізветься брат Остап. Не дивлячись на розбіжності з Ханом, зостався задоволеним розмовою – все-таки приємно мати надійного друга.

Тим часом Хан завернув до колишнього будинку СБУ. Там у підвалах перебували полонені. Він, ступаючи через дві сходинки, швидко піднявся на третій поверх, де розміщувалися спецслужби. Без

стука по-свійськи увірвався до кабінету знайомого підполковника в цивільній одежі – джинсових штаних і смугастій біло-синій шведці. Розповів, що може допомогти спіймати характерника, дружина якого тут, у підвалі. Повідомив, що за його даними той запрожець от-от має прибути в Донецьк. І якщо спецслужби щедро оплатять йому такі послуги, він ладен допомогти.

– И сколько же ты хочешь? – спитав підполковник.

– Тридцать тысяч «зелёных», – сміливо заявив Хан.

– А не многовато для патриота «Новомокши»? – спитав підполковник.

– Это стоит больше. Но я за ценой не гонюсь. Я же не сам в этом деле. У меня есть поделник – с ним надо поделиться.

– Ты что, клоун, с нами шутки собрался играть? Смотри, а то сам загудишь в подвал – там места много, – рикнув підполковник. – Ти должен безвозмездно защищать свою родину от укропов!

– Естественно. Со всех сил стараюсь. Однако вам же платят за работу? И хорошо платят? Так чего мы, дончаки, должны работать за спасибочки, – мляво заперечив Хан.

– Ладно, после удачной операции получишь три тысячи долларов, – поблажливо усміхнувся підполковник.

– И всё? – важко зітхнув Хан.

– Ты, босьяк, и за это должен быть благодарен. А сейчас сядешь с оперативниками в нашу машину и покажешь связного того характерника. Давай, дуй! Кстати, а может он тоже захочет с нами посотрудничать?

– Не-а! Я с ним базарил – ни в какую, – уже від дверей сказав Хан.

– Что ж, для него хуже. Ну, чеши вниз к нашим!

– Есть! – з готовністю відчеканив Хан і навіть жартома козирнув з порогу.

Тим часом Остап подзвонив Принцу. Умовилися зустрітися біля крупного супермаркету – там багато людей вештається, легше зостатися непоміченими.

– Я тебе там сам знайду, – пообіцяв Остап.

Леонтій припаркував свою червону «Славу» на платній автопарковці. Остап, помітивши Принца на лавочці у сквері, напустив на себе образ «брата». Леонтій ще й пожартував:

– Та вас важко розрізнити.

– Спасибі за визнання. Мені це й потрібно.

– Слухай, Остапе, давай домовимося: закінчиться вся оця буча – і ти навчиш мене отак перевтілюватися та ману наводити.

– До того часу ще дожити треба.

І тут Леонтій раптом запитав чи то з сумнівом, чи то з засторогою:

– А чи не збираєшся ти в такій подобі грати роль того Принца?

– Який ти здогадливий. Це єдиний вихід визволити наших дівчат.

А в тебе своя роль – розважати справжнього Принца і підтримувати зі мною зв'язок. У нього розпитаєш, де вам краще і безпечніше спинитися неподалік будівлі СБУ, чи як воно тепер у них зветься.

– Катівня, – підказав Леонтій.

– Ти з Принцем не базікай про зайве. Він налаштований на «Новомокшу». І погодився допомогти тільки тому, що вважає мене своїм братом, – попередив Остап.

Він відчинив дверцята авто, роздивився довкола і попростував до Принца на лавочці у сквері. Привіталися. Обійнялися. За звичкою Остап почав з ним розмову українською мовою. Це спантеличило Принца.

– А ты почему все время базаришь на хохляцком?

Остап не виправдовувався, тільки стеноу плечима:

– Звик з дитинства. А хіба ти не розумієш?

– Понимаю. В школе изучал. Но сейчас у нас тут негласный запрет на хохляцкий язык. Если патруль услышит – подвал обеспечен. Мой тебе совет, брат: хочешь освободить жену и её подругу, разговаривай на здешнем языке.

– Па-макшански, так па-макшански! – засміявшись, Остап перейшов на тутешній суржик. – Какой украинец не знает мокшанский, а вот мокшане, живя в Украине десятки лет, не соизволят выучить государственный язык. Как вспомню речь бывшего украинского премьера, его «кровосиси», за живот хватаюсь, а потом возмущаюсь. Вот такие у нас государственные деятели – позорище на весь мир.

– А у тебя хорошо получается по-нашему. Вот теперь другое дело. Что ты, что я – одна сатана, – вдоволено сказав Принц. – И что будем делать?

– Есть предложение: ми с тобой меняемся ролями. Отныне я – это ты, а ты – это я. Ведь нас вряд ли кто различит. Ты мне рассказываешь, где посты, к кому можно обратиться, где находятся девочки. Я отправляюсь вместо тебя. Ты с моим другом подвозите меня к зданию и ожидаете в машине недалеко, – показав на «Славу»». – Место знаешь, где безопасно остановиться?

– Да я тут не только улицу, каждую щелку знаю, – похвалився Принц. – Я же местный.

– А теперь все подробно рассказывай, как мне лучше добратся до девчат.

– Боюсь, что тебе не удастся. Там такая охрана – охренеть можно. Я пробовал – ничегошеньки не вышло.

– А ты мне Расскажи. Я понятливый.

– Пустая затея, брат. Только себя погубишь. И мне будет очень жаль тебя.

– Ну, так я внимательно слушаю, – перебив його Остап.

Вони, сидячи на лавці, бесідували з півгодини. Принц розповідав, енергійно жестикулюючи, пальцем водив по дошках лави, носком кросівки по плиточках. І час від часу перепитував, чи все уяснив Остап.

– А может тебе пистоль дать? – наостанок спитав Принц. – Или нож?

– Мені без них безпечніше, – Остап знову перейшов на українську. І Принц, здавалося, не помітив, захоплено розповідаючи про своє бачення операції.

– Смотри. Мое дело предложить, – Принц уже не звертав увагу на мову.

– От тільки давай поміняємося бейсболками та сорочками, – запропонував Остап. – Тільки де?

– Это плёвое дело, брат. Прямо здесь и переоденемся. Кому какое дело, если братья переодеваются.

За хвилину вони помінялися одягом. Щоправда, Принц застеріг:

– От только, брат, твой чуб казакский может вызвать подозрение, – очима вказав на русявий оселедець.

– А я його під бейсболку сховаю. Не дрейф, усе буде добре, – запевнив Остап, поправляючи кепі. – Спасибі, брат, – Остап і сам здивувався тому, що назвав колишнього ворога братом. Виявляється, і таке буває. – А тепер поїхали на стоянку – я маю знати, де ви мене чекатимете.

І вони попростували до «Славути». Леонтій зустрів їх окликом:

– Та ви брати-близнюки! Я вже й не знаю, хто є хто.

Принц показував, куди треба їхати. Неподалік від площі перед колишньою будівлею СБУ завернули у двір поміж п'ятиповерхівок із червоної цегли, спинилися біля розлогих кущів калини та бузку.

– Ну, братці, я пішов, – Остап із заднього сидіння узяв квітчастий пакет з двома пляшками Барилового спотикача і широко відкрив дверцята.

– Хай допомагає тобі богиня перемоги Слава! – відповів Леонтій.
– Не забудь – мене Николаєм звать! И фамилия у меня Бондарь! – навздогін нагадав Принц.

Остап підняв над головою два міцно стиснуті кулаки, мовляв, усе буде добре, і пішов впевнено, насвистуючи якусь мелодію, вдавав безтурботність, щиро і навіть трохи придуркувато усміхався перехожим. Поминув сквер, де з різних боків весело шкірилися металеві ковані фігури. Ось і приміщення СБУ, де тепер і штаб, і в'язниця сепарів. Перед входом у цитадель із білих мішків з піском, шин, бетонних блоків, дерев'яних брусків та іншого будівельного непотрібу спинився. Поряд нудилися четверо бойовиків у формі «зелених чоловічків» з автоматами на передпліччях. Над усім тим біла трохи пошарпана споруда колишнього оплоту безпеки міста і всього краю. На відчинених вікнах фігурні білі решітки. На козирку високо здіймався чорно-синьо-червоний прапор «ДНР».

Бойовики спиняли всіх, недбало переглядали свідоцтва про особи чи пропуски, розпитували, куди та до кого, у якій справі, що в пакетах чи сумках. Виняток без оглядин – лише добре знайомим, їх пропускали, не вимагаючи документів.

Наблизившись упритул, Остап спитав:

– Маєтесь, браточки? Ну, и служба у вас – не позавидуєш.

– А-а, Принц! С чем пожаловал? – відізвася охоронець, добродушно блискаючи темними очима і з-під кошлатих вусів показуючи побиті каріесом зуби.

– Браточки, может чего-нибудь холодненького принести? Так я мигом, – Остап вдавав услужливого друзяку.

– Да холодненького у нас – завались. Нам би чего-то горяченького...

– Борща или супчика? – злукавив Остап.

– Принц, йолоп ты эдакий! Не ожидал от тебя подобного подвоха. У тебя что, маргарин в дыне завёлся? Или ты нюх потерял? Нафига нам та жрачка! – схоже, охоронцю наскучило стовбичити без діла і він радий з кимось побазарити.

– Да что ты, братан! – засміявся Остап. – Я пошутил.

– Это уже другой коленкор, – подобрішав чорнобородий. – А что там у тебя, Принц? – направив дуло автомата на пакет в руці Остапа.

– То, что вам надо, братаны, – Остап розчепірів пакет, в ньому дзенькнули одна об одну дві пляшки самогону з жартівливим написом «Оковита», виготовлених Барилом.

Бородань заглянув у пакет, підняв його на рівні очей, прочитав уголос виготовлену на принтері етикетку:

– Оковита... А это что за зверь? У нас, на Кавказе, така не водит-ся, – він щиро подивувався. Гукнув неголосно напарнику з протилеж-ного боку проходу: – Ти знаєш, что такое оковита?

– У нас в Мокше такие слова не водяться, – неохоче відказав той, але підійшов і теж зазирнув у пакет.

– Это напиток богов, «аква вита – вода жизни». Нет такого чело-века, которого она бы не взяла за душу! Это суперпойло. Делают его казаки запорожские, настаивают на двадцати травах. Пить – сверху-довольствие. Знакомые ребята переправили через блокпосты. Мы с Хамом пробовали – кайф. Рекомендую. Ещё и спасибо скажете, и до-бавку попросите.

– Давай твою «Оковиту», – бородань ледь не вирвав у Остапа па-кет і передав напарникові. – Спрячь где-то между шин. Стемнеет – вмажем. – І до Остапа: – А ти к кому?

– Да к операм из Мокши – разговор есть.

– Что это вы с Хамом по очереди к ним бегаете.

– Он тут был?

– Да час назад. Сел в машину с операми, и куда-то умчались, – охоче теревенив чорнобородий. – Если ты к ним, вали на третий этаж – там их кабинеты, может кого-то и застанешь. Они какое-то дело тут раскручивают и поэтому не дают нам девок пощупать. Стоят там, на входе в подвал, два бендюжника, волками на всех глядят. Но ты туда не лезь – сразу на пол уложат и отдубасят. На кой хрен нам нужны они, те оперы? Приперлись из хасапии и выпендриваются. Короче, ты с ними держи ушки на макушке, лишнего не болтай. Мы тебя предупредили по старой дружбе.

– Ясно, – відповів Остап. – Спасибочки!

– Да ты очень с ними не откровенничай. Они любят к словам цепляться. Всё выспрашивают и вынюхивают, – попередив чорно-бородий.

– Я тоже парень не промах, – сказав Остап.

Він переступив кілька східців, не звертаючи уваги на чергового, зайнятого якимись паперами, подався довгим коридором до входу в підвал – туди, де, за словами Принца, мав бути спуск. Однак наткнув-ся на решітчасті двері із товстою арматури, пофарбованої у чорний колір. За нею на різьблених стільцях з золоченими обводами, видно, прихоплених у якійсь залишеній квартирі чи будинку, сиділо двоє во-

яків у камуфляжній формі. Побачивши непрошеного гостя, підхопилися, наставили автомати.

– Тебе чяво? – спитав один з відкопиленою товстою губою, гордовито задравши підборіддя.

Другий, схожий на бурята, прижмурився на Остапа щілинами підозрілих очей.

– Здеся хода нету, – додав «бурят» ламаною мокшанською мовою. – Здеся исправительный комната для непослушных мальчиков и девочек, – і реготнув зі свого дотепу.

– Так что проваливай, пока цел, – додав губошльоп, як його встиг про себе охарактеризувати Остап.

– Братцы, да вы, меня меня не узнаете? Я же Принц, – Остап щосили гупнув долонею себе в груди.

– Ха-ха, Принц. Тут у нас таких принцев и принцес – почти все камеры забиты. – Не завидую тем, кто сюда попадает. Хочешь испробовать, Принц? – глузливо загігикав губошльоп. – Так мы тебе по старой дружбе можем устроить «экскурсию».

– Я не против. Но только в ту камеру, где девки сидят. Говорят, двух укроповских волонтерок сцапали, – грав комедію Остап.

– Да есть тут. Вон за той дверью сидят крохотулечки, – губошльоп ткнув пальцем на металеві двері.

– Красавицы! – облизнувся «бурят».

– Под замком? – допитувався Остап.

– Зачем? Обижаешь, братан. А мы для чяво? Когда мы тута, никакая зараза сюда не заберется. Органы нам доверяют, – «бурят» пихато задрав приплюснутого носа. – Имей это в своей башке.

– Те девки действительно так красивы? – хтиво усміхнувся Остап.

– Прямо жуть! Мы бы их давно оприходовали, но опери из столицы предупредили – чтобы ни один волосок с них не упал. Идет баланда, что их для какой-то операции готовят, будто бы для обмена на какую-то важную птицу, – пояснював губошльоп. – Но я тебе об этом не трепался. – І, повернувши голову до напарника, додав: – И ты не слышал. Понял?

– Так точно, господин старший сержант! – жартома відказав «бурят».

– І всё же так хочется поглядеть на тех красавиц, – Остап смачно облизав губи.

– А чяво нам за это? – спитав бурят.

– Літр пойла. Пойдёт? – пообіцяв Остап.

– Да не жлобись ты! – дорікнув губошльоп. – Два литра!

– Братцы, замётано, – відповів Остап.

– Можно сказать, тебе повезло – сейчас оперов тут нету, они работают с девками до обеда, а затем водку жрут, – губошльоп відімкнув важкі арматурні двері. – Но если обманешь с выпивоном – в камеру попадеш. Мы тебе это устроим, – пригрозив.

– Да что я на падло похож? – прикидався своїм у дошку Остап. – Вы чё, ребята?

Губошльоп впустил його і прихилив за ним решітчасті двері, залишивши ключ в замку. Остапові цього тільки й треба. Він услід за вартовими пошкръобав коридором. Біля одних дверей бурого кольору спинилися.

– Тут «укропчанки», – бурят з грюком відтягнув засов, розчепі- рив двері камери.

Остап так і остовпів. Перед ним на металевих ліжках, поверх яких накинута старі матраци з кровавими розводами, сиділо троє дівчат – його Оксана, Ірина і ще одна смаглява незнайомка, з синцями під великими карими очима і довгим скуйовдженим волоссям. Вони злякано зіщулилися, дивилися насторожено з-під лоба, тільки чорно-волоса – з викликом. Остап помітив у Оксани на руках безліч синців, у Ірини – синюшні плями на ногах.

Охоронці спинилися у дверях, а Остап пройшовся вздовж камери, позірно прицмакуючи язиком і повторюючи:

– Гут, гут, девушки! – фамільярно розпятакував Остап. А потім нахилився до Оксани, наче роздивляючись поближче, ледь чутно прошепотів: – Я – Остап. Не подавай виду. Будемо тікати звідси.

Оксана мовчки отетеріло уставилася в Остапа. Зрозуміло, вона не могла його впізнати з таким обличчям. Але знала, що її характерник здатний не тільки на таке.

– Действительно красавица! – видихнув Остап. Потім наблизився до Ірини: – Я – Остап. Приготуйся втікати. Попередь ту чорнявку, – і відійшов до охоронців.

– Нам би таких хоть на одну ночку! – ще дужче відкопилив губу губошльоп.

– Мы бы им показали, как родину любит! – хихикнув «бурят».

Остап підійшовши майже впритул до охоронців, різко викинув поперед себе обидві руки, направив сизий енергетичний струмінь у їхні груди і гаркнув:

– Замріть, губошльопи! І ні пари з уст! Віддайте зброю! – вирвав автомати з їхніх рук. – А тепер лягайте на ті задрипані ліжка.

Охоронці покійно почовпали до ліжок і сіли поруч з дівчатами. Ті злякано шарахнулися від них. Остап наказав охоронцям лягти:

– Спати до ранку! – Ті похиталися, сидячи, й повалилися на матраци. А тоді до дівчат: – Тепер на вихід, любі! Не зволікайте!

Це стосувалося Оксани, яка все ще не йняла віри, що то її чоловік. Хотіла притулитися, та знову кинула погляд на його лице – чуже! – і опустила руки.

– Не переймайся, це я, Остап. Так треба. Швидше на вихід!

Обидва автомати він загорнув у клітчасту ганчірку, що валялася в кутку, витягнув із задньої кишені широкий темний пакет, уклав туди зброю. Хотів повідкривати защіпки на інших дверях, де ймовірно перебували бранці, та вони були замкнені на амбарні замки. Він розчинив арматурні двері, випустив дівчат, замкнув решітку. Ключ пожбурих уздовж коридору.

– Йдіть за мною! Трохи затримаєтеся у фойє.

Треба було ще пройти повз отих чотирьох охоронців перед входом у будівлю. І впевнено подався до них. Вдав із себе такого собі веселуна, хвацько потиснув руки охоронцям – і вони по черзі безмовно застигли. Так він і їх увів у гіпнотичний стан.

– Дівчата, вперед!

Трійко дівчат прошмигнули мимо задерев'янілих охоронців. Остап повів під деревами за ріг будівлі, через тінистий сквер. За кілька хвилин вони уже були біля «Славути». Леонтій, що стояв, опершись об капот машини, широко розкрив перед ними дверцята, на ходу вітаючись. Принц здивовано розвів руками:

– Как это тебе удалось, брат?

– Брат? – аж залякла від подиву Оксана. – У тебе є брат?

– Як бачиш, – зніяковів Остап.

– Ти ніколи раніше про нього не згадував.

– А тепер у мене є брат, – грав свою роль Остап.

– Ви такі схожі. Як добре, що в тебе є брат, – сказала Оксана і швидко забралася на заднє сидіння.

Леонтій тільки ніяково усміхався, знаючи про таємницю такого перетління Остапа. Але пояснювати зараз не на часі. Треба якомога швидше вибиратися з цього пекла.

Остап його випередив:

– От що, друзі, є пропозиція. Брате, до тебе величезне прохання: будь ласка, переправ цих красунь за Курахове. Зможеш?

– Як два пальці об асфальт. Але на чому?

– На цій «Славуті». А з Курахового вони самі доберуться. Правда, дівчата? Миколо, – звернувся до Принца за його справжнім іменем, – сідай за кермо. Ти дорогу знаєш. А ти, чорнявко, біля нього на передне сидіння.

– Нам би лише до Курахового! – відгукнулася за всіх Оксана і пригорнулася до Остапового плеча, відчувши його поряд. В свою чергу Леонтій легенько притиснув до себе Ірину, ніжно зазирнув у її очі і щось палко зашепотів у вухо.

– Ви вже й попарувалися! – заздрісно промовила смаглявка, яку дівчата назвали Марійкою, блиснувши очима на Принца, сказала жартома: – А це мій рятівник, – і легенько торкнулася долонею руки збентеженого парубка, що вже нетерпляче ухопився за руль.

– Я кохаю тебе, – тихцем зашепотіла Оксана Остапові.

– Навіть з таким лицем? – спитав він, цілуючи її щоки.

– Я тебе кохаю з будь-яким лицем. І вже понад триста літ, – зашарілася Оксана.

– По конях? – спитав Принц, здивовано спостерігаючи, як Остап і Леонтій вибираються з салону. – Ребята, а ви куда?

– У нас тут ще багато справ. Нам на Савур-Гору потрібно.

– Далековато, – завважив Принц. – А давайте я позвоню своєму братку Хану, он вас на своїй лайбе доставит.

Зачувши це ім'я, Остап посерйознішав: він не довіряв тому хвальковитому амбалу.

– Дякую, брате. Ми самі доберемося. Ти, головне, дівчат достав. І нікому про це ні гу-гу. Бо зараз не знаєш, хто друг, а хто ворог. Все перемішалось. А тобі я довіряю. Після сьогоднішньої операції постарайся не потрапляти на очі отим бевзям у колишньому будинку СБУ. Бо подумують, що то ти їх поприсипляв та навколо пальця обвів. А за це сам знаєш, що може бути.

– Понял, брат, – погодився Принц.

Остап крізь опущене вікно подав руку, міцно потиснув поранену праву долоню, що майже не згиналася. Вона як нагадування про їхню бійку біля запорізького ринку.

– Но мы с тобой должны еще обмыть нашу встречу. А то как-то не по-человечески выходит, брат, – засміявся Принц.

– Обов'язково! – сказав Остап. А в душі чомусь зав'юнилася тривога і майнула думка, що бачаться вони востаннє. – Бережи себе, брат! Щасливої дороги! – Остап заглянув до салону і додав: – Знайте, дівчата, у вашому визволенні велика заслуга цього бравого парубка – Миколи Бондаря. Будьмо!

«Славути» рушила з місця. Коли вона зникла за рогом, Леонтій спитав, кивнувши на пакет:

– Там що?

– Автомати.

– А як хтось дізнається?

– Не хвилюйся. Зараз пів-Донбасу має зброю. А нам або десантникам вона може знадобитися. Бо, на скільки я розумію, на Савур-Могилі заварюється така каша... Боюся, що там може утворитися котел. А тепер ходімо он туди – на головну вулицю.

– Ти свою фізіономію не збираєшся «перевдягати»? – спинив його Леонтій.

– Я й забув. Пора. Бо можна на друзів Принца нарватися. А це додаткові непотрібні проблеми. Гайда!

За мить Остап уже мав власне обличчя. Леонтій у здивуванні знову вимовив:

– І як би собі навчитися такому перевтіленню.

– Навіщо тобі? Дівчат дурити?

– Ні. Я, здається, знайшов свою долю – щойно поїхала.

– Іринка?

– Звичайно! Така мені потрібна.

– То нащо тобі «зодягати» чужу фізіономію?

– А я б став двійником деенерівського лідера, мене без затримки пропустили б на місцеве телебачення, надали ефір, і я б оголосив про закінчення війни, роззброєння, розпуск військ, – розвеселився Леонтій.

– І тебе там би пристрелили як зрадника. За тими лідерами день і ніч пильнують спецслужби. Вони не самостійні і виконують те, що їм велять... Так що не потрібна тобі та маска. Довше проживеш, – засміявся й Остап. – Ходімо. Бо на Савур-Могилі побратими вже нас заждалися.

Вони вибралися на центральну вулицю, сіли в маршрутку і помчали за східні околиці міста. Здалеку долинали аж сюди гарматне бухкання.

Майже в той саме час, коли Остап і Леонтій вибралися за Донецьк, на блокпосту побіля Курахового полковник Георгій Каратаєв, оглядаючи автомобілі, що стояли у черзі на перевірку, побачив Принца, що крутився поряд зі «Славутою».

– О, какими судьбами! Скільки зим, скільки лет! – гукнув він ще здалеку і перейшов на українську. – А ти чого тут ошиваєшся?

– Да вот девчонки попросили переправить их к украм, – нехотя відповів Принц. Схоже, він не радий був зустрічі. Бо хтозна, що в того полковника на умі. А просьбу брата він повинен виконати за будь-яку ціну.

– Ану покажи, що за красуні тебе, зірвіголову, звабили, – підійшов до авто, зазирнув крізь опущене вікно всередину і вигукнув здивовано. – О та тут все ті ж знайомі! І чому б я ото вештався туди-сюди через кордон? На скільки я пам'ятаю, нещодавно вони як віддані українські волонтерки їхали пікапами з провізією.

– Их, было, перехватили наёмники, – взявся пояснювати Принц. – Они едва вырвались из подвала.

– І як це вам удалося, дівчата? Там же така бидлота! – полковник знову допитливо заглянув до салону. У словах жалість, а в очах злість і замішання.

– Та відпустили нас, – неохоче відповіла Оксана. Вона не хотіла розголошувати таємницю, боячись, що це може зашкодити її Остапу.

– Аж не віриться, – на обличчі Каратаєва мигнула ледь помітна гримаса невдоволення. «А раптом вони дізнаються про те, що я їх спровадив до Хана. Тоді мені кабець. Треба щось придумати. Не відпускати! Утримати! Арештувати!», – подумав він. А вголос спитав:

– Може й так. А документи у вас є?

– Откуда им возьтятся. Говорю – они же из подвала, из плена. Разве не понятно? – розсердився Принц.

– Пане командире, якщо ви заберете наші документи у орків, то ми вам спасибі скажемо, – додала Оксана.

– Без документів не положено! – категорично заявив полковник. – Будемо вивчати. Доведеться трохи затриматися.

– Но это же издевательство! – гнів клекотів у горлі Принца.

– Порядок є порядок, – на те йому полковник. – Нічого з вами не трапиться. Он там у холодочку під навісом трішки посидьте, попейте водички. І тобі, голубе, буде краще. Я ж про твоє благополуччя дбаю, – прискіпливо глянув йому в очі, наче на щось натякаючи, але не відважився сказати при свідках.

– Чёрт знает что! – лайнувся Принц, не зрозумівши натяку полковника.

Збентежений Каратаєв заспішив до своєї коморки, похапцем знервовано набрав номер мобільника Хана. Він то говорив надто тихо, то зривався на крик:

– Хан, дівчата, яких ти захопив, уже тут, на блокпосту. І знаєш, хто їх привіз? Принц! Твій кориш! Гад! Ти мені не підкажеш, як це могло статися? Як їм вдалося втекти?.. Що? Мабуть, характерник виволовив, чоловік отієї Оксани? Де він узявся? А якщо вона йому сказала, хто їх підставив? Ти про це не думав? Ні? А я думаю! А ще я міркую так: їх випускати не можна, приїжджай з братвою і забирай! Мені не потрібні свідки і компромат! Ясно, ідіот? Що хочете, те й робіть з ними! Я їх постараюсь затримати. Все! Жду! – і вимкнув «секретний» телефон, долонею витер спітнілий лоб, вилаявся: – Алконавти! Виродки! Волоцюги!

Каратаєв вийшов зі своєї коморки, зиркнув у бік «Славути». Немає! Де? Що за напасть! Гаркнув на чергового даїшника:

– Де «Славута», що тут стояла?

– Поїхала.

– Куди?

– По запорізькій трасі.

– Навіщо її випустили?

– Так той водій, з яким ви щойно мило бесідували, сказав, що з вами усе домовлено. Тицьнув мені в руку п'ятсот євро, сказав, що це для вас – і майнув, – даїшник подав купюру, ховаючи її в руці від сторонніх очей.

– Та ніякого дозволу я не давав! Не давав! Чуєш, мурло? – кричав полковник, проте купюру взяв.

– Та звідки ж мені знати? Ви мені ніякої команди не давали, – виправдовувався даїшник.

Каратаєв, злий і хмарний, спересердя розпікав підлеглого. В голові, що аж гуділа, роїлися думки: «Догнати! Відправити оперативну машину! Розстріляти – то був би найкращий вихід. Але хто на це зважиться? Треба дочекатися Хана, і хай летить за ними. У них потужні іномарки, не те, що «Славута». Доженуть». Він раз по раз кидав несамовитий погляд на дорогу. І трохи заспокоївся, коли біля нього спинилася чорна іномарка, і з її переднього сидіння висунувся Хан.

– Що за тривога, шеф? – спитав він.

– Своїх волонтерок знаєш? – у свою чергу спитав Каратаєв.

– Ще б пак! Як свої п'ять пальців, – відказав Хан.
– Треба їх спіймати! За будь-яку ціну!
– І скільки віддалиш, шеф, за таку блатну роботу?
– Не зажлоблю! Ображатися не будете. А хто це з тобою? – Каратаєв прискіпливо розглядав ще двох пасажирів.

– Це хлопці з органів. Цікавляться Принцем і тими діваками.
– Чиїх органів? Наших? – збентежено спитав полковник.
– Ваших-наших – какая разлица, – відповів за Хана із заднього сидіння худорлявий з випнутою вперед щелепою молодик у темних окулярах. – Мы из столицы.

– Какой столицы? – жажнувся полковник і перейшов на мокшанську.
– Из той! – опер показав великим пальцем на північ.
– А-а, понял, понял, – закивав Каратаєв. – Поймайте их! Они очень важные птицы. Многие вам могут рассказать. С их помощью понимаете характерника и других запорожцев.

– Вперёд! – молодик в окулярах торкнув плече водія. Іномарка рвонула з місця, аж передні шини здиміли об асфальт, обдавши курявою полковника.

– У-у, виродки! – вилаявся він, обтрушуючись.

І тут в нагрудній кишені почув вібрацію мобілки. Телефонувала Наташа:

– А я до тебе, милий, з сюрпризом, – весело застрекотала вона.

– Що за новина? – збентежився Каратаєв.

– Я їду до тебе, любий! Залишилося якихось півсотні кілометрів. Ти не радий?

– Та радий, звичайно, – глухим голосом відповідав він. – Але тут така справа. Словом, колотнеча...

– Ти не хочеш мене бачити, коханий? – голос її вдавано посмутнів.

– Як ти так смієш говорити, сонце моє? – трохи веселіше сказав Каратаєв. – Але ти ж збиралася нібито до Швейцарії, наскільки я пам'ятаю.

– Якщо ти про рахунок, то не хвилюйся, він відкритий. А з Швейцарією доведеться трохи затриматися. Руслан Венедиктович дав мені інше завдання – перевірити, як надходить на Донбас його гуманітарна допомога. Так що я до тебе, рідненький, з інспекторською місією. Май це на увазі. А ще я збираюся дізнатися, як ти, любий, проводиш ночі... Як тобі така перевірка?

– Я вже давно про таку мрію, – у Каратаєва трохи відлягло від серця.

– Так що готуйся, Жоржику. Ти знаєш – я ненаситна. До зустрічі, мій ніжний тигре.

– Люблю таких ревізорів. Жду. Але будь обережною на дорозі. Там мокшанські опери ловлять біженок. Не нарвися на них.

– Не хвилюйся. Я вмю знаходити мову зі своїми земляками, – і грайливо хихикнула у відповідь. – Краще подбай про ліжко. Люблю кохатися в комфортних умовах.

А Принц тиснув на педаль газу, вправно минаючи вибоїни на розбитій, потрісканій дорозі. Біля густої лісосмуги раптом загальмував.

– Що сталося? – спитала Оксана.

– Горючки уже – кот наплакал, – Принц у нестямі ударив долонями кермо.

– І що? Будемо голосувати та просити у попутників? – поцікавилася Марійка.

– Нет, дівочки. Вам надо драпать! – рішуче заявив Принц.

– Куди? Навіщо? – Марійка здивовано уставилась на нього.

– За нами будет погоня. Я знаю того полковника на блокпосту – он работает на орков. Так что, дівочки, быстро выметайтесь из тачки и бегом в лесопосадку. Хорошо, что по обе ее стороны заросли подсолнечника и кукурузы. Летите как можно дальше. Иначе пропадёте. Ну, чего сидите?! Я вам правду говорю. Я знаю повадки этих людишек. Ноги в руки – и мчите! Я не ясно базарю?

І в цю мить у кишені штанів Принца заграла мобілка. Швидко вимкнув, зиркнув: Хан! Увімкнув.

– Ты где? – сердито спитав Хан.

– На звезде! – так же різко відповів Принц.

– Остановись, Принц! Отдай тех девах оперативникам! Иначе у тебя будут серьёзные неприятности! – волав Хан.

– Да пошёл ты! – і вимкнув мобільник. – Как я и предполагал, гонятся по ваши души! Так что уходите! – крикнув на дівчат. – Быстрее!

– Зрозуміло. А як же ти? – забідкалася Оксана.

– Я их задержу. Буду уводить от вас, сколько горючки хватит. Ну, быстрее, барышни, быстрее! Теперь вы на свободе. Передадите привет моему брату. Я счастлив, что его нашёл. Надеюсь, встретимся. Мы еще с ним по банке не врезали за встречу... Бегите, дівочки, подальше от этой дороги! Удачи вам! – він посигналив дівчатам і газонував, на прощання показав у лобове скло розчепірену долоню, мовляв, усе буде гаразд.

Оксана, Ірина і Марійка помахали йому на прощання і чимдуж побігли, плутаючись у високій колючій траві, до лісосмуги, що широко зеленою стіною пролягла поміж соняшникових полів. І неслися побіля неї, мов навіжені. Кілька разів спинялися, аби передихнути та відсапатись. Мучила спрага. Та де тут воду знайдеш? Щоб якось зволожити глотки, зривали пагони ще зелених лопухів, повільно розжовували. Врешті впали горілиць на шмат полеглої ще зеленкуватої трави і блаженно дивилися у тихе бездонне передвечірнє небо.

– Дівчатоньки, не віряться, що вирвалися з того пекла, – зронила Оксана.

– Та якби не твій чоловік, то не знаю, що із нами зробили б ті люди, – зронила охриплим голосом Марійка.

– Неймовірно. І як це йому вдалося? – облизувала пересохлі губи Ірина. – Мене він виручає вже вдруге.

– Як зустрінемося, розпитаєш його сама, – ледь чутно відказала Оксана. – Просто ми дуже кохаємо один одного. Від того й сили, які здатні усі перешкоди здолати.

– Щаслива, – по-доброму позаздрила Ірина.

– А ти хіба ні? З тебе он Леонтій очей не зводив. То теж лицар, – відпаривувала Оксана. – От закінчиться війна, повернуться наші хлопці. І я вас, дівоньки, за них заміж повидаю.

– Ой, та хоча б повернулися, – зітхнула Ірина.

– А тепер вперед – дотемна треба дістатися до якогось села, – першою підхопилася Оксана. За нею й подруги.

І на вечір таки добралися до невеличкого хутора з парою десятків хат. Через городи добрели до крайньої. Хазяйка саме доїла корівку. Зачекали, доки вона закінчить. І неголосно поздоровкалися.

– О, лишенько! Хто це? – сіпнула жінка.

– Вибачте, що вас налякали. Ми – утікачки. Втекли з Донецька від орків, – взялася пояснювати Оксана.

– Та зачекайте трохи. Дайте серцю заспокоїтися, – господарка опустила на землю відро з молоком, погладила груди. – А тепер балакайте.

– Втекли ми від орків. Брели полями та лісосмугами й на натрапили на ваш хутір, – пояснювала Оксана. – Нам би водички, а то в роті все пересохло і язик відмовляється ворухитися.

– Так ходімо до літньої кухоньки. Там я вас і водицею напою, і нагоду, і допоможу, чим зможу, – забідкалася господиня, знову беручи відро з молоком.

За кілька хвилин, втамувавши спрагу, дівчата, доповнюючи одна одну, оповіли про свої пригоди у ворожому стані. Хазяйка, що назвалася Людмилою, витягла з холодильника борщ, підігріла на електроплитці.

– Він свіженький, тільки в обід зварила, – пояснила. Звично нарізала хліб товстими скибками, налила у чашки свіже молоко, покляла ложки. – Дівчата, і коли вже закінчиться ота війна? Ну, що тим хасапам від нас потрібно? Тільки скинули того злодюгу-президента, гадали порядок наведемо в державі і заживемо, як люди. Так ні! Вони нам ножаку у спину! Ще й братами себе називають, нехристи!

– Ми б хотіли вас утішити, – обізвалася Оксана. – Тільки нічим. Мені здається, війна тільки починається.

– Та невже немає управи на ту хасапню? – Людмила аж сплеснула в долоні. – Мій син пішов добровольцем. Десь воює під Іловайськом. Недавно говорила з ним по мобілці. Казав, що скоро з сепарами буде покінчено.

– Якби ж то! – мовила Оксана. – Так і буде, якщо Мокша не вмішається.

– О, Господи! Допоможи нашим хлопцям ту нечисть вимести! Та щоб швидше закінчилася та бійня! Та щоб наші сини живими повернулися! – Людмила, причитаючи, перехрестилася.

– І ще одне прохання до вас. Ви не могли б дати мобілку, щоб ми повідомили наших друзів про місцезнаходження? Вони б нас забрали, – попросила Оксана.

Людмила витягнула телефон з кишені халату й подала.

– Ой, спасибічки! – у Оксани аж сльозини радості заблищали на віях.

Оксана набрала номер Катерини. Коротко розповіла, що втекла з Іриною та Марійкою з полону. І почула схвильований голос подруги:

– Нарешті ви відізвилися. Я знаю, де цей хутір. Через пару годин будемо у вас. Як я рада тебе чути! Дзвонив Остап, цікавився, чи добралися. Ждїть! Летимо! Я йому зараз сповіщу про вас.

Оксана передала мобілку господині, подякувала і залилася слізьми. То виплескувалася радість.

А «Славу́та» котилася далі запорізьким трактом. Принц не думав, що з ним може трапитися. Він у складних ситуаціях ніколи не думав

про себе. Так і цього разу. На всякий випадок витягнув пістолет з-за пояса, переглянув, скільки патронів – п'ять. Підрахував уголос:

– Хватит, если прицельно бить. Даже для Хана. Но в Хана стрелять не буду. Дружбан же – мать его за ноги. С самого детства. Да и почему среди преследователей должен быть Хан? Не будет! Впрочем, хрен его знает. Его могут заставить? Могут! – і ще сильніше натиснув на газ.

Промчавши ще кілометрів десять на рештках пального, машина заглохла, Принц спинив її на узбіччі дороги. Праворуч поле соняшників, що відвернулися, звисивши донизу безліч голівок під м'якими передвечірніми променями сонця. Він розмірковував: може і йому за прикладом дівчат рвонуті поміж соняхи, і, якщо буде погоня, хай шукає вітра в полі. А якщо не буде погоні? Втім, не буде ж він у соняхах відсиджуватися. Все одно доведеться їхати в місто, зустрічатися. І якщо ті опери мене зараз не злапають, то потім арештують. Вирішив чекати. І будь що буде.

Принц під холошею всунув пістолет у шкарпетку. Розстебнув на поясі барсетку, намацав гранату. Вирішив: будуть нападати – оборонятиметься. Але хто приїде? Кого відправив полковник? Хоч би не Хана! Дружбан же! Вони ще підлітками присяглися на вірність, а також виручати, захищати один одного. Лише б не Хан. Він вийшов з машини і оперся на капот.

Інтуїція не підвела Принца. Здалеку побачив чорну іномарку. Вона швидко наближалася, круто вильнула і різко спинилася попереду «Славути». З машини вилізли троє – Хан і двоє невідомих у темних округлих окулярах.

– А чяво тута прохладжаєшся, Принц? – весело спитав Хан своїм бравурним сленгом і невпевнено ступив кілька кроків назустріч.

За ним рушили й ті двоє.

– Не приближайтесь! – владно прорік Принц, не змінюючи пози.

– Да это же я, Хан! Не узнал, что ли? – Хан ступив ще крок.

– Я сказал – стоять! – рывкнув Принц і засунув руку в барсетку.

– Ми тебя не тронем. Ты скажи, где девки – и катись на все четыре стороны, – сказав високий сухорлявий молодик з військовою виправкою і накачаними біцепсами, поправляючи темні окуляри на носі. «Вояка. Качок. Не из наших», – аналізував Принц.

– Какие девки? Видишь, сам стою. Хрен бы вы меня догнали, если бы горячка не закончилась, – він удав, що не розуміє, про кого мова.

– Не прикидывайся олухом! – сердито перервав качок. – Ми всё знаем! Ты выкрал девок из подвала. Тебе за это вышка полагается. Где те сучки? Признавайся!

Принц переконався, що ці фепси справді все знають, і йому не відвертїтися. Але й просто так він не піддається.

– Принц, отдай им тех жаб – и снова будем жить-поживать и бабло наживать, – Хан, вайлуvато переминаючись з ноги на ногу, теж почав умовляти друга. – Нам же сейчас такая лахва подвалила. Отдай им тех лахудр. Они не стоят того, чтобы за них воевать.

– Щас! Жди! Да где я тебе их возьму? Нарисую? Отпросились по нужде в подсолнухи, – відповів Принц.

Очкарики і Хан повернули голови у бік соняшникового поля. Звісно, там нікого не могли побачити.

– Ты нам мозги не парь! – качок, певно, старший, наливався злістю. – Куда ты их сплавил?

– В подсолнухах они! – осміхнувся Принц, скорчивши гримасу найчеснішого розбишаки. – Пойдите, посмотрите!

– Хватит заливать! – і качок вихопив з-за пояса пістолет. – Иначе пристрелю тебя, как собаку. Где девки?!

– Я же сказал: ищите в подсолнухах, – все так же байдуже проказав Принц, опираючись на капот.

– Да не упорствуй, Принц! – обізвався Хан. – Это не простые ребята. Это опери оттуда, – кивнув на схід. – Они занимаются теми лахудрами.

– А ти какого хряка в их компании оказался? – Принц випростався у бойову стійку.

– Не мог иначе. Приказали. Они узнали о запорожском характернике и захотели его поймать...

– А девки были приманкой? Так-так. И откуда они узнали о моём брате? Откуда, Хан? От тебя, мой дорогой! Не ожидал такой подлянки. Предал ти меня, братан. И вообще, чего вы ко мне прицепились? Ищите своих беженок. А ты, опер, спрячь пистолет.

Але качок ступив із-поза широкої спини Хана у бік Принца. За ним обережно подалися другий опер і Хан. Принц рвучко витягнув з барсетки гранату і пригрозив:

– Подойдѐте ближе – вместе на небеса отправимся, – в очах Принца застрибали вогняні бісики.

Хан знав, у такому стані дружбан готовий на все, і крикнув:

– Стойте! Принц не шутит!

– Спрячьте оружие! – наказав Принц. – Иначе...

Хтозна скільки б тривала ця напружена ситуація. Але з заходу на дорозі показався легковий автомобіль синього кольору. Швидко підїхав і загальмував на протилежній обочині. На місці водія жінка. Двері повагом відчинилися і звідти спочатку показалися довгі, ніби точені, ноги у модних голубих туфлях на каблукках, за ними – голубоока білявка з пишним волоссям, що спадало на блакитну майже прозору сукню. Уся небесного ясного кольору. Вона звично висмикнула ключ запалення, кинула його в синеньку сумочку і сміливо ступила до чоловічого гурту. То була Наташа. Окинувши кожного почергово відвертим насмішкватим поглядом, спитала весело:

– Якісь проблеми, пацани? Можу допомогти.

До неї швидко підійшли двоє оперів. Щось спитали. Вона витягла із сумочки посвідчення і ткнула їм під ніс. Качок від здивування навіть окуляри підняв правицею.

– Так ви наша? – ще раз клонув у посвідку.

– Разве не видно? Или не похожая? – і лукаво зауміхалася, перейшовши на мокшанську мову. – И что тут у вас?

– Ловим троих укроських девиц. Сбежали из подвала. Невиданный случай.

– Как такое могло случиться?

– Вон тот йолоп знает, – качок очима вказав на Принца. – Но он не признается. Молчит, как партизан. Еще и гранатой угрожает.

– Ясно. Значит, надо його розговорить.

– Как?

– Смотрите и учитесь, – і Наташа все з тією ж радісною усмішкою сміливо покрокувала до Принца. – Так вот какой ты герой! Слышала, слышала. Слава впереди тебя бежит. О тебе не только Донбасс говорит, но и наше Запорожье, – сипала навмання компліменти Наташа.

– Откуда вы меня знаете? – підозріло насурмився Принц.

– Не догадываешься? Полковник мне о тебе столько понарасказывал – на роман хватит, – Наташа підійшла майже вприду. – И что от тебя эти сорвиголовы требуют?

– Я и сам не знаю. О каких-то девках базарят, – повеселів і розм'як Принц, сподіваючись на підтримку цієї дами.

– А ты их не знаешь?

– Да откуда? Попросились подвезти за хорошую плату, я и согласился. А дорогой им в подсолнечники приспичило. Вот и вся канитель.

Наташа кинула погляд на авто. Знайома «Славута». Такого ж червоного кольору була у Леонтія. О-о, та й номер той же. Тепер вона переконалася, що має справу не просто з бандюкуватим парубком, а зі спільніком козаків-характерників, які заважають Ахову спокійно жити та вершити справи. Вона спитала:

– Это твоя машина?

– Канешно! Я на чужих не вишиваю, – впевнено відказав Принц, погладжуючи лівицею капот. – Моя родненькая.

І в цю мить Наташа блискавично перехопила його руку, заломила за спину. Принц аж застогнав. Підскочили двоє оперів, повалили Принца на землю, накинули кайданки на зап'ястки. Поставили на ноги. Один з них вийняв з його барсетки гранату і наказав:

– А тепер рассказывай: куда девок подел?

– В подсолнухах сидят.

– Врешь! – опер ухопив п'ятірнею підборіддя Принца. – Говори!

– Говорю правду – как богам, – Принц енергійно засіпав кайданки перед грудьми.

– Ты вот что, голубь, – все так же з ніжністю в голосі звернулася Наташа. – Не выдрючивайся. Где те сучки?

– Чесно – хрен их знает. Тут, куда не кинь, поля подсолнухов. Под каким из них они сидят – представления не имею, – белькотів Принц. – Искать их труднее, чем банк ограбить.

– Какой же ты умный! А теперь сознавайся, голубь, чья это машина?

Принц побачив, як до кабіни вліз другий опер, почав заглядати в бардачок. Щось знайшов.

– Тут документы на какого-то Леонтия Клина, – донеслося з салону «Славути».

– Ну, вот. А ты говоришь – твоя машина, – криво усміхнувшись, зі злістю сказала Наташа і потім гнівно рявкнула: – Ты мне в глаза смотри, идиот!

– Да угнал я ее! Какие-то кенты поставили, окна плотно не закрыли – я и прихватил. Будут знать, как без присмотра оставлять, – Принц розумів, що потрапив у халепу, і викручувався, як міг.

– И ключ зажигания тебе оставили? – примружилася Наташа.

– Внутри под водительским ковриком дубликат валялся, – фантазував і балагуривав Принц. – Вот раззявы! Забыли, что в Донбассе так просто оставлять машины нельзя. Тут свои законы.

– Вот что, голубь ненаглядный, ты мне тут не воркуй всякую ерунду! – Наташа наблизилась вплоту, торкнулася повними тугими грудьми його плеча. Вона не звикла, що їй заперечують, тим більше обманують. – Я тебя насквозь вижу. Будешь врать – закроем тебя в машине и подожжём. Сгоришь, как спичка. А все подумают: случилась автомобильная авария. Так что не советую водить нас за нос. – І до оперів: – Ану покажите, как вас учили языки развязывать. Только морду его не трогайте. Не люблю обезображенных лиц.

Двоє оперів почали гамселити тулуб Принца. Він тільки звивався, корчився, охав та стогнав. Упав. Його щосили гамселили носками черевиків. Хан постав перед Наташею.

– Смилуйтесь, королева. То Принц – мой друг детства. Прикажете прекратить пытку.

Наташа окинула з ніг до голови цього амбала, що так жалісливо її просив, бризкаючи слиною. Їй стало гидко від тих бризок. Проте вона гукнула:

– Хватит! Здесь у этого предателя дружан объявился. – І знову до Хана: – Так может ты знаешь, кто освободил тех девиц?

– Точно не знаю. Но, со слов Принца, какой-то запорожский характерник, будто бы его брат. Я с этими операми искал его в городе – не нашли, – мимрив Хан.

Наташа знову підступилася до Принца, підсмикнула його підборіддя:

– Так это ты в сговоре з запорожскими казаками? Где они? Где тот характерник? Где Леонтий? Где Савва? Говори, гад! – її блакитні очі закаламутилися темною злістю.

– Скажу, если с меня снимут наручники, – кривлячись від болю, сказав Принц.

Наташа мить подумала і наказала операм:

– Освободите его от этих железок. Не бойтесь, в таком состоянии он не убежит в подсолнухи.

Качок ще пару разів гицнув Принца кулаком у живіт і розстебнув кайданки.

– А теперь рассказывай, кент донецкий! Всё, что знаешь! Потому что те характерники мне уже давно поперек глотки стоят, – наказала Наташа.

Принц повернувся до неї, розім'яв затерплі кисті. Обтрушуючи джинси, вихопив зі шкарпетки пістолет, направив на Наташу і гукнув до оперів:

– Дёрнетесь – вгоню в неї всю обойму!

Наташа зблідла, в очах заметався блакитний страх. Вона була не з лякливого десятка, але не хотілося пропадати ні за що. Вона знову по-лисячому почала сипати ласкавими словами. І тут із-за спини Наташі вигулькнула кремезна постать Хана і затулила собою білявку. Схоже, цей бовдур гадав, що Принц, друг дитинства, не вистрілить у нього. Так і сталося.

– Прочь! – заволав Принц. – Отойди!

І в ту ж мить дві кулі вп'ялися у груди і живіт Принца – то одночасно вистрілили опери. Не тямлячи себе, Принц натиснув на курок. Ще побачив, як Хан, переломившись, повалився до ніг Наташі та й розтягнувся на обочині.

Опери кинулися до все ще блідої Наташі, спитали, чи все в порядку. Качок підійшов до Принца, поклав пальці на зап'ясток:

– Еще живой, – байдуже констатував.

– И этот еще дышит, – сказав другий опер, обмацуючи шию Хана.

– Придурки! – вилаялася відбірним матом Наташа. – Если такие идиоты и в ополчении, то Луганск и Донецк никогда не станут независимыми.

– И что теперь с ними делать? – спросил качок.

– Заприте в «Слауту», облейте бензином и подожгите. Какие только аварии не случаются на автомобильных трассах. Ясно?

– Слушаемся, товарищ майор! – відповів качок і, підхопивши Принца попід руки, усадив його на водійське сидіння, інший опер – втиснув поряд важке тіло Хана.

– Нигде и никогда меня больше так не называйте! – сердито кинула Наташа операм. – Для всех я просто прекрасная дама.

За кілька хвилин «Слаута» запалахкотіла. Наташа кілька хвилин з цікавістю переможно спостерігала, як пасма полум'я огортали тіла Принца і Хана, як горіли їхні чуби...

Чорний і голубий автомобілі пустою дорогою рвонули у напрямі Курахового. Наташа зиркнула у бічне дзеркало на стовп вогню та диму, промовила сама собі:

– Придурки! Босота! И как на таких могложиться Жорж?

Полковник Каратаєв не знаходив собі місця. Туди-сюди снував між коморкою та черговими на посту. І все позирав на дорогу. «Ну, чому так надовго затримується Наташа? Чи не сталося чого? Казав

же, щоб узяла водія. Не послухалася, відправилася сама. От же вперта!» – клубочилися думки.

Нарешті він ще здаля запримітив на дорозі два жучки, що стрімко наближалися до блокпоста. От і чорна іномарка порівнялася з ним.

– Як справи, хлопці? – спитав Каратаєв.

– Окейчик! – сухохорлявий, не знімаючи темних окулярів, висунав у відчинене вікно кулак з піднятим догори великим пальцем. – Ты там скажи, пусть нас пропустят.

– Вас пропустять у будь-яку годину дня і ночі, – услужливо відповів полковник.

Каратаєв свиснув. Черговий з автоматом біля знаку «Стоп» озирнувся на той сигнал. Полковник показав пальцями, щоб пропустив цю машину. Черговий кивнув: мовляв, зрозумів команду. І авто з мокшанськими операми подалося у бік Донецька.

А тут і блакитний автомобіль майже безшумно підкотив до полковника. З салону, як завжди, легко з веселою усмішкою вибралася Наташа у запопадливо відчинені Каратаєвим дверцята, осмикнула блакитну сукню і звично підставила для поцілунку рум'яну щічку.

– Чому затрималася? – стурбовано спитав.

– Та довелося трішечки побесідувати з двома бовдурами? – весело відказала.

– Чи не з Ханом і Принцем?

– З ними, рідненькими.

– І де вони?

– А чому за них переживаєш?

– Так це ж я їх, сепарів, пропустив на нашу територію. Ще бовкнуть десь. Мені б не хотілося зайвих розбірок.

– Не хвилюйся. З ними все гаразд. Нікому вони нічого не бовкнуть. Вони в аварію потрапили. Машина спалахнула. І вони – в ній, – байдуже пояснила Наташа.

– І ті дівки з ними?

– На превеликий жаль, ні. Втекли сучари. Схоже, Принц їм допоміг зліняти.

– Так то він їх витягнув із підвалу? – занепокоївся Каратаєв.

– Як стало відомо, їх звільнив характерник, кориш Сави та Леонтія. То страшна людина – володіє прийомами гіпнозу. Так що стережись його, милий, – і чмокнула полковника у щоку.

Каратаєв закивав головою, прикусивши нижню губу, і чортихнувся:

– Єскемене! Добре б і тих патріотів віддати вогню!

– І до них черга дійде. Спалимо, як Принца і Хана, – пообіцяла Наташа. – Та годі про них. Вони того не варті. То босота. Жоржику, ти радий мене бачити?

– Звичайно, люба.

– Не відчуваю. А де квіти? Оркестр, – Наташа кокетливо роззирнулася навколо, ніби тут справді мав бути оркестр.

– Їй-богу скучив, аж серце від радості заходиться, – злегка, аби не конфузити бійців, огорнув рукою її стан.

– То ж стрічай, як годиться, свого ревізора. І де ти мене приголубиш? – прискіпливо зазирнула йому в очі.

– Їдьмо до оселі, яку я винаймаю. Тут поряд. Там усе для прийому такого чарівного ревізора, – виструнчився і козирнув полковник.

– І ліжко для мене є? – натякнула.

– Там усе є, моя красуне. Все, чого забажає твоя душа і твоє тіло.

– Тож швидше сідаймо в моє авто і мчімо до щастя, – з пафосом гаряче прошепотіла вона, гойднувши розкішним золотавим волоссям.

За кілька хвилин вони вже були в будинкові, де мешкав Каратаєв. Наташа, переступивши поріг, зазирнула до душевої.

– Жоржику, допоможи мені змити дорожню пилюку, – натякнула вона, знімаючи туфлі і плаття.

– З радістю! – погодився полковник. Він уже давно не торкався жіночого тіла. Йому хотілося ласки, ніжності. Гола-голісінька Наташа обійняла його за шию, торкнувшись тугими грудьми. Так він і заніс її під душ. Струмені теплої води ще дужче розбурхали їхні тіла. Наташа обійняла ногами його пружкі стегна... За кілька хвилин такої запаморочливої близькості Каратаєв все в тій же позі виніс Наташу з ванної кімнати і поклав на ліжко. А вона, заплющивши очі, тільки палко промовляла:

– Який же ти в мене сильний, Жоржику! Який ти жагучий! Ти мій тигр! Ти мій лев! Я навіки твоя!

І Каратаєв гарчав по-звіриному, виціловуючи Наташу. Потім вони довго відсапувалися, розкинувшись на простирадлах. Наташа перша заворкотала на його плечі:

– І знаєш, чому Ахов вирішив перевірити, як використовується його гуманітарка?

– Чим він не вдоволений? Через наш блокпост вона проходить без затримки. І взагалі, звідки він знає, що вона не доходить?

– Дуже просто. З того боку не передають кошти. А якщо й з'являються, то в мізерній кількості.

– Які можуть бути кошти від гуманітарки? – здивувався Каратаєв.

– Який ти ще наївний! Та в Донбасі ціла мережа його магазинів, – охоче пояснювала Наташа.

– І що?

– А те, що велика частина вантажів тієї нібито гуманітарки потрапляє саме туди.

– І, звісно, без податків? Так це елементарна контрабанда.

– Нарешті до тебе дійшло, любий, – тісенько пригорнулася до Каратаєва.

– Ахову все мало. Міг би мільярдиком з народом поділитися. А він на війні хоче заробляти, – з досадою мовив Каратаєв, кладучи її голівку на свої волохаті груди.

– Жоржику, багатим завжди мало. Кому війна – кому мати рідна. Знаєш таку поговорку? Тож-бо. Слухай, а яка можливість перевірити: у його магазини йде товар? Це складно?

Каратаєв почесав вибрите підборіддя, зацмокав губами:

– Він що, не може напругу дізнатися у самого вождя донецьких?

– Так той і скаже.

– Тому він тебе відправив?

– Як бачиш.

– А тобі не здається, що Ахов, даючи тобі таке завдання, перевіряє, чи здатна ти налагодити контакти з тією стороною?

– Можливо.

– Однак це ризиковано. Дуже.

– Я б так не сказала, – вона скочила з ліжка, метнулася до сумочки і звідки вийняла червоні корочки, піднесла полковникові. – Читайте!

– Ти – майор спецпідрозділу?

– А хіба ти не знав?

– Ти мені якось натякала, але я не надав тому значення... Фото тут твоє, ім'я також, а прізвище інше.

– Що поробиш, доводиться конспіруватися. Таке життя. Навіть, коли щось піде не так, мене в Україні не вирахують, – Наташа захлопнула корочки і гордовито захизувалася перед полковником своїми формами, вихляючи стегнами.

– Яка ж ти в мене відважна... і ризикована, сонечко.

– Хто не ризикує, не п'є шампанське. Знаєш про це? Так переправши мене на той бік? – і знову поклала голову на його груди.

– Це не проблема. А якщо якась нестандартна ситуація. Там народ гарячий. Особливо кавказці. Ніякі корочки не врятують.

– Ти не віриш у мої здібності? Приймаю самооборони мене навчили у спецшколі. Так зведеш мене для початку з кимось на тому боці?

– Завтра. Гаразд? Мила, а як наш валютний рахунок. Уже відкритий? І скільки вже там накопичилося нашого багатства.

– Усе, що ти надіслав, там, – скоромовкою відказала Наташа. Їй не хотілося заглиблюватися у цю тему. І вона палко зашепотіла:

– Я ще хочу тебе, любий.

Він знову почав її цілувати. Вона, обіймаючи його могутні плечі, відкинулася на ліжку...

І жодного разу не згадала, як відправила Принца і Хана на той світ. Їй не відомо, що таке муки совісті – вона із спецорганів. Для неї основне у цьому житті – кохання до нестями і збагачення будь-якою ціною. А люди, що її оточують чи стрічаються на шляху, – лише засіб для задоволення власних потреб. Цього Каратаєву не вдалося зрозуміти, і він згодом пошкодує, та пізно буде.

Вранці Каратаєв за сніданком покаль перед пропуск Наташі і на її машину. В «секретному» мобільнику набрав номер Бороди, який йому надав ще Хан, і забасив:

– Привет, дружище. К тебе есть огромная просьба – оформи пропуск одной прекрасной барышне в Донецк. Чтобы она там не ждала, не пеклась на солнце, как беженцы.

– И по какому делу к нам твоя «раскрасавица»?

– От Ахова она. Сам понимаешь, кто он.

– Еще бы не знать! Наш паря. Пусть приезжает его протеже – встретим, как английскую королеву.

– И еще одна просьба, дружище. Приставь к ней пару бойцов, чтобы никто не обидел.

– Сделаем. Всё сделаем! А что за это будет?

– Пропущу пять твоих фур в город без всяких пошлин.

– Что же, по рукам. Можешь не рвать задницу. Направляй свою даму. Ждем с распростёртыми объятиями, – пообіцяла мобілка.

Каратаєв покав мобільник на стіл і пильно вставився на Наташу.

– Ну от, ти тепер вільна рухатися, куди тобі заманеться. Зрозуміло, не наривайся на військові об'єкти, – Каратаєв підвівся, обійняв Наташу за плечі. – Тільки дивись мені – щоб ніяких шашнів. А коли

повертатимешся, я підготую тобі копилку для нашого зарубіжного рахунку.

– Який же ти в мене хазяйновитий! – Наташа віддано потягнулася до нього, повисла на шиї. – Ти – моя опора.

Каратаєв уже підставив губи для поцілунку. Але Наташа торкнулася їх лише пальчиками.

– Милий, я уже нафарбувала свої устонька. Вибач.

– Тільки будь обережною, моє щастя, – попросив полковник.

– А тепер ходімо. На нас чекають великі справи, любий, – і, рішуче відчинивши двері, ступила за поріг. Грайливо обернулася на ще пом'яте ліжко: – Як нам було на ньому хороше, правда?

– Я з тобою на ньому втрачаю розум, – Каратаєв чмокнув її золотаве волосся на плечах.

– До мого приїзду більше ні з ким розуму не втрачай! – засміявшись, легенько пригрозила вказівним пальчиком.

– Чекатиму тебе з нетерпінням, моя богине.

Наташа на своїй машині підвезла Каратаєва до блокпосту. І за кілька хвилин уже минала вибоїни та вирви від мін і снарядів на дорозі до ополченців. Там її зустрів високий статний чоловік з розкішною чорною бородою, в якій проглядалося кілька сивинок, з пронизливими карими жагучими очима, в польовій камуфляжній формі. Наташа спочатку аж трохи спантеличилася, та невдовзі опанувала себе – вона зрозуміла: той бородань вражений її красою, і вона має цим скористатися. Грайливо всміхнувшись, хотіла з перших секунд спілкування заволодіти ініціативою, спитала владно і водночас улесливо:

– Я – Наташа ...

– А я – Тимур ...

– Оце прибула до вас із перевіркою від господаря цих країв – Ахова Руслана Венедиктовича, – заговорила мокшанською мовою.

Бородань теж відповів мокшанською з помітним кавказьким акцентом. (З поваги до читача автор подає такий довгий діалог у перекладі на українську). У свою чергу він, схоже, намислив з нею погратися словами. В його голосі загоготіло щире здивування:

– Та що ви кажете?! Від самого Ахова?! – і підняв угору вказівний палець. – Це ж треба! І що ж ви збираєтеся перевіряти?

– Використання гуманітарної допомоги, яку надсилає добродій Ахов, – Наташа не вловила нотки награності у словах бороданя. – Він шле, шле, а від неї ніякого навару.

– Ох ці кругі бізнесмени! – зітхнув бородань. – На гуманітарці й то хочуть заробити. Але ж вона має надходити безоплатно, то жест милосердя і доброти щодо знедолених та змучених київською хунтою. Хіба ні?

– Воно взагалі так, одначе... Як вам сказати, щоб ви правильно зрозуміли, – Наташа зробила паузу, підшукуючи необхідні слова. А, глянувши в палаючі очі бороданя, й зовсім збентежилася. «Та в нього на умі, як швидше мене в ліжко затягнути, – мелькнуло в її голові. – І він, напевно, дуже пристрасний. Люблю гарячих, які заводяться з півоберта». Та все ж вирішила ще трохи пограти в офіціоз: – Але ж разом з гуманітаркою він направляє і товари для тих своїх земляків, які мають кошти. Бачите, він не згорнув свою торгівельну мережу в Донбасі, хоч міг би це зробити. І кому від того було б легше – вам, дончанам? Ні. А ті торгові точки треба підтримувати у належному стані. І вони мають приносити якусь віддачу. Працювати собі в збиток. Кому такий бізнес потрібен?

– Як ви мудро міркуєте, – захоплено почав розхвалювати бородань, а в самого очі вогнем горять. – Я пропоную цю проблему обміжувати в якомусь затишному місці.

– А у вас ще zostалися такі місця? Мені здавалося, що тут скрізь війна, свист куль, вибухи снарядів. Я їхала сюди і тремтіла, як билина на вітрі. Чесно, – Наташа говорила так, буцімто сподівалася на захист цього чоловіка.

– Я вас поведу в таке місце, де ви відчуватимете себе у повній безпеці.

– Деся у підвальчику чи в погрібку? – зіронізувала гостя.

Бороданю, певно, надоїла ця словесна еквілібристика і він суворо пробасив:

– У підвальчик, дорогуша, ти потрапиш тоді, коли полізеш з перевірками.

– Тобто? – Наташа ошелешено уставилася на бороданя, часто закліпала довгими віями.

– У нас і на такий випадок є підвали. І ніякий Ахов там тебе не знайде. Ферштейн, рибка? – різко випалив бородань. – Ми, звісно, зберемо якусь суму, щоб заспокоїти пана Ахова. І щоб він переконався, що ти, красуне, не марно змоталася на Донбас. Гут? А зараз сідаємо в твою машину і мчимо на лоно природи.

– А нас там не пристрелять? – злякано спитала Наташа.

– Будь спок! Так називається ресторан і готель – «Лоно природи», де наші вожді відпочивають від трудів праведних, – зареготав бородань, задоволений тим, що справив на гостю враження. – Так що, красунечко, по конях!

– А знаєш, Тимуре, мені б не хотілося засвічуватися тут у вас на публіці. Бо, чого доброго, хтось виставить фото в фейсбук абощо – і тоді мені хоч не повертайся до Запоріжжя, – у блакитних очах Наташі замигтіла напускна бентега.

– Я тебе розумію. Тоді є інша пропозиція – зняти номерочок у тамтешньому готелі. Там і погомонимо задушевно. Згода? – Тимур сказав з таким притиском, що заперечень не могло бути.

– Я у вашому розпорядженні, мій господарю, – жартома відповіла Наташа.

У досить пристойному готелі Тимур замовив двомісний номер, наїдки, напої і навіть рожеві троянди.

– Отут ми про все й домовимося, – всідаючись за стіл, сказав Тимур, розглядаючи пляшки. – Що вживатимемо віскі, коньяк, горілку, шампанське?

– Який шикарний вибір. А кажуть, що у вас тут народ голодує, – Наташа провела рукою над багато уставленим столом. – А взагалі-то я віддаю перевагу добрячій горілці.

– Похвально. Бо знаєш, інколи сюди під красивими етикетками привозять таке барахло. А щодо балачок про голодування у Донбасі, то все чутки української пропаганди. У нас люди забезпечені усім. Щоправда, ціни трохи кусаються. Але то явище тимчасове. Пенсіонери взагалі шикують – отримують нашу грошову допомогу і українську пенсію, плюс гуманітарку з Росії, а також від пана Ахова. Так що той, хто говорить інакше, ворог «ДНР». І таких ми перевиховуємо в наших казематах.

Тимур налив у келихи горілку гості й собі. Вихилили раз, удруге. Наташа порум'яніла. В такому стані їй завжди хотілося ніжності, ласки, уваги. Вона не зводила зазивних очей з Тимура. Цей чоловік, не дивлячись на дорідну бороду, після випитого здався їй симпатичним. І вона зовсім розімліла, коли він сказав:

– Я так зрозумів, що тут перевірку наших торгових точок ми й закінчимо. І я ладен щедро віддячити тебе, красуне, за таке розуміння і співучасть. Гадаю, п'ятдесят тисяч «зелених» тебе влаштує?

– Таку мізерну суму я маю віддати Ахову?

– Що ти! Ахову ми відправимо нарочним цілий мільйон бабла. А це тобі пачечки на щоденні витрати, – поклав свою жажку руку на її пальці.

– А ти заощадливий, – ледь чутно і якось соромливо відповіла Наташа.

– Звичайно, цю суму можна подвоїти, якщо... – спочатку він пильно подивився в її ясні блакитні очі, потім перевів погляд на ліжко.

– Тимуре, який же ти! Але я б хотіла повезти з собою сто п'ятдесят тисяч, – і теж спинила погляд на ліжкові. – Хіба я того не варта? – і легенько випнула груди.

– Заради такої жінки нічого не жаль, – Тимур підвівся з-за столу, високий кремезний, з жагою в очах. – Але за однієї умови...

– Хіба є такі умови, які б не виконала закохана жінка? – вона перехопила Тимурові руки, що з плечей поволі опускалися до грудей.

– То ж почнемо з мінету... – він, не звертаючи уваги на округлені очі Наташі, підхопив її на руки і майже кинув на широке ліжко. В ньому нуртувала пристрасть, яку вона, досвідчена коханка, зразу ж оцінила.

Вона швидко стягнула з себе увесь одяг, Тимур – також. Він жагуче цілував її груди, живіт, потім перевернувся на спину і притягнув голову Наташі до проміжності...

Тимур виявився витривалим коханцем. Він то змушував її ставати навкарачки, то клав на спину – легко, ніби ляльку. Якщо спочатку Наташа відчувала задоволення, то пізніше біль, щем. Їй уже хотілося вирватися з його обіймів. Вона зрозуміла, що Тимур наковтався якихось пігулок і ладен мучити її безкінечно. І тут же різонув здогад: «Вона кохалася без презерватива. А якщо цей звір чимось хворий? Яка ж я непередбачлива лахудра! Може тому він і погодився на таку велику суму за одну стрічу? О, лишенько!» Після таких ущипливих думок вона вже віддавалася без почуттів і бажання. Та й Тимур притомився. І коли він випустив її з обіймів, вона прошепотіла:

– Милий, мені треба до душової.

Він легенько лягнув її сідниці. Вона прожогом скочила на підлогу, вхопила свою сумочку і кинулася до душової. Старанно відмивала свою нижчу половину тіла. Нетерпляче попорпалася в сумочці, витягла якийсь антибактерицидний крем, змастила всі принади. Потім витягнула ще й пігулки, дві штуки вкинула в рот і запила склянкою води. Профілактика її заспокоїла, і вона цинічно подумала: «Бог завжди був милостивий до мене. Сподіваюсь, він не залишить мене й

сьогодні». Наташа ще так-сяк помила груди, обличчя і, всміхаючись, вийшла до Тимура. Помітила, що він дрімає, тихенько лягла поряд, боячись, аби він знову не почав її силувати.

І тут, на лихо, в сумочці забриніла мобілка у режимі вібратора. То дзвонив Каратаєв. Вона навшпиньках вийшла до суміжної кімнати. Каратаєв спитав, як справи, як іде перевірка.

– Все гаразд, любий. Все йде за планом. Коли прибуду? Завтра, милий. Завтра. Вибач, не можу довго балакати. Тут, сам розумієш, навколо люди, – і натиснула кнопку.

Наташа знову повернулася у ліжко до Тимура. Той блаженно хропів. І від того храпу Наташа не могла навіть розслабитися, не те щоб задрімати. «Якщо він всю ніч отак гарчатиме, я з глузду з'їду», – подумала і, щоб відволіктися від того надсадного хропіння, почала розмірковувати про те, як вона скористається сумою, що обіцяв Тимур.

Вона й цю суму перешле на зарубіжний рахунок, що відкрили юристи Ахова у Швейцарії. А ще Каратаєв обіцяв підкинути бабла на зворотному шляху. О-о, як вона заживе за «загниваючим бугром»! Вона мандруватиме світом. Її оточуватимуть і супроводжуватимуть гарні молоді чоловіки. Вона придбає собі віллу на березі Женевського озера, поряд з мокшанськими та українськими багатіями.

Тимур ще дужче захропів, аж забулькало в його горлянці. Наташа глянула на його пику, зарослу від бороди до вух, і її здушила образа на саму себе. «Що тільки не доводиться терпіти заради кращого життя. Було б у неї удосталь грошей, чи вона б обслуговувала оце одоробло. Доводиться. Хоч би він не передумав виплатити обіцяну суму. Бо цих кавказців сам чорт не зрозуміє, коли кажуть правду, коли обманюють. Треба з ним бути ввічливою, – розмірковувала Наташа, затуливши долонями вуха від храпу. – І коли для мене скінчиться ця каторга?»

Вона легенько штовхнула Тимура. Той затих, потім рвучко сів на ліжкові, отетерілими очима роззирнувся кімнатою. Помітивши усміхнену Наташу, обм'як і знову упав на постіль.

– Так не хочеться від тебе йти на ту трикляту службу, – прогурчав він.

– А ти не йди, – сказала Наташа і лагідно погладила його бороду. А про себе подумала: «Та віддай гроші і вимітайся під три чорти, горила чорноморда».

Тимур повернувся до неї, погладив шию, груди, стегна, поцмакав трохи:

– Ех, невезуха. Треба чвалати. Бо скоро мають прийти бетеери та цистерни з паливом від мокшанського кордону. Слід з умом розпорядитися тим добром – щоб бойовикам вистачило і я міг на тому пальному якусь копійчину заробити, – захихикав Тимур, ткнувся бородою у Наташине плече і почовпав до душевої.

«І тут той самий бардак, що й в Україні, – всі хочуть урвати для себе. І цей бізнес називають війною. Скільки ж отакого безладу по обидва боки фронту, – подумалося Наташі. – Втім інакше я б не заробила такі капітали».

Після душу Тимур недбало полоскотав своєю бородою її щічки. Наташа накинула на себе халатик, сіла на ліжку навпроти, спостерігала, як коханець збирається, а в голові все тенькала думка, як пташка у клітці: «Невже втече і не заплатить? Невже?..» А Тимур, застібаючи картату сорочку, вказав діловито на крісло:

– Там на поясі чорна сумка. Відкрий, відрахуй свої сто п'ятдесят штук баксів – вони твої. Ти відпрацювала так, що я ще довго не хочу якоїсь лахудри. Хіба може краща за тебе трапитися. Хоч навряд чи такі ще є.

Наташа кинулася до чорної сумки, швидко відкрила і відрахувала обіцяну суму.

– Будеш перераховувати? – спитала.

– Не-а! Я тобі вірю. Та й хіба ти посмієш збрехати? У тебе такі чисті і віддані очі – як у непорочної діви. Сподіваюсь, ти ще прийдеш із перевіркою? І ми знов наперевіряємося на тих же умовах. Гадаю, тобі сподобалося?

– Ти був неперевершений! Ти – лев! І гарчав, як лев! Я в захваті від твоїх ласк! – палко із вдаваною вдячністю заторохтіла Наташа.

– А Ахову перекажи, що днями ми переправимо йому нарочним мільйон «зелених». Потім регулярно платитимо. Хоча, як на мене, він повинен залишати в «ДНР» всю виручку від своїх магазинів. Так би мовити, на потреби армії молоді республіки «Новомокші».

«А ви спускатимете ті кошти на пиятику, коханок та ще чортзна на що. Ні, хапути, платіть, – копошилися думки в Наташиній голові. – До того ж, із тієї суми Ахов частку мені заплатить».

– Я обов'язково передам панові Ахову ваші обіцянки. Він буде задоволений, – пообіцяла Наташа.

– А ще скажи, що найманці потребують не тільки продуктів, а й побільше випивки. Треба налагодити поставки ще й дурі на Донбас. Тут попит на неї величезний.

– Навряд чи стане він займатися наркотою.
– Так може ти будеш кур'єром? Пропуски ми тобі оформимо. Туди-сюди возитимеш пакетики. Звісно, з великою вигодою для себе.
– Боюсь. Якщо спіймають, впаяють років десять, а то й більше.
– Наші тут не впаяють.
– Зате українці, якщо захомутають, вліплять – мало не видасться.
– Наскільки я знаю, ваших теж можна купити з потрохами. Та що подумай.

– Ні, мій леве, я ще жити хочу. Гарно жити.
– Яка ж ти неймовірна жінка! Одружуватися з тобою я за нашою вірою не маю права, але мати тебе за коханку – з превеликим задоволенням, – Тимур підійшов, міцно обійняв, з насмішкуватим поглядом позадкував до дверей і махнув на прощання рукою і рвучко вийшов.

Наташа важко зітхнула, ніби скинула зі своїх плечей неймовірний тягар, впала уперек ліжка і радісно розсміялася. «Як все вдало склалося! Я всіх удовольнила – Ахова, Миколу, Жоржика, Тимура! І це за якісь дві доби! Яка ж, Наталю, ти везуча дівонька!» – похвалила саме себе.

Після того знову подалася під душ, старанно вимила все, що тільки можна. Їй не хотілося, щоб хоч десь залишилася ділянка, якої торкався той гідкий бородань. Вона себе вважала чистюлею. Для профілактики знову натерла маззю інтимні місця. Вклалася в ліжко, натягнула на себе одяльце і заснула, блаженно розкинувши у сторони руки і ноги.

Наташа десь пообіді вийняла зі свої блакитної сумочки чималенький матерчатий пакет такого ж кольору, запхала туди стосики купюр і подалася до фойє. На прощання черговий адміністратор вручив їй великий букет рожевих троянд.

– Це добродій Тимур просив передати вам на згадку, – сказав.

Наташа поклала букет на заднє сидіння, помахала рукою адміністратору, що виглядав у вікно, зручніше вмостилася на водійському сидінні і залишила двір «Лона природи».

На блокпосту за Донецьком Наташа показала перепустку з червоним штампом, бойовик з автоматом навіть відкозиряв їй. І за півгодини вона, як завжди життєрадісна й усміхнена, спинила машину навпроти конторки Каратаєва. Він заспішив до неї, розводячи руки для обіймів. Наташа таку увагу сприйняла як належне. Звично чмокнула його в щоку, розставила руки для обіймів.

– Як я за тебе хвилювався, – притискаючи її до себе, прогудів полковник. – Ти не проти, щоб відвідати моє ліжко, мила? (Звісно, розмовляли мокшанською мовою).

Наташа вдала, що не почула. Каратаєв ще раз нагадав жартома. Їй не хотілося. І не тільки тому, що вона відчувала фізичне вдоволення, а ще й через те, що внизу живота щось судомило і пощипувало. Та змушена була погодитися на пропозицію кавалера.

В його квартирі біля ліжка стояв столик на колесиках, на ньому різноманітні наїдки та напої.

– Ти, певно, зголодніла? Прощу – що Бог послав, – Каратаєв широким жестом вказав на диван.

– Бачу, Бог тебе любить – таку скатертину-самобранку тобі подарував, – пожартувала Наташа. – Тільки я спочатку до вбиральні, треба руки помити.

Тільки вона причинила за собою двері, як в кишені полковничих штанів забриніла секретна мобілка. Дзвонив бородань Тимур, голос у нього був радісний, бадьорий.

– Слушай, старик, ты мне такую деваху подкинул. Спасибо, брат. Как она сосёт! А как подмахивает! Ты, браток, как-то еще направь ко мне эту Наташу. Львица, я тебе скажу! Я щедро расплачусь. А на этот раз у неё для тебя задаток – сто пятьдесят тысяч «зелёных». Туда вошли и твои коммерческие услуги. Ну, бывай, дорогой! – і в мобілці залунали короткі гудки.

Вислухавши тираду, полковник, бурий від гніву, кілька разів набирав номер Бороди, але приємний жіночий голос відповідав, що абонент поза зоною досягнення. Кров стугоніла в жилах Каратаєва, образа розпирала груди. Йому хотілося зараз же увірватися до душової, взяти Наташу за карк і допитати. Але він зусиллям волі приборкав нуртуючу злість. Усівся за столик, хлюпнув у бокал коньяку і вилив у широко роззявлену горлянку, намагаючись заспокоїтися. Помацав ззовні блакитний пакет, що привезла Наташа, переконався – там такі пачки купюр.

Наташа, обмотана великим махровим рушником, випурхнула з душової, зашебетала, розповідаючи, який ввічливий, діловий та щедрий Тимур.

– Поглянь, який букет троянд він мені, своєму ревізору, подарував на прощання! А кажуть, у Донбасі немає джентльменів. Я сама пересвідчилася – там є порядні люди!

– Ти маєш на увазі того пройдисвіта Бороду, що всучив тобі торбу бабля? – не піднімаючи голови, спитав полковник, в голосі гудів метал.

Наташа вловила різку зміну настрою, вмостилася йому на коліна, пригорнулася, ніби кішечка.

– Він передав тобі сто п'ятдесят тисяч «зелен»? – спитав Каратаєв, раз по раз стискаючи дебелі кулаки.

– Звідки ти знаєш? – Наташа насторожено відсахнулася.

– Розвідка донесла, – буркнув полковник.

– Він сказав, що то моя оплата за перевірку...

– І що ж ви перевіряли? Які результати твоєї ревізії? – Каратаєв ледве стримувався, аби приборкати в собі пекельну бурю.

– Як що? Магазили, звісно. Ті, що доручав Ахов.

– І скільки ж ви магазинів перевірили?

– Та штук п'ять... А чому ти питаєш? Я чесно заробила ті гроші, – Наташа зіскочила з колін.

– Передком?! – скрипнув зубами полковник, палаючим поглядом уперся в обличчя Наташі, яка розгублено позирала то на Каратаєва, то на пакет з валютою.

– Та як ти смієш мене так ображати? – вдала щирий гнів. – Я порядна жінка. І не дозволю! – нахилилася, щоб ухопити пакет.

Та полковник випередив, рвонув пакет і витрусив звідти пачки доларів на диван.

– Це плата за інтимпослуги?! Зізнавайся! – ревів, як поранений бугай.

– Що ти собі дозволяєш, Жоржику?! Це мої чесно зароблені гроші! Мої! Чуєш? – ледь не кричала Наташа, впала на коліна і взялася швидко вкидати пачки назад у пакет.

Каратаєв ударив її по руках, висмикнув пакет і знову висипав пачки на ліжку.

– Це борг Бороди за авансом поставлену контрабанду. Ясно? – грізно засичав він.

– Звідки ти знаєш?.. – У блакитних очах Наташі замиготів переляк, вона зблідла.

– Він щойно дзвонив. І все розповів. Просив іще тебе присилати. Ти його ублажила на двісті відсотків. Шльондра ти, голуба! Хвойда! Сучка! – і почав розкидати пачки по ліжку.

– Не чіпай! Це мої гроші! – в її голосі все сильніше пробивалися верескливі нотки. – Я заробила!

– Курва ти!

– Це мої гроші! І якщо ти їх відбереш, то не отримаєш і ті, що на зарубіжному рахунку! – вискала Наташа, вириваючи з рук полковника пакет з рештою валюти.

– Ах так?! Отака твоя любов і відданість?! – заволав він несамо-вито і щосили ударив кулаком її в одну, а потім іншу скроню.

Наташа ойкнула і навзнак упала на підлогу, рушник розгорнувся, оголивши її голе принадне тіло. Полковник кинувся до неї, почав тор-мошити, ляскати щоки, намагаючись привести до тями. Але марно. На-таша не рухалася. І не дихала. На висках усе чіткіше проступали синці.

Каратаєв злякався. Він гладив Наташу і примовляв:

– Золотце моє, пробач. Я не хотів тебе вбивати. Ми ж так багато з тобою мріяли. Ну, як ти могла лягти у постіль з тим одороблом, тим гівнюком? Пробач! Відкрий оченята!

Наташа ніяк не реагувала на його стенання. А через кілька хви-лин Каратаєв помітив, як обличчя її спочатку поблідло, почало сині-ти, пульс не прощупувався. І він з жахом зрозумів: усе, Наташі більше немає на цьому світі. Він зронив голову на її пишні оголені груди і по-звіриному застогнав. Так просидів хвилин десять...

А потім, трохи заспокоївшись, почав розмірковувати: що йому ро-бити? Душевна рана глибока. Її не витруїти зі свідомості, не викинути з серця. До скопу він себе картатиме і мучитиме. І раптом у Наташи-ній сумочці мобілка заспівала «Слов'янку». Каратаєв витягнув, гля-нув – телефонував Ахов. Певно, цікавиться, як іде перевірка... І тільки тепер полковник усвідомив, які сили стоять за Наташею – могутні, безкомпромісні, жорстокі. Зрозуміло, він не відізветься на той дзві-нок. А ще втямив, що Ахов не має знати, куди поділася Наташа та що з нею сталося. Якщо дізнається, то його, полковника, з землею змішає і заріє десь у териконі. Тепер уже себе треба рятувати. Що ж роби-ти? Краще діждатися темені і в Наташиній машині вивезти її кудись на автотрасу. Якщо вона, скажімо, згорить у своєму авто так, як оті Принц і Хан, то ніхто нічого не дізнається. Ех, Наташа, радість наша, скільки ж ти клопоту завдала своєю дурною поведінкою!

А що ж з грошима робити? Тепер це його сума. З неї він частково віддасть на так звані потреби міліції – їх, зрозуміло, присвоїть началь-ство. І тут із жахом згадав: а як же кошти на закордонному рахункові? Доведеться їти та кланятися Ахову, щоб дізнатися? Піде – і тим самим себе видасть. «Та хрін з ними, тими грішми! Ще заробить. Війна не ско-ро закінчиться», – подумав Каратаєв і у відчаї впав навзнак на диван.

Він з нетерпінням чекав, коли сонце закотиться за терикони та лісосмуги, що проглядалися крізь вікно. Поволі зібрав розкидані пачки «зелені», склав у Наташину сумку. Звідти витягнув ключі від її авто. Сяк-так одягнув Наташу у її сукню. Потім стягнув з ліжка покривало, на якому вони з Наташею ще вчора так солодко переверталися. Ретельно обгорнув її тіло з усіх боків. Одчинив вікно. Визирнув, чи немає поблизу сусідів. На щастя, нікого. Добре, що номер був на першому поверсі. Полковник обережно спустив поклажу на землю біля високих квітучих мальв – це були улюблені квіти Наташі. Вистрибнув і сам. Ще раз роззирнувся. У сквері ні душі. Швидко подався до Наташиного авто, відкрив багажник. Повернувся, взяв під пахву важкий згорток і поспіхом покрокував до машини. Мить – і обважніле тіло лягло в багажник. «Хоча б ніхто не помітив», – весь час тиснула голову думка.

Злодійкувато петляючи темними вулицями Курахового, полковник міліції на околиці виїхав на запорізьку автотрасу подалі від блокпосту. За пару кілометрів перед крутим поворотом спинив машину посередині дороги, двигун не вимикав. Ніде нікого. Витягнув Наташу з багажника, розгорнув покривало, вправно посадив її на водійське місце. Розрахунок був простий. Цим шляхом поїде якесь авто. І напевно чи хто повернеться від удару. Машини зіткнуться, а ще краще, якщо спалахнуть. Таким чином Каратаєву вдасться приховати свій злочин. Що поробиш, банальний нещасний випадок. Чого тільки не трапляється на автомагістралі. А надто допитливим він пояснить, що провів Наташу, посадив у машину. Ой, та ледве пачки доларів не забув!.. Він витрусив їх у темний целофановий пакет, завбачливо прихоплений. Пусту Наташину сумочку разом з документами, але без грошей, поклав їй на коліна.

Тільки закінчив, як почув гудіння вантажної машини. Йому нічого іншого не залишалось, як сховатися у темні зарості придорожніх кущів вишняка та кленчака. Розрахунок полковника був точний: військовий КРАЗ із критим фургоном, певно, щось віз бійцям на передову, навіть не загальмувавши, врізався у Наташину машину, протягнув з десяток метрів і спинився. З кабіни вантажівки зістрибнув водій, кинувся до легковика. Не встиг добігти, як Наташине авто спалахнуло і вибухнуло, осяваючи усе довкола. Полум'я тріщало і вихрилося. Водій розгублено стояв, потім кинувся за вогнегасником до своєї кабіни. Хоч напевно чи міг чимось допомогти, та все ж випустив білий струмінь.

В цей час Каратаєв злодійкувато вибрів із кущів, наблизився ззаду до водія, ухопив за голову і бійцівським прийомом скрутив йому

в'язи. Шия чоловіка хруснула в цупких руках Каратаєва – водій випустив вогнегасник і почав м'яко осідати. Полковник підтягнув його до палаючого авто і крізь вирвані дверцята штовхнув у салон, де паляхкотів вогонь.

– Прощавай, Наташо, моє щастя! – і озираючись, наче вовк, побіг трасою у бік блокпосту.

Тільки-но він, спітнілий і задиханий, з'явився на блокпосту, як в кишені завібрував телефон – дзвонив начальник обласного управління МВС Валерій Зиркін:

– Тут Ахов навідає: чому не відповідає його протеже – Наташа Довгополова? І начальник управління СБУ Дрюков голову морочить. Коротше, Ахов усіх дістав своєю пасією.

– А я при чому? – голос Каратаєва затремтів.

– Як при чому?! Вона поїхала на ввірену тобі територію. Ти маєш знати, хто й куди подався. Ти ж мент!

– Вона відбула в «ДНР» – це я точно знаю. А що з нею там сталося – хтозна.

– Так розвідай, чорт тебе забирай! – гримів Зиркін. – Сподіваюсь, у тебе на тому боці є свої люди? Мають бути! Коротше – ранком доповісиш. Можу дати мобільник Ахова.

– У мене є його номер, – глухо відказав Каратаєв.

– І не забувай про звіти – сам знаєш які, – нагадав Зиркін.

– Гаразд, – погодився полковник і, відімкнувши мобілу, добірно виматюкався: «Банда при владі. Банда в бізнесі. Банда в міліції, прокуратурі. Скрізь банда! І я – бандит!»

Голова гуділа, як пустий казан. Після стресів, що йому довелося пережити, думки завихрювалися, сіпалися, але нічого путнього він придумати не міг. Єдине, що йому хотілося, – аби бойовики відновили обстріли. Тоді можна списати загибель Наташі на війну. Він молив бога, щоб той послав сепаратистський наступ. І таки випросив...

XV

Остап і Леонтій на околиці Донецька біля мінімаркету умовляли одного приватного таксиста відвезти їх до Степанівки. Пропонували чималі гроші. Але той довго віднікувався, опершись сідницями об капот старенького «Жигуля».

– Та ви що, братці, там же міномети і гармати б'ють безперестанку. Ні, я жити хочу. Хоч життя зараз і паскудне, але укорочувати

собі віку не бажаю. І взагалі, що вас туди напрямло? – з-під широкого округлого кашкета підозріло почав придивлятися до прохачів.

Остап зрозумів: треба змусити його погодитися. Для того й навіювання. А щоб водій не викинув якогось коника, по-дружньому поплескав його по плечу, силком всунув у руку тисячу гривень і твердо промовив:

– Там мої брати воюють. Поїхали!

Це просте навіювання і гроші, володарем яких став шофер, подіяли миттєво. Таксист рішуче вмостився на водійське сидіння, відкрив перед запорожцями дверцята:

– Прошу. Доставлю з вітерцем.

– Так би й давно, – повеселів і Леонтій.

– Тільки, якщо патрулі спинять, не зізнавайтесь, куди вас чорти несуть. Бо скрутять і вас, і мене. А ще гірше, коли пальнуть з автоматів, – попередив таксист.

На щастя, патрулі не траплялися. Сновигали туди-сюди в основному військовій вантажній машини. Водій не був балакучим, неохоче розповідав про своє життя-биття.

– Живемо і не знаємо, що нас завтра чекає. Ну, кому потрібна ця колотнеча? Люди як подуріли. Кличуть у свій край чужинців, підтримують безчинства місцевих лоботрясів. На що сподіваються? Гадають, що ті дбатимуть про благополуччя дончан? Марні надії. Донбас взяли в руки ті, яким він зовсім не потрібний. Мій прогноз такий: шахти позакривають, заводи поріжуть на метал або вивезуть, почнуть грабувати населення. Уже зараз дончани тікають хто куди: одні в інші області України, дехто до Мокші. Донбас занурюється в кавардак на десятки років. І він не буде потрібний ні Україні, ні Росії. Для дітей і онуків це буде мертва зона без благополуччя і майбутнього. Повний занепад чекає на наш колись славний шахтарський край. Дурні! Які ж ми дурні! Принаймні ті, хто кликав «спасітелей».

До Степанівки підїхали, коли сонце, червоне, мов окровавлене, сумно хилилося за далекі гостроверхі терикони. А на південному сході від села, в районі Савур-Могили, що димилася на тлі тьмяніючого неба, невпинно бухали гармати. На вулицях ні душі. Навіть собаки поховалися з переляку. Таксист, не вилазячи з машини, попросив:

– Хлопці, швидше вибирайтеся. Бо, відверто скажу, страшно вато стояти на одному місці. Можна потрапити під снайперську кулю.

– Щасливого повернення! – майже одночасно сказали Остап та Леонтій, захоплюючи дверцята з обох боків.

«Жигуль» без підфарників миттєво розчинився у напівтемряві. Запорожці зазирнули через штакетник у двір дядька Сашко – ніде нікого, у вікнах темінь. Стиха гукнули. Коли це скрипнули на вході до підвалу двері, що поряд із сінешними, і в фуфайці та вухастій шапці постав дядько Сашко.

– Це ви? А я гадав, що якась нечисть товчеться у дворі, – неголо-сно озвалася темна постать.

– Ну, ти, дядьку, й зрівняв, – засміявся Леонтій, переводячи роз-мову на жарт. – А ми до тебе з низьким укліном...

– Знову вас під гору відвезти?

– Атож. А ще краще на самісіньку Савур-Могилу.

– Чи ви при своєму розумі?! Ту гору хасапи гамселять з обиду. Там пекло. Я ж ще трохи пожити хочу, – замахав на них руками Сашко. – Ось із дружиною у підвал спустилися – щоб була який пришелепку-ватий снаряд не накрив. Не дивуйтеся з мого наряду – в підземеллі й серед літа холодно.

– Я так і знав, що ви здрейдфите, – без осуду дорікнув Леонтій. – А там же мій брат і мої побратими, і десантники, і розвідники, і сапери. Хіба ми можемо їх там залишити один на один з нелюдами?

– Ні, друзі, я туди не поїду. Та й чим оборонятися? Набрати ка-міння за пазуху і жбурляти на ворога? Їхати туди – самогубство. Та в тих бандюків зброя – нашим би таку! У них «гради», гармати, при-лади нічного бачення з лазерними далекомірами. Тільки-но я виїду з села, як опинюся на мушці. І нашим бійцям не допоможу, і сам про-паду, – скоромовкою відповідав Сашко.

– Тоді от що, помічнику ти наш дорогий, є така пропозиція. Ти нам віддаєш свого «Жука», ми тобі залишаємо свого зеленого скакуна-«Запорожця» – і ми поїхали, – сказав Остап. – Сподіваюсь, від такого обміну ти не будеш в накладі.

Сашко мить стояв ошелешений. Така пропозиція його образила. Адже він допомагав бійцям від душі, за покликом совісті.

– Та до чого тут мій «Жук»? Заради перемоги я ладен усе віддати, окрім життя.

– Треба не своє життя віддавати, а відбирати його у загарбників та злочинців, – пробурчав Остап.

– І я ж про те, – погодився дядько, скинув з себе фуфайку та шап-ку, поклав на порозі хати. – Відчиняйте ворота. А я тим часом підза-правлю свого «Жука».

За кілька хвилин Сашко з допомогою козаків вивів моторолер за ворота, лагідно погладив фару, мов голову сина чи онука, заговорив з «Жуком», як із живою істотою, ніби востаннє:

– Чверть віку ти мені у трудах щоденних служив вірою і правдою. А тепер послужи у захисті рідного краю від усякої наволочі. Ти знаєш тут усі доріжки і стежки. Довези цих орлів до нашої славної гори, – і тричі поцілував фару – наче благословляв. – А тепер рушайте, хлопці. Тільки бережіть себе. Бо там така бійня! І знайте – ніякі ваші суперздібності не допоможуть супроти «градів», «піонів», «гвоздик» та «акацій». Бо то диявольські «квітки».

– Ми й ту бісовщину здолаємо, дядьку, – запевнив Леонтій.

– Тоді з Богом, соколи ви мої рідні, – Сашко по черзі обійняв Остапа і Леонтія.

А за їх спинами здалеку на сході, розрізаючи темне небо, виривалися, наче із потойбіччя, не вогненні змії, а реактивні снаряди, сичали і з ревом гупали на Савур-Могили.

– Схоже, то «братня допомога» з-за кордону, – констатував Сашко. – От сволота!

Леонтій заспішив:

– Пора нам, дядьку! – Леонтій майже застрибнув на сідущку, як на коня.

– Дякуємо! До зустрічі! – кинув на прощання Остап.

– Повертайтеся живими, хлопці! – Сашко махнув на прощання рукою. Він ще довго вслухався у громохку ніч та в гуркіт моторолера. І з завмиранням серця просив: «Тягни, друже, свою ношу. Ти тепер на службі в українському війську. Не підведи!»

Остап і Леонтій, петляючи притьмом розбитою ґрунтівкою упоперек темного вітряного степу, ще здалеку побачили: вибухає гора вогняними спалахами. Правлячи «Жуком», Леонтій уголос умовляв моторолер:

– Ну, швидше, рідненький! Там же мій брат Сава і мої побратими! Чуєш?!

Остап, за його спиною в кузовкові, уявляв образ Савура та ситуацію на горі і наказував подумки: «Савуре, не стій під пам'ятником і стіною – там небезпечно! Відведи звідти побратимів і всіх військових! Зроби це негайно! Бо стіна рухне!»

Савур ніби почув ті далекі слова Остапа, у перерві між вибухами снарядів гукнув до Ігоря:

– Треба негайно відвести людей від меморіалу. Бо ті вилупки так смалють, що він завалиться і придушить хлопців!

– Гаразд! – було чути не стільки відгук командира, як помах його лівої руки з мобільним телефоном, права була поранена, перев'язана, на передпліччі крізь форму проступала кров. – Усі в укриття! Геть від стіни! Негайно! – І знову горланив у мобілку (рація, розбита осколком, валялася під ногами): – Я «Вечір»! Штаб?! Нарешті! Ворог підбирається до гори. Прошу підмоги! Вдарте артилерією! Що? Не можете дістати з гаубиць чи «градів»? Та де ж ви перебуваєте, чорт вас забирає? За сорок кеме? Не дістанете! Тоді пришліть хоч п'ятірку бетеерів чи беемпе! Немає? Та що ж у вас є? Всіх кинули під Іловайськ? А як же Савур-Могила? Тут же пекло! І як нам бути? Своїми силами ми не втримаємо гору! Браточки, ну придумайте щось! Інакше нас оточать – і ми пропали, і гору захоплять! А тоді й ви не вдержите Іловайськ! Нам продовжувати триматися? Єсть триматися! Так пришле підмогу? Так би й давно!.. Стоятимемо! Тільки не підведіть!

Під руку йому підвернувся наймолодший боєць Володя.

– Мотнись від точки до точки і передай наказ триматися. Скоро надійде підмога! А ще передай: усім відійти від меморіалу. Бо то для сепарів найкращий орієнтир. По ньому вони й крешуть!

– Єсть, пане командире! – і Володя, де пригинаючись ледь не до землі, а де й повзком подався від траншеї до траншеї, до вирвів від снарядів – там окопались бійці.

Тим часом Савур підповз до Ігоря, спитав:

– Що з «екскурсантами» робитимемо? Якщо стіна завалиться, кімната бойової слави стане для них братською могилою.

– У мене й без них голова йде обертом! Я ще й про тих заброд повинен турбуватися? – притискуючи праву руку лівцею з телефоном і кривлячись від болю, прохрипів: – Біс із ними! Свої ж їх привалять!

– Своім, як бачиш, на них начхати. Інакше б отак несамовито не бабахкали. Я пропоную дати їм в руки якісь білі ганчірки – і відпустити. Може, їх помітять та перестануть смалити? Хоч на короткий час.

– Та хіба серед ночі вороги помітять ті знаки? – скреготнув зубами Ігор. – Втім, роби, як знаєш. У ординців, на відміну від нас, є прилади нічного бачення. Може, й помітять.

Савур разом з Хортом, Барилом і двома автоматниками кинувся до музею слави. Сіпнув щосили засув і, навівши світло ліхтаря на бранців, крикнув:

– Вимітайтеся звідси! Щоб тут вашого й духу не було, пройди!

Мокшанські «екскурсанти» мовчки витріщилися на нього. Тоді старший, оговтавшись, з острахом сказав:

– Так наверху же стреляють! Нас там переб'ють, как кроликів!

– А тут вас привалить з хвилини на хвилину! – злостився Савур, спостерігаючи, як повільно підводяться «екскурсанти». – Мерщій збирайтеся!

– Снаряди і кулі ваших однополчан вас оминуть! – кричав Барило. – Ну, чого стовбичите? Чуєте, що наш отаман говорить? Чи вам ще й сто грамів на прощання налити?

– Геть звідси! – рявкнув Хорт. А автоматники наставили на них зброю.

– Візьміть якісь світлі ганчірки чи стенди і чешіть униз, доки ми добрі! – наказав Савур. – Може, помітять вас сородичі.

Бранці у світлі ліхтаря, що наводив Барило, похапцем заметалися кімнатою, здираючи зі стін якісь стенди, шматуючи розмальовані та розписані світлі смуги.

– А ви нам не ударите в спину? – перепитав «пропагандист», звертаючись то до Савура, то до автоматників.

– Та пішли ви під три чорти! Моліть Бога, щоб ваші вас не уколошкали! Вимітайтеся! – гримнув Савур.

П'ятеро бранців, озираючись на всі боки рвонули крізь двері, оминули пам'ятник і пострібали східцями з гори униз, вимахуючи смугами із еспозицій. На мить залпи із танків затихли. Здається, там зрозуміли, хто рухається з плакатами. Та за хвилину сепари поновили обстріл, він був ще щільніший і несамовитіший. І невдовзі на половині шляху до підніжжя «екскурсанти» один за одним попадали на східці – чи так рятувалися від снарядів, що послали однополчани, чи загинули. Савур, побачивши те, вилаявся:

– От гади! – і, зігнувшись у три погібелі, підбіг до Ігоря. – Бачив? То не просто бойовики! А скажені звірі!

– Така мораль так званого «мокшанського міра», – тільки й вимовив Ігор.

А тут і Володя ледь не на навкарачки прискочив:

– Пане командире, не зміг попередити тих, що в секретах за пілонами.

– Зрозумів. Сподіваюсь, хлопці самі зрозуміють, як їм діяти. А тепер спускаємося з гори, окопуємося у заростях та вирвах нижче майданчика. Там і підждатимемо орків. Якщо прийдуть – там їх і покладемо.

Та полковник помилився. Не з околиць гори, а звідкись із-поза далеких бутрів за державним кордоном полетіли вогненні мечі. Вони роздирали, краяли, панахали ніч на смуги. Ракети, ударяючись у гору, шкварчали, вибухали смерчами зі свистом і шипінням. Ігор зрозумів то били «гради» – «братське» послання українському народу. Снаряди вибухали, випалюючи та плюндруючи усе довкола. Здавалося, ридала гора. Задрижала і рухнула бетонна стела. Чавунний воїн-захисник не витримав того шквалу, спочатку зігнувся навпіл, як поранений у живіт та груди, а потім звалився до свого підніжжя, брязнувши автоматом об бетонний пошматований майданчик.

Невдовзі стрілянина припинилася. Ігор поправив на голові каску, усіяну подрібненим щебнем та глиною, повільно піднявся над краєм майданчика, роззирнувся. Те, що він побачив, не могло не жахнути. Усе було зруйновано ущент. На бетоні – вирви, скручені металеві перила і труби у баранячі роги, густий дим валив із музею бойової слави крізь отвір відірваних металевих дверей. Навколо майданчика та пілонів тліли повалені дерева, кущики, горіла трава.

Ігор туди-сюди роззирався, шукаючи поглядом своїх бійців біля пілонів. Ні звуку, тільки моторошна тиша. Він щосили крикнув:

– Браття, відізвіться! Легіні мої дорогі!

Гукнув і замовк, дослухаючись. Знову тихо. Тільки десь у кущах зойкнула злякано пташка.

– Рідненькі мої! Чуєте?

І помітив, як біля ближнього пілону на тлі фіолетового неба вирізьбилися дві руки. Кинув погляд у бік сусідніх пілонів. Там теж заворушилася земля і за хвилину звідти поповзли до схилу трійко бійців. «Слава Богу, що живі! – прошепотів Ігор. – А де ж інші? Чому не рухаються? Невже?..» Дрож прокотилася тілом, ще дужче защеміла поранена рука. Більше від пілонів ні знаку, ні звуку...

Позаду хруснула під ногами суха гілочка. Озирнувся. Поряд стояв Савур, за ним Барило, за кілька кроків під віттям Хорт, Кріт і Рало. Вони розуміли стан командира і самі неабияк переживали.

На сході прояснялося небо, неохоче, боязко зачинався тривожний ранок.

– Мовчать наші секрети, – з боєм у голосі сказав полковник, пильно вдивляючись униз у східці та пілони – там над вирвами сизими зміями здіймалися дими. – А це недобрий знак.

– Ігоре, – звернувся Савур, – є пропозиція. Я і мої побратими помітно підберемося з боків до наших секретів. Може там бійці поранені, потребують допомоги. А ми вміємо і кровотечу спинити, і перев'язати, і по-пластунськи доставити у безпечне місце. А може їм потрібні патрони? Дозволь.

– Я не проти, – тільки й устиг промовити, як над самісінькою головою засвистіли кулі. Всі пригнулися. – От гади! Снайпери засікли. Тепер не відстануть.

– Ігоре, ми обережно, – продовжив розмову Савур.

Полковник ступив кілька кроків убік і з-під зламаної гілки нависло дубка висунувся над бетонним майданчиком, приставив до очей бінокль. І зараз же пригнувся.

– Ординці полем сунуть до гори. Не менше сотні. Певно, для зачистки. Так що у нас буде багато роботи. – І, звернувшись до Хорта і Крота, попросив: – Мотніться, будь ласка, до траншей та ям, попередьте бійців. Хай готуються до бою. Ми повинні утримати гору. Повинні! За нами – не тільки Донбас, а вся Україна!

Хорт і Кріт, пригинаючись, відправилися в різні боки, за ними ще десяток бійців займали вигідні позиції для оборони. Тим часом Савур нишком ступив у тінь зраних дерев. Ігор обернувся і щось хотів йому сказати та й заляк з відкритим ротом. Савур наче крізь землю провалився. «Ох ці каверзники! Не можуть без викрутасів», – подумав командир. Тихо покликав – Савур не відповів. Туди-сюди очима стрельнув – немає. І за хвилину помітив його за постаментом поваленого пам'ятника – то пригинаючись, то петляючи, то падаючи, аби не потрапити на мушку снайпера, поспішав до нижнього секрету. В Ігоря у грудях похололо: «А я ж обіцяв Остапу не відпускати його від себе. І на тобі! Прогавив! Обвів мене отаман, як хлопчиська». Ігор не уявляв, як за таких обставин, коли ворог підбирається до гори, повернути отамана. Крикнув кілька разів – та хіба він почує? Якщо й почує, то не вернеться. А Остап же попереджав: повернення Савура на місце, де загинув його тезка понад триста років тому, може закінчитися для цього мужнього запорожця новою трагедією. Ігорю нічого не залишалося, як просити Бога уберегти того відчайдуха від ворожої кулі чи снаряду. Він через бінокль не зводив очей з Савура. Ось той дістався до ближнього секрету. І яка радість – на тлі сплюндровано-

го пілону показалися три руки – Савура і двох бійців! Значить, живі хлопці! Ясно, що вони не відступлять і битимуться, скільки вистачить патронів і сил. «А найманці йдуть безбоязно – на повний зріст. Сподіваються, що хасапи, бахнувши зі своєї території «градами», всіх вибили на горі. Тільки не поспішайте, хлопці. Поближче підпускайте терористів – і тоді строчіть!» – подумки наказував Ігор.

І тут же помітив зігнуту постать Савура – вона, знову петляючи, побігла до самого нижнього секрету. Навколо нього здіймалися бульки пилу – снайпери намагалися поцілити сміливця. Однак козак якимось дивом увертався від куль і таки доскочив до нижнього пілону. Ніяких знаків не подавав – небезпечно.

В утлому бетонному укритті двоє бійців, не випускаючи з рук автомати, постогнували від болю. В одного роздроблена кисть, в іншого з правого плеча тягнулася червона стрічечка крові.

– Потерпіть трішки, хлопці! – а сам розсупонював аптечку.

Швидко дезінфікував бійцеві плече, наклав пов'язку і щось зашепотів, тримаючи над ним свою долоню.

– Легше? – спитав.

– Болі майже не чую, – відповів той і криво усміхнувся.

– Постарайся менше сіпати плечем, – попросив Савур.

– А як же я стрілятиму? – здивувався боєць.

– Та якось придумай.

– Доведеться з лівого плеча. Колись на полігоні навчали.

– От і вихід знайшов, – і звернувся до іншого бійця: – А покажи, що з рукою.

– Болить зараза. І не слухається, – відказав той.

Савур почаклував над кистю, що вже стала червоно-сивою. Показав її між своїх долонь і зашепотів заговор. На собі переконався – болі боєць не відчував, але й стріляти однією рукою...

А вороги насувалися. Уже були метрів за триста.

– У вас гранати є? Давайте! – Савур простягнув руку. – Колись теж служив у десантурі. Згадаю молодість.

Боєць поглядом вказав на сумку біля ніг. Савур миттю розчепірів її. Дві гранати поклав за пазуху, ще дві затиснув у руках.

– Викрутимося і з цієї халепи, хлопці, – майже весело сказав він і приліг за земляним бруствером перед пілоном.

Хоча розумів, що це може бути останній бій у його житті. Проте підсвідомо відчував, що все буде добре, мине й це лихо. Він був упев-

нений, що смерті немає, принаймні для душі, яку вважав незнищеною. З тілом може статися що завгодно. Навіть коли воно буде роздерте на шматки – душа житиме.

Полковник до різі в очах вдивлявся у пілон, за яким сховався Савур. І раптом за спиною почув:

– Добре, що ворожа артилерія хоч зараз не лупить – боїться своїх поколошматити.

Ігор різко озирнувся. Перед ним стояли Остап і Леонтій. Його здивуванню не було меж, він обійняв їх і випалив:

– Очам своїм не вірю! Це ви?! Чи ви, легіні мої, з неба впали?

– А де Савур? – збентежено спитав Остап.

– Там! Під нижнім пілоном! Я не зчувся, як він зник. Подався на виручку бійцям. От відчайдуха! – з жалем вимовив Ігор, виправдовуючись.

– Зрозуміло. Поліз у саме пекло, – скривився Остап. – Це в його стилі...

– Остапе, чесно скажу: не знаю, як йому допомогти, – сказав, ніби вибачався, Ігор.

– Зате я знаю, – твердо сказав Остап. – Я ж Метелиця.

– І ти туди полізеши? – злякано спитав Ігор.

– Не полізу. А крутнуся і стану вихором, завірюхою, метелицею, смерчем, – загудів Остап. – Тільки попрошу: не стріляйте, доки я не подам знак.

– Остапе, це безумство. Я заборо... – скрикнув і не докінчив, осікся, зустрівшись із неземним, несамовитим поглядом Остапа.

– Я не зможу жити на цім світі, якщо не виручу нашого батька-отамана, – сказав Остап і голос його заgrimів. – З нами богиня перемоги Слава! З нами бог грому і блискавки Перун!

Ігор вперше чув такий клич. Хоч і знав, що то імена язичницьких богів, яким поклонялися прапращури. Але почути його у двадцять першому столітті та ще на Савур-Могилі... Схоже, характерники сповідували ще й досі тих богів.

А вороги крадькома підступали все ближче до гори. Остап наблизився до поваленої статуї воїна-визволителя, став перед його лежачою головою на одне коліно, вклонився:

– Здрастуй, Праметею! Вибач, що я не вберіг тебе від отих коршаків. Але клянуся: ми з ними поквітаємося. Прийде час – ми виже-

немо ординців з нашої землі, ти знову здіймешся над цією висотою і тобі вклонятимуться мільйони людей. А тепер ще раз допоможи мені. Я знаю, в тобі, навіть лежачому, нуртує потужна енергія, здатна відігнати оту нечисть, що насувається. ПРАметею, подаруй мені часточку тієї вогненної сили – треба врятувати бійців. Ти чуєш, мене, титане? – і випрямився, дослухаючись.

Остап на хвилину заляк. І відчув, як у його тіло вливаються могутні небесні сили. Зрозумів – титан ПРАметей, навіть тимчасово повержений, не втратив владу на земними стихіями. Він на боці правди і тих, хто її обстоює.

Ігор, запорожці та дехто з бійців із свого укриття зачаровано спостерігали за Остапом. Вони бачили, як його постать поступово зникала у золотаво-іскристій хмарині. Вона окутувала його з голови до ніг, розширялася, вивищувалася і стала майже таких розмірів, як фігура пам'ятника до падіння. Раптом та хмара завертілася і, ледве торкаючись розбитих східців, помчала униз назустріч ворогам. І чим ближче підлітала до їхніх лав, тим ставала об'ємнішою, все сильніше іскрилася – таке враження, що з неї врзнобіч сипляться вогненні стріли.

Савур з-за бруствера, помітивши ту іскрометну хмару, на radoщах вигукнув:

– Остап повернувся! Браття, Остап! Ми врятовані! Хлопці, збираймося – і якомога швидше усі за гору до своїх!

Він метнувся до інших секретів і пілонів.

– Швидше, швидше на гору, браття! Ми змушені зараз відступити, щоб згодом відігнати ворогів аж за кордон!

А хмара із Остапом усередині наскочила на перших бойовиків. Вони з жахом падали на землю і горланили по-мокшанськи:

– Смерць! Смерть настає! Отходим! В укропов секретное оружие! Назад!

Вороги розбігалися усебіч. П'ятірка БМП, що сунула за ними, позадкувала.

А хмара шугала, котилася поміж ворогів – і вони зо страху, перечаючись і матюкаючись, бігли до невисокої лісосмуги, сподіваючись на порятунок.

Остап із хмари щоразу зиркав на гору і радо спостерігав, як бійці, змучені й поранені, на чолі з Савуром поспіхом бічними схилами просяють за гору.

– Савуре, веди їх подалі від гори! – подумки наказував. – Бо на ній знову буде пекло!

І коли він помітив, що всі захисники зникли по той бік гори, крутнувся і полетів підніжжям до сплюндрованого вибухами гайка на північному схилі Савур-Могили. І там, знеможений, безсило повалився під невисоким зраним дубом, обійняв стовбур обома руками. І дуб дарував йому силу – бо то священне дерево Перуна, бога-воїна. Через кілька хвилин Остап, хитаючись, поплився вздовж гори у напрямку Петровського. Не встиг пройти і сотню кроків, як побачив Савура і своїх побратимів. Вони підхопили його на руки і швидко понесли до села. Там його стрів Ігор.

– Не знаю, як тобі й дякувати, друже. Ти врятував моїх легінів від імовірної смерті або розправи. Ти наш спаситель. Ти не поранений?

– Ні. Зі мною був ПРаметей. І Перун також.

Ігор здивовано глянув на характерника. Про таких героїв він чув хіба що у казках та міфах у далекому дитинстві.

На краю села Остапа поклали в тіні поблизу хати, що служила за медпункт, піднесли кухоль води. Він лежав горілиць і відчував, як рідна Мати-Земля наповнює його силою. Раптом він скочив на ноги і щосили гукнув:

– Забираймося звідси! Негайно! Попередьте жителів – хай якомога скоріше втікають або ховаються в підвали! Терористи ось-ось почнуть стріляти, мстити! Тут буде армагедон.

Збиралися лічені хвилини. Невдовзі невеличка валка бійців та козаків рушила геть від села. Ігор, на ходу віддаючи команди, не переставав набирати вцілілою рукою на мобільнику номер штабу. Знав, це ризиковано – ворог може підслухати і бабахнути на сигнал або влаштувати засідку. Але іншого виходу не було.

– Я – «Вечір»! Я – «Вечір»! Вогонь – по позиціях терористів! Координати такі–то...

– Наша арта не дістане! Не дістане! Втямив? – чулося у відповідь.

– Та як же так? Ми в оточенні! Затримайте армади терористів! Вони сунуть зі сходу, як орда.

– Наші ракети туди не долетять. Ми вже під Іловайськом. Прямуйте туди! – лунало з трубки.

Ігор лайнувся і вимкнув мобілу. Обіцяли підмогу – і маємо облизня. Так можуть чинити або генерали-бевзі, або зрадники. І одні, й інші у штабі є. Інакше зробили б усе, аби не здати Савур-Могили – ключову вершину на Донбасі... Цього він бійцям не сказав. І так у них душі болять від програної битви. Навіщо ще дужче роз'ятрювати сум-

нівами. Їм не можна впадати у відчай. Адже війна за Україну тільки починається. І боронити матір доведеться їм.

Загін ледве встиг відійти на кілометр, як по Петровському вдарила ворожа артилерія і «гради». Схоже, теж із-за кордону. Мешканці, які вирішили залишитися в селі, поховалися у підвали та погріба. І що вони побачать, коли вилізуть після обстрілу? Розбиті хати, випалені сади й городи...

Через десяток хвилин їх наздогнали двоє захеканих розвідників. Один з них розповідав:

– Перший снаряд розірвався перед хатою, де до цього перебували поранені, другий перелетів через неї, а третій уцілив прямо в неї – розвалив до фундаменту. Добре, що ми звідти вчасно втекли, а то б розірвало на шмаття... А тоді снаряди посипалися, як град.

– Уже, відбігши на бугор за селом, оглянулися – куди не кинь, руїни! Як там люди житимуть? – додав інший боєць.

– «Мокшанський мір» прийшов на Донбас, – зі злістю випалив полковник. – І несуть його бандити.

– Нормальні люди його не нестимуть, – піддакнув Савур.

– Знаєте, легіні мої дорогі, про що я часом мрію: був би у моєму розпорядженні бомбардувальник, їй-богу, скинув би бомби на голови тих, хто розпочав цю війну.

– Маєш на увазі сепаратистів? – спитав Савур.

– Ні, на тих, хто планував і організував цю війну! Хто кинув найманців на наші землі! Хто постачає бойовикам зброю! – аж сичав зі злості Ігор. – На оту цитадель з п'ятикутними зірками! А тоді б можна й помирати...

– Немає у нас такої зброї – віддали за Будапештським меморандумом. За спасибі. Сподівалися на порядність гарантів. Дурні недобиті, безголові, продажні! – сердився й Савур. – А було б у нас із десяток атомних бомб, ніяка паскуда не полізла на наші землі. Обдурили нас ха-сапи разом з англосаксами та америкосами. В Європі та Америці тільки співчують та пальчиками сваряться у бік бурого ведмеда. А йому пофіг – нахваляється і їх перетворити в радіоактивний пил. Безсоромна Мокша – дика орда! Увесь світ для неї – ворог. Країна шизоїдів...

– А я б кинув бомбочку на штаб АТО, – озвався поранений боєць, що трясся на хвіртці, яку несли четверо бійців. – На тих генералів, що не забезпечили захист Савур-Могили і відкрили банді шлях в Україну. Нахрін вони такі потрібні в кабінетах – бездарі, брехуни, мамині

синки і запроданці! – І попросив: – Хлопці тихіше везіть, бо так трясе, що аж у голові тенькає... Щоб отих генералів усе життя так трясло!

У кишені полковника знову загуділа мобілка.

– «Вечір» слухає.

– Наказую залишити Савур-Могили! – заявила мобілка.

– Та вже залишили з вашою «поміччю»! – дорікнув Ігор.

– Добирайтеся самостійно! Курс – на Гловайськ! – наказала мобілка.

– Єсть, пане генерале! У нас у кожного під задницею бетеери, вертольоти, ми оснащені зброєю так, як жодна армія світу! «Летимо» на Гловайськ! За годину будемо на місці! Ждіть! Зустрічайте з оркестром! – зі злою іронією чеканив Ігор.

– Що за тон, полковнику? – гнівлася трубка. – Виконувати наказ!

– Генерале, за здачу Савур-Могили вас варто віддати під суд! – гнівно крикнув Ігор, пересилуючи тріск.

– Що ви собі дозволяєте?! Як смієте?! – горлала мобілка.

– Смію! Бо на вашій совісті десятки загиблих українських синів! Ви їх, погано озброєних, наспіх навчених, кинули напризволяще! Ви – винуватці нашої поразки! – тепер у голосі Ігоря клекотав гнів і сарказм.

– Та я тебе – під трибунал! – сичала трубка. – Та я...

Ігор вимкнув мобільник і розчаровано сплюнув.

– Ну ти й відшмагав його, – схвально похитав головою Савур.

– Хай знають. Уявляю, що б сказали бійці. Такими б «похвалами» обклали...

– І що робитимемо? Йтимемо на Гловайськ? – поцікавився Савур, підозріло бликнувши на командира.

Ігор тільки на мить замислився.

– Ні. Туди не можна. Адже вся ворожа зграя на танках і бетеерах, з «градами» і мінометами з-під Савур-Могили поскрегоче туди. І чим ми, беззбройні, з пораненими на руках, допоможемо нашій армії? От ситуація! Тільки хлопців загубимо. Я по телефону сказав, що йдемо на Гловайськ, аби обдурити сепарів. Адже говорили ми по відкритому зв'язку. А його, певен, ординці прослуховують. І, зрозуміло, чекатимуть на нас у повному озброєнні. Ні, легіні, ми йтимемо у протилежному напрямі, аби завести ворога в оману. Дорога довга, важка, зате залишимося живими.

Ігор став навдибки, наче хотів оглянути загін, і гукнув:

– Усі – до мене!

Коли бійці стовпилися посеред вузької доріжки, наказав:

– Браття, ми в оточенні. Пробиватимемося до своїх. Вимагаю негайно вимкнути усі мобільники, щоб бандити нас не вирахували, – і сам перший натиснув кнопку. – Прошу покластися на мене! Ясно?

Бійці з розумінням теж заклацали кнопками.

Савур і Остап Perezирнулися. Козаки, стоячи поряд, у чеканні не зводили з них очей.

– Я б порадив рухатися ночами. І подалі від населених пунктів, – сказав Савур. – Бо там народ зараз знаєте який – може й закласти. Пам’ятаєте Волноваху? Удень же краще відсипатися десь у лісках, чагарниках чи балках. А цю гору ми звільнимо. Обов’язково звільнимо! Не можу ж я свого тезку залишити напризволяще! Прийде такий час!

Остап теж хотів було вимкнути мобільник, аж раптом той озвався. Номер невідомий. Остап приклав апарат до вуха і почув рідний Оксанчин голос. Вона схвильовано торохтіла:

– Нарешті! Здрастуй, любий мій соколе! Як я рада тебе чути! Нарешті поновився зв’язок. А то ніяк не могла додзвонитися. З тобою все гаразд?

– Усе.

– Не поранений?

– Ні.

– А як там хлопці?

– І з ними все в порядку. Живі, здорові, тільки трохи втомлені.

– А ми з дівчатами місця не знаходимо. Тут у нас волонтери таке розповідають про Савур-Гору: буцімто ординці її розбомбили і всі захисники загинули... А ви живісінькі! Яке то щастя!

– Вибач, але ми на марші. Довго розмовляти не можемо. Я теж за тобою скучився. Дуже. Так що до зустрічі.

– Яка я щаслива! Ти живий! Цілую! Чекаю!

– Будьмо! – сказав Остап і вимкнув мобільник. Обернувся до Савура. Той теж, зосереджено насупивши густі брови, розмовляв по сотовому.

– Дубе, привіт. У нас усе гаразд – живі й здорові. Але розмовляти довго не можу. Говори коротко.

– Зажди. Я маю тобі дещо повідомити. За неперевіреною інформацією, українські генерали збираються здати Іловайськ. Недоумки! – лаявся Дуб.

– Погані жарти, брате. Такого не може бути! Звідки інформація? – допитувався Савур.

– Серед офіцерів є патріотично налаштовані люди. Так от, за їхніми даними, Ахов нібито заплатив генералам, аби вони відвели війська. Він домагається, щоб під час боїв не постраждали його підприємства та торговельні точки.

– Фантазії! Маячня! Менше слухайте всяких бевзів! – гнівався Савур.

– Мені й самому не хочеться вірити. Одначе те джерело наголошує: таким чином Ахов збирається посилити свій вплив і бізнес на весь Донбас, поставити там своїх людей і торгуватися з центральною владою. На чолі тієї «республіки» буцімто хоче поставити колишнього начальника відділу громадської безпеки обласного главку Каратаєва, зараз він командує блокпостом в Кураховому. Отакий захисничок!

– Зрозумів. Ми перевіримо. У місті спокійно?

– Та постійні мітинги комуністів і регіоналів, які тепер величають себе опозицією. Влада продажна. Нам дозвіл на проведення заходів не дає, а тим – будь ласка. Демонструють підтримку донбаським сепаратистам. Листівки про «Мокшанський мір» повсюди розвішують. А міліція, главк СБУ і прокуратура цього не помічають. Запоріжжя теж готують до акцій непокори центральній владі.

– І що ви робите?

– Листівки зриваємо, розповсюджувачів виловлюємо і відправляємо до управління СБУ. Але їх відпускають і вони знову безкарно продовжують займатися чорною справою. На мій погляд, верхи, підкуплені Аховим і такими, як він, все частіше заявляють про необхідність надання області особливого статусу – так само, як і на Донбасі. Це – крок до розвалу України. А центральна влада розгублена, безхребетна, перелякана.

– От що, браття, збирайте козаків, йдіть до облради і вимагайте відставки губернатора, мера, силовиків, звинувачуйте їх сепаратизмі, хабарництві, розбазарюванні земель і коштів. Вони бояться народного гніву, масовості та рішучості громади. Продовжуйте боротися, браття! Ми скоро повернемося. Скоро!

Савур підійшов до Ігоря. З нотками вибачення сказав:

– Наше Запоріжжя знову в небезпеці. Нам треба повертатися. Маємо зірвати плани щодо створення такої собі «ЗНР» у нашому місті. Бо на продажні владу і силовиків надії немає. А ще у нас з'явилася суперважлива справа у Кураховому, – він ще хотів сказати, щоб Ігор не вів бійців під Іловайськ, бо там може бути пастка. Але передумав. Не маючи впевненості, не варто сіяти сумніви. Може то Дубу здалося. Він вирішив спочатку попросити Остапа, щоб заглянув у своє верцад-

ло, а вже потім... Та при цьому забув попередити Ігоря, щоб той ще якийсь час тримав свій мобільник увімкненим.

– Спасибі за службу, легіні. Ви нас дуже виручили, – сказав Ігор. – До зустрічі на святі перемоги над загарбниками!

– Того і вам бажаємо, браття! – від імені всіх сказав Савур.

Козаки і бійці обнялися і розійшлися.

Запорожці шаснули під густі крони дерев на давно не топтану стежину вздовж річки Севастянівки. Пройшли з кілометр, і під кронами осокорів, що срібليсто блискотіли над кущами, Остап попросив Остапа заглянути у верцадло.

– Короткий привал, браття, – кинув він запорожцям.

Остап відійшов на десяток метрів за смужку невисоких тернових кущів. Прошепотів молитву, заклинання, славління Всевишньому, попросив його відкрити йому світ явний. Пригадав того полковника в Кураховому, якого Савур називав Айболітом, уявив його образ. І побачив так, ніби той був поряд. Савур уловлював не тільки думки, а й наміри. Так, він посередник між Аховим і деякими генералами у штабі АТО. То виходить, затівається ще одна зрада. Тепер зрозуміло, чому здали Савур-Могилу. На черзі Іловайськ? Та як таке може бути? А як же клятва на вірність народу України? Життя українських бійців продано сатані за винагороди, рахунки в банках, за вілли і благополуччя пройдисвітів...

Остап, блідий і стривожений, вийшов з-поза терника.

– Тепер я впевнений: ми втратили Савур-Могилу через зраду. Нас підставили не де-інде, а в штабі АТО. Під Іловайськом готується чергова поразка...

Козаки зашуміли.

– Та як же так?

– Хто?

– І як попередити ту трагедію?

– Це в наших силах?

– Та як ми можемо вплинути на рішення штабу АТО, міністра оборони, головнокомандувача?

– Ніяк! – різко випалив Остап. – Навряд чи вони знають, що готується за їхніми спинами. Я от що пропоную. Дозволь, батьку?

Савур махнув рукою: мовляв, розповідай.

– Так от, наші плани мають трохи змінитися. Ми знову стикаємося з інтригами Ахова. Деякі генерали в штабі АТО працюють на нього. Він же хоче поставити на чолі «ДНР» свою людину. Служба безпеки

України цією проблемою практично не займається. Отже ми, козаки, маємо завадити намірам сепарів.

– Як? – вирвалося у Барила.

– Ми повинні того зрадника нейтралізувати.

– Хто він?

– То давній «друг» нашого Савура – Айболіт, полковник міліції Георгій Каратаєв. Він нині на службі у Ахова в Кураховому.

– Скільки ж тієї наволочі у наших органах правопорядку! Я б їх оцими руками перечавив! – Рало стиснув перед грудьми масивні кулаки тудяги-селянина.

– Так от – ми підемо в обхід Донецька до Курахового.

– Далеченько. Нам би нині диркунчик дядька Сашка не завадив, – жартівливо зітхнув Леонтій.

– Виберемося на автодорогу – чимось під'їдемо, – пообіцяв Барило.

Доки козаки так палко висловлювали свої міркування та невдоволення, Савур, сидючи по-татарськи, намагався з допомогою мобільника з'єднатися з Ігорем. Треба попередити, аби його загін не потрапив у капкан.

Але мобільник полковника, на біду, не відповідав – абонент у зоні недосяжності. «Як невчасно повимикали. Хотіли, як краще, а вишло»... І тоді він озвався до побратимів:

– Та й це ще не все. Ми маємо попередити загін полковника. Їм не можна йти під Іловайськ – там їх знищать. Хай простують на північ до добровольчих батальйонів під Дебальцевим.

А сам нервово набирав номер Ігоря. Один раз, другий, третій. Абонент відімкнений.

– От лихо! – випалив він. – Наші бійці так законспірувалися – не додзвонишся. Доведеться когось посилати. Треба попередити хлопців, бо пропадуть. Є прохання до Крота і Хорта – догнати загін і розповісти про ситуацію.

Кріт і Хорт витріщилися на Савура. Але промовчали. Розуміли: так треба. Дружно встали з землі.

– Так ми пішли, батьку. Давненько не гуляли донецькими перелісками, гайками та полями, не дихали донецьким повітрям з душею, – сказав Кріт.

– Нехай Ігор зв'яжеться зі штабом АТО, розповість про можливий котел під Іловайськом, який готує мокшанська орда. З загоном і доберетеся до наших. А звідти, я дуже прошу, відправляйтеся до За-

поріжжя. Допоможете Дубу і Явору порядки наводити. У них там теж непереливки. Ясно?

– Як божий день!

Савур обійняв їх на прощання, як синів, поплескав по спітнілих сорочках на спинах:

– Будьмо, побратими!

– Були й будемо! – Кріт і Хорт заспішили стежиною на лісову дорогу, якою подався загін захисників Савур-Могили.

XVI

На блокпосту в хатинці Каратаєва сидів помічник Ахова – Михайло Ісакович, товстун-єврейчик, лисий, з черевом, з-за якого не видно носків темних модних черевиків. Він раз по раз стукав вказівним пальцем по столу полковника і, відкопилуючи товсту звисаючу губу, безперестанку втовкмачував вимогливим голосом (звісно, помокшанськи):

– Георгію, на Донбасі назрівають великі події. Повір, найближчим часом українські добровольчі батальйони будуть розгромлені вщент. Україна опиниться на грані розпаду. Увесь південь і схід стануть нашими. Якими «нашими» він не уточнював – мокшанськими, аховськими чи єврейськими.

– Та звідки тобі відомо, Ісаковичу? Ти хто – ясновидець? – дивувався обізнаності Каратаєв і в його темно-карих розкосих очах миготіли недовіра й сум'яття.

– Ти забув, дорогуша, у яких сферах я верчуся? – ткнув пальцем угору. – Руслан Венедиктович усе знає. У нього такі контакти з представниками Мокші – тобі й не снилися.

– Інтригуєш?

– Георгію, хіба я, старий, поношений єврей, схожий на фантазера? Так от, отой капкан під Гловайськом, куди командування штабу АТО заганяє свої батальйони, стане могилою для всієї України. Буде повний розгром українського війська. Уявляєш?

– Ні! Хоча б тому, що в ополченців немає на це ні сил, ні зброї, – заперечував полковник, намагаючись викликати Ісаковича на ще більшу відвертість.

– У них немає, зате у Мокші є! Вона поставить їх – маю на увазі війська і бойову техніку – стільки, що вистачить не лише Україну ухандокати, а й Польщу, Прибалтику.

– Та Мокша не відважиться на таке. Це ж доведеться протиставити себе всьому світу.

– Який ти наївний, хоч і полковник. Європа трохи покомизиться для виду і заспокоїться. Бо вона залежить від мокшанського газу, нафти, металів, лісу.

– Так Америка не змириться з такою авантюрою.

– А в Мокші для Америки є свій «стимул» – ядерна зброя. Вона теж не захоче своє благополуччя ставити під удар. А тому повибрикується і теж заспокоїться. Повір, все давно прораховано.

– Так, але навіщо я, нібито український офіцер, вам здався? – вдав простачка Каратаєв.

– Ну, не треба дурником прикидатися. Все уже з'ясовано і вирішено. Мокшанські війська разом з ополченцями виганяють з усього Донбасу українську хунту. Так?

– Припустимо.

– На землях Донбасу утворюється «Донецька народна республіка». Вона й стане плацдармом для ривка на південь України. Треба ж до Криму прорубати сухопутний коридор.

– І що далі?

– Комуś же треба очолити ту нову республіку? І ця висока місія доручається тобі. Тобі! Руслан Венедиктович робить ставку на тебе. Уявляєш, яке довір'я?!

– Хіба не було інших кандидатур?

– Були та загули. Ти маєш військовий досвід. У тебе будуть радники із Мокші. До речі, Руслан Венедиктович просив розшукати Наташу Довгополову. Послав він її на Донбас з інспекторською перевіркою – і як кризь землю провалилася. Ти часом не чув, що з нею сталося? – і косим оком пильно стежив за поведінкою Каратаєва.

– Звідки мені знати? Я тут сиджу на блокпосту, як кріт, безвилазно. Радий би допомогти. Сам за неї хвилююся, – Каратаєв, аби не викликати сумнів у співбесідника, відчайдушно встромив свій погляд у Михайла Ісаковича.

– Красуня, хоч і стерво, – опустил очі посланник Ахова. – У неї з Венедиктовичем були особливі стосунки. Це так – між нами. Він мав намір направити її тобі в помічники, могла б очолити міністерство торгівлі чи пропаганди. Ахову у цій сфері потрібні надійні люди. Наташа справилася б. У неї хватка, я тобі скажу, – ого–го!

«Перевіряє чи випитує цей хитрий єврей? Адже йому напевно відомо, що Наташа згоріла в авто під час аварії. І розвідники Ахова

давно вже вивідали. Тільки не знають істинної причини її загибелі. Ісакович чекає, що я на чомусь проколюся. Он як пильно він зирить на мене. Це ще той кадр, вихований на службі в колишньому КДБ», – і все ж Каратаєву страшно стало від того погляду.

– Так, з Наташею ми б спрацювалися. Хочу сподіватися, що вона об'явиться. Може виконує ще якесь секретне завдання? Адже грядуть, як ти сказав, грандіозні зміни. А вона така, що не може стояти осторонь чи всидіти на місці. Почекаємо. Раптом обізветься, то скажеш, Ісаковичу, що я на неї чекаю.

– Бачу, ти вже погодився очолити «Донецьку народну республіку», – підловив його на слові Михайло Ісакович.

– А куди я подінуся? Я ж за місцем народження і за духом – мокшанин, – твердо відповів Каратаєв.

– Молодець! Упевнений, ти надійно стоятимеш на захисті інтересів Руслана Венедиктовича на цій території, – Михайло Ісакович простягнув пухку долоню, на ній жодної мозолі чи затвердіння – він же працює головою, а не руками.

– І останнє, дорогуша, – кречнувши, сказав на прощання помічник Ахова. – Не сьогодні-завтра через твій блокпост пройде великий гуманітарний конвой від імені Руслана Венедиктовича. Так от подбай: більша частка піде на підтримку ополченців – вони ж повинні відчутити турботу господаря Донбасу, а менша – в магазини його мережі для задоволення потреб цивільного населення. Звісно, всі машини матимуть дозвіл усіх митних органів і СБУ. З цим конвоем відправишся в Донецьк і ти – як благодійник, як їхній одностудець, як майбутній лідер. Ясно? Тільки не відщипуй нічого від того конвою. Невдовзі ти матимеш такі прибутки, що й мільйонери заздритимуть.

– Та я ж порядна людина. Ісаковичу, передай Руслану Венедиктовичу мою щирю вдячність. Я все зроблю так, як він хоче. Слава «Новомокші»!

– О-о, та ти вже заговорив новими термінами.

– Я давно про це мріяв. І тільки чекав слушного часу, – впевнено сказав Каратаєв.

– Тільки не переборщи. Пам'ятай, за будь-якої влади Ахов має залишатися тут хазяїном. А я чекатиму на тебе в Донецьку. Там уже готуються заходи до твоєї зустрічі. Я проконтролюю, чи все до ладу.

Коли Михайло Ісакович вийшов, протискуючись крізь двері, Каратаєв гепнувся на стілець і втомлено витер спітніле чоло. «Ніколи не

думав, що стану лідером нації, – і захихотів із себе. – Я ще покажу, на що я здатний».

Запорожці, оминаючи селища та містечка південніше Іловайська, дісталися до автомагістралі із Ростова-на-Дону. Не блукали тому, що у запопадливого Рала виявилася мапа Донбасу. Козаки спинилися в улоговині понад трасою. З-поза високих дерев проглядався шмат дороги. Було видно – безперестанку ним повзли нові криті військові броньовані КАМАЗи з солдатами, артилерійські установки, танки, певно й ті, що недавно обстрілювали Савур-Могилу, – і всі у бік Іловайська.

– Що це означає? – спитав Леонтій.

– А ти хіба у війську не служив? – буркнув Савур. – До чогось готуються терористи. Треба чекати якогось свинства.

Остап увімкнув мобільник. І за хвилину він завібрував. Знову дзвонила Оксана.

– Як я рада тебе чути, милий. Чи живий, здоровий? Як побратими? Гаразд? Ну й добре. І у нас все спокійно.

– Оксаночко, рідненька, я щасливий, що чую твій голосок. Тільки прохання – говори коротко. Треба поекономити заряд. Бо зараз нам ніде підзарядити.

– Зрозуміла. Наші хлопці, що чергують на блокпосту біля Кочережок, засікли десять вантажівок з написом – «Землякам Донбасу гуманітарна допомога від Руслана Ахова». Уявляєш? Уночі машини будуть в Кураховому. А там заправляє наш старий знайомий – полковник, який нас здав бойовикам. Один із водіїв натякнув, що вантаж іде на Донецьк чи під Іловайськ. Боюсь, що не захисникам, а сепарам.

– Зрозуміло. Дякую. На цьому закінчуємо розмову, люба. Обіймаю тебе й цілую. Будьмо! – і вимкнув мобільник.

За мить, оговташись від новин, сказав:

– Мало того, що сепарам з Ростова йде підмога, та ще й з нашого рідного Запоріжжя направляється.

– І який же запроданець її відправляє? – спитав Рало.

– А ти не здогадуєшся? – зі злістю, що для нього незвично, бовкнув Баріло.

– Нам, браття, треба за будь-яку ціну дістатися Курахового, – в задумі дивлячись з-під густих брів на шмат дороги, важко зітхнув Савур. – Нашим батальйонам і так непереливки під Іловайськом, так ще й свої готують каверзи. Необхідно перехопити ту гуманітарку і відправити нашим захисникам.

– Ех, мали б напихати нашу «Славу» – за пару годин були у Кураховому, – кркнув Барило.

– Брате, є план, – озвався Леонтій. – Підберемося до траси. Ба-
чите ж – поміж військових машин подекуди проскакують і легковики
місцевого населення. Якогось зупинимо.

– Так він тобі й стане? – озлився Савур.

– А я виберу момент, вискочу на обочину, впаду, придурюся трав-
мованим. Остап зробить вигляд, що мене рятує. А далі вже справа тех-
ніки. Гіпнозом ще, сподіваюсь, не розучились володіти?

– На безриб'ї і рак риба, – погодився Савур.

Так і зробили. Коли на пагорбі замаячив мікроавтобус, на вигині
дороги Остап і Леонтій крізь бур'яни вискочили нагору. Леонтій упав
на гравій, вдаючи пораненого. Остап замахав руками, даючи зрозумі-
ти водієві, що потрібна термінова допомога. Той різко загальмував за
кілька кроків попереду, вискочив:

– Травмований? – спитав водій, нахилиючись.

– Дуже, – сказав Остап і пильно глянув у зіниці водієві. Тут же в
приказному тоні сказав: – Ти їдеш до Курахового! Так?

Водій отетеріло кліпнув віями на знак згоди. Хоч Остап зрозумів,
що він направляється у зовсім інше місце. Однак в даному випадку не
до сентиментів.

– Я знаю, що ти їдеш в Курахове! Так? – ще пильніше глянув у
вічі водієві.

– Так-так, – погодився той.

– Сідай за кермо і поїхали! – наказав Остап, подаючи руку Леонтію.
Водій слухняно сів на своє сидіння. І навіть не здивувався, поба-
чивши в салоні ще трьох пасажирів. Тільки муркнув:

– В Курахове так в Курахове. Давно там не був.

За пару кілометрів Остап зняв з водія полуду. Той ожив, повесе-
лів, затеревенив і вже звертався до запорожців на «ти», як до добре
знайомих:

– Нам зараз головне – вибратися на маріупольську трасу. А там до
вашого Курахового рукою подати.

– А ти, схоже, з місцевих? – спитав Савур.

– Атож.

– І куди ця мокшанська техніка преться?

– Кажуть знавці: мокшанці разом з ополченцями будуть брати
укропів у кліщі. Хочуть продемонструвати силу і міць своїх військ. А
далі нібито збираються захапати всю територію Донецької і Луган-

ської області, ударити на Дніпро і Харків, пробитися вздовж Азовського моря до Криму.

– Плани у них наполеонівські. А якщо укropи, як ти кажеш, дадуть по зубах найманцям? – спитав Савур.

– Не дадуть! Чим давати? Української армії по суті немає. Янукович зі своєю командою знищив її. Так що укropам треба молити Бога, аби ополченці разом з мокшанцями до Києва не дійшли.

– А ти як до цього ставишся? – спитав Савур.

– Ніяк. Нічого доброго з цієї затії не вийде. Роздовбають, роздерибанять мій Донбас, перетворять людей на жебраків – ото все, чого слід чекати.

– А от ти – ще молодий хлопець. І таких, як ти, в Донбасі багато. Чому ви не захищаєте рідну землю? – допитувався Савур.

– По-перше, чим? З палицями кидатися на танки і «гради»? Безглуздя. По-друге, за кого воювати? За олігархів? Вони однакові – що в Донбасі, що в Києві, що в Москві. Вони витягують усі соки з робочого люду. Їм вигідна ця війна. Їм, а не народу, який рахує копійки від зарплати до зарплати. Якого дідька я піду гиніти за ту продажну наволоч?! Я краще відсиджуся – хоч цілий буду.

– Так думають усі на Донбасі?

– Більшість. Ніхто не хоче класти голову за цих експлуататорів. І тому люди хапають монетки та документи і втікають – хто в Мокшу, хто в Україну, хто ще далі. Після цієї війни, що, до речі, затіяли олігархи, Донбас на довгі роки перетвориться в резервацію. І я думаю звідси валити. Заберу матір і подамся світ за очі.

– Так-так, – буркнув Савур. – Ти вже вибач, що ми тебе напружуємо. Нам справді просто необхідно до Курахового.

– Пусте. Бачу, і ви втікаєте від війни. Чи я помиляюсь? – водій зиркнув на Савура, потім у дзеркало заднього виду на козаків.

– Ні, друже, ми їдемо з війни на війну, – зітхнув Савур. – Нам треба на блокпост в Кураховому.

– Через півгодини доставлю вас цілісінькими. А як там ваш поранений? Уже оклигав?

– Та нівроку, – засміявся Леонтій. – Дякуючи тобі.

– Хоч одну добру справу я зробив сьогодні – допоміг добрим людям.

Невдовзі мікроавтобус з козаками був майже на місці. Савур попросив водія спинитися неподалік, метрів за триста, від блокпосту. На прощання козаки по черзі потиснули руки водієві. А Савур сказав:

– Якщо доведеться втікати з Донбасу, приїзди до Запоріжжя, спи-
таєш Савура – це я. Певний час зможеш з матір'ю у мене перебути, – і
прихилив до себе хлопця.

– Як добре часом підбирати попутників на дорозі. Мене звати Ки-
рило Кравченко, – засміявся водій. – Я теж українець.

– Тільки не підбирай бойовиків, бо ще й машину присвоять, і тебе
калікою зроблять, – порадив Савур.

– Таких випадків уже десятки. А можуть бути сотні, – крикнув во-
дій у опущене вікно. Але я тепер навчений. І вашим прикладом також.
Бувайте!

Козаки затесалися між двох десятків людей з сумками, дехто ко-
тив нав'ючені велосипеди, мопеди, у довжелезну чергу виструнчили-
ся різноманітні легковики – всі простували до блокпосту подалі від
війни, що десь далеко позаду, побіля Мар'їнки, гримотіла, розповза-
лася темними димами над полудневим степом.

Здалеку запримітили – по той бік блокпосту стояли КАМАЗи з бі-
лими причепами. Наблизилися – на боковинах написи «Гуманітарна
допомога землякам Донбасу від Руслана Ахова». Остап ліктем легень-
ко торкнув бік Савура і поглядом показав на машини. Савур кивнув
головою. Інші запорожці змовницьки Perezirнулися. Вони порівня-
лися з коморкою, з якої вийшли полковник і огрядний лисуватий чо-
ловік з дорідним животом, що нависав над поясом. Тепер уже Савур
нахилився до Остапа і шепнув:

– Отой офіцер і є той самий Айболіт, що мене допитував.

– І той, що наших дівчат здав бойовикам, – так же тихо відказав
Остап.

Полковник і товстун поручкалися на прощання. Товстун повагом
вліз на заднє сидіння чорного «Мерседеса», авто швидко подалося
трасою у бік Донецька. Полковник позгукував до себе водіїв «КАМА-
Зів» на інструктаж.

Савур, повільно простуючи поміж бетонними блоками, на ходу
зашепотів побратимам:

– Йдемо на захоплення машин-гуманітарок. Першу залиште для
мене, другу для Остапа, решту на ваш вибір. Всі вантажівки мають
слідувати за нами.

– Батьку, дозволь мені повезти того полковника, – прошепотів
Остап.

Савур здивовано бликнув на побратима, мовляв, у мене з ним особисті рахунки.

– Хочу ближче познайомитися з цим перевертнем, – майже на вухо сказав Остап.

– Тобі я не можу відмовити, – погодився Савур. І до козаків: – Тільки з водіями делікатніше. Напустіть на них трохи ману, нишком попросіть бейсболки і ключі запалювання. Ви знаєте, як це робиться.

У свою чергу полковник, задоволений тим, як вдало розвиваються події, пафосно, з радісним піднесенням наказував водіям у білих бейсболках із синіми написами «Гуманітарна допомога»:

– На вас покладається висока місія – доставити вантажі нашим бійцям, захисникам Донецького краю.

Ніхто з водіїв навіть сумніву не піддав слова полковника, вони були певні, що везуть гуманітарку бійцям АТО, які воюють з бойовиками. У полковника ж були зовсім інші плани. Він, браво козирнувши, скомандував:

– По машинах! – і першим подався до переднього «КАМАЗу», хвацько вмонтивався на місце супроводу. От-от до кабіни мав забратися шофер. Відкрилися дверці з водійського боку, за мить чоловік у бейсболці, нап'ялений до самих брів, вмонтивався за кермо. Диркнув стартер, загудів двигун:

– Ну, вперед, пане полковнику? – весело спитав водій.

– Вперед! До нового життя! До нашої перемоги!

Машини рушили, вирулюючи поміж бетонних блоків, де скупчилися біженці. Водій – то був Остап – зиркнув у бокове дзеркало: рушили всі «КАМАЗи», на блокпосту збилися водії вантажівок, розмахували руками і тикали пальцями у бік машин, що віддалялися. Остап зрозумів, що треба якомога швидше віддалятися від блокпосту. Бо чого доброго, свої вояки почнуть доганяти на машині ДАІ. А можна й під кулі потрапити. І натиснув на педаль газу. Двигун сердито зарокотав і додав швидкості.

На диво, ніякої погоні не було. Та й кого доганяти? Полковника, який очолив гуманітарний конвой?

Перед розвилкою у бік Донецька полковник скомандував:

– Курс – на Донецьк!

Водій лише кивнув головою і повернув на маріупольську трасу.

– Я сказав – на Донецьк! Єскелемене! Розвертай машину, дебіл! І кого тільки беруть у водії. Я кому сказав – повертай!

– Так там же сепари, – відповів водій і продовжував тиснути на газ.

Полковник вихопив із кобури пістолет і гаркнув:

– Якщо моєї команди не розумієш, то нехай він за мене скаже, – і направив пістолет на Остапа. Той різко натиснув на гальма.

– Так у Донецьку ж бандити, пане полковнику, – ще раз нагадав Остап.

– Яке твоє собаче діло! Раз я наказую – виконуй без зайвих балачок! Інакше...

Коли машина спинилася, а за нею і вся колона, Остап правицею блискавично вибив пістолет з кисті полковника, заломив її так, що той аж охнув, і зашепотів:

– Нам усе відомо! Все! І те, куди ти везеш гуманітарку, і те, яку посаду тобі велено зайняти. Нічого з того не вийде, полковнику Каратаєв. А товари ми доставимо нашим бійцям!

– Пусти, паскудо! – кривився від болю полковник, намагаючись випручати з цупких рук Остапа. – За такий вчинок охоронці Ахова тебе знищать, живим в асфальт закатають, у терикон заринуть!

Остап ще дужче заломив руку.

– Ой! Тебе з-під землі дістануть!

– А для початку вибачся за свої справді паскудні слова і за погрози. Бо без руки зостанешся. Ну!

– Та боляче ж!

– Вибачайся!

– Вибач, – прогундосив полковник.

У цей час дверцята з боку полковника різко відчинилися. Біля машини стояли Савур з козаками.

– Браття, приймайте цього «захисничка», – Остап виштовхнув полковника, і той звалився на руки козаків.

Остап підібрав у кабіні пістолет і теж спустився на землю. Полковник ще не розумів, що сталося, тільки водив очима.

Савур скинув бейсболку, розгладив оселедця, спитав:

– Айболіт! Яка зустріч! Хлопці, це Айболіт! Той самий, який допитував мене у більярдній. Було таке, Айболіт? Чи не впізнаєш? І тієї нашої зустрічі не пам'ятаєш?

Каратаєв упізнав, але зробив здивований вигляд, ніби вперше бачить, і мовчав. А Савур продовжував:

– Знайомтеся, браття, це – ймовірно майбутній правитель Донбасу, призначений «господіном» Аховим! Так чи ні? – і уставився

суворим поглядом у зблідле обличчя полковника. – Це він наймав гопників на антимайдан у Запоріжжі. Це він разом зі спільниками прикривав самозахвати на Хортиці. Це він займався контрабандою на блокпосту. Це він здавав наших волонтерок бойовикам. А тепер збирався зайняти пост головнокомандувача в так званій «ДНР» і воювати з Україною. Що з ним сотворимо, браття? – Савур повернув голову до козаків в один бік, потім в інший.

– Як на мене, то, за давнім звичаєм наших предків-сколотів, поламати йому хребет і покинути отут у степу на розтерзанні круками і хижаками, – промовив Рало.

– А я б негайно віддав його в руки СБУ, а потім під суд. Нехай розберуться, – сказав Леонтій.

– Ти не знаєш наших есбеушників та суддів, побратиме? – заперечив йому Барило. – Вже сьогодні він буде на волі і продовжуватиме свою чорну справу.

– Нічого у вас не вийде, – обізвався полковник, вирішивши оборонятися. – Ви нічого не доведете. А у Ахова все схоплено – і міліція, і СБУ, і прокуратура, і суди. Хто ви і хто він... Це вас затягають по судах! Вас, а не мене!

– А що скажуть водії, яких завели в оману, – звернувся Савур до п'ятірки шоферів, які осібно топтали на обочині за кілька кроків від козаків і, видно, не могли второпати, що відбується.

– Наша справа мала – нам наказали везти вантаж, ми й веземо. Хоч в Донецьк, хоч чорту в зуби, – озвався один з водіїв, на вигляд років п'ятдесят, кругловидий, рожевощокій, витираючи бейсболкою піт з обличчя та шию. – Це ви все про нього знаєте, а наша справа – сторона.

– Так-так, – хмикнув Савур, невдоволений такою відповіддю. – Значить, вам по барабану, хто вами керує.

– Ми правди не шукаємо, бо її немає, – буркнув той же водій. – А те, що після такої катавасії ми зостанемося без роботи і заробітків – це нам світить.

– Так-так, – ще гучніше крякнув Савур. – Бачу, що вам не пече те, що робиться в Україні?

– Не все одно, але нам треба свої сім'ї годувати, дітей ростити. А Ахов нам платить непогано, – пояснював водій. – Так що нам з вами не по дорозі.

– Ну, тоді їдьте, куди вам наказано, – спохмурнів Савур. – Може, вам сепари спасибі скажуть.

І тут з-поза спини того водія ступив інший, молодший, кремезний, у шведці, зав'язаній вузлом на пупі, у карих очах сувора рішучість.

– А ти за всіх не розписуйся! – гаркнув він на недавнього промовця. – Тобі аби гроші платили. За них ти ладен продати бандюкам усю Україну і рідну матір разом з нею. Пристосуванець! Мені огидно те слухати. Я служив колись десантником в Іраку, так би мовити, виконував ідіотський інтернаціональний борг перед вітчизною. Тож куди ви нас вели, пане полковнику?

– Не твоє діло, шоферюга! – гаркнув Каратаєв, по обабіч якого стояли Рало і Кріт, притримуючи за руки.

– Краще зізнавайся і проси пощади! – підступав молодий водій.

– Та пішли ви всі подалі! – визвірився Каратаєв.

Водій уже хотів було взяти полковника за барки, як почувся чийсь голос:

– Від Маріуполя беємпе ідуть!

Всі озирнулися на дорогу. З сонячного боку, здолавши марево, швидко наближалися чотири броньовані машини, на передній жовто-блакитний прапор України.

Каратаєв ще дужче зблід.

Броньовики спинилися. З переднього висунувся майор.

– Привіт, чесній компанії! Ви куди, братці?

І тут Каратаєва мов прорвало, він загорланив гучним командирським голосом:

– Веземо допомогу! Мабуть, вам, пане майоре! Тут вистачить на цілу дивізію, а то й більше! – бадьоро продовжував викрикувати Каратаєв.

Козаки і водії розгублено мовчали.

– Похвально! Але ви не туди її везете. Треба під Іловайськ, але з протилежного боку, – там наші батальйони базуються. Там розпалюється кострище. Ще трохи – і наші оточать Донецьк та порвуть на шмаття «Лугандонію».

– Так і я ж їм кажу! А вони не вірять! – Каратаєв брехав і не червонів. – Там наша гвардія!

– Ну, якщо так – повертайте і рухайтеся за нами! – гукнув майор.

– Єсть! Всі чули, що командир наказує? По машинах! – Каратаєв грав роль благодійника. Повеселів, порум'янів. Це було його спасінням.

– Чого доброго, ще й героєм стане, – криво осміхнувся Савур.

– Це така наволоч, – погодився Остап. – Треба його не випускати з поля зору.

Доки водії поспішали до своїх машин, Каратаєв гукнув до майора:

– А дозволь мені з вами проїхатися? Сто років у беємпе не сидів!

Майор на знак згоди махнув рукою. І за мить Каратаєв уже був у броньовику.

Савур крикнув Остапові:

– Пильнуй за броньовиком, в якому та зараза сидить!

Машини з гуманітаркою розвернулися, трохи потолочивши соняшникове поле, і помчали за броньовиками у бік Мар'їнки, а далі на північ навколо Донецька і на схід, де гуртувалися сили української армії в районі Іловайська.

Перед Авдіївкою навпроти густого ліска БМП спинилися на прохання Каратаєва, мовляв, природа вимагає. Полковник прудко вискочив із машини. На насмішкуватий погляд майора відповів:

– Нужда підперла.

Майор з розумінням кивнув головою: з кожним таке може трапитися. Каратаєв миттю шугнув поміж придорожніх кущів, що обрамляли лісок, і прожогом поміж помчав у гущину, перестрибуючи через повалені стовбури та рівчачки. Він так швидко ніколи в житті не бігав.

Остап з Савуром кинулися до БМП, на якому майор прикурював цигарку.

– Де полковник? – на бігу вигукнув Савур.

Майор здивовано оглянув козаків:

– Та живіт у нього схопило. Кинувся у хащі, мов заєць, – загигикав майор. – Через нього й спинилися. Так за кендюхи бідолага хавпався! Ми боялися, щоб у машині з ним чого не трапилося.

– От пройдисвіт! – лайнувся Савур. – Обвів він вас, хлопці, навколо пальця. І нас також. То зрадник! Хотів оцю гуманітарку сепарам спровадити. Так ми завадили. І куди він подався?

– Та он у ті кущі, – майор махнув рукою з запальничкою за спину.

– Тепер його сам чорт не зловить у тій гущині! – Савур спересердя ляснув долонею бік машини.

– А він нам у дорозі розказував про те, як вициганив у мільйонера гуманітарку для наших бійців. Зумів обдурити – ще та пройда. Так, може, бійців послати навздогін? – запропонував майор.

– Це лише марна трата сил і часу. Тут такі хащі. Ну, як я міг отак опростоволоситися! Лох! – Савур іншою долонею похлопав своє вухо.

Втім Леонтій і Рало ступили до кущів, ладні кинутися у лови.

– А толку?! Там сам чорт ноги зломить! – сказав майор. – Та нікуди він від нас не подінеться. От виженемо всяку наволоч з Донбасу, переловимо усіх прохвостів. І його також. То вирушаємо? – спитав майор і опустився в середину БМП.

Михайло Ісакович сердився: то нетерпляче поглядав на масивний дорогуший годинник на руці, то потирав одна об одну пухкі долоні, то чалапав поміж людей у натовпі біля пам'ятника Леніну, мов відгодований гусак, несучи обвислий живіт у темних штанях. «Ну де тебе, Каратаєв, чорти носять з тією гуманітаркою? Тут народ зібрався на мітинг. Чого доброго ще й розходиться почне. От лайно! – лаявся про себе уповноважений Ахова. – З'явиться, відчехвостю, як сидорову козу. Ми тут йому трон готуємо, а він»...

Натусувавшись та накрившись, мітингарі тишком-нишком почали розбрідатися з площі, яку припікало сонце. Михайло Ісакович зрозумів, що сьогодні «презентація» майбутнього голови «Новомокші» не відбудеться. І тепер думав уже не про полковника – хрін з ним! – а про «КАМАЗи» з так званою гуманітарною допомогою. «Там же продуктів на сотні тисяч бабла! Якщо кудись оті машини подінуться, Ахов три шкури здере. Невже полковник того не розуміє?» – нервував Михайло Ісакович.

Аж тут мобільник заспівав Гімн СРСР.

– Нарешті це лайно обізвалося! От сучий потрох! – вголос промимрив Михайло Ісакович, підносячи мобілу до вуха. – Ти що витворяєш?! Ти при своєму розумі? Ти все просрав! Люди зібралися, чекали на твою милість, на щедрі дарунки... Як тебе, вилупку, розуміти?

– Я на підході до Донецька. За пару годин прибуду.

– Сподіваюсь, з машинами?

– Гуманітарку забрали українські десантники.

– Що?! У тебе на шиї голова чи макітра?! Та краще б ти сам пропав, ніж машини профукав! Йолоп! Мудодзвон! Мусор! – Михайло Йосипович не підбирав слів, вони самі злітали з язика.

– Я все поясню, Йосиповичу. Це все характерники.

– Які в біса характерники?

– Наші, запорізькі. Я все поясню.

– Ти, недоноску, де зараз знаходишся? На повороті на Макіївку? Нікуди не рипайся! Чекай! За тобою скоро прибуде біла «Тойота», на

вітровому склі табличка «Преса». Второпав? Не прогав! Ідіот! Ми на тебе чекатимемо у готелі «Лоно природи» з твоїм коришем Бородою.

– Я все поясню, – ще раз вискнув у трубку Каратаєв, але Ісакович уже вимкнув мобілу.

У Каратаєва серце розривалося з розпуки. Визираючи з-за кущів кленчака на обочині, він до різі в очах вдивлявся в дорогу: чи не їде біла «Тойота»? Доки чекав, перебирав у пам'яті все, що трапилося цього дня. Його не полишала думка: чому вибір очолити «республіку» впав саме на нього, хто напоумив Ахова? Невже Наташа, царство їй небесне, за нього замовила слово? Так вона б попередила завчасно. Ні, таке може іти від начальника обласного УВС або керівника обласного главку СБУ. І його кандидатура напевно погоджена з Аховим та «смотрящим» із Мокші. Вони повірили, понадіялись. І тут такий ляп! Жах! Так по-дурному все вийшло. Що ж робити? Була б Наташа жива, прихопили б усі заощадження і махнули кудись за кордон подалі від цієї колотнечі. Ех, Наташа... Можна б зараз десь сховатися. Але це мало що дасть. Все одно знайдуть – і буде ще гірше... Ну, як же він так уклепався?

Врешті Каратаєв вирішив діждатися білої «Тойоти», зустрітися з Михайлом Ісаковичем – і будь що буде. Можливо, вдасться викрутитися. Врешті-решт, може це й на краще. Бо що значить бути керівником палаючого регіону. Постійний головний біль, безкінечні проблеми. Та й які у нього будуть повноваження? Так не хочеться стати маріонеткою, якою вертітиме якщо не Ахов, то мокшанські «координатори». І назад тепер йому немає дороги – заарештують і засудять років на п'ятнадцять.

Коротше, все, що робиться, на краще. Дійшовши такого висновку, Каратаєв заспокоївся, навіть, повеселів, вийшов з-поза куща і став на узбіччі. За десяток хвилин біля нього загальмувала біла «Тойота» з табличкою на вітровому склі «Преса». В салоні лише водій і качок на задньому сидінні. Йому запропонували переднє пасажирське місце. На привітання обидва тільки кивнули головами. І це дещо спантеличило полковника.

І ось він уже вготелі «Лоно природи». Здається, про цей заклад згадувала Наташа. Двоє налісо голених молодиків провели довгим коридором, у кінці відчинили двері, впустили полковника, ретельно прихилили за собою і застигли на чатах. У темно-рудому шкіряному кріслі з високою спинкою сидів Михайло Ісакович, позаду біля на-

глухо зачиненого вікна – дебелий чолов'яга з м'ясистим гачкуватим носом і чорною довгою бородою: чи не той самий «Борода», з яким нещодавно полковник розмовляв по мобільнику про Наташу?

– Так де машини з гуманітаркою? – різко спитав Михайло Ісакович.

– Десантники повели з собою під Дебальцеве.

І Каратаєв розповів, як все сталося. Михайло Ісакович слухав мовчки, зрідка пронизував його злим поглядом чорних очей, ніби перевіряв, чи правду каже. І коли полковник закінчив, важко підвівся, виставивши велике черево, і вичавив із себе:

– Немає тобі ні довір'я, ні прощення! Так бездарно вчинити. Ти не просто втратив великі матеріальні цінності, ти підставив Руслана Венедиктовича. Адже твоя кандидатура обговорювалася якщо не найвищому рівні в східній столиці, так на високому точно. Хто з ним після цього захоче працювати? Хто? Тільки дурні. Ти й мене підставив. Хріновий ти полковник.

– Я все виправлю. Я докажу, що відданий Мокші і мокшанцям! Більш надійного партнера вам не знайти! – у розпачі просив Каратаєв, не зводячи очей з Михайла Ісаковича.

– А де Наташа Довгополова? Де? Мовчиш, блазню? Ти, гой, відібрав у Руслана Венедиктовича «радість» – так він її називав.

– Та про що ви балакаєте? Це наклеп! – виправдовувався Каратаєв.

Вслухаючись у кожне слово обвинувачення Михайла Ісаковича, не почув, як ззаду до нього беззвучно підкрався Борода і накинув тугий зашморг на шию.

– Я оправдаю дові..., – прохрипів Каратаєв, руками хотів ухопитися за тонку мотузку, але вдіяти нічого не зміг. Вона в'їдалася в шию, мов ніж.

Насамкінець Каратаєв почув:

– Ти багато знаєш, голубе. А таке не прощається.

Світло померкло в очах полковника, тіло засіпалося. За кілька хвилин воно вже валялося біля ніг Борода.

– Куди його? – спитав Борода.

– Поклич отих бовдурів за дверима, заверніть цього гою у якісь простирадла, через вікно спустите в палісадник і в машину. Заристе у найближчому териконі, – Михайло Ісакович сплюнув і вийшов з номера.

Він гордо вніс своє дорідне тіло коридором до безлюдного фойє. І раптом схопився за серце, упав навznak. Черговий викликав лікаря з медпункту поряд.

Лікар обмацав, перевірів пульс на шії і руці Михайла Ісаковича.

– Схоже, відірвався тромб, – констатував він. – Викликайте міліцію! І швидко! Хоч медицина тут безсила.

Доки всі у фойє були зайняті смертю Михайла Ісаковича, голомози молодики через вікно витягли тіло Каратаєва з готелю, підкотили білу «Тойоту» з табличкою «Преса», повантажили у багажник небіжчика і помчали безлюдною вулицею у бік терикону, що страхітливо підносився над темним далеким гаєм. Накрапав дощ. І не переставали гупати снаряди на підході до Іловайська з обох боків.

Так безглуздо закінчилася ця історія зради, цинізму, зажерливості. До речі, приблизно так усі вони завершуються. Зло карає зло. У найнесподіваніший момент, коли з'являються бажані перспективи самоутвердження та збагачення. Як кажуть, подібне тягнеться до подібного – закон природи.

А гуманітарка від Ахова услід за беємпе благополучно дісталася до угруповання добровольчих батальйонів з штабом у гущавині старого листяного лісу. Воякам така підмога перед наступом на Іловайськ стала у великій пригоді. Адже волонтерських поставок не вистачало, а в штабі часом запізнювалися доставляти продовольство, медикаменти і боеприпаси.

Майор козирнув і доповів тамтешньому військовому генералу:

– Підрозділ броньованих машин прибув у ваше розпорядження і готовий виконати будь-яке завдання щодо звільнення української землі від усякої нечисті, – і усміхнувся, вказуючи очима на «КАМАЗи». – А попутно ми залучили для наших бійців ще й гуманітарну допомогу, яка чомусь заблукала на донецьких просторах.

– Похвально. Спасибі, – сказав генерал. – Ходімо, глянемо на трофеї, – і трохи припадаючи на ліву ногу, попростував до КАМАЗів.

– Варто подякувати нашим запорозьким козакам, які посприяли у доставці вантажу, – пояснював майор, крокуючи поряд. – Пане генерале, треба б терміново розвантажити і відправити машини назад. Бо під час бойових дій вони можуть стати мішенями для ворожої артилерії.

Генерал підізвав командирів батальйонів і віддав наказ зразу ж зайнятися розвантаженням машин. Потім підійшов до козаків, представився, поручкався з кожним.

– Звідки ви?

– Із Савур-Могили, – відказав Савур.

– І що ви там робили?

– Допомогали українським бійцям стримувати наступ сепарів.

– Так це про вас легенди донецьким краєм ширяться?! Тільки й розмов: на Савур-Могилі характерники розганяли бойовиків вогняними кулями, смерчами, що били з-під землі. З виду ви – хлопці як хлопці, а таке утнули...

– Жаль лише, що ми не втримали висоту, – сказав Остап.

– Так-так, проти лому немає прийому, – якимось невпевнено піддакнув генерал. – Людина сильна, але протистояти «градам», «піонам» та «гвоздикам» їй дуже важко. Втім, ви не переживайте. Скоро поженемо ту нечисть за кордон. І обов'язково звільнимо Савур-Могилу! Будьте певні!

– Але повз Савур-Могилу зараз рухається безліч мокшанської військової техніки. Майте це на увазі. Як би вони не оточили вас та не утворили котел, – сказав Остап.

– Будь спокійний, друже. Ніхто нас у котел не втягне. Це ми їм утворимо два котли – донецький і луганський. Роз'єднаємо їх, а потім поодиноці доб'ємо. Повірте моєму слову. Нам, як сказав президент, потрібно два тижні, щоб звільнити Донбас від покидьків.

– Дай-то, Боже, – важко зітхнув Савур.

– Але не втрачайте пильність, – порадив Остап. – Ворог дуже підступний. І він розраховує не стільки на власні сили, як на допомогу сусідньої держави.

– Козаче, все буде добре. Так і передайте мешканцям України. А за гуманітарку ще раз дякую, – знову потиснув руки козакам і подався до штабу. – Вибачте, служба.

Під вечір машини були розвантажені. Козаки і решта водіїв, швидко повскакували в кабіни вантажівок і відправилися зворотним шляхом. Швидко дісталися до Курахового. Їх спинили автоматники. Підійшов помічник Каратаєва, молодий лейтенант Олексій, і суворо запитав:

– Де наш полковник?

Запорожці промовчали. А поряд став водій у шведці, все так же зав'язаний вузлом на животі, і випалив:

– Ваш полковник до сепарів утік, наволоч! Зрадив і нас, і вас, гнида!

– Та як же так? Вухам своїм не вірю, – помічник розчаровано похитав головою.

– Не віриш, так піди перевір! – злився водій. – Зрадник ваш полковник! Ти краще відпускай нас, бо нам до Запоріжжя ще три години чи й більше пілити.

Схоже, в голові лейтенанта не вкладалася така звістка: полковник, такий щедрий та розважливий, – сепар? Не може бути! Ні, це якась помилка. От він скоро повернеться – і все проясниться. Але, якщо полковник справді зрадник, то він, Олексій, власноруч його пристрелить. І чомусь пригадалися слова Василя Симоненка: «Можна все на світі вибирати, сину, вибрати не можна тільки Батьківщину». На слова водія «Ну, ми поїхали» ошелешений Олексій лише махнув рукою.

Колона «КАМАЗів» поволі рухалася автотрасою Донецьк-Запоріжжя назустріч багряному сонцю, що вже торкнулося темних кострубатих лісосмуг у степу. Біля Кочережок спинилися уже затемна. Козаки вибралися з кабін, збилися до гурту для розставання. Забруднені, зморені, у подертих штанях і сорочках, вони були радісно збуджені, піджартовували один над одним.

– От я уже й удома! – з великим полегшенням зітхнув Остап.

– Братя, як добре, що всі ми цілі і невражені. Навіть іще не віриться. З такої нагоди хильнути б на radoщах! – упереміжку зі сміхом, що його чомусь чавив, кілька разів повторив Барило.

– Так неси! – Рало штовхнув його плечем. – Ти ж наш незмінний бармен!

– Зараз, хлопці! Ви тільки зачекайте, доки я збігаю до Запоріжжя й назад! – і ще дужче залився сміхом Барило. – Тільки не розходьтєся.

І всі від душі розреготалися. Жарт жартом, та він став приводом усвідомлення, що всі козаки, переживши стільки ризикованих пригод, зараз стоять на рідній землі, живісінькі і здоровісінькі. Побратими на прощання почали обійматися, тиснути руки, бажати один одному щастя. А Леонтій, ніяковіючи, попросив Остапа:

– Побратиме, візьми й мене з собою.

– З якого це дива ти вирішив зостатися в Кочережках? У тебе що, немає своєї хати? Ви тільки подивіться на нього! – Савур аж руками ляснув себе по стегнах.

І козаки притихли, витріщившись на Леонтія.

Остап зрозумів причину – побратим хотів побачитися з Іриною. А щоб він далі не конфузився, сказав, поклавши руку на його плече:

– Браття, так у нас же, в Кочережках, найкращі у світі дівчата! Таких більше ніде немає! Так що, хто без пари – всі сюди!

Погляд Савура пом'якшав, він махнув на брата рукою:

– Передавай вітання нашій провідниці! Та довго не барися.

– Боїшся, що без тебе ожениться? – пожартував Барило.

– Без мене? Хай лишень спробує! Я вже покарання за такий непослух придумав: не візьму його визволити Савур-Могили від ординців. Так, брате, і запам'ятай.

Леонтій, широко розставив руки для обіймів, ступив до брата:

– Так і передам Іринці.

Брати обнялися на прощання.

– Браття, два дні відпочиваємо. Якщо, зрозуміло, нас дочасно не потривожать внутрішні окупанти. А потім займемося волонтерством. Допоможемо бійцям АТО, про яких толком не дбає ні армійське начальство, ні керівництво держави. Ви ж бачили, як забезпечені наші захисники під Іловайськом. Тож-бо. Будьмо! – і подався до відчинених дверцят «КАМАЗу». За ним і всі запорожці до своїх кабін.

Остап з Леонтієм, у вечірній напівтемряві, наступаючи на власні тіні, що вирізьблювало світло місяця і зірок на асфальті тихих вулиць, наблизилися до двору Оксани на Набережній. Собака сіпнувся на цепку, один раз гавкнув і замовк, вихляючи хвостом. Крізь відчинені вікна світлиці та штори лилося тьмяне світло. Остап відчув, як заколотилося серце від хвилювання. Натиснув на заціпку, хвіртка, легко скрипнувши, прочинилася. Собака радісно заскавучав, кинувшись обіймати Остапа передніми лапами. На Леонтія тільки зиркнув приязно: мовляв, з господарем може бути лише друг.

І в ту ж мить двері веранди різко прочинилися, увімкнулася електролампочка під козирком над входом і на порозі постала босоніж у синьому халатику Оксана.

– Мамо! Дівчата! – гукнула радісно і кинулася у розставлені руки Остапа, пригортаючись та обціловуючи його. – Остапчику! Ріднесенький мій! Ти вдома! Ти живий! Нарешті! – зиркнувши на Леонтія, трохи відсторонилася, не відпускаючи милого з обіймів.

– Не впізнаєш свого спасителя? – пожартував Остап.

– Леонтій! – здивовано мовила, однією рукою обійняла і його, а потім щосили покликала: – Іринко! Леонтій приїхав!

Тут же з веранди вибігла Ірина і залякла. У широко відкритих очах невимовна радість і в той же час ніяковість: вона не знала, як себе повести, кинутися до Леонтія, як Оксана до Остапа, – їй дуже хотілося, але... Вони ж з ним від часу зустрічі навіть толком не поговорили, не кажучи вже про обійми. Не відомо, як він сприйме її щирі почуття. І як Оксанина мати на це подивиться. Виручив Леонтій:

– Оце приїхав до тебе. Бо інакше не міг. Коли терористи не стріляли, думав про тебе, Іринко, – наблизився до дівчини, підхопив і закружляв навколо себе посеред двору.

– Ой, голова запаморочилася. Леонтію, як я рада тебе бачити! Так рада! – сором'язливо пригорталася до парубка Ірина.

– Козаки – вони такі, – озвалася на порозі Ярина, підносячи хустину до очей. – Їм голову дівчині замакітрити – це у них здорово виходить. Ну, здрастуйте, вояки! Чуло моє серце ще зі вчорашнього дня, що сьогодні буде свято. І от воно прийшло у наш двір. Дайте ж мені вас хоч почоломкати, – спочатку розцілувала Остапа, потім Леонтія, який так і не опустив на землю Ірину. – Слава Богу, що ви повернулися живі й здорові. Дівчата, та відпустіть козаків. Дайте їм спочатку помитися! Хлопці, душ у нас за грушею поряд з літньою кухнею. Та, бачу, голодні, як сіроманці, – аж животи до спин поприставали. Дівчата, потім набалакаєтеся – попереду ціла ніч, місячна, зоряна.

– Така радість! Таке щастя! – стиснувши руки в замок на грудях, повторювала Марійка з порогу і в її темних очах блискали сльозини.

Доки хлопці відмивалися, дівчата накривали довгий саморобний стіл під розлогою грушею, крізь яку навіть світло місяця не пробивалося, зате яскраво світив ліхтар під віттям. Відварили молоді картопельки, накришили мисяку салату з помідорів, огірків, перцю та зелені, зробили нарізку з ковбаси та сала. Ярина, віднісши парубкам свіжу випрасувану перевдягачку, вийняла з морозильника свої традиційні вареники з сиром, малиною та абрикосами, поставила на стіл пляшку горілки та гранчасті чарки і такі ж тільки вищі склянки. Оксана витягнула з погрібника високий полив'яний глек традиційного бурякового квасу. І, як тільки козаки підійшли, свіжі, напахчені шампунем, у вишиванках, дівчата уже знімали з плити каструлю з варениками, у три пари рук насипали паруючі вареники в глибокі тарілки, підсовувати блюдця зі сметаною. А впереміжку весело торохтіли до парубків. Та Ярина їх тихо, але різко обірвала:

– Дівчата, дайте хлопцям хоч повечеряти спокійно. Ще набалакаєтеся до сходу сонця, – і торкнулася пляшки. – Може, куштуєте?

– Ні, матінко. Тільки після остаточної перемоги, – сказав Остап. – Недовго зосталося.

– Дай те, Боже, – зітхнула Ярина і прибрала зі столу пляшку і чарки. – Ну, смачного вам, синочки мої дорогі.

Остап і Леонтій уплітали салат, вареники, нарізку. Дівчата для годиться теж щось куштували і щebetали безугавно про те, що телевізор розкажує, як люди проклинають цю війну і тих, хто її розпочав. Ярина ж перевела розмову на урожай городини та саду. А козаки, уминаючи, тільки піддакували та усміхалися очима.

Після вечері дівчата кинулися допомагати Ярині прибирати зі столу, та вона їх відсторонила:

– Сама справлюся. Краще полюбуйтеся, яка гарна ніч. Наче й війни ніде у світі немає. Йдіть, ідіть.

– Та ні, я все ж вам допоможу, – Марійка трохи заздрісно глянула услід Леонтію та Ірині, які зібралися пройтися до річки. Ярина упіймала той погляд.

– Не сумуй, – сказала вона. – І на тебе, таку ясочку, козак знайдеться. Кожній свій час.

– Та я що? Я нічого. Чудова пара буде, – кивнула у бік Леонтія та Ірини і легко зітхнула.

А Остап з Оксаною тишком подалися до своєї кімнати, щільно причинили за собою стулки дверей. У п'ятмі зашепотіли палко й щасливо.

– Остапчику, серденько моє, я так тебе чекала, так чекала протягом цього тижня – як жодного разу за всі триста літ від часу нашого знайомства у Кафі.

– І я, моя голубонько, – цілував її вуста Остап.

– Та тобі у тій колотнечі ніколи було про мене навіть згадати.

– Оксаночко, моя душа завжди була з тобою. Навіть на полі бою.

– Я через зорі посилала тобі вісточки про те, як я тебе чекаю.

– Я відчував, зіронько моя. Ти моя чарівниця. Триста років тебе знаю. І чим далі, то все міцніше тебе кохаю.

– Остапчику, іди до мене. Я пригорну тебе, зніму з тебе усі тривоги, розвію усі сумніви, допоможу очиститися від усякої скверни, яка могла до тебе пристати на Донбасі, – вона осипала мужа ніжними жагучими цілунками.

Які солодкі пахощі ліжка, якщо на ньому панує кохання...

А Леонтій і Ірина, взявшись за руки, поволі побрели через міст та й подалися понад осоками стежиною вздовж зарослої очеретом

річки, у захваті пригадуючи все, що з ними сталося останнім часом. На широкому видолінку, що огинала річка, натрапили на копицю сухого сіна та й сіли під нею.

– Як приємно тебе слухати, Іринко, – сказав Леонтій, відкинувшись на сіно, міцною рукою прихилив до себе утле тіло дівчини, обійняв за плечі. – Ти щечечи, щечечи, мій соловейку, під цими мирними ясними зорями.

Ірина, блукаючи поглядом по Чумацькому шляху, натхненно розповідала про свої мрії після війни – як вона закінчить вуз і навчатиме дітей не мокшанській мові, на кафедрі якої вона навчалася у Донбасі, а українській. Бо, мовляв, мокшанська – то мова агресора, саме через неї, а точніше через надуманий захист мокшаномовних, держава-сусідка пішла гібридною війною на Україну. А українська мова нині – то зброя супроти будь-яких зазіхань на її Батьківщину. Вона запевняла Леонтія, що Донбас і її рідне Сніжне знову стануть українськими. Спекавшись усіякої наволочі – найманців із сусідньої країни та місцевої бандоти, – її край заживе у мирі та злагоді, там знову запустять шахти та заводи, забувають сади, мешканці нарешті усвідомлять, у яку авантюру їх втягнули політики, виженуть сепаратистів і разом з усім українським народом будуватимуть власне життя за європейськими стандартами.

Леонтій з заплющеними очима спочатку піддакував, а за кілька хвилин уже глибоко засопів. Ірина усміхнулася сама собі: «Намучився, мій козаче. Відпочинь. Коли б ти ще поснав на березі річки. А я сторожитиму твій спокій, – і почала відганяти від милого надоїдливих комарів. – Я зроблю все, щоб ти був щасливий зі мною. Тільки зі мною». Вона ще міцніше пригорнулася до парубка і, задивившись у зоряне небо, й собі задрімала.

Над Кочережками стояла неймовірно тиха тепла серпнева ніч. Тут панували мир і спокій. Бо їх на сході під градом куль, снарядів і мін боронили українські хлопці. Наперекір труднощам, зрадам, брехні. Вони знали, що їм треба вистояти за будь-яку ціну. Навіть ціною власного життя. За їхньою спиною Батьківщина-Мати. Захисники були впевнені, що у їхньому тилу є чимало справжніх патріотів, які здолають не тільки зовнішнього, а й внутрішнього ворога, що намагається підлістю та обманом утриматися на священній українській землі. Правда і любов переможуть.

А вранці знову навпроти відчиненого вікна закукурікав сусідський півень. Цього разу не Остап, а Оксана шикнула на нього. Він,

наче зрозумів, що від нього вимагається, хитро зиркнув одним рудим оком, потім іншим і, навіть не стріпнувши звично крилами, скочив на спориш сусідського двору і мовчки повів свій гарем у садок.

Життя усе і всіх розставляло на свої місця.

XVII

Через пару днів, напередодні чергової річниці незалежності України, майже опівночі в кабінеті губернатора на термінову нараду зібралася так звана правляча «еліта» Запорізького краю. У шкіряному темно-бурому кріслі з високою спинкою на правах господаря сидів не господар кабінету Руслан Ахов, поклавши долоні на полірований стіл горіхового кольору. Поряд по праву руку його «смотрящий» Олег Глазков, по ліву – власне губернатор Олександр Ушенко, міський голова Валерій Лин, прокурор Гнат Цацкін, начальник міліцейського главку Валерій Зиркін, керівник обласного управління СБУ Василь Дрюков. (Розмова точилася по-мокшанськи – так заведено на негласних нарадах у Запоріжжі, тим більше, що, крім губернатора, решта були вихідцями із Мокші).

– Я зібрав вас для того, щоб вирішити, блін, дуже складне питання. На Донбасі ситуація аховська. Українські батальйони під Гловайськом потрапили в котел. Зрозуміло, самі бойовики сотворити його не могли, допомогло мокшанське військо. Так зване АТО понесе величезні втрати, що можуть вимірюватися сотнями вбитих і поранених. Ви в курсі, господа? – Ахов прискіпливо обвів поглядом присутніх.

– Та в курсі, – важко зітхнув Ушенко, роздивляючись пальці на своїх руках. – Цього й варто було чекати. Київ не володіє ситуацією, не в змозі допомогти українським батальйонам.

– Ще кілька днів такого наступу – і мокшанці проб'ють сухопутний коридор до Криму, – буркнув завжди набундючений Дрюков. – Схоже, невдовзі будуть взяті Маріуполь, Бердянськ і, можливо, Мелітополь, Енергодар, Каховка. А звідти і до Запоріжжя рукою подати.

– Наша міліція налаштована не втручатися у хід подій. Хай про це армія дбає, – сказав Зиркін, не дивлячись ні на кого.

– Зрозуміло. Міліція, як завжди, відмазується, блін. Але як ми маємо повестися? Що думає з цього приводу представник президента, наш шановний Олександр Миколайович? Якись же вказівки надходять? – Ахов звернувся до Ушенка.

– Надходять. Президент під диктовку РНБО вимагає на шляху ймовірного просування мокшанців будувати укріплення для українських військ, – похитувався в кріслі Ушенко.

– І ви вже почали? – спитав Ахов.

– Та про що мова? На будівництво укріплень центр не виділив ні гривні. Кажуть, залучайте місцеві резерви. А де я їх у хріна візьму? – насупив кошлаті брови Ушенко і вставився у Ахова.

– Ну чого ти на мене витріщився, Олександрє Миколайовичу? – зрозумів погляд Ахов. – Я хто – дійна корова? Немає у мене грошей на всілякі забаганки Києва. Немає! Ясно? Я й без того несу страшенні збитки. Нещодавно мою гуманітарну допомогу, яку я відправив до Донецька, перехопили – хто б видумали? – наші запорозькі козаки, серед них є й характерники. Вони вже у печінках мені сидять, блін! І відправили моє добро батальйонам під Іловайськ. Отаке самоуправство! Нечесно це! Не за поняттями! Я втратив мільйони бабла! Гадаю, та моя гуманітарка якщо не знищена у тому котлі, так розграбована. І тепер, блін, я знову повинен розкошелюватися?

– Така ваша доля, Руслане Венедиктовичу, – співчутливо мовив Ушенко. – Є розпорядження керівництва держави.

– Якого керівництва? Київського? Та сьогодні воно є, а завтра від нього одні згадки зостануться! Теж мені керівництво недоношене! – шаленів Ахов, бризкаючи слиною. – Я скільки років наживав свої статки цими руками, день і ніч «пахав» як проклятий – і тепер віддай? А дзуськи не хоче твоє керівництво? Ламаного гроша не дам! Досить мене доїти?

– Значить, ви проти оборони країни, Руслане Венедиктовичу? – спитав прокурор Цацкін.

Ахов не чекав від завжди покірнього прокурора такого провокаційного запитання. Диви, як осмілів цей тихий хабарник. Ахов у гніві гучно втягнув у себе повітря і хотів уже чимось колючим заткнути рота цьому законникові, але той випередив:

– Руслане Венедиктовичу, моя вам добра порада як другові. Не варто бути таким категоричним. Вам з вашими капіталами краще бути дипломатом. Адже ще не відомо, чи піде Мокша на Крим по сходулу. Реакція світу може бути дуже різкою. Мокші не вигідно потрапити в ізоляцію впливових країн, – трохи заїркавшись від своєї сміливості, продовжив Цацкін. – А у вас же рахунки не тільки на Сході, а й на Заході. І ваша різка відмова може бути розцінена як сприяння між-

народному тероризму... Хтозна, що у європейців у голові – візьмуть і заблокують рахунки...

Ахов невдоволено метав біснувати погляди туди-сюди кабінетом, раз у раз стискав кулаки, ніби щось хотів ухопити, проте уважно слухав. А тоді по-вовчому прищурився своїми рудими кошачими очима і криво усміхнувся:

– А в тебе, Гнате Петровичу, виявляється кебета працює. Ти мислиш глобально.

– Я ж не заради себе, а для вас стараюся, – догідливо сказав Цацкін.

– Ціную, ціную. Що ж, я виділю певну суму на укріплення. Але, – звернувся до Ушенка, – ви маєте відшкодувати мої збитки.

– Як? – насторожився губернатор.

– Та є у мене один планчик щодо приватизації одного цікавого заводука у місті. Про нього я вам пізніше повідаю. Домовилися? – змовницьки нахилився у бік Ушенка.

– Звичайно, посприємо, – глухо відповів Ушенко. Видно, йому така «угода» дуже не подобалася. Він засовався, закивав головою, обличчя побуряковіло. «Цей пройдисвіт, на якому ніде клейма ставити, ще збирається мені умови диктувати», – в його сивій голові метнулася така «крамольна» думка.

– І все ж мені здається, що немає сенсу боронити Запоріжжя. Краще здати його ціляком. Бо як почнуться бої, одні руїни залишаться від міста, – все ще сумнівався Ахов. – Тим більше, що в Запоріжжі більшість мешканців мокшанськомовна. Саме на них розраховують у краснокам'яній, оголосивши захист мокшанськомовних у всьому світі. І такі сприймуть прихід «Мокшанського міра» як благо...

– Можливо. Але запорозькі козаки разом з «Правим сектором» цього не допустять. Ми вже маємо прикрий досвід. У квітні вони зірвали всі спроби створити «Запорізьку народну республіку», – сказав Зиркін. – Раніше розгоном майданів успішно займався Каратаєв. Але він зник. І де його шукати – чорт знає. Наче кризь землю провалився.

Тепер уже Ахов захитався у кріслі. Він від своїх розвідників знав, куди подівся Каратаєв. «Спочиває» собі спокійнісінько в териконі. Бо ж посмів не виконати його завдання, зірвав поставки «гуманітарки». І вождя з нього не вийшло. До того ж, багато знав про нього, Ахова, та оточення. У таких невдах кілька варіантів – терикони, покинуті шахти або ж падіння з балконів...

– З характерниками треба кінчати! – раптом випалив Ахов таким тоном, наче його овід ужалив. – Вони, блін, всю малину псують. Нехристи! Патріоти майдануті! Такі не тільки нам, а й київській владі заважають. Це з їхньої подачі у Запоріжжі розпочали боротьбу з корупцією. І не на словах, а на ділі. А воно нам, олігархам, треба? За грати їх! В СІЗО! Під суд! Замитарити їх позовами! Це вас стосується, господо Дрюков і Цацкін. А начальник главку міліції вам допоможе.

– Ви хочете оголосити війну? Війну... своєму народу? – заїкнувся Цацкін.

– Народ – це бидло! Це – біомаса! І нею треба уміло управляти! А всілякі характерники заважають! – рубонув Ахов. – Я вимагаю нейтралізувати тих шукачів пригод!

– Святі слова! – з притиском піддакнув «смотрящий» Глазков, зіштовхнувши на переніссі чорні кошлаті брови.

– Боюсь, що утиски, а тим більше «наїзди» на козаків викличуть бурю, яка може змести не тільки нас, а й вас, Руслане Венедиктовичу... – украдливо заїкнувся Зиркін.

– Треба заганяти у стійло всю оту отару! – визвірився Ахов. – Ясно? Мені не люди потрібні, а територія та підприємства на ній! І цим багатством я зумію розпорядитися і, звісно, з вами поділитися. У світі чимало бажуючих придбати наші плодючі землі! У багатьох на сході та заході уже слинки котяться. Так що дійте!

Якщо оцінювати висловлювання на цій таємній нараді, то, схоже, тут, у кабінеті голови обласної держадміністрації, зібралися не керівники, не перші особи краю, а відверті сепаратисти, які лише чекають нагоди перейти на бік загарбників. Їх зрозуміти можна. Адже їм треба зберегти награване, куплене за хабарі. Нова влада раніше чи пізніше оговтається і почне їх виводити на чисту воду. Нащо їм такі клопоти? А якщо вони, за прикладом Криму, піддадуться Мокші, усі їхні незаконні вчинки будуть забуті, поховані, замовчані. Ахов знав про ці настрої обласної верхівки, а тому диктував свої умови.

Зненацька заграв мобільник Ахова. Він натиснув клавіші.

– Що? Та як сміють? – Його побагровіле лице перекошилося від злості. Він підскочив у кріслі, забігав просторим кабінетом. – Та я їх, крисят, блін, у порох зітру, розчавлю, як мурашок! Не звертайте увагу на тих мудаків і на їхнє фуфлю! Дійте за старою схемою! Я це питання улажу! Ясно? – і вимкнув мобільник.

Ахов ще трохи побігав уздовж кабінету, намагаючись заспокоїтися. Учасники наради сиділи мовчки, стривожено никаючи очима за його постанню.

– Так от, знаєте, до чого додумалися землячки? – тихим голосом порушив мовчанку Ахов і двома долонями потер щоки, наче від чогось невидимого відмивався. – Через те, що моя гуманітарка потрапила до українських військ, деєнерівська влада заборонила мені в'їзд до Донецька, до моєї вотчини. Уявляєте? І хочуть націоналізувати мої підприємства на території Донбасу. Во-о дають! Розпоясалися, блін, ханурики! Бидлота! Алкашня! Чмошники! Ну, я їм покажу! – і через кілька хвилин гнітучої мовчанки звернувся до Зиркіна: – Отаку пакость сотворив твій підопічний Картавий, тобто Каратаєв. Отак мене підставити! Що за кадри у твоєму відомстві? Ні на кого не можна покластися. Ти мені тих характерників представ! Хоч живих, хоч мертвих! На бабло не поскуплюся. Що скажете, господа?

Однак усі ніби у рот води понабирали. Це ще дужче розізлило Ахова. Він підбіг до широкого столу і з усієї сили осатаніло загрюкав кулаками.

– Чи й ви збираєтеся від мене відвернутися? – крикнув щосили.

– Руслане Венедиктовичу, заспокойся. Ми з тобою в одному човні. Як і ти, не збираємося тонути, – звернувся Зиркін на правах найстаршого за віком, а в самого чомусь тремтіли тонкі тендітні старечі пальці. – Все перемелеться – борошно буде. І це також. Треба перечекати. Хай народ побуянить, випустить пар, побіснується. Нам головне – утримати ситуацію під нашим контролем, не допустити до влади чужих пришельців. Усі ми тут – твоя опора. Так що не рви на собі чуба. І твої донбасяни заспокояться. То вони стали в позу. У Мокші їх поправлять. Нам нині не можна втрачати єдність. Доки ми разом – нас не подолати, – перефразував він слова майданної пісні. – Так, друзі?

Усі силовики щось пробурмотіли й віддано закивали головами, як бугаї перед стратою. Куплені багатотисячними хабарями, вони боялися сказати слово супроти: тепер їхній закон – суми на рахунках. І чхати вони хотіли, хто буде при владі – лише б їх не чіпали та не чіплялися до їхніх родичів.

Ахов, зиркнув на золотого годинника, і по-дитячому вигукнув, не відриваючи втомлені очі від стрілок:

– Дружбани, а ми з вами запрацювалися! Уже за опівніч! Пора линяяти звідси.

Всі учасники наради дружно, як за командою, піднялися з масивних шкіряних крісел. Ахов усім потиснув правиці, нагадуючи:

– Як добре, що ми разом.

З самого ранку містяни Запоріжжя з державними жовто-блакитними прапорами почали збиратися на центральній площі перед «білим домом». Усім тим керував Дуб зі своїми чисельними помічниками. Народу прибувало все більше й більше. Остап звернув увагу, що міліція не втручалася, спостерігала, інколи робила комусь зауваження. І подумав, що так було і в Донбасі – правоохоронці займали нейтральну позицію. І чим це закінчилося? Захопленням адмінбудівель, приміщень правоохоронних органів, роззброєнням силовиків. Тут обстановка дещо інша – люди збиралися вигнати з установ корупціонерів та пройдисвітів... На держалнах у руках городян саморобні плакати: «Банду – геть!», «Злодіїв – до суду!», «Ахова – на нари!», «Захистимо місто від корупції!», «Всі – на оборону міста!» тощо. І коли зібралось кілька десятків тисяч, на східці перед облрадою один за одним стали підніматися оратори. Вони з гучномовців на всі лади критикували владу за бездіяльність, за корупцію та хабарництво, вимагали відставки керівників міста й області, які дискредитували себе, закликали люструвати чиновників усіх рангів, прокурорів і суддів. Четверо молодиків із нашивками «Правого сектору» прикотили два контейнери для сміття із першого-ліпшого двору. Мітингарі зашуміли:

– Це – найкраща люстрація!

– Тільки треба туди багна додати, що не вивозиться з вулиць!

– В оцей контейнер Ушенка з командою, а в цей – Ахова з його бандою!

Мітинг набирал обертів – крик, гамір, заклики. Коли час настав для прийняття резолюції, шеренга поліцаїв зі щитами і чорними палицями розступилася і з-поза їхніх спин на натовп посунули гопники у чорних футболках, голубих медичних масках, темних окулярах. Вони загрозливо помахували довгими дерев'яними свіжо виструганими палицями. Ступали впевнено, нахабно.

Савур, помітивши їх, шепнув Остапу, Дубу та іншим побратимам:

– Схоже, готується розгін мітингувальників. За мною, браття! Треба показати цим тітушкам-лоботрясам, а може й перевдягненим спецназівцям, на що здатні запорозькі козаки!

Уже коли гопники були на відстані десятка метрів, раптом потужний вихор закрутив пилюгу та сміття і усім тим сипонув у їхні об-

личчя. Та гопники, затуляючись, продовжували ступати, розкидаючи матюччя. І тут знову заковика – дерев'яні палиці почали спалахувати в їхніх руках, як смолоскипи. Такого нападники не чекали. Вони злякано роззиралися і не могли зрозуміти, звідки уся та напасть. Може то лазерна атака? Кидали палаючі палиці на тротуарну плитку і задкували. Запорожці давай на них наступати. І тут шлях козакам перегородили лискучими щитами поліціанти – рятували гопників.

– Це не міліція, не охоронці порядку, а співучасники розправи над містянами, – сердився Савур. – Браття, треба зробити так, щоб правоохоронці прямо отут, перед натовпом, склали свої щити і паличчя.

Козаки, здіймаючи над собою руки, ніби здавалися, та, нерозбірливо бубонячи заклинання, почали наближатися до полісменів. І диво – ті, мов за командою, стали складати на купу щити та палиці і відступати до входу в будівлю облдержадміністрації. Натовп, також не розуміючи, що відбувається, скандував, ляскав у долоні. Чулися вигуки: «Молодці! Поліція – з народом!». Дехто з дівчат підніс правоохоронцям навіть букетики живих квітів. І понеслося над площею багатоголосся: «Слава Україні!», «З святом вас, друзі! З Днем незалежності!». Натовп заспівав Гімн України, а потім залунали веселі жартівливі пісні. Мітингарі, утворивши велике коло, почали танцювати. Як не радіти – то було свято перемоги над силами зла.

Вилилися у той гамірливий вир і запорозькі козаки.

Губернатор Олександр Ушенко, мер Валерій Лин і начальник УВС Валерій Зиркін спостерігали за всім тим дійством крізь прозорі гардини з кабінету голови облдержадміністрації. Губернатор ніби заціпенів, не відводячи очей від майдану. Невисокий кругловидий Лин то прилаштувався з одного боку голови, то з іншого і стурбовано сичав:

– Нас здали. Зараз вся ота шушера увірветься у цей будинок, винесе нас на площу і під сміх вкине у сміттєві контейнери. Жах!

– І не увірветься, і не вкине! – бухтів Зиркін. – Не посміє.

– Ти такий наївний, товаришу головний міліціонер. Чи ти по телевізору не бачив, як це робилося в інших містах України? Треба цьому запобігти будь-якою ціною! – майже репетував Лин, нервово витираючи рясний піт з чола. І це не дивлячись на те, що в кабінеті шумів потужний кондиціонер.

– І що ти пропонуєш? – не відриваючись від спостереження, озвався Ушенко, блідий, мов стіна.

– Треба запрошувати на наші землі мокшанців – вони швидкі на розправу, – джеркотів Лин.

Ушенко відірвався від вікна, окинув важким поглядом короткого постать Лина з ніг до голови і суворо спитав:

– Що ти белькочеш, інородцю? Ти при своєму розумі?

– А що? Я терміново зберу сесію, і на ній ми приймемо відозву до мокшанського лідера: так, мовляв, і так, просимо навести порядок у місті...

– Ти таки з глузду з'їхав від страху за свої сідниці, – все тим же вимогливим тоном прогудів Ушенко. – Ти краще піди на площу і скажи це містянам. Піди! Вони тебе не тільки в контейнер укинуть, а в тому контейнері і в Дніпрі утоплять. Ти цього хочеш? Ти бачиш, на чиему боці поліція? Я правильно говорю, генерале? – звернувся до Зиркіна.

– А що я? Я звик лише виконувати команди, – байдуже віднікнувся той.

– Бачив, бачив, як твої менти виконують накази. Он їхні щити горою лежать на площі, – поглузував Лин.

В цей час на столі Ушенка заспівав мобільник. Губернатор аж сіпнувся злякано, наче знав, хто дзвонить. Та все ж повагом взяв телефон, зачув репет Ахова, відрекомендувався офіційно:

– Голова Запорізької облдержадміністрації Олександр Миколайович Ушенко уважно слухає...

Ахов несамовито і безцеремонно орав по-мокшанському:

– Ты что идиотом прикидываешься, блин? Что вы там бодягу разве-ли? Уже не вы, а быдло вами управляет! Демократии захотелось? Что за фокусы вы там устроили? Мои пацаны такое понарасказывали – палки в их руках горели. Что это значит? Кто это устроил?

– Запорожці, характерники! – не звертаючи уваги на крик олігарха, байдуже відповів Ушенко.

– Снова характерники?! Такое впечатление, что в области все характерники! Ты – руководитель края. Вызывай спеподразделения! Внутренние войска! Немедленно! – наказував Ахов.

– Ти хочеш у центрі міста влаштувати бійню? – все так же повагом розтягував слова губернатор.

– Народ нужно держать в повиновении! Как в Мокше! – орав у трубку не своїм голосом Ахов. – А ты и твои прихлебатели научились только баланду травить да взятки грести! Народ... Нет народа! Есть я,

блин! Если ты не разгонишь тот митинг, я вийду на президента – и он сьогодні же тебе нахрен погонит! Понял?

– Та пішов би ти на... Донбас! – все так же спокійно вичавив із себе Ушенко.

Лин та Зиркін не зводили зляканих очей із Ушенка: що він меле, кому перечить? Та Ахов має таку владу, такі зв'язки – як букашку розчавить будь-кого, хто стане поперек дороги.

Ушенко, аж сірий, знервований, вимкнув мобільник, увалився в крісло і сказав тоном приреченого:

– Знаю, що я мерзотник. Але не на стільки, щоб воювати зі своїм народом, тим більше торгувати землею моїх батьків та дідів, – і з осудом зиркнув на Лина.

Той сховав лупасті очі під повіками.

– Народ має право на волевиявлення, тож нехай ним і користується, – зронив Ушенко і правицею пом'яв груди в районі серця. Потім зі стаціонарного білого телефону набрав номер водія: – Гришо, підкочуй авто до «чорного» ходу. Відвезеш мене додому. Щось мені недобре, – і, звертаючись до Зиркіна та Лина, додав втомлено: – І вам те саме раджу.

– Та як же це? – забідкався Лин. – А що скаже Руслан Венедиктович?

– А ви хіба в нього на службі? – розтирав затерплі груди Ушенко.

– Та ні. Але ж ми всі клялися один одному триматися купи, – Лин презирливо глянув на губернатора.

– Ну, й тримайся. Може він тобі якийсь мільйончик підкине за вірну службу або квартирку для чергової коханки. А з мене досить, – підвівся, поклав до кишені мобільника і направився до дверей. Різко відчинив і промовив: – Прошу на вихід, господа!

Коли Лин і Зиркін вийшли, він неспішно замкнув двері, ще й посіпав за ручку, мовчки подався коридором, устеленим широким червоним килимом, до «чорного ходу».

А на майдані перед адмінбудівлею народ співав Гімн, народні пісні, аплодував ораторам, які запально критикували владу. І тут до мікрофону підійшов Дуб. Поряд стали Явір, Барило і Леонтій. На правах організатора мітингу Дуб щосили крикнув:

– Є пропозиція!

– Тихіше! – зашуміли в передніх рядах.

– Є пропозиція здійснити автопробіг до маєтку олігарха Ахова і там продовжити мітинг! І влаштувати там автомайдан! – гукнув

Дуб. – На відміну від можновладців Дніпропетровська він нічогосінько не робить для оборони міста! Підігрує сепаратистам! Таким не місце на нашій землі! У кого поряд машини? Хто згодний?

І над площею поміж прапорів і плакатів здійнялося безліч рук і залунали гучні вигуки:

– Я-а! Я-а!

– Усім автомобілістам, які згодні відправитися до маєтку Ахова, зібратися по лівий бік від майдану! – Дуб рукою показав, де саме має формуватися колона. – Над кожним хай майорить наш державний прапор! Ясно?

Дуб зіскочив з парапету і проштовхуючись крізь натовп подався вздовж центральної вулиці. За ним Явір, Барило і Леонтій, а за мить потягнулася довга вервечка автомобілістів та їхній друзів з прапорами. Рвонулися було за ними й Кріт, Хорт, Рало. Та їх жестом спинив Савур.

– Браття! Ми маємо залишитися тут! Бо ще можливі провокації. Від найманців Ахова всього слід чекати. Ми зобов'язані захистити мітингувальників від усілякої наволочі.

Козаки спинилися. Заздрісно подивилися услід своїм побратимам. За всіх сказав Рало:

– Батьку, якщо треба, то треба, – і став поруч.

Через півгодини довга різнобарвна колона легковиків потягнулася за місто...

Звісно, ця вість миттю донеслась до вух Ахова – у нього всюди була своя агентура, підкуплені силовики, які таємно утримувалися на його кошти.

– До столиці! До президента! Він має навести порядок на цій території! Усмирити козацьку вольницю! Якесь бидло має мені вказувати, що робити! – носився, горлопанячи, кімнатами палацу. – Я, блін, провчу цих поців!

Він з помічниками нашвидкуруч вкидав у велику члону сумку важливі папери, дорогоцінності, вмотивувався в броньоване авто і в супроводі чотирьох темно-синіх бусів охорони з мигалками подався на об'їзну трасу. Ахов не хотів зустрічатися з людьми, не бажав з ними бесідувати, переконувати, виправдовуватися. Він помчав до столиці рятувати свою шкуру. Там у нього високоповажні друзі, там його захист. Хитаючись у салоні авто, він скреготів зубами, стискував кулаки і сичав:

– Я ще з вами поквітаюся, хамлюги! Ви ще пізнаєте мою титаничну силу, блін! Я знищу вашу Хортицю! А козаків на палі посаджу! Живцем у землю закопаю!

Але то були погрози слабкодухої людини.

... А ввечері місто сколихнула новина: губернатор Олександр Ушенко викинувся зі своєї квартири на восьмому поверсі. Що його спонукало? А в народі розгулялась версія, що нібито його викинули з балкону. Бо багато знав і міг би стати небажаним свідком у темних справах олігархів. Прикладом для нього став колишній голова держмайна, який у Києві теж випав з балкону... бо багацько тримав у собі інформації.

Мер Валерій Лин наступного дня після похорону губернатора зник. Подейкують, подався в зону АТО: чи то «поправляти» імідж, чи переметнутися за кордон. Словом, на чийому боці «воює» – ніхто не знає, а задобрені правоохоронці мовчать. Валерій Зиркін подав у відставку за віком та станом здоров'я – його рапорт задовольнили. У МВС не хотіли розголосу, тим більше розслідування його діяльності. Одні кажуть, що Зиркін буцімто відсиджується на фешенебельній дачі біля Дніпра, інші – що подався до рідні у Забайкалля, де в нього є маєток.

Що тут скажеш? Протягом усіх років незалежності та й нині, після Майдану, корупціонерів та ворогів України відпускають, відправляють з Богом подалі від слідчих та судів. А народу кажуть, що ті негідники втекли... Цинізм і брехня на найвищому рівні. Наївні українці продовжують вірити, скубти один одному зуби. І тим самим веселять олігархів, для яких Україна стала місцем, де вони заробляють капітали, вистискуючи людей та надра, а грошики відправляють у потаємні місця.

Скільки украдено в українців усякими іногородцями та сховано за кордоном у тамтешніх банках і офшорах? Велика «державна» таємниця. Дуже велика. Найсекретніша із секретних.

Отакі вони управлінці кучмівської, ющенківської, януковицької та порошенківської вертикалі – грабіжники...

Епілог

А на ранок місто потрясла ще одна вість – батальйони АТО під Гловайськом потрапили в котел сепаратистів, яких підтримала Мокша, поставивши їм зброю та найманців. Сотні українських добровольців загинули, сотні потрапили в полон, сотні пропали без вісті. Так Мокша від-

значила свято Незалежності України – «по-братньому, по-сусідськи»... І закипала ненависть у душах запорожців до таких «братів».

Дізнавшись про цю страшну новину, в Кочережках Остап, аби не почула Оксана, подався до річки, набрав номер мобільника Савура:

– Що робитимемо, батьку? У нас тепер два відкритих фронти – зовнішній і внутрішній.

– І на обох ми стоятимемо! – почув у відповідь. – Насмерть стоятимемо! Не віддамо ворогам нашої землі! Втім, як писав наш філософ Григорій Сковорода, за Україну треба не вмирати, а вбивати. Годі вже нам панькатися з ворогами. Пора брати до рук зброю і бити, бити, бити! Іншого виходу я не бачу!

Остап не чекав на таку сувору відповідь Савура – те, що він викрикував, не вписувалося в Кодекс лицарської честі. І він тихо промовив:

– Батьку, це не вихід. Ми тільки розпалимо ворожнечу серед українців. А саме на це й розраховує Мокша. Давай зберемося та обмізкуємо, як нам діяти у цей скрутний час. Ми далеко не всі види нашої зброї використали. Ворогів треба покарати. Але, караючи їх, маємо нести мир між людей, повагу один до одного і любов.

Савур з хвилину мовчав, обдумуючи слова побратима, а потім уже спокійніше мовив:

– Гм, ти маєш рацію. Завтра опівдні збираємося на Хортиці, на нашому місці, на кургані.

26 червня 2018 року

Зміст

Частитина перша	3
Частитина друга	110
Частитина третя	211
Епілог	300

Літературно-художнє видання

Онипко Тихін Іванович

Супроти орди
ПРИГОДНИЦЬКИЙ РОМАН

Друкується в авторській редакції

На обкладинці – репродукції картин
Мирослава Добрянського і Сергія Васильківського

Видавництво

